

Petr Žantovský

Díl 2.

Svět včerejška, dneška a...

Medias res

Petr Žantovský

Svět včerejška, dneška a...

Díl 2.

Soubor esejů a dokumentů vydaný k 75. výročí konce 2. světové války a vítězství nad nacismem.

Kresba na obálce:

Francisco Goya – Mucho hay quo chupar (Je mnoho co sát), 1799

Recenzenti: prof. PhDr. Stanislava Kučerová, CSc.

Doc. PhDr. Petr Sak, CSc.

Vydal spolek pro vědu a vzdělávání Medias Res v roce 2020

1. vydání

© Petr Žantovský 2020

© Medias Res 2020

www.mediasres.cz

ISBN 978-80-87957-27-1

NEPRODEJNÉ

Obsah

Úvodem.....	4
Projev Reinharda Heydricha 2.10.1941.....	5
Hossbachův protokol a Hitlerova směrnice pro přepadení Československa...	19
SdP a řešení české otázky.....	30
Konrad Henlein: K řešení české otázky.....	46
Abdikační projev Edvarda Beneše a co mu předcházelo.....	52
Emil Hácha: záznam o jednání v Berlíně v noci z 14. na 15. března 1939....	63
Projev J. Goebbelse k českým kulturním tvůrcům a novinářům.....	72
Hitler o Čechách.....	83
K. H. Frank: Čechy a Morava v Říši.....	92
Cenzura za protektorátu.....	111
Osudový boj dvou světů.....	135
E. Moravec: Doznávám a znovu tvrdím.....	158
Projev K. H. Franka k českému národu 30. 4. 1945.....	184
Politická závěť Adolfa Hitlera z 29. dubna 1945.....	190
Generál Vlasov: výpověď.....	196
Stefan Zweig – Postoj intelektuála ve válce.....	202

Úvodem

Ačkoli jsem před nedávnem vydal knihu komentovaných dokumentů z doby nacismu a jeho souvislostí (Svět včerejška, dneška a... - ke stažení zdarma zde: <http://www.mediasres.cz/publikace-medias-res/3039-svet-vcerejska-dneska-a.htm>), ještě stále vyvstává potřeba i tento soubor dále doplňovat o další dokumenty a historická fakta. Převlékači historie se činí neméně, a tak je třeba stavět lžími hráz, co nejvyšší to jde. A jediným smysluplným pojivem jsou fakta. Nezvratná a trvalá. Proto se k tématu války a nacismu vrátíme znovu, neboť je bohužel trvalé, platné a znovu v mnoha ohledech a podobách aktuální.

Projev Reinharda Heydricha 2.10.1941

Pro dnešní díl tohoto cyklu jsem vybral „inaugurační“ projev, který přednesl tři dny po svém nástupu do funkce faktického vládce Protektorátu Reinhard Heydrich. Předložil tak našim národům opravdu jasnou a zřetelnou perspektivu, jak se může níže dočíst přímo z autentického záznamu.

Několik podstatných okolností. Reinhard Heydrich nastoupil na místo zastupujícího říšského protektora v Praze na konci září 1941. Vnější důvodem změny na tomto postu byl jistě fakt, že jeho předchůdce Konstantin von Neurath byl Hitlerem odvolán s poukazem na jeho „přílišnou shovívavost“ (a to poté, co nechal vraždit české studenty, zavřel vysoké školy, přijal české obdoby Norimberských protižidovských zákonů a přetransferoval veškerou domácí strategickou výrobu do služeb nacistického válečného průmyslu), a také pro údajně malou schopnost vyrovnat se rázně se silícím vnitřním protiněmeckým odbojem. Je pravda, že Neurath byl ve vládních i diplomatických službách už před Hitlerovým nástupem, a Vůdce k těmto lidem ze „staré školy“ nepožíval velkou důvěru.

To Heydrich byl jiná třída. Už ve čtrnácti letech sloužil ve Freikorpsu (německé paramilitární oddíly), který se podílel mj. i na rozvrácení pokusu o Bavorskou republiku rad (1919). Mimochodem z Freikorpsu se rekrutovaly mnohé další klíčové osobnosti nacismu, třeba Ernst Röhm, šéf SA (Sturm-abteilungen, úderné oddíly, ozbrojená pěst NSDAP), či Rudolf Höss, velitel vyhlazovacího tábora Auschwitz - Birkenau u polské Osvětimi. Krátce řečeno: Heydrich byl do protektorátu nasazen jako příslib totálního zdecimování vnitřního života a odbojových skupin. Jak víme, pointu přinesl atentát na Heydricha, zhruba půl roku po jeho nástupu do Prahy, 27. května 1942 – v těchto dnech si tedy připomínáme jeho výročí. V důsledku atentátu přišly o život tisíce nevinných lidí a začala opravdová genocida. Jejím symbolem pak už nebyl ani tak Heydrichův resp. Neurathův nástupce ve funkci vrchního protektora Kurt Daluege (a po něm

pak Wilhelm Frick), nýbrž státní tajemník a později říšský ministr pro Protektorát K.H.Frank.

Vraťme se však na začátek, k tomu, co přinášel Heydrich na samém počátku své krvavé mise.

Projev Reinharda Heydricha 2.10.1941 v Černínském paláci, sídle říšského protektora v Praze

Příslušníci strany, pánové!

Z rozkazu vůdce jsem převzal před třemi dny vedení úřadu říšského protektora místo ochuravělého říšského protektora, říšského ministra von Neuratha.

Těší mne, že již dnes po třech dnech, mám příležitost pozdravit vás, spolupracovníky protektorátního štábu protektorátní vlády, úřednický sektor, především též představitele svrchovanosti strany v tomto bojovém prostoru - samozřejmě kromě svých užších spolupracovníků ve funkci náčelníka bezpečnostní policie a SD - také vás, páni vrchní zemští radové, kteří jste venku nositeli spásy a - jak doufám - bojových úkolů na poli správy.

Vůdcova směrnice, kterou jsem obdržel pro tento úkol, jež považuji za omezený jak časově, tak i v jiném směru, tato vůdcova směrnice zní: Mám v tomto prostoru jednoznačně a se vsí tvrdostí zajistit, aby obyvatelstvo, pokud je české národnosti, pochopilo, že se nelze vyhýbat realitě příslušnosti k říši a poslušnosti vůči říši; Němci musí vidět, že tato část říše je součástí říše a že zde na jedné straně požívá Němec ochrany a hraje vůdčí úlohu - má ji hrát, jak mu přísluší - ale že má i tomuto právu odpovídající povinnost chovat se a jednat jako Němec.

V politickém směru znamená to, co mi řekl vůdce, uznání linie, kterou zde až dosud udával z politického hlediska státní tajemník Frank. Znamená to současně samozřejmý, lidský, reálný a přátelský předpoklad pro spolupráci mezi kamarádem Frankem a mnou.

Ještě krátce úvodem, pánové! Vy ve mně vidíte všeobecně náčelníka bezpečnostní policie a SD. Vidíte ve mně - v každém případě jsem si zvykl, že tomu tak ve správě je - muže exekutivy, jenž hledí podle možností vyřešit všechno jen exekutivně. Tento názor je chybný a falešný a já bych chtěl, dříve než vám řeknu něco o problémech tohoto prostoru, aby bylo i zde, jako často už jinde, jednoznačně jasno o pojetí, podle něhož se chápu svých úkolů jako náčelník bezpečnostní policie, jako SSmann a spolupracovník říšského vůdce SS, jako nacionální socialista.

SS (SD a bezpečnostní policie jsou součástí SS) jsou úderným oddílem strany ve všech otázkách zajišťování nacionálně socialistické ideje. Být úderným oddílem znamená být vždy před masou, být zvlášť dobře vyzbrojen, být schopný nasazení a rozumět boji. Úderný oddíl však také nedělá nic, co by se dalo bez vůle a bez plánu celého vedení. Předpokladem úkolu zajistit ideu však není a nemůže být jen snaha vidět věci pouze po vnější, výkonné stránce a plnit úkoly a rozkazy je vniknout hlouběji do problémů, vmyslet se do nich a jednat se znalostí věci, nedívat se na ně jen povrchně, ale hluboce se jimi obírat a pochopit je. Tak jednáme jako výkonné orgány, jsouce si vědomi poslání vůdce i říše, onoho poslání, jež vede přes velkoněmeckou říši k říši velkogermánské. Vůdce mi při odchodu řekl: Mějte na paměti, že vždy tam, kde vidím, že je ohrožena jednotu říše, vyberu jednoho velitele SS a vyšlu ho z pověření říše, aby zachoval jednotu říše. Můžete si tak z těchto vůdcových slov odvodit celkové poslání SS, a tím i mé zvláštní poslání zde.

Říkám předem: Nemám v úmyslu lpět nyní na svém místě na jednom úkolu proto, že je pěkný a souvisí s ním reprezentace, nýbrž chápu svůj úkol zde jako bojový úkol, který mám splnit v zastoupení jiného, abychom mohl, až jej splním, ohlásit vůdci: "Můj vůdče, splnil jsem jej. Nyní se mohu opět věnovat svému hlavnímu poslání." Neznám však dosud dobu, jež je mi vymezena; budou-li to týdny či měsíce, to závisí na vyřešení, na problémech tohoto úkolu, to závisí na rozkazu vůdce.

Hovořil jsem o úkolech SS jako celku. Mohl bych je shrnout do hesla: "Nepřítel všech nepřátel a ochránce všeho německého", a to má platit zejména pro tento prostor. Úkol "nepřítel všech nepřátel" obsahuje hlavní směrnici pro naše policejní a zajišťovací úkoly, nejen v užším, ale i v širším smyslu slova. Nevidím v tom jen úkol zatýkat a předávat k odsouzení a dohlížet, ale chápu to jako systematické zkoumání nepřátelských vlivů, ale i vlastních chyb v jednotlivých oblastech života.

Druhá stránka tohoto úkolu, "ochránce všeho německého", má své zdůvodnění již ve vnější formulaci skutečnosti, že vůdce ustanovil říšského vůdce SS říšským komisařem pro upevnění německví. A když jsem nyní převzal tento úkol zde, v protektorátu, jsou oba tyto pilíře koneckonců též základy mé náplně úkolů: odrazit a potlačit vše nepřátelské a zajistit, avšak i plánovat pro budoucnost, všechny věci, které jsou dobré pro německví a nutné pro budoucnost.

Nechte mne nyní trochu se rozmáchnout, abych právě celkové problémy také tohoto prostoru postavil do všeobecné souvislosti, abychom nebyli jako klapkami na očích omezeni jen protektorátními hranicemi.

Předpokladem pro válku, pro splnění této války, pro obsazení nutných prostorů a pro formování a utváření velkoněmecké a velkogermánské říše bylo vnitropolitické zabezpečení říše. Z toho především vyplývá a zde také začal původní vývoj úkolů SS a policie - kromě toho bylo naším úkolem plánovat podle osobních příkazů a směrnic vůdce v tehdejší cizině výzkumnou a průzkumnou metodou všechno to, co se během vývoje mohlo stát předpokladem pro mnohé politické, ale i vojenské úspěchy a události. K tomu pak přistupovala následkem politického vývoje v evropském prostoru nutnost a úkol zaměřit se na návrat Němců, řídit návrat občanů německé národnosti z prostorů, které jsou dnes na východě obsazeny našimi jednotkami, těch občanů německé národnosti, kterým by se bylo určitě stalo totéž, co se dnes děje občanům německé národnosti na Volze, kdyby vůdce nebyl rozkázal a dosáhl nanejvýš naléhavého převedení tohoto půl milionu občanů německé národnosti. A teď k samotné válce.

Musí nám být jasno, že všechny události posledních let, všechny vojenské a politické otázky, mají úžasnou organickou souvislost. Musíme mít také jasno v

tom, že předpoklady této války a její následky vyžadují - při naprosto tvrdém vedení této války až do konce - aby se zachovala a dále vytvářela tato říše a aby byla dovedena k velikosti. Neboť všechny politické mezihry, ať diplomatické, zahraničně politické či jiné povahy, byly jen přípravnou prací velkých, jasných věcí, totiž těch, že nepřátelé říše, vedeni židy a svobodnými zednáři, si koneckonců kladli za cíl, že toto Německo, snažící se o vzestup svým vnitřním ideovým vedením nacionálního socialismu, že toto Německo je nebezpečím pro světové plány židovstva celého světa. Že proto bylo uděláno vše, aby se Německo stalo malým a aby je zničili. To proto, že poznali, že v dějinách Německé říše vždy, když už žid věří, že nás má na zemi, povstal odněkud z německého prostoru, z německých lidí, někdo, jenž dal dohromady Němce neslýchanou ideovou silou a svou osobností, stmelil je v jednotu a potom je vedl k velikosti a překonání nebezpečí a viděl, že jen tehdy mohl být německý vývoj rušen a brzděn, jestliže mohla přijít rána dýkou z německého prostoru.

Nyní jsme v Evropě obsadili pod vůdcovým vedením velmi mnoho prostoru, což je vojenským předpokladem pro další vedení války a její vítězné ukončení. Musíme si říci jasně, že obsazení tohoto prostoru v každém případě nebude v mnoha zemích přechodným, nýbrž konečným obsazením, přičemž je lhostejno, jaká bude forma kontaktu těchto prostorů s námi. To však znamená, že budoucnost říše závisí na ukončení války, na schopnosti říše a na schopnosti lidí této říše získané prostory udržet, ovládnout a popřípadě s říší spojit. Závisí tedy na způsobu, jak jsme schopni s lidmi zacházet, vést je a spojit s námi. Musíme zde však rozlišovat velké skupiny, jednu skupinu tvoří prostory s germánskými lidmi, to je s lidmi, kteří jsou naší krve, a proto jsou vlastně našeho charakteru. To jsou ti, kteří špatným politickým vedením a vlivem židovstva jsou nějak pokřiveni, kteří teprve pomalu musí být dovedeni k základním prvkům současného myšlení. Jak to vidím, jsou to tyto prostory: Norsko, Holandsko, Flandry, později i Dánsko a Švédsko. Jsou to ty prostory, jež jsou osídleny Germány a které nějakým způsobem, a musíme si zde udělat jasno, zda v konfederaci, jako župa či nějak jinak, budou patřit k nám. Je jasné, že musíme nalézt vůči těmto lidem docela jiný způsob jednání než vůči národům jiné rasy, slovanským či podobným národům. Germána

se musíme chopit tvrdě, spravedlivě, ale musíme jej vést lidsky, podobně jako vedeme náš národ, jestliže ho chceme udržet natrvalo v říši a chceme-li, aby s ní splynul.

Druhou skupinou jsou východní prostory, jež jsou zčásti osídleny Slovy, to jsou prostory, kde je třeba vědět, že dobrota bude chápána jen jako slabost, to jsou prostory, kde sám Slovan vůbec nechce, aby se s ním zacházelo jako s člověkem rovnoprávným, a je zvyklý, že pán si s ním nezádává. To jsou teda prostory, které máme nyní na východě vést a udržet. Jsou to prostory, v nichž musí jednou vládnout německá horní vrstva, po dalším vojenském vývoji budou sahat až hluboko do Ruska, až daleko k Uralu; tyto prostory musí být naší surovinovou základnou, jejich obyvatelé se stanou pracovníky pro velké, i kulturní, úkoly, a mám-li to říci docela drasticky, musí nám sloužit jako otroci. Jsou to prostory, s nimiž budeme vlastně nakládat, jako když se obepíná nová země na pobřeží hrází, tím způsobem, že se tam na východě vybuduje ohromný val z branných rolníků, aby se toto území už jednou uzavřelo proti bouřlivému přívalu z Asie, pak bychom je rozdělili příčnými valy, tuto půdu bychom postupně pro sebe získávali tím, že na okraji vlastního Německa, jež je osídleno německou krví, se pomalu bude vysouvat vždy jeden německý val za druhým, abychom tak postupovali s německým osídlováním na východ prostřednictvím německých lidí, kteří jsou německé krve. Z tohoto hlediska je třeba vidět všechny úkoly na východě, které tam musíme splnit. První val, o protektorátním území budu mluvit až potom, tvoří na východě obě provincie Gdansk - západní Prusko a župa Warta, které spolu s východním Pruskem a slezskými částmi ještě asi před rokem byly vcelku plně osídleny téměř 8 miliony Poláků; to jsou prostory, které se nyní musí osídlovat zcela systematicky Němci, aby se polský živel kousek po kousku, krok za krokem vytlačil. Jsou to prostory, jež musí být jednou celé osídleny Němci. Pak stále dál na východ, k Baltu, jenž jednou bude muset být osídlen jen Němci, přičemž musíme uvážit, které pokrevní části Lotyšů, Estonců a Litevců jsou schopny regermanizace či germanizace. Rasově nejlepší živly jsou Estonci, na nichž jsou patrné švédské vlivy, pak přicházejí Lotyši a nejhorší jsou Litevci.

Dále se jedná o velkopolský prostor, jenž je nejbližší oblastí, která se musí zcela pozvolna osídlit Němci a z které se polský živel musí postupně zatlačit na východ. Pak přijde Ukrajina, jež má též žít především pod německým velením jako velká surovinová a vyživovací základna, když nejprve jistým přechodným řešením bude postupně vyloučena z velkoruského prostoru s tím, že se použije a využije jistých, v podvědomí ještě dřímajících, vlastních národních myšlenek, aniž dáme tomuto národu kulturní posilu či oporu, aniž bychom tam chtěli vypěstovat silnou inteligenci, aby tak nevznikla v pozdějších dobách nějaká opozice. Taková inteligence by se pod slabým vedením mohla po létech opět chtít odpoutat. Vcelku vzato platí tedy zde v prostorech na východě starý kolonizační princip, jenž však v protikladu k dřívější kolonizaci řádových rytířů a baltských baronů sleduje tu myšlenku, že jejími nositeli jsme my, naše krev, a že se na východě probouzí stará idea, idea řádových rytířů, jako stupeň k opanování prostoru, který nemůžeme úplně osídlit. A nyní, když máte před sebou celkový obraz, musí vám být jasné, že se českomoravský prostor natrvalo nesmí nikdy ponechat v takovém stavu, který by vůbec umožňoval Čechům tvrdit, že to je jejich prostor. Zde jde pouze o jedno, a to, že si nejdříve připomeneme, co je životně důležité a přednostní, jaké má tento prostor historické základy, že se rozhodneme, co tu vlastně jednou uděláme. Z čeho vyrostl tento prostor. Odkud jsou lidé, kam patří atd.

Chtěl bych se ještě dotknout jedné věci, doufám, že to nebude pro vás nic nového, ale přece jen bych to chtěl načrtnout. Musí vám být jasné, že v německých dějinách byly Čechy a Morava srdcem říše, srdcem, jež bylo v příznivých dobách vždy pevností německví, že v dobách kolonizace byly stráží proti východu, že koneckonců - jak to dokumentuje i vývoj na kulturním poli - bývaly v dobrých dobách vždy pevností, a jak to řekl Bismarck, "citadelou Evropy". To je odůvodněno i tím, že první říšská univerzita před Krakovem a před Vídní byla založena zde v Praze. Když se na to nyní podíváte pozorněji, bude vám bezesporu naprosto jasné, jakou osudovou dynamiku má tento prostor pro Německo a německé dějiny. V létech německých dějin, jež chceme nyní trochu probrat, přicházely rány dýkou ohrožující říši většinou z tohoto prostoru. Tedy

právě v tom okamžiku, kdy říše vítězí, v tomto okamžiku je možné, aby se tady zasazovala rána dýkou dějinám a vývoji říše; ať to je třeba - ať už líčím kteroukoli etapu německví - ať už to je třeba Marbod (Marobud) z Čech, který postupoval proti Arminovi z kmene Cherusků, ať to jsou slovanští věrozvěstové Cyril a Metoděj, kteří chtěli odtrhnout tento prostor pod pláštěm náboženských církevních myšlenek východních církví a církevní cestou jej přivést k byzantské myšlence, ať již to byly vnější počátky třicetileté války s pražskou defenestrací nebo ať je to v současné době pokus ohrožit říši ilegálním hnutím odporu a vpadnout tak říši do zad v jejím rozhodném osudovém boji proti bolševismu.

Pánové! To vše jsou věci, které mají zcela jasný logický sled týchž myšlenek a událostí, to jsou stejné rány dýkou z tohoto prostoru.

Avšak stejně tomu bylo i opačně, vždy když vedení říše poznalo, že tento prostor je rozhodující, že Čechy a Morava mají zároveň účast, osudový, rozhodující podíl na pozitivním plánování dějin. Známe jména, která zasáhla do kolonizace východu. Ať je to král Otakar, který nakonec při kolonizaci východu dospěl jako úderný oddíl proti východu až ke Královci a toto město založil, ať je to doba Karla IV. nebo boje Bedřicha Velikého, bitva u Hradce Králové nebo i dnes nekonečná, dějinná a osudově rozhodná vůdcovská síla Adolfa Hitlera, jenž teď ve dvou etapách definitivně získává tento prostor, když z něho, z nepřátelské základny, dělá pevnost pro naše nasazení a naše boje proti bolševickému nepříteli.

A teď k současné situaci. Řekl jsem, že dnes rozhodně vývoj spěje k nové ráně dýkou. V posledních týdnech prožíváme vývoj, charakterizovaný sabotážemi, teroristickými skupinami, ničením úrody, zpomalováním práce, což zcela jasně organizuje velká odbojová organizace. Tento vývoj, i když nevede k aktivnímu povstání, přece jen zcela systematicky připravuje všechno, co má být připraveno pro okamžik, až přijde čas uvrhnout toto území ke škodě říše do nebezpečného neklidu. I kdyby to bylo jen to, že nepřítel vede a chce české obyvatelstvo vést ke vzpouře, chce, abychom utrpěli citelnou ztrátu, že jde o pracovní výkon ve zbrojním průmyslu a citelný neklid, což nakonec může být vzorem pro ostatní obsazená území. Stav v posledních týdnech byl takový, že se už dalo říci, že

jednota říše byla jednoznačně ohrožena, tento prostor pod povrchem tak vřel, že se jediné dá říci, tady se musí včas zasáhnout. A chtěl bych říci zcela otevřeně, že vinu nenese jen protivník, vinu máme také my, Němci, neboť v tomto prostoru ne všichni Němci, kteří sem přišli, si uvědomili, že to je bojová oblast, bojový prostor, kde každý jednotlivý Němec, bez ohledu na kompetenci, musí též jako bojovník pro německé vítězství. Každý Němec, jenž zde vyniká, musí se cítit politickým vojákem vůdce, musí vidět zcela jasně základní linii v tomto prostoru, musí vědět, že základní linií je zajištění tohoto prostoru, boj proti veškeré české samostatnosti, a musí při zacházení s jednotlivci chápat, že Čech je Slovan a že také Čech si vykládá každou měkkost jako slabost. Že je to šílenství povolit v jednotlivých případech, protože ten druhý to neuzná, ihned toho využije a vyloží si to jako slabost; jakmile se mu povolí, přijde podruhé s větším požadavkem. Na víc je však v tomto prostoru třeba, aby si nikdo nemyslel, což Němec velmi často dělá, že je v německém prostoru, že je to právě taková provincie jako v říši a že je možné zde spravovat od stolu stejnými správními metodami, což naprosto nikdy nepůjde. Správní rozdělení tohoto prostoru, viděno z německé strany, je pouze jedním z prostředků a metod, jak tento prostor definitivně ovládnout a vést. Je to systém, který nemůžeme srovnávat se správním rozdělením a metodami správy, jež platí v říši, vůči německým lidem. K tomu však přistupuje ještě základní myšlenka: veškeré počínání německých lidí v tomto prostoru musí být v tomto okamžiku usměrňováno naprosto jednoznačně, totiž tak, že vzhledem k válce a z taktických důvodů nesmíme připustit, aby se Čech v jistých věcech rozrušil a vybuchl, i když musíme být v tomto okamžiku z jistých taktických důvodů tvrdí, musíme přesto jednat tak, aby si Čech, nemá-li žádné jiné východisko, nemyslel, že teď právě musí vyvolat povstání. Základní linie však musí, ač nevyslovena, i při takovém jednání platit: tento prostor se jednou musí stát německým a Čech tady nemá už koneckonců co pohledávat. To jsou věci, které můj úkol zde rozdělují na dvě velké a jasné etapy a oblasti činnosti. Jedna je blízká - zaměřená na válku - druhou začíná dalekosáhlý konečný úkol. První, blízká, je diktována potřebami vedení války. Potřebuji v tomto prostoru klid, aby dělník, aby český dělník zde nasadil pro německé válečné úsilí plně svou pracovní sílu a abychom nezdržovali při zdejších obrovském válečném průmyslu přísun a

další rozvoj zbrojního průmyslu. K tomu patří i to, že se přirozeně musí dát českým dělníkům tolik žrádla, mám-li to tak zřetelně říci, aby mohli splnit svou práci. Ale i to, abychom dávali pozor, aby Čech nevyužil podle svého zvyku tohoto nouzového stavu říše, aby si nevydobil pro sebe soukromé a vlastní české výhody. Tento blízký úkol předpokládá, že Čechovi nejprve ukážeme, kdo je pánem v domě, aby věděl přesně, že zde diktuje německý zájem a že zde koneckonců má rozhodné slovo říše, říše zastoupená vedením na tomto území, tedy též vámi, pánové. Říše nenechá se sebou žertovat a je prostě pánem v domě, to znamená, že ani jediný Němec nic Čechovi neodpouští, asi tím způsobem, jako je tomu v říši se židovstvem, aby neexistoval jediný Němec, jenž by řekl, ale ten Čech je přece slušný. To byl problém židovské otázky v říši, a můžete si představit, jak by takhle dopadlo řešení židovské otázky. Když všichni nebudeme zjevně držet pospolu a navenek nevtvoříme vůči češtví jedinou frontu, bude Čech hledat stále zadní vrátka, jimiž vyklouzne chytrácky ven. O otázce, zda můžeme o jednotlivci říci, to je skutečně slušný chlap, se bude uvažovat teprve tehdy, až přistoupíme k tomu, abychom začali s dalekosáhlým konečným řešením úkolu, tedy při otázce poněmčování a podobných problémech. Přitom nesmíme zapomenout na jedno: že navenek, co se týká kultury, a to zejména důležité, si nesmíme zadat, aby si Čech nemohl dělat legraci z toho, jak se Němec chová. Němec si nemůže dovolit, aby se v lokálu ožral; tady musíme být zcela otevření: jestliže se někdo sežere, jestliže si popustí uzdu, proti tomu nikdo nic nemá, ale má to dělat mezi svými čtyřmi stěnami nebo v kasinu. Čech musí vidět, že Němec, ať ve službě, či v soukromí, se umí chovat, že je pánem od hlavy až k patě. A proto jsem nařídil, abychom dostali zde v Praze německou ústřední policejní stráž, která se bude starat především o to, aby se též Němci v tomto prostoru chovali řádně. Neboť Němec, který není vychován, jak se na vůdcovskou úlohu sluší, ten se sice cítí jako pán v domě, ale ve falešném směru, a vede si ke škodě říše hůře, než si sám dovede představit.

Dále očekávám, že vám bude při zacházení s Čechy jasné, že je třeba též jistých taktických předpokladů. Když např. vydám nařízení tisku, musí napsat bez reptání to, co potřebuji. Přesto budu samozřejmě udržovat s Čechy korektní společenský

styk, přičemž musím vždy dávat pozor, abych nepřekročil hranice, abych si v každém okamžiku říkal: Dej pozor, jsou to ale Češi! Rozumíte? Stýkáme-li se z taktické nutnosti s Čechy, kteří nám slouží, i pak je nutno se vždy vracet k myšlence: Jsou to ale Češi.

Něco jiného je, a to je nejpodstatnější, že při vší tvrdosti se opravdu staráme o věci, které skutečně nejsou v pořádku. Neboť nemá žádný význam, když Čecha mlátím a se vší námahou a působením policie přivádím k tomu, aby pracoval, když on skutečně nedostává to, co potřebuje, aby měl fyzickou sílu vykonávat svou práci. V tomto směru se konala na návrh státního tajemníka Franka porada u vůdce, na níž byl přizván tajemník Backe, a my pravděpodobně přistoupíme, prosím, abyste si toto vše nechali pro sebe, než to bude uveřejněno, neboť se to musí náležitě propagačně upravit, pravděpodobně přistoupíme ke zvýšení přidělu tuku pro české dělníky, tak okolo 400 gramů, to je množství, o němž se už dá mluvit. Abych to šikovně využil k propagačním účelům, spojím to s myšlenkou: vy, čeští dělníci venku, buďte raději zticha, jinak by se mohla také stát, že bude přiděl tuku opět menší. To vše jsou věci, které se musí správně psychologicky uchopit. A nyní k otázce celé propagandistické linie. Viděno ve velkých obrysech, musí se stále více zdůrazňovat myšlenka o svatém Václavu v jejím dějinném vývoji, neboť jestliže Češi svatého Václava oslavují, nemusíme jej líčit jako svatého Čecha, nýbrž tak: svatý Václav byl mužem, jenž pochopil, že český národ může žít jen spolu s německým prostorem. To se musí správně psychologicky uplatnit a obrátit zbraň; když tedy Češi oslavují svatého Václava, vlastně dokazují, že měl pravdu. To je to, co se dá historicky využít.

Za druhé je třeba pro nejbližší dobu války jasně Čechům ukázat: ať nás miluješ nebo ne, ať pomýšlíš na samostatný stát později nebo ne, důležité je, že přinejmenším teď uznáváš, že by to bylo pro tebe v tomto okamžiku jen škodlivé, kdybys vyvolal povstání anebo kladl odpor. To je taktika a linie, kterou, myslím, musíme v tomto okamžiku sledovat. Ty lidi nezískáme, to nechceme, a ani by se nám to nepodařilo. Budeme jen prakticky všem vysvětlovat - propagandou a opatřeními atd. - docela jasně, že pro Čecha je reálně nejpříznivější, když v tomto okamžiku hodně pracuje, i když si tajně myslí, půjde-li to s říší přece jen dolů,

pak budu mít opět svou svobodu. To nám může být úplně jedno; hlavní věc je, že je klidný, neboť my potřebujeme klid a ticho pro konečné získání tohoto prostoru. Základní linie musí být jasná, avšak i taktika musí být jasná, každý Němec, který tuto základní linii nemá, a základní linie může být jen nacionálně socialistická, musí pryč. Kdo v taktickém jednání s Čechy opět ustupuje, toho zde nepotřebujeme, takoví Němci zde nemají co pohledávat.

Prosím vás zcela otevřeně, pokud se to týká vás či vašich spolupracovníků, řekněte mi zcela otevřeně: Tak, jak jsi to tu řekl, tak to nemohu dělat, prosím, nech mne odejít domů. Pánové, pustím bez reptání každého, aniž ztratí svou kvalifikaci, jenž je dost poctivý, aby to řekl. Ale velice tvrdě zasáhnu, jestliže během mé činnosti tyto myšlenky neuzná a nebude se jimi řídit. K tomu přistupuje i přísný dohled nad těmi říšskými Němci, kteří zde z důvodů osobní touhy po zisku při arizaci jen škodí vážnosti říše. To jsou ti, kteří udávají, že zde pracují v zájmu německví, mají však na zřeteli ve skutečnosti pouze svůj měšec a svůj mamon.

Když se budeme na věci dívat takto, platí jako nejbližší úkol toto: základní linie je jasná, taktika je jasná, tedy všechna opatření závisejí jen na užitku pro vedení války říší, závisejí na tom, aby byla zachována základní linie, na tom, že to při taktice nepřezženeme a základní linii neuškodíme. Závisejí koneckonců na tom, abychom měli zcela jasně před očima, že vše, co se zde musí stát, je právě jen řešení pro nejbližší budoucnost, čímž nesmí utrpět konečné řešení.

A nyní, pánové, několik myšlenek o konečném řešení, musí s sebou přinést toto:

1. Tento prostor musí být jednou definitivně osídlen Němci. Tento prostor je srdcem říše a nemůže trpět, to ukazuje německý vývoj v historii, aby z tohoto prostoru přicházely znovu a znovu rány dýkou proti říši. Nechci však snad říci o konečném poněmčení tohoto prostoru: pokusíme se tedy teď podle staré metody poněmčit českou verbež, nýbrž říkám docela střízlivě: začíná to věcmi, s nimi můžeme už dnes maskovaně začít. Abychom získali přehled o tom, kdo z lidí v tomto prostoru je schopen poněmčení, musím provést soupis v rasově národnostním smyslu. To tedy znamená, že musím získat nejrůznějšími

metodami, nejrůznějšími oklikami příležitostí, abych jednou ohodnotil veškeré obyvatelstvo z hlediska rasového a národnostního. Ať už pomocí rentgenu, prohlídkami ve škole, nebo tím, že rasově přezkoušíme mládež při zdánlivém uložení pracovní služby. Musím mít celkový obraz národa a pak mohu říci, tak a tak vypadá obyvatelstvo. Jsou to takovíto lidé: jedni jsou dobré rasy a dobře smýšlející, to je pak jednoduché, ty můžeme poněmčít. Potom máme ostatní, co stojí na opačném pólu: jsou to lidé špatné rasy a špatně smýšlející. Ty musíme dostat ven. Na východě je hodně místa. Uprostřed zůstává střední vrstva, kterou musím přesně vyzkoušet. V této vrstvě jsou dobře smýšlející lidé špatné rasy a špatně smýšlející lidé dobré rasy. U těch dobře smýšlejících špatné rasy se to asi musí udělat tak, že je nasadíme do práce někde v říši jinde a budeme se starat o to, aby už neměli děti, protože je nechceme v tomto prostoru dále rozvíjet. Ale nesmíme je odradit. To vše je řečeno jen teoreticky. Pak zůstávají špatně smýšlející lidé dobré rasy. Ti jsou nejnebezpečnější, poněvadž je to rasově dobrá vůdcovská vrstva.

Musíme uvážit, co s nimi uděláme. U jedné části špatně smýšlejících lidí dobré rasy nezbude nic jiného, než se pokusit usídlit je v říši, v čistě německém prostředí, poněmčít je a převychovat jejich smýšlení nebo, když to nepůjde, postavit je nakonec ke zdi; poněvadž vystěhovat je nemohu, neboť by tam na východě vytvořili vedoucí vrstvu, která by se postavila proti nám.

To jsou zcela jasné, zásadní myšlenky, které musí být vodítkem. Kdy se to stane, to je otázka, kterou musí rozhodnout vůdce. Ale plánovat a shromažďovat materiál, to jsou věci, s nimiž už můžeme začít. Musíme materiál přezkoušet, musíme využít možností, které tu jsou. Např. Pozemkový úřad, když ho nasadíme správně politicky opačným směrem, než to udělali kdysi Češi, může nám už dnes v jakési kostře dát nekonečně mnoho, takže věřím, že za krátkou dobu, kterou tu asi budu, mohu již položit v mnohém základ pro národnostní záležitosti. K tomu přistupuje ještě toto: musí nám být jasno, že tyto věci je možné uskutečnit v celém tomto plánovacím období, v této nejbližší době boje, jen jestliže budou také jednotně řízeny a plánovány. Je samozřejmě jasné, že např. různí krajští vedoucí, kteří nyní patří do čtyř žup, sami uvažují a plánují v rámci celkové linie,

kteřá prospívá též župě. Ale přece bych rád, abyste nejprve viděli jedno: primárním je ovládnutí a definitivní podmanění tohoto prostoru, na pozdější dělení - pánové a příslušníci strany - je času dost pak. Nejprve musí být tento prostor zvládnout, což nedokáži, nebude-li řízen z jednoho ústředí. Nemohu s Čechy zacházet podle čtyř různých dílčích metod. To je též smyslem kancléře strany, kterou zde zřídil styčný úřad kancléře strany pod vedením župního vedoucího dr. Juryho a pod praktickým pracovním vedením příslušníka strany Schulte-Schomburga. Určitě budu vycházet vstříc všem přáním a potřebám žup ve všech záležitostech. Pouze v jediném nenajdete u mne slyšení, a to tam, kde to bude narušovat to primární, totiž nutnost podmanění a koneckonců upevnění tohoto prostoru. Avšak předpokládám, že jste nacisté, a nacista konečně ví, že celkový zájem říše je primární a že teprve pak přicházejí zájmy vlastní.

(Zdroj: Václav Král: Chtěli nás vyhubit, Praha 1961, str. 125 až 137)

Hossbachův protokol a Hitlerova směrnice pro přepadení Československa

V souvislosti s druhou světovou válkou bývá často zmiňován známý pakt Molotov – Ribbentrop, tedy smlouva o neútočení mezi Sovětským svazem a Německem z 23. srpna 1939. Též se dává do souvislosti skutečnost, že vzápětí, 1. září téhož roku, začala 2. světová válka invazí nacistů do Polska. Záminkou se stalo přepadení rádiové vysílací stanice v Gliwicích na hranicích Polska s Německem. Němci incident prezentovali jako napadení německé stanice polskými vojáky. Ve skutečnosti se ale jednalo o velký podvod, jelikož útočníci byli agenti SS převlečení do polských uniforem a oběti údajného přepadení byli ve skutečnosti pro změnu zavraždění vězni z koncentračního tábora. Koneckonců takových příběhů s nastrčeným viníkem jsou plné dějiny – počínaje Georgi Dimitrovem u požáru Říšského sněmu a zdaleka nekonče Lee Harvey Oswaldem nad zavražděným Kennedym v Dallasu.

Nicméně incidentu v Gliwicích předcházela několikaletá diplomatická aktivita, kterou Hitler jednak přesvědčoval evropské země, že jim od nacistů nic nehrozí, jednak se potřeboval smluvně pojistit a neutralizovat tak případné vojenské akce z jejich strany. První z dlouhé řady takových smluv, byl pakt o neútočení s Polskem, reprezentovaným maršálem Józefem Piłsudskim, datovaný už 26. ledna 1934. Dokument podepsali ministr zahraničí Třetí říše Konstantin von Neurath a polský velvyslanec Józef Lipski. Následovala anglicko-německá námořní smlouva ze dne 18. června 1935, která jednostranně – z vůle Anglie, stále orientované nepřátelsky vůči Francii a Sovětskému svazu – prolomila limity pro tonáž německého válečného námořnictva stanovené smlouvou ve Versailles r. 1919. Britové tak dali Německu bílý šek na rozvoj přípravy na budoucí válku. Jak je z toho vidno, ani ve staré Anglii se žádná velká poctivost nepěstovala, pragmatický zájem o vlastní triumfy byl vždy na prvním místě. 6. prosince 1938 následovala Velkou Británii také Francie, když tehdejší francouzský předseda vlády Édouard Daladier uzavřel s Adolfem Hitlerem německo-francouzskou deklaraci o přátelských vztazích. Následovala dohoda mezi Litevskou republikou a

Německou říší ze dne 22. března 1939, která mj. stanovila, že region Klaipeda se znovu sloučí s Německou říší. A dále smlouva o neútočení mezi Německou říší a Litvou ze dne 22. března 1939 a Lotyšskem ze dne 7. června 1939. Teprve poté následoval pakt Molotov – Ribbentrop z 23. srpna 1939. Kdybychom neznali další průběh dějin, dalo by se říci, že co smluvního půdorysu se týče, byla Evropa v tak bezpečné situaci, jako do té doby snad nikdy. Jenomže Hitler neměl smysl pro dodržování dohod, zejména ne těch, které od počátku zamýšlel jen jako zdržovací taktiku, která měla oddálit okamžik prvního výstřelu.

O tom, jak to doopravdy Hitler myslel s „mírem“ v Evropě, dobře svědčí dva dokumenty, které vám dnes předkládáme. Nejprve tzv. **Hossbachův protokol**, záznam z tajné porady A. Hitlera s W. Blombergem, W. Fritschem, E. Raederem, H. Göringem a K. Neurathem dne 5. listopadu. 1937 na půdě Říšského kancléřství; protokol pořídil dodatečně z paměti Hitlerův vojenský adjutant plukovník F. Hossbach (1894 - 1980). Hitler na poradě rozvinul agresivní program získání „životního prostoru“ (lebensraum) a stanovil první cíle agrese - Rakousko, Československo, posléze Polsko a Ukrajinu. Protokol dokazuje cílevědomou přípravu nacistů na válku. Následující dokument je pak už velmi konkrétní Hitlerovou **směrnici pro přepadení Československa**. Směrnice spatřila světlo světa 30. května 1938, tedy dlouho předtím, než Hitler v Mnichově ujišťoval Daladiera, Chamberlaina a Mussoliniho, že Německo po přijetí Mnichovské dohody (tedy získání Sudet pro Třetí říši) nebude mít vůči Československu žádné další územní nároky. Jak víme, realita pak předčila nejhorší představy.

Hossbachův protokol

5. listopadu 1937:

Přítomni: Vůdce a říšský kancléř. Říšský ministr války polní maršál v. Blomberg. Vrchní velitel pozem. vojska gen. plk. svob. pán von Fritsch. Vrchní velitel námořnictva general-admirál dr. h. c. Raeder. Vrchní velitel letectva gen. plk. Göring. Říšský ministr zahraničních věcí svob. pán von Neurath. Plukovník Hossbach.

Na počátku prohlásil vůdce, že předmět dnešní konference je tak důležitý, že v jiných státech by se podobná rozprava jistě konala před kabinetem v plném obsazení. Nicméně on, vůdce, se rozhodl neprojednávat tuto záležitost v širším kruhu říšského kabinetu právě pro její důležitost. Jeho vývody jsou výsledkem podrobných úvah a zkušeností, které nasbíral za čtyři a půl roku vlády. Rád by vysvětlil přítomným své základní myšlenky o tom, jak je možné a nutné rozvíjet naši zahraniční politiku, a v zájmu prozíravé politiky žádá, aby v případě jeho smrti byl tento jeho projev pokládán za jeho poslední vůli a závěť. Vůdce potom prohlásil:

Cílem německé politiky je bezpečnost a zachování národa a jeho růst. Z toho vyplývá, že je to problém prostoru.

Německý národ má 85 milionů obyvatel, kteří svým počtem a uceleností osídlených oblastí tvoří v Evropě tak ucelené rasové jádro, jaké nemá obdoby v žádné jiné zemi, které však zároveň vytváří nárok na větší životní prostor než u kteréhokoli jiného národa. Jestliže se nedosáhlo politického výsledku, který by splnil právo tohoto rasového organismu na životní prostor, pak je to výsledek staletého historického vývoje, a bude-li tento politický stav pokračovat, stane se největším nebezpečím pro zachování německého národa v jeho nynějším rozsahu, a je stejně nepravděpodobné, že se zastaví ústup německého živilu v Rakousku a v Československu, jako že se udrží nynější stav v Německu samém. Místo vzrůstu porodnosti nastoupí sterilita, jejímž důsledkem se po nějaké době musí stát napětí sociální povahy, poněvadž politické a světonázorové ideje trvají jen tak dlouho, pokud mohou tvořit základnu pro uskutečnění reálných životních ambic národa. Německá budoucnost proto závisí jedině na vyřešení nedostatku životního prostoru. Takové řešení může být přirozeně hledáno jen na dohlednou dobu, asi na jednu až tři generace...

Jediné východisko je v získání většího životního prostoru, snaha, jež po všechny časy vedla k vytváření států a stěhování národů. Je jasné, že tato snaha nenalézá pochopení v Ženevě a u nasycených států. Jestliže je na prvním místě zajištění naší vyživovací situace, pak potřebný prostor bychom mohli hledat jen v Evropě,

a nikoli v přejímání liberálně kapitalistického pojetí vykořisťování kolonií. Zde nejde o ovládnutí lidí, nýbrž o dobytí zemědělsky užitečného prostoru. Bylo by také užitečnější hledat území dodávající suroviny přímo v sousedství Říše v Evropě, a nikoli za mořem. Přitom je třeba zajistit existenci pro jednu nebo dvě generace. Co by bylo zapotřebí získat navíc, to musí být ponecháno příštím generacím. Vývoj velkých světových celků postupuje přirozeně pomalu a německý národ se svým silným rasovým jádrem má pro něj nejpříznivější předpoklady v srdci evropské pevniny. Historie všech věků ukázala, počítaje v to římské impérium i British Empire, že každá územní expanze se uskutečňuje pouze zlomením odporu a s nasazením rizika. I porážky jsou nevyhnutelné. Ani v dřívějších dobách, ani nyní se nenajde prostor bez pána. Útočník vždycky naráží na majetníka.

Základní otázkou pro Německo je, kde by mohlo dosáhnout největšího výboje za nejmenší cenu.

Německá politika musí počítat se dvěma nenávidnými nepřáteli, Anglií a Francií, pro něž bude silný německý kolos ve středu Evropy vždy trnem v oku. Oba tyto státy se postaví proti dalšímu zesílení Německa jak v Evropě, tak i v zámoří a mohou se pro své odmítavé stanovisko opřít o souhlas všech stran. Získání německých vojenských základen v zámoří budou obě země považovat za ohrožení svých zámořských spojů, zajišťování německého obchodu za posílení německého postavení v Evropě...

Německá otázka může být rozřešena jedině cestou násilí, a to nikdy nepůjde bez rizika. Bitvy Bedřicha Velikého o Slezsko a Bismarckovy války proti Rakousku a Francii byly nesmírným rizikem, ale rychlost pruské akce roku 1870 zabránila Rakousku zúčastnit se války. Rozhodneme-li se použít síly a počítat s rizikem, pak musíme ještě odpovědět na otázky „kdy“ a „jak“. V takovém případě se budeme muset rozhodnout pro tři různé varianty:

Varianta 1. Období 1943–1945

Po této době můžeme očekávat jen změnu v náš neprospěch. Vyzbrojení armády, námořnictva a letectva, právě tak jako vybudování důstojnického sboru je v zásadě ukončeno. Naše materiální vybavení a výzbroj jsou moderní, s dalším odkladem vzrůstá nebezpečí, že zastarají...

Ve srovnání s vyzbrojením, které od té doby uskuteční jiné země, naše síla bude relativně klesat. Nezahájíme-li akci do let 1943–1945, pak vzhledem k nedostatku potravin může každý rok vyvolat krizi v zásobování potravinami, kterou nemůžeme odvrátit, protože nemáme dostatek deviz. V tom musíme vidět „slabý bod režimu“. Nadto svět předvídá náš úder a rok od roku bude zvyšovat protipatření. Zatímco ostatní svět se bude opevňovat, my budeme donuceni jít do ofenzívy.

Nikdo dnes neví, jaká bude skutečná situace v letech 1943–1945. Je však jisto, že déle již nemůžeme čekat. Na jednu stranu máme velkou wehrmacht a jsme nuceni zajistit její udržování [s ohledem na] stárnutí našeho hnutí a jeho vůdců, na druhou stranu nám vyhlídka na klesání životní úrovně a snížení porodnosti nedává žádné jiné volby nežli jednat. Bude-li vůdce v tom období ještě naživu, pak bude jeho nezměnitelným rozhodnutím řešit problém německého životního prostoru nejpozději v letech 1943–1945. Nutnost akce před obdobím 1943–1945 by přišla v úvahu pro varianty 2 a 3.

Varianta 2: Kdyby sociální napětí ve Francii vedlo k vnitřní politické krizi takových rozměrů, že by plně zaměstnalo francouzskou armádu a znemožnilo její použití k válce proti Německu, pak by přišel čas akce proti Československu.

Varianta 3: Kdyby Francie byla tak vázána válkou proti jinému státu, že by nemohla zasáhnout proti Německu. Prvním cílem pro zlepšení našeho vojensko-politického postavení musí být v případě válečné zápletky porazit současné [Tschechei] Československo a Rakousko, aby se odstranila hrozba úderu z boku v případném postupu na západ. V případě konfliktu s Francií nelze předpokládat, že by Československo vyhlásilo válku ve stejný den jako Francie. Nicméně vůle Československa účastnit se války poroste úměrně s naším oslabením, přičemž by mohlo zaútočit na Slezsko nebo směrem severním nebo západním.

Bude-li poraženo Československo a dosaženo společné hranice německo-maďarské, dalo by se pak spíše počítat při německo-francouzském konfliktu s neutrálním postojem Polska. Naše dohody s Polskem platí jen potud, pokud síla Německa není otřesena. V případě německých neúspěchů musíme počítat s útokem Polska proti Východnímu Prusku a snad také proti Pomořansku a Slezsku.

Předpokládajíce vývoj situace, která by vedla k našemu plánovanému útoku v letech 1943–1945, pak bychom měli hodnotit pravděpodobné chování Francie, Anglie, Polska a Ruska asi takto:

Vůdce osobně věří, že Anglie a snad také Francie se již se vsí pravděpodobností mlčky Čechů zřekly a že se již smířily s tím, že se s touto otázkou jednou vypořádá Německo. Potíže britského impéria a vyhlídka na nové zatažení do dlouhotrvající evropské války povedou rozhodně k britské neúčasti ve válce proti Německu. Britské stanovisko by jistě nezůstalo bez vlivu na Francii. Postup Francie bez britské pomoci je málo pravděpodobný, protože lze předpokládat, že její útok se zastaví na našich západních opevněních. Bez podpory Anglie se také nedá počítat s tím, že by Francie obsadila Belgii a Holandsko... Přirozeně musíme v každém případě krýt naše západní hranice při útoku proti Československu a Rakousku. Zde musíme počítat s tím, že obranná opatření Československa rok od roku sílí a že se dokončuje vnitřní konsolidace rakouské armády. I když hustota obyvatelstva zvláště v Československu není malá, připojení Československa a Rakouska by přesto znamenalo získání potravin pro dalších 5–6 milionů lidí, ovšem za předpokladu, že se nám podaří provést nucené vystěhování 2 milionů z Československa a 1 milionu z Rakouska. Připojení těchto dvou států k Německu znamenalo by vojensky a politicky značnou úlevu vzhledem ke kratším a lepším hranicím, k uvolnění bojových sil k jiným účelům a vzhledem k možnosti vytvořit nové jednotky o síle asi 12 divizí, přičemž na 1 milion obyvatel by připadla jedna nová divize.

Ze strany Itálie nečekáme žádné námitky proti vyřízení Československa, ale naproti tomu dnes ještě nemůžeme posoudit, jaký by byl její postoj v otázce

rakouské, jelikož by to záviselo především na tom, zda by v té době ještě žil duce.

Rozsah překvapivosti a rychlosti naší akce by rozhodl o postoji Polska. Polsko – s Ruskem v zádech – nebude ochotno začít válku proti vítěznému Německu.

Vojenské účasti Ruska se musí čelit rychlostí našich operací. Je více než pochybné, zda je o tom třeba vůbec uvažovat vzhledem ke stanovisku Japonska.

Jestliže by nastal případ #2 – ochromení Francie občanskou válkou – pak by toto vyřazení našeho nejnebezpečnějšího nepřítele mělo být využito v co nejkratší době k úderu proti Československu. Vůdce soudí, že je poněkud pravděpodobnější možnost případu #3; mohl by se vyvinout z nynější krizové situace ve Středozevní moři. Kdyby nastal, vůdce je pevně rozhodnut, že ho v co nejkratší době využije, snad dokonce již roku 1938...

(Zdroj: Akten zur deutschen Auswärtigen Politik 1919–1945. Serie D (1937–1945). Volume II, Baden-Baden 1949, #19; překlad: Mnichov v dokumentech. Díl I. Praha: SNPL, 1958, #1 – upravil Milan Hauner.)

Hitlerova směrnice pro přepadení Československa

30. května 1938, Berlín – Hitlerovy směrnice pro bleskové přepadení Československa podle plánu „války na dvou frontách s hlavním těžištěm na jihovýchod“ („Aufmarsch grün“)

1. Politické předpoklady

Je mým nezměnitelným rozhodnutím v dohledné době rozdrtit Československo vojenskou akcí. Úkolem politického vedení je vyčkat na politicky a vojensky vhodný okamžik nebo jej vyvolat.

Neodvratitelný vývoj poměrů v Československu nebo jiné politické události v Evropě, které vytvářejí překvapivě vhodnou, snad již nenávratnou možnost, mě pravděpodobně přimějí k brzkému zahájení akce.

Vhodná volba a odhodlané využití příhodného okamžiku je nejjistější zárukou úspěchu. Podle toho musí být ihned provedeny příslušné přípravy.

2. Politické možnosti pro zahájení akce

Nutné předpoklady pro zamýšlený útok jsou: a) vhodná a vnější záminka, a tím i b) dostatečné politické ospravedlnění, c) nepřitelem neočekávaná situace, která jej zastihne co nejméně připraveného.

Jak z vojenského hlediska, tak z politického hlediska je nejvhodnější blesková akce vyvolaná incidentem, kterým bude Německo nehorázným způsobem vyprovokováno a kterou alespoň jistá část světového mínění uzná za morálně oprávněnou.

Avšak i období napětí před válkou musí končit náhlou a časově i rozsahem překvapivou akcí naší strany dříve, než nepřítel získá takový náskok ve vojenských přípravách, že by nemohl být předstižen.

3. Závěry pro přípravu plánu „Grün“

a) Pro vlastní válku je důležité plně využít momentu překvapení jakožto rozhodujícího činitele vítězství, a to provedením přípravných opatření již v době míru a neočekávaně rychlým průběhem akce. Je tedy nutno vytvořit již v prvních 2 až 3 dnech situaci, která by ukázala druhým státům, jež by chtěly intervenovat, beznadějnost československého vojenského postavení a která zároveň podnítlí státy, jež mají územní požadavky vůči Československu, aby neprodleně vystoupily proti Československu. V tomto případě lze očekávat intervenci Polska a Maďarska proti Československu, a to zvláště tehdy, jestliže Francie – vzhledem k jasnému proněmeckému postoji Itálie – se bude obávat, nebo alespoň bude váhat, rozpoutat svým vystoupením proti Německu evropskou válku. Je nutno počítat s tím, že se Rusko pokusí poskytnout Československu vojenskou pomoc, hlavně letectvem.

Nebude-li dosaženo konkrétních úspěchů pozemními operacemi v několika prvních dnech, povede to nepochybně k evropské krizi. Toto poznání musí být pobídkou pro velitele všech druhů zbraní, aby jednali rozhodně a odvážně.

b) Propagandistická válka musí jednak zastrašit Československo hrozbami a rozdrobit na kousíčky jeho schopnost odporu, jednak poskytnout směrnice národnostním menšinám, jak podpořit naši ozbrojenou akci, a jednak ovlivnit neutrální státy v náš prospěch. Vyhrazují si právo vydat další pokyny a určit vhodný okamžik.

4. Úkoly branné moci (Wehrmacht)

Přípravy branné moci nutno provést podle těchto zásad:

a) Hlavní masa všech ozbrojených sil musí být nasazena proti Československu.

b) Na západě ponechat jen minimální množství sil na krytí týlu. Na východě proti Polsku a Litvě bude proveden jen lehký kryt hranic; pozornost zaměřit na jižní hranici.

c) Vybrané jednotky musí co nejrychleji a nejrozhodněji přemoci pohraniční opevnění a vniknout do Československa s největší odvahou,

s vědomím jistoty, že hlavní masa vojsk je bude co nejrychleji následovat.

Přípravy pro to musí být vykonány a časově rozvrženy tak, aby armádní útvary, jichž lze použít, překročily hranice ve stanovenou dobu současně s útokem letectva, ale dříve, než si nepřítel uvědomí náš mobilizační plán.

Proto musí být vypracován časový rozvrh mezi vojskem a letectvem za účastenství vrchního velitelství branné moci (OKW) a předložen mně ke schválení...

5. Úkoly složek branné moci

Pozemní vojsko (Heer)

Základní zásada překvapivého útoku proti Československu nesmí být ohrožena tím, že pro dopravu hlavní části pozemních vojsk železnicí je nevyhnutelně třeba určité doby, ani nesmí přijít nazmar dřívější pohotovost letectva.

Proto je především pro pozemní armádu nezbytné, aby současně s překvapivým útokem letectva bylo použito pokud možno co nejvíce útočných kolon.

Tyto útočné kolony, jejichž složení musí odpovídat daným úkolům, musí být sestaveny z oddílů, které mohou být rychle nasazeny, protože jsou umístěny blízko hranic nebo jsou motorizovány nebo jsou ve zvláštní pohotovosti.

Cílem těchto úderů musí být prolomit na četných místech a ve strategicky výhodném směru československé opevněné linie anebo tato opevnění dobýt z týlu. Pro úspěch této operace bude důležitá spolupráce se sudetoněmeckým pohraničním obyvatelstvem, se zběhy z československé armády, s parašutisty, s výsadečnými jednotkami a jednotkami sabotážní služby.

Úkolem hlavní masy pozemních jednotek je zmařit český obranný plán, zabránit českým armádám v ústupu na Slovensko, přinutit je k bitvě, porazit a rychle obsadit Čechy a Moravu. Proto je nutno provést úder do srdce Československa pokud možno nejsilnějšími motorizovanými a obrněnými jednotkami a plně přitom využít prvních úspěchů útočných kolon a výsledků leteckých operací.

Krytí týlu, připravené pro západ, musí být co do počtu a kvality omezeno na rozsah odpovídající nynějšímu stavu opevnění.

Vyhrazuji si zvláštním rozkazem určit, zda budou určené jednotky dopraveny na západní hranice ihned, nebo budou zatím zadrženy vzadu.

Přípravy musí být nicméně provedeny tak, aby umožnily krycím jednotkám přesun na západní hranici ještě během strategického soustředění „Grün“. Nezávisle na tom musí být první posádka improvizovaně složena ze ženistů, nasazených nyní na stavbě opevnění, a z formací pracovní služby (Arbeitsdienst).

Zbývající hranice, právě tak jako Východní Prusy, mají být chráněny jen slabě. Ale musí se počítat s tím, že podle vývoje politické situace se přesune po moři buď část, nebo i hlavní jádro aktivních sborů z Východních Prus do Říše.

Letectvo (Luftwaffe)

Masa letectva musí být nasazena převážně k překvapujícímu útoku na Československo, kdežto na západě zůstane jen minimum pro obranné účely. Letectvo musí přelétnout hranici ve stejnou dobu, kdy ji překročí první oddíl vojska (viz 5a). Nejdůležitějším úkolem letectva je zničit v nejkratší době československé letectvo a základny, aby se vyloučila možnost jeho použití, případně nasazení ruského a francouzského letectva za účelem překazit nástup německého vojska a proniknout do německého prostoru.

Velký význam pro počáteční úspěchy armády může mít ochromení nepřátelské mobilizace a organizace správy i branných sil stejně jako zdržování strategického soustředění českého vojska, útoky na spoje a mobilizační a správní centra. Pro případ, že by v těch oblastech pohraničí, kde by snad silné oddíly československého vojska nebo hloubka obranného systému mohly zpochybnit úspěch náhlého průlomů německého pozemního útoku, musí být k dispozici dostatečný počet leteckých jednotek.

Československá průmyslová zařízení budou ušetřena, pokud to dovolí průběh operací.

Odvětné útoky proti obyvatelstvu podléhají mému souhlasu. Již nyní je třeba připravit a budovat nenápadným způsobem střediska vzdušné obrany v Berlíně, v středoněmecké průmyslové oblasti a v Porúří.

Námořnictvo.

Námořnictvo se zúčastní operací pozemní armády dunajskou flotilou. Proto bude tato flotila podřízena hlavnímu veliteli pozemní armády (Ob.d.H.).

Ve vedení námořní války budou nejdříve učiněna pouze ta opatření, která jsou nutná pro předběžnou ochranu Severního a Baltského moře proti náhlému zásahu

jiných států do konfliktu. Tato opatření musí mít jen zcela nezbytný rozsah. Jejich provedení musí být nenápadné.

Rozhodně je důležité vyvarovat se všech akcí, které by mohly nepříznivě působit na politický postoj evropských velmocí.

6. Úkoly válečné ekonomiky

Ve válečném hospodářství je nejdůležitější, aby zvětšením zásob surovin bylo ihned umožněno největší rozvinutí sil ve zbrojním průmyslu.

Bude pro nás nesmírně cenné, když dokážeme v průběhu operací co nejrychleji zjistit, jak uvést důležité podniky znovu do chodu, a tím významně přispět k posílení celkové vojenské výroby.

Proto pro nás může mít rozhodující význam zachování československých průmyslových a výrobních zařízení – pokud to dovolí vojenské operace.

7. Všechny přípravy pro sabotáž a povstání provede vrchní velitelství branné moci (OKW). Budou vykonány v dohodě a podle přání jednotlivých složek branné moci a v souladu časovém a místním s operacemi pozemní armády a letectva.

Podepsán: Adolf Hitler

(Za správnost opisu zodpovídá: Zeitzler, pplk. gen. št.)

(Zdroj: Originál: Akten zur deutschen Auswärtigen Politik 1919–1945. Serie D (1937–1945). Volume II, Baden-Baden 1949, #221; Mnichov v dokumentech. Díl I. Praha: SNPL, 1958, #36; překlad: Milan Hauner)

SdP a řešení české otázky

Tento díl cyklu dokumentů vztahujících se k příčinám a výsledkům druhé světové války a role německého nacismu v ní věnujeme dvěma materiálům, jež vzešly z dílny nacistické „páté kolony“, totiž v Sudetoněmecké straně Konrada Henleina. Nejprve „Grundplanung“, tedy opravdu zgruntu pojaté plánování decimace a postupné likvidace českého národa v onom novém „lebensraumu“, který si nacisté v Říši i mimo ni představovali.

Tento návrh plánu Sudetoněmecké strany, jak postupovat při řešení "československé otázky", byl nalezen koncem května 1945 na zámku v Sukoradech u Dubé mezi dokumenty Henleinova župního místodržitelství v Liberci, které sem byly uloženy na ochranu před leteckými útoky. Dokument není datován, ale pravděpodobně vznikl v nejvyšších složkách SdP někdy mezi květnem a srpnem 1938. Po válce byl předložen obžalobou např. v procesech s H. Kriebsem a K.H. Frankem (základní shrnutí obsahu dokumentu bylo otištěno v roce 1947 v knize Český národ soudí K. H. Franka).

Následovat pak bude druhý dokument, Henleinův plán, už přímo explicitně nazvaný jako „řešení české otázky“. Jak víme, Henlein byl ve 30. letech hlavním organizátorem sudetoněmeckých nátlakových aktivit. Zvláštní je, že navzdory tomu, že to byl právě on, kdo postavil reálnou politickou sílu v podobě SdP, nakonec velkou kariéru v celku Třetí říše nezískal. Adolf Hitler ho sice jmenoval Gruppenführerem (později Obergruppenführerem) SS, župním vedoucím NSDAP a poslancem říšského sněmu. 1. září 1939 stanul v čele Sudetské župy jako říšský místodržící. Tuto funkci však bez dalšího kariérního vzestupu poté zastával až do konce války. Skutečnou reálnou moc v Protektorátu měli jiní – Reinhard Heydrich a zejména státní tajemník a posléze říšský ministr pro záležitosti Protektorátu Karl Hermann Frank. Což neznamená, že by Henlein vykazoval malou snahu. Jako správce těchto oblastí byl zodpovědný za veškerý teror, kterého se nacisté dopustili po obsazení pohraničí vůči Židům, Čechům a německým antinacistům. 10. června 1945 Henlein spáchal v americkém zajetí sebevraždu.

ZÁKLADNÍ PLÁNOVÁNÍ O.A. - GRUNDPLANUNG O.A.

I. VŠEOBECNÉ POZNÁMKY

1. REDAKČNÍ

a) *Toto základní plánování se vztahuje hlavně na hlediska národnostně politická. O zahraničně politických, vojenských a jiných úvahách je zmínka jen tehdy, dotýkají-li se hledisek národnostně politických.*

b) *Základní plánování není v předložené formě nijak vyčerpávající. Uvedená opatření je nutno prohlubovat a rozšiřovat zvláštními pracemi podle odlišných oblastních a odborných skutečností.*

c) *S novými událostmi se mohou vyskytnout nová hlediska a nové možnosti. Vyžádají si aktivního jednání. K zásadním hlediskům je však nutno přihlížet za všech okolností.*

2. ZÁSADNÍ

a) *V tomto základním případě konfliktu nejde jen o sudetoněmecký problém, ale o celkovou otázku dnešního Československa. Celý komplex se opět dělí na: otázku historických "zemí koruny české" (Čechy, Morava, zbytek Slezska, tj. Krnov, Opava, Těšín) na straně jedné, v dalším je nazýváme "české země", a na otázku Slovenska a Karpatské Ukrajiny na straně druhé.*

b) *Pokud jde o české země, musí Německá Říše na základě tisíciletých historických skutečností opět uplatňovat říšské právo a začlenit tyto země beze zbytku až po staré říšské hranice, platné do roku 1866 (Malé Karpaty). Historické zdůvodnění tohoto nároku musí tvořit základní linii veškeré vnitropolitické a zahraničně politické propagandy během celé akce. (Čechy - "citadela Německa")*

ve středověku; podle pořadí první země v první Německé říši: "srdce Germánie"; Morava, představitelka markrabství v čtvercovém erbu první říše atd.)

Při zdůvodňování nutné akce je třeba zvláště důrazně vyzdvihovat skutečnost, že Češi svým spojením s Moskvou čím dál tím více vytvářejí ve střední Evropě bolševické ohnisko požáru a nákazy prvního stupně, jehož působení je především namířeno proti Německé říši a jehož odstranění poslouží konsolidaci evropského míru.

Poukaz na bolševickou hrozbu, jakož i historické odůvodnění, je třeba tolik zdůrazňovat proto, že tímto způsobem lze ukázat výjimečnost případu Čechů a uklidňovat na základě historické ojedinělosti situace českých zemí jiné sousední národy.

Kromě toho je třeba zmiňovat se o národnostních hlediscích (např. počet Němců v českých zemích přesahuje čtvrtinu celkového počtu obyvatelstva; naproti tomu však budou představovat Češi po začlenění českých zemí do Německé říše jen asi 8% celkového počtu obyvatelstva říše. Dále je třeba uvádět geopolitická, dopravní a hospodářská hlediska.

c) Otázka Slovenska a Karpatské Ukrajiny si vyžaduje zcela jiné úpravy, než s jakou se počítá pro české země. Navrácení Slovenska Maďarsku je třeba odmítnout. Opravy hranic ve prospěch Maďarska lze provést s přihlédnutím k národnostním hlediskům, přičemž však nesmí být v podstatě dotčen status Slovenska. Také Bratislava patří k Slovensku. Bratislavské předmostí na pravém břehu Dunaje případně Německé říši.

Slovensko má zůstat samostatné. Jeho těsné přimknutí k Německé říši a přátelský poměr k Maďarsku by byly samozřejmostí. Tímto způsobem zůstávají Slovensko a Karpatská Ukrajina závorami, oddělujícími Polsko od Maďarska, pro Německou říši je to most na východ. Karpatská Ukrajina by se mohla později z německé iniciativy vyvinout v "Piemont Ukrajinců".

Je třeba, aby životní práva karpatských Němců zajistila Německá říše.

Zcela rozdílné zacházení s Čechy a se Slováky by bylo důležitým šachovým tahem proti všeslovanským myšlenkám. Německá říše by měla přímo vystupovat jako ručitelka úsilí Slovenska o samostatnost, jež je zakotvené v Pittsburské smlouvě. (Germania divide et impera.)

d) Náš poměr k problému českého národa vyžaduje, aby byly pečlivě vyváženy nutné německé požadavky na straně jedné a taktické potřeby mezinárodní situace na straně druhé. Vycházejíce z historických skutečností a s ohledem na promísení krve, známé od raných germánských dob, nemůžeme pohlížet na češství jako na svébytný národ. Protiněmecká propaganda dokázala v devatenáctém století odcizit Čechy německému životnímu prostředí. Obrácení tohoto vývoje je oprávněné a je životní nutností pro Německou říši. Nikdy v dějinách už nesmí dojít k českému obrození. Je nutno zničit od základu každou další možnost takového obrození.

Proto je třeba potlačit český jazyk. Je v německém zájmu, aby úplně zmizel. Při bojových opatřeních je však rozhodující správný taktický postup. Zejména o vyhlazení jazyka - jakožto programu - by se nemělo vůbec mluvit. Rozdrtíme české národní uvědomění tím spíše, čím bude mít nepřítel menší možnost svádět s námi pouhý zápas o jazyk. Nesmíme přeceňovat činitele jazyka, pokud jde o jeho význam pro národní společenství; je třeba vyhnout se ztotožňování jazykového společenství s pojmem národa a v průběhu událostí snad bude dokonce nutné proti tomu někdy v českých zemích bojovat. Neopomeneme nalézt pro národní společenství nové, odvážné formulace a vytvářet místo zakořeněných činitelů českého národního vědomí novou pospolitost, která by pevně začlenila do dynamiky nacionálně socialistické Německé říše mladší a vývoje schopné živly z českého národního území. Cílem pro budoucnost musí být: rozbití českého národního vědomí, pronikání do dosavadní české jazykové oblasti německým osidlováním, převádění (také částečné přesídlení!) Čechů do nerozlučné duchovní a fyzické souvislosti s Německem.

Národnostně politická opatření proti češství od nás vyžadují největšího umění a energie při uplatňování zásad národnostního boje a organizačních zásad. Bude

třeba, aby se osvědčily poznatky z našeho vlastního německého národnostního boje. Prosazování potřebných opatření začíná na jedné straně už v prvních hodinách a dnech vojenských bojových opatření a na druhé straně musí být systematicky stanoveno pro celé generace dopředu.

II. STADIUM AKUTNÍHO PŘIOSTŘENÍ KONFLIKTU

Boj sudetských Němců je spravedlivým národnostním bojem a směřuje proti nepřirozenému a nekulturnímu tyranství Čechů a proti nejzlomyslnějšímu a nejnesmyslnějšímu výtvaru diktátů Dohody z roku 1919.

Životní boj sudetských Němců se samozřejmě podstatně dotýká poměru Německé říše k Československu; Německá říše je ochrannou mocností sudetského německví. Otázka státní budoucnosti českých zemí nebude nadhozena vůdcem sudetských Němců, ale přímo říší.

Vůdce sudetských Němců vyčerpal všechny možnosti mírového řešení sudetoněmecké otázky. Už dávno před tím byla celému světu předložena otázka Československa jako nejakutnější nebezpečí pro skutečný a trvalý mír.

Vůdce Sudetoněmecké strany požádá ještě o provedení plebiscitu v sudetském Německu, což je poslední možnost mírového řešení otázky státní příslušnosti. Lze počítat s tím, že Češi tento požadavek odmítnou.

Pak bude nutno v dohodě s vůdcem a říšským kancléřem usoudit, že již nastal okamžik, aby vůdce Sudetoněmecké strany podnikl rozhodující revoluční krok:

Prohlásí nezávaznost zákonů československého státu a požádá o pomoc vlád evropských velmocí (včetně Německa, pokud podepsaly smlouvu ze St. Germain) anebo pouze Německé říše.

Lze počítat s tím, že Češi v krajním případě odpovědí na tento krok násilnými opatřeními. Tím spíše získá vůdce Sudetoněmecké strany veškerou svobodu

jednání. Nutně tím vzniká pro Německou říši na základě národnostních svazků právo a povinnost zakročit v Československu.

Vůdce sudetského němectví zakáže sudetským Němcům jakoukoli službu pro československý stát, zejména službu ve zbrani, a prohlásí všechny přísahy, složené sudetskými Němci tomuto státu, za neplatné. Může povolát do služby ve zbrani proti češtví.

III. OBDOBÍ VOJENSKÝCH BOJOVÝCH AKCÍ

Vedení Německé říše udržuje ve všech fázích vývoje nejtěsnější spojení s vůdcem sudetského němectví. Ten má zajistit na bezpečném území rozhlas a jiné spoje. Rozhlasem dává vůdce Sudetoněmecké strany potřebné příkazy, zejména instrukce pro bojeschopné sudetoněmecké mužstvo ve stadiu vypuknutí války.

Pro wehrmacht Německé říše je německé národní území Československa vlastní zemí, nepřátelskou zemí je české národní území (mapa).

Podle toho je třeba rozvinout operativní opatření a bojové akce. V duchu národnostního rázu konfliktu bude třeba vést bojové akce na českém národním území už od prvního okamžiku s největší ostrostí ve smyslu totální války. Bude nutné, aby letectvo zasáhlo nejen známé opěrné body vojenské dopravy, zbrojní střediska atd., ale i hustě obydlená ohniska bolševické a husitské nenávisti.

Podle rozdělení sídlišť a struktury obyvatelstva jsou silně obydlená střediska na českém národním území většinou také důležitými průmyslovými středisky a dopravními uzly. To platí především pro Prahu a její předměstí, dále pro Plzeň, Kladno, Brno, Moravskou Ostravu a konečně také pro menší střediska, jako Pardubice, Hradec Králové, Mladou Boleslav, Tábor, Slaný, Českou Třebovou, Olomouc, Přerov, Břeclav, Blansko atd. Poměrně ostré hranice mezi městským a vesnickým osídlením na českém území usnadňují účinné, tvrdě prováděné oslabení českého postavení letectvem a také dalekonosným dělostřelectvem.

Kdyby bylo třeba použít v sudetoněmecké osidlovací oblasti letectva a dalekonosného dělostřelectva, pak by se mělo na základě situačních plánů osad postupovat tak, aby se německé obyvatelstvo pokud možno šetřilo (např. zničení nádražních objektů v České Lípě, Jihlavě, nebo mostu přes Labe u Litoměřic). Na základě této zásady, a konečně také v zájmu vedení boje, budou velitelským štábům wehrmachtu, až po prapory, přiděleni pro postup na území za dnešní říšskou hranicí jako poradci v národnostně politických otázkách sudetští Němci, obeznámení se zemí a s obyvatelstvem.

Bojeschopní sudetští Němci se shromáždí podle příkazů vůdce sudetských Němců na říšském území, zformují se z nich jednotky a zasadí se v dohodě s vůdcem sudetských Němců.

Při zahájení nepřátelských akcí je třeba opětovně oznámit česky rozhlasem atd., že život a majetek sudetoněmeckých soukmenovců je pod ochranou Německé říše. Proti každému nepřátelskému činu se zakročí podle zásady "oko za oko, zub za zub" v poměru jedna ku desíti. Nepřátelské činy z české strany je třeba stíhat s krvavou přísností podle válečného práva.

Jakmile budou zahájeny bojové akce, musí začít čilá podvratná propaganda v řadách Čechů. Pro tento účel přichází v úvahu v první řadě rozhlas. Je třeba připravit rozhlasové hlasatele a hlasatelky s výbornými českými jazykovými znalostmi. Kromě toho lze uvažovat o letácích shazovaných z letadel a provoláních, vyvěšovaných postupujícími vojsky. Připravit texty!

Tato propaganda musí být zaměřena především proti české inteligenci (advokáti, profesori, učitelé, novináři atd.), která 100 let kázala českému lidu falešnou ideologii a jenom Čechy uvrhla do neštěstí a zkázy. Dějiny Čech, to jsou německé říšské dějiny. Zrada na střední Evropě. Citovat výroky českých vůdců (přemyslovští králové, kurfiřt Jiří z Poděbrad atd., až do současné doby). S veškerou ostroší je třeba napadnout bolševické a bolševikům nakloněné české vůdce (zejména v propagandě zaměřené na venkovské obyvatelstvo). S Benešem bojovat prostřednictvím jeho vnitropolitických odpůrců jako např. Kramář. Vyvolat

v češství zasunuté antisemitské pocity. Hojných korupčních skandálů z posledních dvaceti let je třeba pořádně využít.

Slovákům je nutno přislíbit nezávislost jejich vlasti. Se zajatými slovenskými vojáky je třeba zacházet vlídně. Poláky a Maďary (a samozřejmě také karpatské Němce) je třeba považovat za osvobozené. Ze zajatých českých vojáků se vytvoří co nejdříve pracovní oddíly a použije se jich k znovuvýstavbě válečného území.

Na obsazeném českém území je nutno na inteligenci a na marxistické vůdce pohlížet jako na nebezpečné protivníky. Pomníky českých vůdců (Masaryk a revoluční vůdci z roku 1918), a zejména českých legionářů, je třeba zničit.

Jakmile bude Praha v německých rukou, kdyby tomu zahraničně politická situace nebránila, bylo by třeba proklamovat opětné přivtělení českých zemí do Německé říše. Případné další české pokusy o odpor je možno označit za pokusy o povstání, zničení hospodářského a jiného majetku za sabotáž.

Vnější pacifikace bude dosaženo, až se zlikvidují poslední vojenské jednotky na bývalém československém území. Avšak další opatření na českém území si ještě vyžádají pokračování vojenského výjimečného stavu.

IV. ÚDOBÍ VOJENSKÉ OKUPACE

a) Zničením posledních nepřátelských vojenských jednotek bude také určen okamžik, kdy se má na Pražském hradě ve státním aktu, vypočítaném především pro zahraničí, slavnostně a s konečnou platností stanovit opětné začlenění českých zemí do Velkoněmecké říše. Zároveň se vyhlásí dovršení Velkoněmecké říše.

Praha dostane v řadě měst říše název "město dovršení říše"

Německá říše se stává, s výjimkou nutných právních úprav týkajících se Slovenska a Karpatské Ukrajiny, ve smyslu mezinárodního práva nástupcem československého státu.

Vůdce sudetských Němců, který je podle interní platnosti už od roku 1935 gauleiterem sudetských Němců, je nyní také jmenován "říšským místodržícím pro české země".

Na českém národním území vykonává nadále podle vojenského stanného práva vládní a správní moc wehrmacht. Říšský místodržící má, pokud jde o toto území, status poradce velícího generála. Na sudetoněmeckém území (mapa!) má za úkol ve své funkci říšského místodržícího a gauleitera provést co nejdříve nové vnitropolitické uspořádání podle zásad NSDAP a podle správního řádu Německé říše. Všechna ústřední místa bývalého československého státu se obsadí Němci, včetně sudetských Němců, především s českými jazykovými znalostmi. Totéž platí pro správu v oblastním měřítku a pro autonomní orgány.

Wehrmacht rozšíří svou působnost i na sudetské Německo, takže bude stejná jako na území staré říše, a zajistí, aby sudetoněmecké vojenské jednotky pěstovaly tradice bývalé rakouské armády.

b) Na českém jazykovém území budou zahájena v období vojenské správy všechna důležitá opatření, která jsou s to rozdělit a rozptýlit český národní celek. Pro tento účel je jmenován vedoucí národnostního boje pro české země, jenž je dobře obeznámen se strategií a taktikou národnostního boje a kterého je třeba vybavit rozhodující plnou mocí.

Pokud jde o podrobnosti, je nutno provést tato okamžitá opatření:

Němčina je jediným veřejně platným jazykem. Veškeré české školství a osvěta se až na další uzavírají. Círky se dají pod přísný dozor a v české oblasti se neprodleně zahájí jejich odnárodnění. Znovu se zavedou místní názvy platné v 19. století a budou jediné platné. Budou zakázány všechny české tiskoviny - pokud se tak už nestalo během vojenských bojových akcí. Vojenská správa vydá zpravodajský list v češtině a postará se v případě potřeby i o vydání propagačních tiskovin v češtině. Zvláště pečlivě je třeba vybudovat na českém území policii. Cizince je třeba z českých zemí odstranit. Zakazuje se jim usídlit se tam.

Češi v sudetoněmecké oblasti se ponechají na místě, pokud nezastávali veřejné funkce anebo vykonávali jen funkce podřízené. Platí však pro ně nadále výjimečné právo, mají také zakázanou veškerou kulturní a charitativní činnost.

České emigraci do zahraničí se v zásadě nemá bránit. Pokud jde o majetkové hodnoty takových emigrantů, lze používat zásad, platných pro emigraci Židů.

c) Potřebná charitativní opatření na území s českým obyvatelstvem se provádějí výlučně německými organizacemi (Červený kříž a NSV). V rámci velkých říšských podniků, především u drah, pošty a jiných státních podniků, se provede na území s českým obyvatelstvem co nejrychleji základní výměna personálu. Češi se rozdělí na celé území říše. - Ustavení komisařských vedoucích pro české banky, průmyslové podniky atd.

Stejně tak dostanou všechny české svazy a spolky, zejména ty, které mají národně politický ráz, komisaře, kteří mají za úkol je likvidovat. Všechny kulturní a vědecké instituce dostanou komisaře s cílem, aby byly převedeny do německých institucí (university, muzea atd.).

Česká knihkupectví se zavřou, české knihovny se zabaví, stejně tak zabaví policie na základě příslušné probírky prameny českých národních dějin a památky v archívech a sbírkách.

Zlikviduje se celé vojenství bývalé československé armády. Důstojníci, poddůstojníci a mužstvo české armády se zbavují svých hodností a nemají žádný nárok na penzi. Tohoto nároku také pozbývají všichni ostatní veřejní úředníci.

Všechna hospodářská a sociální opatření se provedou s přihlédnutím k tomu, že široké vrstvy českého obyvatelstva (průmysloví dělníci) mají být přesídleny do mimočeských oblastí a že je třeba podporovat přistěhovalectví širokých vrstev německého obyvatelstva z celého území Německé říše do českých oblastí.

V. DALŠÍ OPATŘENÍ PO ZRUŠENÍ VOJENSKÉ SPRÁVY

(Vypočteno přibližně na období 5 let.)

a) POLITICKÁ OPATŘENÍ

Po zrušení vojenské správy přechází vláda a správa na vůdce Sudetoněmecké strany jako říšského místodržícího. Jeho sídlem je Praha.

Vedoucího národnostního boje je třeba maskovat jako ředitele bezpečnosti; pracuje pod vedením říšského místodržícího. Má však také plnou pravomoc na zbývajícím území říše a podléhá říšské vládě. Je náčelníkem generálního štábu pro všechna opatření, jež si likvidace české otázky vyžádá.

Bylo by zřejmě účelné vrátit krnovské a opavské Slezsko, včetně Hlučína, do celoslezského svazku. Těšínské Slezsko zůstane součástí Moravy. Naproti tomu by bylo třeba začlenit do Čech hrabství Kladsko. Valtice a České Velenice se opět vrátí do svazku župy Dolní Dunaj.

b) OPATŘENÍ NÁRODNOSTNÍ A OSIDLOVACÍ POLITIKY

Je nutné, aby zeměpisné plánování přihlíželo k těmto hlavním myšlenkám: průplav Odra-Labe a průplav Odra-Dunaj, jakož i dálnice, jsou směrovými liniemi pro budování německých rolnických a průmyslových sídlišť. Podél průplavu Odra-Dunaj bude třeba položit mezi Čechy a Slováky pásmo obsazené Němci. Stejně, jako je třeba spojit Prahu s německým národním územím ležícím na severu, Plzeň s územím na západě, Budějovice s národním územím na jihu, tak je nutno německým osídlením zajistit i čáru Dyje-Brno-Vyškov-Olomouc-Odra.

Pro usídlení na území obývaném Čechy je třeba získat rodiny s velkým počtem dětí ze všech částí říše. To platí především pro široké vrstvy zaměstnanců pošty, dráhy a průmyslu. Sňatkům mezi Němci a Čechy se nemá bránit, bude-li zajištěna německá výchova dětí. (S jistým omezením!)

c) OPATŘENÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

Velkostatky Němců, které Češi vyvlastnili, se vrátí bývalým majitelům, přičemž se poskytne malá výměra půdy pro zemědělské osídlení. Velkostatkářská půda Čechů a cizinců zůstává vyvlastněna podle podmínek české pozemkové reformy a dává se v rozsáhlém měřítku k dispozici pro účely osídlování rolníků. Velká lesní hospodářství podobného druhu přecházejí, jako všechn český státní majetek, do vlastnictví říše. U ostatních českých velkostatků se zahájí dalekosáhlá pozemková reforma (odvádění půdy). Skupování německé půdy Čechy se zakazuje. Výjimky se mohou povolit jen na území staré říše s výjimkou Slezska a Dolního Dunaje. Říšský zákon o dědičných dvorcích je německým národnostním opatřením a nesmí vést k tomu, aby se upevnila držba českých rolníků na jejich hospodářstvích. Je třeba počítat také s vyvlastňovacími opatřeními u majetku českých rolníků. Je nutno založit ústav, který by financoval vykupování českého majetku Němci. Zemědělský průmysl (lihovary, cukrovary, mlýny) dostane německé komisařské vedení; rovněž i česká družstva.

d) OPATŘENÍ V PRŮMYSLU

Z národnostně politických důvodů nemáme žádný zájem na hospodářském rozvoji českých průmyslových sídlišť. Budeme proto muset věnovat větší pozornost novým německým sídlištím a budeme se snažit, aby česká průmyslová střediska zakrněla. Zdroje surovin a příslušně průmyslové závody, které jsou majetkem českých bank, koncernů a akciových společností, budou převedeny do německého vlastnictví. Ostatní soukromé průmyslové podniky dostanou německé komisařské vedení tehdy, je-li to v zájmu osídlovací a národnostní politiky. Mohou být vyvlastněny, jestliže se majitelé exponovali v boji proti německému (např. Baťa Zlín). Pokud jde o vojensky důležité průmyslové podniky, vojenská správa už podnikla potřebná opatření.

České peněžní ústavy je třeba likvidovat a převést do ústavů německých. U českých velkoobchodních společností a družstev (např. spotřební družstva) se uplatní obdobná opatření.

e) KULTURNÍ OPATŘENÍ

Zásadně existuje jen německé školství, a to od mateřské školy až po vysokou školu. Nová úprava výuky zeměpisu a dějepisu se zvláštním zdůrazňováním dějin Čech jako dějin říšských. Je třeba podporovat na nejširší základně cesty českých dětí do říše na zotavenou, a to s pobytem co nejdelším. Totéž platí pro mladistvé, pokud jde o pobyt v táborech a o odborný výcvik.

Je třeba všude zřídit německé mateřské školy jako nutný předběžný stupeň národních škol. Existující osvětová zařízení Čechů se zlikvidují s konečnou platností. Naproti tomu je na místě plné využití německých filmů. Rozhlas je třeba přizpůsobit ostatním územím říše.

Sportovní organizace se postupně opět povolí, pokud je zajištěno německé vedení.

U jistých německých typů škol a studijních běhů také ve Vídni, Drážďanech a Vratislavi je třeba zajistit pro učitele, advokáty, soudce, lékaře, kněze atd. příležitosti pro získání důkladné znalosti českého jazyka, aby se tak usnadnilo německé přistěhovalectví na české území. Zkoušky všech stupňů, složené dříve v češtině, ztrácejí svou platnost. Bez důkladných znalostí němčiny nemůže být nikdo připuštěn do veřejných služeb.

f) VOJENSKÁ OPATŘENÍ

České území dostane četné silné posádky a tábory říšské pracovní služby.

Čeští branci se nepovolávají do služby ve zbrani, ale musí sloužit dva a půl roku v pracovní službě, přičemž budou rozděleni po malých skupinách mezi německé

mužstvo. Kdy bude možno povolat Čechy do služby ve zbrani, to je mezi jiným otázkou generací. V každém případě musí povolení služby ve zbrani představovat pro Čechy vytouženou čest. Je třeba podporovat ty z bývalých českých důstojníků a mužstva, kteří věrně plnili v rakouské armádě svou povinnost. Mohou opět nosit svá stará rakouská válečná vyznamenání. Podobným způsobem se má zacházet s bývalými úředníky v rakouských službách, zejména tehdy, jestliže byli pro svůj tehdejší postoj pronásledováni svými vlastními soukmenovci.

Naproti tomu je třeba vyloučit české legionáře z jakýchkoli veřejných funkcí a podpory. Případy ztýrání válečných zajatců legionáři je třeba vyšetřovat a stíhat.

g) SOCIÁLNÍ OPATŘENÍ

Pracovní zákonodárství Německé říše se zavede co nejdříve také na českém národním území. Proti nezaměstnanosti se bude bojovat zprostředkováním práce ve staré říši. Českým dělníkům a zaměstnancům všech povolání, také rolníkům, kteří obsadí pracovní místa ve staré říši a v alpských a podunajských zemích, lze poskytovat zvýhodnění. (výpomoc při přesídlení, výpomoc pro domácnost apod.) Naopak zase přicházejí v úvahu tato zvýhodnění u Němců, kteří se přistěhují na české území.

Ve velkém měřítku je třeba pokračovat s prázdninovými akcemi a s akcemi dětské pomoci pro takové české rodiny, proti jejichž chování není námitek.

VI. POZDĚJŠÍ OPATŘENÍ, S NIMIŽ JE NUTNO POČÍTAT

Máme zájem na tom, zachovat už jednou rozložený stav českého národa a udržovat ve prospěch německví v labilním stavu hranice mezi němčinou a češtinou. Tak dosáhneme toho, že se široké vrstvy českého obyvatelstva přihlásí k německé národnosti. Proto je třeba vyvarovat se každého zaznamenávání stavu českého majetku prostřednictvím katastrů, sčítání lidu apod. Proti všem pokusům o odpor bude na místě nesmlouvavá tvrdost, kdežto ochota k spolužití s

Německem si vyžádá otevřené ucho a otevřené srdce i účinné jednání z naší strany. Kdo jednou našel během pronikavých otřesů svou cestu z češství k nám, ten má pocítit, že si ho ceníme jako občana Německa a také jako soukmenovce.

Podle toho je třeba při individuálním postupu počítat perspektivně s postupným zaváděním DAF, NSV, HJ a jiných útvarů strany na českém území.

(Zdroj: Chtěli nás vyhubit, Praha 1961)

Konrad Henlein: K řešení české otázky

Někdy koncem září 1938 nebo začátkem října 1938 vznikl v Henleinově štábu v Liberci návrh, jak dále postupovat po oddělení území obývaných sudetskými Němci od Československa. Rozebrána jsou čtyři řešení uspořádání "českého zbytkového státu" a jako nejvýhodnější z nich vychází začlenění českého území do Německé říše, čímž bude možné ovlivňovat "řízení biologického vývoje českého národa a jeho vývoje vzhledem k osidlování". Český národ získá jistou autonomii a české vládě bude poskytnut "stálý poradce".

Toto řešení se nakonec realizovalo 15. března 1939 vznikem Protektorátu.

Štáb Konrada HENLEINA - K ŘEŠENÍ ČESKÉ OTÁZKY

Jde o to, vytvořit v česko-moravsko-slezském prostoru a ve vztahu k ostatní Německé říši trvalý politický řád.

Versailleské řešení - zřídit uprostřed německého území jako sud prachu Německu nepřátelský stát - ztroskotalo jak na nesmyslnosti tohoto úkolu, tak i na neschopnosti Čechů vybudovat uspořádaný stát. Je proto třeba obnovit ten řád, který se v tisíciletých dějinách osvědčil jako jedině účelný: Podřídit tento prostor německé suverenitě.

Oddělením sudetoněmeckých území se sice vymaní sudetští Němci z českého imperialismu, nebude to však ještě znamenat úplné uspořádání celého prostoru, jež by zaručilo trvalý mír.

Proto nejde jen o problém sudetských Němců, ale o politické uspořádání prostoru vůbec. V této otázce nutno uvažovat o těchto možnostech řešení, přičemž je třeba považovat připojení sudetoněmeckého území za trvalé:

- 1. Vytvoření českého zbytkového státu bez omezení jeho výsostných práv.*
- 2. Vytvoření „neutralizovaného“ českého zbytkového státu.*
- 3. Vytvoření českého státu se zvláštními svazky vůči Německé říši.*
- 4. Začlenění českého území do území Německé říše.*

VYTVOŘENÍ ČESKÉHO ZBYTKOVÉHO STÁTU BEZ OMEZENÍ JEHO VÝSOSTNÝCH PRÁV

Také takový čistě český stát se může stát rušivým činitelem ve středoevropském prostoru. Jeho vojenská a hospodářská situace by byla taková, že by vůbec nemohl vlastními silami zachovat svou existenci a byl by stále odkázán na podporu jiných mocností.

To by tedy bylo pro každou protiněmeckou mocnost výzvou, aby dále používala tohoto státu k zřízení protiněmecké pozice. Tím by podstata versailleského řešení zůstala nedotčena. Proto se takové řešení k nastolení trvalého pořádku ve střední Evropě nehodí.

VYTVOŘENÍ „NEUTRALIZOVANÉHO“ ČESKÉHO ZBYTKOVÉHO STÁTU

Neutralizace se rovná účasti, tj. zárukám západních mocností poskytnutým statutu neutrality zbytkového státu. Neutralizace by tedy politicky znamenala stálou možnost intervence ručitelských mocností v tomto prostoru.

Přirozeně podmínky a souvislosti však natolik přiřazují tento prostor k Německé říši, že se každá intervence mimoněmeckých ručitelských mocností musí přímo nebo nepřímo dotýkat i německých zájmů. Pod záminkou, že chce udržet neutralizaci, mohla by se každá mimoněmecká ručitelská mocnost postavit - a to zdánlivě právem - proti každému potřebnému vývoji, vyplývajícímu z tohoto vzájemného proplétání prostoru. Příklad: intervence Anglie v Belgii, když měla

francouzská železniční společnost v úmyslu postavit napříč neutralizovanou Belgií železniční trať, ačkoliv k tomu tato země dala souhlas.

Podobná možnost intervence, namířená proti Německu, by mohla vzniknout při jakémkoliv rozšíření dopravní sítě v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, například při německé finanční účasti na výstavbě vodní cesty od Labe k Odře a od Odry k Dunaji v dohodě s českým zbytkovým státem.

Intervenční právo mimoněmeckých ručitelských mocností by pak poškozovalo nejen oprávněné německé zájmy, ale i důležité zájmy českého zbytkového státu. Totéž by platilo pro výstavbu dálnic.

VYTVOŘENÍ ČESKÉHO STÁTU SE ZVLÁŠTNÍMI SVAZKY VŮČI NĚMECKÉ ŘÍŠI

Českému státu by se jen tehdy

- a) zabránilo, aby na sebe vzal protiněmeckou funkci,*
- b) byla by jen tehdy vyloučena každá intervenční možnost cizích mocností, přičící se německým zájmům,*
- c) český stát by našel jen tehdy svou přirozenou příslušnost k německému prostoru, kdyby byl vázán k Německé říši, a to:*

- a) přenesením svého svrchovaného práva obrany na ni,*
- b) měnovou a celní uníí s ní.*

ZAČLENĚNÍ ČESKÉHO ÚZEMÍ DO ÚZEMÍ NĚMECKÉ ŘÍŠE

Pro toto řešení by hovořilo

- 1. Naprosté vyloučení možnosti, že by české území mohlo mít Německu nepřátelskou funkci.*
- 2. Úplně ovládnutí hospodářství a dopravní soustavy tohoto území.*
- 3. Možnost řízení biologického vývoje českého národa a jeho vývoje vzhledem k osidlování.*

Proti tomu by hovořilo:

- 1. Právní zrovnoprávnění příslušníků německého národa s příslušníky národa českého jako říšskými občany.*
- 2. Mezinárodní důsledek upírání českému národu práva na sebeurčení národů, kterého se dovolávali sudetští Němci. Této námitce by se dalo do jisté míry čelit poskytnutím příslušné autonomie českému národu.*
- 3. Rostoucí obavy národů jihovýchodu před stejným osudem.*

I. NÁSTIN DOHODY MEZI NĚMECKOU ŘÍŠÍ A OSTATNÍMI VELMOCEMI

Ostatní velmocí uznávají, že český zbytkový stát spadá výlučně do zájmové oblasti Německé říše.

Poznámka: tím se vylučuje každá intervence velmocí, aniž by se Německo zavázalo k dodržování určitých zásad při uplatňování svých zájmů na tomto území. Mělo by se proto zabránit tomu, aby se v textu vytvořily možnosti, kterých by se mohly chopit.

II. NÁSTIN SMLOUVY MEZI NĚMECKOU ŘÍŠÍ A ČESKÝM ZBYTKOVÝM STÁTEM

Vycházejíce z úvahy, že zájmy českého zbytkového státu (počítaje v to i Slovensko) jsou v důsledku zeměpisné a hospodářské situace nutně spojeny s německými zájmy, dohodly se smluvní mocnosti na této smlouvě:

1. Německá říše uznává územní celistvost českého zbytkového státu a přebírá její ochranu, jakoby toto území bylo součástí Německé říše (francouzská smlouva s Monakem).

2. Na druhé straně přejímá česká vláda závazek, že bude vykonávat všechna svá výsostná práva v plném souladu s politickými, vojenskými a hospodářskými zájmy Německé říše.

3. Aby se dostalo české vládě podpory v jejím úsilí vykonávat výsostná práva státu vždy ve smyslu této smlouvy, vyslovuje Německá říše na požádání české vlády svou ochotu, dát jí k dispozici stálého poradce.

4. Český zbytkový stát vytvoří ze stejného důvodu svou státní organizaci jen se souhlasem Německé říše.

5. Zde následují vojenská ustanovení.

6. Vedení zahraničních záležitostí. Jsou tyto možnosti:

a) Veškerá opatření zahraničně politické povahy provede česká vláda jen po předchozím souhlasu Německé říše. Český zbytkový stát přenechává Německé říši také kontrolu svých zahraničních vztahů (smlouva Anglie-Transvaal). Tím se zachová českému zbytkovému státu právo mít vyslanectví.

b) Všechna zahraničně politická opatření za český stát by prováděla Německá říše jménem českého státu (Gdansk-Polsko). Přitom by mohlo dojít k této účasti českého státu:

aa) opatření by se podnikala až po souhlasu české vlády anebo

bb) po předchozím dotazu u české vlády.

S ohledem na hospodářské styky smělo by být konzulární zastoupení v obou případech uskutečňováno jen prostřednictvím Německé říše.

7. *Český zbytkový stát musí převzít záruky za to, že na jeho území nebudou vyvíjet činnost žádná politická i jiná sdružení, jejichž politické a ideologické zásady a cíle by v případě prosazení ohrozily plnění této smlouvy nebo by mohly vést k rozporům mezi oběma státy. Obdobně by musel český zbytkový stát převzít závazek zařídit svou kulturní a tiskovou politiku vždy tak, aby nebyla v rozporu se základním pojetím v Německé říši.*

8. *U všech hospodářských opatření se vyhrazuje Německé říši právo spoluúčasti nebo právo spolurozhodování. Proto se uzavře měnová a celní unie.*

(Zdroj: Chtěli nás vyhubit, Praha 1961)

Abdikační projev Edvarda Beneše a co mu předcházelo

Druhý československý prezident Edvard Beneš byl mnohokrát za svůj život i posmrtně posuzován, kritizován, srovnáván se svým předchůdcem T.G.Masarykem, dokonce s Milanem Rastislavem Štefánikem, významným protagonistou zahraničního odboje za 1.světové války (kde vedle TGM a Beneše prosazoval zájmy slovenské části budoucí republiky). Většina takových hodnocení je buď zcela lichá, nebo jen jednostranná. Tu a tam si někdo vystačí s banální zkratkou – Beneš před válkou utekl před Němci a po válce předal moc do rukou komunistů.

Přitom právě Beneš, navzdory všem svým skutečným handicapům (nepříliš zvučná a formálně málo záživná rétorika, jistá sebestřednost, plynoucí z dlouholeté role „toho druhého“, a také z nevysoké Benešovy postavy atd.) byl Beneš hlavou státu uprostřed Evropy v těch nejhorších časech – nejprve při nástupu nacismu, a poté při rozdělení Evropy, kdy Československo spadlo do vlivové sféry Sovětského svazu, tváří v tvář triumfu komunismu. Rozhodnutí, která musel činit, nebyla v žádném případě snadná a obvykle musel jen volit co možná nejmenší ze všech zel. Hledat tu možnost, která byla nejméně špatná, protože dobrých se nedostávalo. Historický pohled na Edvarda Beneše tak rozhodně není jednoznačný, ale je vždy třeba vzít v potaz všechny okolnosti, jež jej provázely.

Následující připomínku historických dokumentů rámuje čas nacismu a druhé světové války započneme suchým výčtem událostí, které vedly k Mnichovu 1938 a následné Benešově abdikaci. Na tomto přehledu je dobře patrné, jak se stále rychleji zužoval rozhodovací prostor pro prezidenta země v podstatě předem odsouzené ke zmaru. Dalším dokumentem je Britsko-francouzský plán na odstoupení pohraničního území Německu a poté Hitlerovo Godesberské memorandum. Tuto přehlídku událostí pak završíme pomnichovským abdikačním projevem Edvarda Beneše ze dne 5. října 1938.

Chronologie politického roku 1938 v Československu a Evropě

26. ledna 1934, Praha – uzavření polsko-německého paktu o neútočení
18. února 1937, Praha – požadavky německých aktivistických stran předložené československé vládě
5. listopadu 1937, Berlín – předložení Hitlerova plánu na expanzi a získání životního prostoru (tzv. Hossbachův protokol)
28. března 1938 Berlín – audience sudetoněmeckého vůdce K. Henleina u A. Hitlera
24. dubna 1938, Karlovy Vary – osm karlovarských bodů SdP
30. května 1938, Berlín – Hitlerovy směrnice pro bleskové přepadení Československa podle plánu „války na dvou frontách s hlavním těžištěm na jihovýchod“ („Aufmarschgrün“)
27. června 1938, Londýn – J. Masaryk informuje o netrpělivosti lorda Halifaxe, kterému se zdá, že jednání československé vlády se sudetoněmeckou stranou probíhají pomalu
23. srpna 1938 – tzv. třetí plán: sedm bodů sudetoněmeckých požadavků
26. srpna 1938, Londýn – memorandum britského ministerstva zahraničí o sudetoněmecké otázce a Runcimanově misi
1. září 1938 Praha – další Henleinova návštěva u Hitlera
3. září 1938 Praha – protinávrh sudetoněmecké strany k tzv. třetímu plánu
5. září 1938, Praha – jednání mezi československou vládou a zástupci sudetoněmecké strany o úpravě národnostních otázek (tzv. čtvrtý plán)
15. září 1938, Cheb – prohlášení K. Henleina o připojení sudetských území k Říši

17. září 1938, Aš – výzva vedení sudetoněmecké strany k utvoření sudetoněmeckého Freikorpsu (paramilitárních jednotek sloužících SdP)
19. září 1938, Praha – britsko-francouzský plán na odstoupení pohraničního území Německu
20. září 1938, Praha – zamítavá odpověď československé vlády na britsko-francouzský návrh odstoupit pohraniční území Německu
21. září 1938, Praha – deklarace vyslance V. de Lacroix, že Francie odmítá pomoci Československu
21. září 1938, Praha – československá vláda přijímá britsko-francouzský plán na řešení sudetoněmecké otázky
23. září 1938, Bad Godesberg – memorandum A. Hitlera vládě Velké Británie s požadavky Německa vůči Československu (tzv. Godesberské memorandum)
27. září 1938, Londýn – N. Chamberlain varuje E. Beneše před bezprostředním útokem, jestliže nepřijme německé podmínky
27. září 1938, Praha – britský návrh časového rozvrhu (time-table) pro vydání sudetských okresů
29. září 1938, Praha – britské oznámení československé vládě o svolání konference v Mnichově
30. září 1938, Mnichov – dohoda mezi Německem, Velkou Británií, Francií a Itálií o odstoupení československého pohraničního území Německu (tzv. mnichovská dohoda)
4. října 1938, Paříž – Vyslanec Štefan Osuský referuje E. Benešovi o svém prvním rozhovoru po Mnichovu s E. Daladierem, který vidí hlavního viníka sudetské krize v československém prezidentovi
5. října 1938, Praha – abdikační projev E. Beneše vysílaný rozhlasem

Britsko-francouzský plán na odstoupení pohraničního území Německu

V Praze dne 19. září 1938

Zástupci vlády britské a francouzské sešli se dnes k poradě o obecné situaci a prostudovali zprávu ministerského předsedy Velké Británie o jeho rozhovorech s panem Hitlerem. Britští ministři předložili svým francouzským kolegům závěry plynoucí ze zprávy, jež jim byla podána o díle vykonaném lordem Runcimanem za jeho mise v Čechách. Obě strany jsou přesvědčeny, že po posledních událostech bylo dosaženo bodu, kdy setrvání oblastí převážně obývaných sudetskými Němci v rámci hranic československého státu nemůže být fakticky nadále prodlužováno, aniž by byly ohroženy zájmy samého Československa a zájmy evropského míru.

1. Z těchto základních úvah byly obě vlády nuceny vyvoditi závěr, že zachování míru a ochrana životních zájmů Československa mohou být účinně zajištěny jen tehdy, jestliže tyto okresy budou odstoupeny Říši.

2. Tohoto výsledku mohlo by být dosaženo buď přímým odstoupením, nebo plebiscitem. Jsme si vědomi potíží, které vyplývají z plebiscitu, a známe dobře námítky, které už jste uvedli proti takovému postupu, zvláště i jeho dalekosáhlé následky, kdyby záležitost byla projednávána na tak širokém podkladě.

Předpokládáme proto – leda byste naznačili něco opačného – že dáte přednost vyřízení problému sudetských Němců metodou přímého odstoupení a projednání záležitosti v takovémto smyslu.

3. Okresy, jež by bylo postoupiti, zahrnovaly by oblasti, které mají více než 50 % německého obyvatelstva, ale máme všechny možnosti doufati, že vymažeme úpravu hranic tam, kde by to bylo nutné, vyjednáváním, a to pod ochranou mezinárodního výboru, jehož členem by byl i zástupce československý. Jsme přesvědčeni, že postoupení méně rozsáhlých oblastí na základě vyššího procenta by věc nerozřešilo.

4. *Mezinárodnímu orgánu, o němž je zmínka, mohly by také býti svěřeny otázky týkající se případné výměny obyvatelstva na základě práva opčního ve vymezené době.*

5. *Bude-li československá vláda ochotna přijmouti navržená opatření, zahrnující podstatné změny v životních podmínkách státu, uznáváme, že bude oprávněna žádati o zajištění své budoucí bezpečnosti.*

6. *Z toho důvodu a chtějíc přispěti k pacifikaci Evropy byla by francouzská vláda ochotna přidružit se k mezinárodní garancii nových hranic československého státu proti každému nevyprovokovanému útoku. Jednou ze základních podmínek takové záruky bylo by zajištění nezávislosti československého státu tím, že by smlouvy dnes platné, které zahrnují vzájemné povinnosti vojenské povahy, byly nahrazeny obecnou zárukou proti každému nevyprovokovanému útoku.*

7. *Vlády francouzská a britská uznávají obě rozsáhlost obětí požadovaných po československé vládě v zájmu míru, ale právě proto, že je to společný zájem Evropy vůbec a Československa zvláště, usoudily, že bylo jejich povinností vysloviti podstatné podmínky pro záchranu míru otevřeně a jednohlasně.*

8. *Nejpozději ve středu a možno-li i dříve má pan Chamberlain pokračovati ve svých rozmluvách s panem Hitlerem. Považujeme za svou povinnost požádati vás, abyste nám dodali odpověď co nejdříve.*

(Zdroj: Edvard Beneš - Mnichovské dny. Paměti. Praha: Svoboda, 1968)

Godesberské memorandum

Bad Godesberg 23. září 1938

Zprávy o incidentech v sudetském území, množící se od hodiny k hodině, dokazují, že situace se stala pro sudetské Němce zcela nesnesitelnou, a je tedy nebezpečím pro evropský mír. Proto je nezbytné, aby oddělení sudetského území, k němuž Československo dalo souhlas, bylo nyní uskutečněno bez jakýchkoli dalších průtahů. Sudetoněmecké území, jež má být odstoupeno, je na přiložené mapě vyznačeno červeně. Oblasti, v nichž – kromě území, jež mají být obsazena – musí být ještě proveden plebiscit, jsou zakresleny zeleně.

Konečné vymezení hranic musí odpovídat vůli těch, jichž se týká. Aby byla tato vůle zjištěna, je k přípravě plebiscitu nezbytná určitá doba, během níž musí být za každých okolností zabráněno nepokojům. Musí být vytvořeno rovnoprávné postavení pro obě strany. Území vyznačené na připojené mapě jako německé bude obsazeno německými oddíly bez ohledu na to, zda se při plebiscitu ukáže, že snad v té neb oné části území je česká většina. Na druhou stranu bude české území obsazeno českým vojskem bez ohledu na to, že uvnitř tohoto území jsou velké německé jazykové ostrovy, které se při plebiscitu nepochybně většinou přihlásí k německé národnosti.

Aby byl sudetoněmecký problém ihned a konečně vyjasněn, podává tedy nyní německá vláda tyto návrhy:

Stažení veškeré české branné moci, policie, četnictva, celního úřednictva a pohraniční stráže z území, jež je vyznačeno na připojené mapě a má být vyklizeno; toto území bude dne 1. října odevzdáno Německu.

Vyklizené území musí být odevzdáno v nynějším stavu. Německá vláda souhlasí s tím, aby k projednání podrobností vyklizení byl k německému vrchnímu velitelství branné moci vyslán zplnomocněný zástupce české vlády nebo české armády.

Česká vláda propustí ihned všechny sudetoněmecké příslušníky branné moci a policie z celého českého státního území do jejich vlasti.

Česká vláda propustí všechny vězně německého původu, zatčené pro politické přečiny.

Německá vláda souhlasí s tím, aby na území, jež bude přesněji určeno, se konal plebiscit nejpozději do 25. listopadu. Změny nových hranic, vyplývající z tohoto plebiscitu, budou určeny německo-českou nebo mezinárodní komisí. Plebiscit sám bude proveden pod dozorem mezinárodní komise. Hlasovací právo budou mít všechny osoby, jež na území, přicházejícím v úvahu, bydlely dne 28. října 1918 nebo se na něm před 28. říjnem 1918 narodily. O přání obyvatelstva, zda chce patřit k německé říši, nebo k českému státu, rozhodne prostá většina všech mužů a žen, oprávněných k hlasování. Po dobu plebiscitu stáhnou obě strany vojsko z území, jež bude přesněji určeno. Dobu a trvání ustanoví německá a česká vláda společně.

Německá vláda navrhuje, aby byla zřízena zplnomocněná německo-česká komise, která by projednala všechny další podrobnosti.

DODATEK

Vyklizené sudetoněmecké území musí být odevzdáno, aniž na něm budou zničena nebo jakkoli znehodnocena vojenská, hospodářská nebo dopravní zařízení. To zahrnuje také pozemní zařízení letecké dopravy a všechny rozhlasové stanice.

Všechny hospodářský a dopravní materiál, zvláště vozový park železniční soustavy v označených územích, musí být odevzdán nepoškozený. Totéž platí o všech veřejně prospěšných podnicích (plynárnách, elektrárnách atd.). Konečně nesmějí být odváženy žádné potraviny, zboží, dobytek, suroviny atd.

(Zdroj: AktenzurdeutschenAuswärtigen Politik 1919–1945. Baden-Baden 1949)

Abdikační projev E. Beneše vysílaný rozhlasem 5. října 1938

Vážení spoluobčané,

poslal jsem právě panu předsedovi vlády dopis, jímž se vzdávám svého prezidentského úřadu. A obracím se na vás, abych se s vámi jako prezident rozloučil, abych se rozloučil se svými politickými spolupracovníky, s našimi skvělými vojáky, s legionáři a se všemi těmi, s nimiž jsem se jako prezident stýkal a spolupracoval.

Učinil jsem své rozhodnutí po poradě s kruhy politickými, s kruhy ústavními a s řadou činitelů ostatních svobodně a ze své-ho osobního přesvědčení. Měl jsem v úmyslu učiniti to ihned po rozhodnutí mnichovském. Odložil jsem to, abych napřed zajistil pevnější a trvalejší vládu. A věřím, že to je v dnešních okolnostech krok správný.

Nemám v úmyslu analyzovat celou situaci politickou, která mne k tomuto rozhodnutí přivedla. Chci jen krátce zdůraznit, že celý systém evropské rovnováhy, vybudovaný po válce, se od několika let stále zeslaboval a ve třech posledních letech podstatně změnil. Změnil se v neprospěch náš a našich přátel. Československá republika se ve shodě se svými přáteli dlouhá léta poctivě snažila systém ten podpořit a ponenáhlu měnit jej vývojově, ježto to bylo jejím zájmem, přičemž zároveň hledala stále upřímně a poctivě možnosti přizpůsobit svou politiku novému vývoji a dohodnout se se svými sousedy.

Události šly od posledních tří let nečekanou rychlostí. Vypjali jsme všechny své síly ve chvíli, kdy tento vývoj dostal u nás výraz bojů národnostních, pokusili jsme se upřímně dorozumět se také s národnostmi druhými, šli jsme na krajní mez možných koncesí. Vlivy zahraniční a celý evropský vývoj však způsobily, že se věci ty vyhranily v těžký konflikt mezinárodní, v němž jsme měli chránit vojensky své hranice.

Učinili jsme to všichni s energií, oddaností a sebevědomím tak velikým, že mají sotva příkladu a že jsou respektovány každým, přítelem i odpůrcem. Bylo patrné, že by z toho vznikla evropská a světová katastrofa. Víte, že za těchto okolností

sešly se čtyři velmoci, dohodly se mezi sebou o obětech, jež od nás žádaly ve prospěch světového míru, a že jsme byli nuceni je přijmout.

Nechci věci ty dnes ani podrobně rozbírat, ani kritizovat. Nečekejte také ode mne jediného slova rekriminace na žádnou stranu. Všechno to bude jednou soudit historie a rozhodne spravedlivě. Řeknu jen to, co cítíme bolestně všichni: oběti, jež od nás byly žádány a pak vynuceny, jsou neúměrné a nejsou spravedlivé. Národ toho nikdy nezapomene, i když to nese s důstojností, klidem a sebevědomím, jež budí obdiv všeobecný. Je v tom vidět síla národa a mravní velikost jeho synů a dcer.

Hájil jsem v této době podle své povinnosti se vší oddaností zájmy našeho státu a národa a naší dosavadní pozice v Evropě. Mýlí se ti, kdož neviděli správně sta a sta našich snah a pokusů o zachování míru a o vytvoření spolupráce mírové, o vytvoření dobrého sousedství, kdož neviděli naši opravdovou dobrou vůli skutečně se dorozumět se všemi kolem nás. Síly, které byly proti tomu všemu, byly však silnější. Myslím, že za těchto okolností je dobře, aby nový vývoj a nová evropská spolupráce nebyly rušeny ze strany naší, kdyby se mělo zdát, že její význačný reprezentant by mohl státi svou osobní pozicí v cestě tomuto vývoji. Byv zvolen na dnešní své místo v době podstatně jiné, musím uvážit, zdali za změněných poměrů bych na místě tom mohl zůstat. Jsem přesvědčeným demokratem, myslím, že činím správně, když odcházím, aby náš stát a národ se mohl klidně a nerušeně v novém smyslu vyvíjet a novým poměrům přizpůsobovat. Znamená to nezříkat se přátel starých a získávat kolem sebe přátele nové. Klidně, věcně, loajálně ke všem, jak já sám jsem si to vždycky přál.

Náš stát měl zvláštní národnostní strukturu. Nyní se poměry dosti změní. Řada příčin rozporů s našimi sousedy zmizí. Budeme míti stát národní, jak na to v jistém smyslu vývoj národnostního principu ukazuje. Bude v tom velká síla našeho státu a národa. Bude mu to dávat velikou novou činnost a silnou mravní základnu, jaké dosud neměl. Naše národní kultura se prohloubí a zesílí. Jsme pořád dosti silní a dosti početní. Dívejme se tudíž s nadějí na svou budoucnost národní. Češi a Slováci svým původem, svou celou výchovou po

generace jsou všechno jiné nežli národ lidí katastrofálních. Jsme národ typicky střízlivý a jako jsme nezpychli ve svém štěstí, neztratíme ani hlavu ve svém neštěstí. Heroismus práce a sebeodříkání, pro který nám nyní nastala chvíle, není o nic menší a méně důstojný nežli hrdinství na poli válečném.

Koruna stromu naší vlasti je poněkud osekaná, ale kořeny národa tkví pevně v jeho zemi. Sestupme ke kořenům, soustředme všechnu svou starou rodovou sílu do nich, jako jsme to ve svých dějinách učinili již tolikrát; a koruna opět po čase vyrazí novými ratolestmi. Mějme na paměti, že to, co nám po všech obětech zůstává jako jádro naší vlasti, jako ono dědictví, jež musíme zachovat budoucím generacím, je stále ještě statek věčné hodnoty; že i nyní zůstáváme státem nikoli z nejmenších, národem s kulturou, jež se rovná kultuře větších národů světa a mnohé z nich i převyšuje. To vše nás zavazuje, abychom drželi toto nejvlastnější dědictví v klidné a pevné ruce.

Milí spoluobčané, přátelé!

Nakonec se obracím na vás na všechny s vřelou, upřímnou, ze srdce jdoucí výzvou: Vlast Čechů a Slováků je opravdu v nebezpečí a byla by v nebezpečí větším, kdybychom v této chvíli nestáli navzájem při sobě, ve svornosti, v jednotě a v plné mravní síle sobě navzájem oddaných lidí. Je nutno především se dohodnout se Slováky. I oni jsou v nebezpečí. Dnes nezáleží na té či oné koncesi. Navzájem si všude, kde je třeba, povolit.

Dále se obracím na všechny ostatní kruhy obyvatelstva, rolníky, dělníky, střední vrstvy a inteligenci: zachovejte klid a svornost, jednotu a oddanost i vzájemnou lásku k sobě, neboť – jak Masaryk říkával – vlast, stát a národ, to jste vy všichni navzájem, stojící na své rodné půdě. Odložte na čas všechny své spory a denní malé zájmy a spojte všechno úsilí k jedinému cíli: k společné práci pro vlast a stát.

Naší skvělé armádě děkuji zvláště vřele. Věnoval jsem jí všechny okamžiky své prezidentské činnosti, jsem s ní a nikdy jí nezapomenu. Věřím v její další zdárný vývoj a v její budoucnost.

Končím výrazem opravdového přesvědčení, výrazem své hluboké víry ve věčnou sílu a pevnost našeho národa, v jeho energii, houževnatost, vytrvalost a hlavně v jeho víru v ideály lidskosti, v ideály svobody, práva a spravedlnosti, za něž tolikrát bojoval, za něž tolikrát trpěl a s nimiž vždycky znovu zvítězil. I já jsem pro ně bojoval. A zůstanu jim věren. Neopouštím také loď v bouři. Věřím naopak, že v této chvíli je tato má oběť politicky nutná, i když neznamená, že bych zapomněl na svou povinnost pracovat jako občan a vlastenec dál.

Přeji vám všem, přeji republice, přeji národu, aby se dočkal brzy lepších dnů, aby žil, vzrůstal a vzkvétal znovu jako krásná ratolest lidského rodu a jako jeden z ušlechtilých, krásných národů evropských.

Budte všichni zdraví!

(Beneš, Edvard. Paměti. Od Mnichova k nové válce a k novému vítězství. 3. vyd. Praha: Orbis, 1948)

Emil Hácha: záznam o jednání v Berlíně v noci z 14. na 15. března 1939

Den před vstupem nacistických vojsk, 14. března 1939 byl předvolán president Emil Hácha k Hitlerovi. Použití svola „pozdán“ rozhodně není na místě. Jak plyne z následujících dokumentů, záznamu o jednání s Hitlerem v noci z 14. na 15. března 1939, který dr. Emil Hácha nadiktoval 20. března 1939, jakož i z protokolu, který o jednání vydala německá vláda, a konečně výnosu velitele okupačních vojsk, nešlo o žádné hledání dohod či společných řešení, nýbrž jen oznámení o rozhodnutích, o nichž Hitler prohlásil, že jsou „nezvratná“ (unabänderlich). Za daných okolností by jakýkoli byt jen verbální Háchův odpor byl aktem sebevražedným, nejen pro něj a členy jeho doprovodu, ale patrně pro celý národ. Tou dobou totiž už Hitler na válku byl připraven, měl obsazeny Sudety s veškerými tamními výrobními kapacitami, kdyby se rozhodl, tak zbytkový prostor někdejší republiky vystřelí a vypálí, jako to později Frank udělal v Lidicích a Ležácích. Češi v tu chvíli na válku připraveni nebyli, byly jim odejmuty zbrojní kapacity a v čele státu nestál nikdo, kdo by k obraně, byť nejspíš marné, zavelel. Kapitulantství Háchovo tak lze pochopit nejspíše jen touto optikou.

Emil Hácha: záznam o jednání v Berlíně

Dne 14. března 1939 na nádraží anhaltském očekával mě státní ministr Dr. Meissner a vyslanec Dr. Mastný s chotí. Po vojenské poctě před nádražím, při níž mě provázela kromě státního ministra Dra Meissnera generál, jehož jméno jsem si nezapamatoval, doprovodil mě Dr. Meissner do hotelu Adlon, kde byly pro mne a moji družinu rezervovány velmi splendidní místnosti a kde pro moji dceru byla odevzdána kytice od říšského kancléře a velký karton bonbonů od ministra Meissnera. Kytice měla být odevzdána na nádraží, ale pro špatné počasí byla uložena v hotelu.

O 24 h. navštívil mě v průvodu ministra Dra Chvalkovského říšský ministr zahraničních věcí von Ribbentrop, s nímž jsem vyměnil několik zcela povšechných

vět, při čemž zmínil jsem se o obtížné situaci malého národa, vklíněného do sfér národa velkého. Dotkl jsem se také nesnadného poměru Čechů ke Slovákům. Po odchodu Ribbentropově mezi 1-2 h. noční dostalo se mi sdělení, že říšský kancléř mě v říšské kanceláři očekává.

Na hotelu Adlon byl vedle praporů říšských vyvěšen prapor v našich státních barvách.

V říšské kanceláři, kam mě doprovázel, kromě státního ministra Meissnera, ministr Dr. Chvalkovský, byl jsem v nádvoří přijat s vojenskými poctami a ihned potom říšským kancléřem, který přišel mně vstříc a jemuž jsem řekl, že si vážím osobního setkání s nejmocnějším státníkem naší doby. Říšský kancléř pozval mě pak, abych po jeho pravé straně usedl ve velkém kruhu předních osobností říše, mezi nimiž byli: generál polní maršálek Goering, ministr von Ribbentrop, generál von Keitel a mimo jiné státní ministr Meissner.

Zahájil jsem svůj projev slovy, jimiž jsem omluvil svou hlasovou indisposici způsobenou cestou a uvedl, že, osoba v politickém životě dosud neznámá, pokládám za vhodné, abych se představil jako bývalý správní soudce, který přijal funkci hlavy státu, když bylo rozhodujícími činiteli apelováno na jeho národní a občanskou povinnost. Při tom jsem podotkl, že jsem až dosud stál opodál politického života našeho státu a že s představiteli dřívějšího režimu neměl jsem jiných styků než ryze oficiálních a že zejména nebyl jsem s nimi v intimnějších vztazích.

Po té přešel jsem k otázce slovenské, jejíž stav jsem až do té chvíle považoval za jediný motiv své berlínské cesty; uvedl jsem, že mezi Čechy a Slováky bylo nesnadno sjednat bližší vzájemné pochopení, poněvadž orientace Čechů byla spíš západní, kdežto orientace Slováků byla spíš východní. Bližší myšlenkový styk byl toliko se Slováky evangelickými, kdežto s katolickými Slováky se nepodařilo nalézt hlubšího sblížení. Potom odmítl jsem slovenské výtky, že propuštěním slovenské vlády a jmenováním vlády nové na Slovensku dopustil jsem se neústavního činu. Řekl jsem, že jsem příliš právník a příliš starý soudce než abych byl neústavního aktu schopen. Můj postup, že byl v plné shodě s ústavou, kterou

v podstatě formulovali Slováci sami. K tomu jsem poznamenal, že jsem přesvědčen, že i říšský kancléř učiní se Slováky své vlastní zkušenosti.

V dalším svém projevu řekl jsem, že jsme si vědomi, že osud českého národa je položen do rukou říšského kancléře, že však hledím na to s plnou důvěrou, poněvadž je mně známo hluboké porozumění říšského kancléře pro národnost ("Ihr tiefes Verständnis für das Volkstum"), v němž vidím záruku, že odpovídá smýšlení říšského kancléře, aby český národ žil a úplně se vyžil.

Říšský kancléř na to odpověděl, že jeho úmyslem vskutku je, aby český národ nerušeně žil a že nejde mu o jeho odnárodnění („keine Entnationalisierung“). Potom prohlásil, že dnešního dne o 6. h ranní překročí říšské vojsko naše hranice a narazí-li na odpor, že jej bezohledně zlomí. Víím, řekl dále, že i mne to bude státi velké oběti na životech, ale výsledek že nemůže být pochybný. V průběhu svého projevu řekl kancléř výslovně: "Meine Entschlüsse sind unabänderlich". [Moje rozhodnutí jsou nezvratná.]

Odpověděl jsem, že při krátké době několika hodin pochybuji, že mám možnost, abych jako vrchní velitel branné moci zabránil skutkům obranným, načež říšský kancléř prohlásil, že mi dává k dispozici telefonní zařízení říšské kanceláře.

Po té byl rozhovor přerušen a já jsem s ministrem Chvalkovským odebral se do vedlejší místnosti, odkud jsme dosáhli telefonického spojení s ministrem národní obrany a později s celou vládou. Za mého pobytu v této místnosti dostavil se ke mně osobní lékař generála poln. maršálka Goeringa prof. Dr. Morel, který mě požádal, abych mu dovolil vyšetřit můj tep a shledav, že je nepravidelný, nabídl mně injekci. Zprvu jsem odmítl, poněvadž jsem necítil žádné potřeby lékařského zákroku, ale k Morelově opětovnému naléhání jsem se konečně podrobil, načež mi Morel dal injekci z hroznového cukru. Při tom bylo nám nabídnuto občerstvení.

Armádnímu generálu Syrovému jsem telefonicky oznámil, jaká je situace a dal jsem mu přesný rozkaz, aby nařídil posádkám, aby německému vojsku nekladly odpor. Po té informoval jsem telefonicky předsedu vlády a po nějaké chvíli dostalo

se mi jeho odpovědi v ten smysl, že vláda, která se zatím shromáždila, bere můj postup na vědomí a že s ním souhlasí.

Potom byli jsme pozváni do úřadovny říšského kancléře, kde mně bylo předloženo k podpisu prohlášení, jehož jedno pare podepsané říšským kancléřem a šl. Ribbentropem se strany německé a mnou s ministrem Chvalkovským se strany naší, min. Chvalkovský přivezl do Prahy. Koncept tohoto prohlášení byl mi ministrem Ribbentropem předložen ještě za našeho pobytu v sousedním saloně.

V konceptu tomto bylo uvedeno, že činím své prohlášení jménem svým a jménem vlády, k čemuž jsem poznamenal, že ústavně nejsem oprávněn prohlášení činit také jménem vlády, s čímž ministr Ribbentrop - vyžádav si dříve souhlas říšského kancléře - se spokojil. Ještě dříve než jsme byli pozváni k podpisu tohoto prohlášení k říšskému kancléři, řekl mi Goering skoro doslovně toto: "Ich habe ein schweres Amt. Es würde mir ungemein leid tun; wenn ich diese schöne Stadt vernichten müsste. Aber ich müsste es tun, damit die Engländer und Franzosen wissen, dass meine Luftwaffe eine hundertprozentige Arbeit zu leisten vermag. Denn sie wollen es noch immer nicht glauben und ich möchte den Beweis hierüber liefern". [Mám těžký úkol. Bylo by mi nesmírně líto, kdybych musel zničit to krásné město. Ale musel bych to udělat, aby Angličané a Francouzi věděli, že moje Luftwaffe je vždy na 100% připravena. Oni tomu totiž stále nechtějí věřit a já bych je o tom rád přesvědčil.]

Řekl jsem, že nemohu zaručit, že veškeré posádky budou v krátké době; která nám zbývá, zpraveny o rozkazu, který jsem vydal ministru národní obrany. Goering na to odpověděl, že má na mysli organisovaný odpor naší branné moci a nikoliv sporadické akty bojové.

Když jsme pak v kancléřově úřadovně prohlášení podepsali, rozloučil se s námi říšský kancléř a páni jeho družiny, načež jsme mezi 5. a 6. h. ranní říšskou kancelář opustili.

Z projevu kancléřova vybavuje se mně ještě výrok, jímž prohlásil, že narazí-li na odpor, učiní konec - "dann mach' ich Schluss".

Po návratu do hotelu, kam nás doprovodil státní ministr Meissner, pokusili jsme se bez úspěchu o odpočinek a kolem 11 h. nastoupili jsme zpáteční cestu zvláštním vlakem. Po zpoždění, které bylo delší tří hodin a bylo prý způsobeno sněhovými závějemi, odebral jsem se ihned do schůze ministerské rady, která se konala v bývalé velké knihovně na Hradě. Zde podali jsme s ministrem Chvalkovským zprávu o své cestě.

V průběhu jednání dozvěděli jsme se, že říšský kancléř dostavil se do Prahy a zaujal místnosti v přední části Hradu. Ministr Chvalkovský byl pak pozván k říšskému ministru Ribbentropovi.

Následujícího dne byl jsem kolem poledne pozván k říšskému kancléři, který v rozhovoru trvajícím asi půlhodiny prohlásil mi, že má ke mně plnou důvěru a opakoval svůj berlínský projev, že chce, aby český národ žil, aby se vyžil a projevil názor, že při loyálním chování dosáhne netušeného rozkvětu ("einen ungeahnten Aufschwung"). Při tom mi přislíbil, že ve smyslu výnosu ze 16. března, který zatím byl již vydán a mně Ribbentropem v dopoledních hodinách doručen, bude jmenovati říšským protektorem vysokého správního úředníka hodnosti říšského ministra, který není osobností politickou a je znám svou naprostou objektivností. Jméno jeho ještě neoznačil.

Když mně byl říšský kancléř ještě připověděl, že mohu se na něho kdykoliv obrátit, kdybych to pokládal za potřebné, opustil jsem po rozhovoru obsahově méně významném říšského kancléře, načež byl bezprostředně po mně přijat arm. generál Syrový.

Dr. Hácha 20. 3. 1939

(Zdroj: Dokumenty z historie československé politiky 1939-1943. II., Praha 1966, s. 420-422)

Prohlášení německé a československé vlády

Po Háchově jednání s Hitlerem v noci z 14. na 15. března 1939 bylo vydáno toto oficiální prohlášení:

PROHLÁŠENÍ NĚMECKÉ A ČESKOSLOVENSKÉ VLÁDY

Berlín 15. března 1939

Vůdce a říšský kancléř v přítomnosti říšského ministra zahraničí von Ribbentropa přijal dnes v Berlíně československého presidenta dr. Háchu a československého ministra zahraničí dr. Chvalkovského na jejich přání. Na schůzce byla zcela otevřeně projednána velmi vážná situace, která nastala na území dosavadního československého státu v důsledku událostí posledních týdnů.

Obě strany souhlasně vyjádřily přesvědčení, že cílem všeho jejich úsilí musí být zajištění klidu, pořádku a míru v této části střední Evropy: Československý president prohlásil, že ve prospěch této věci a pro dosažení konečného usmíření klade osud českého národa a země s plnou důvěrou do rukou vůdce německé říše.

Vůdce přijal toto prohlášení a vyjádřil své rozhodnutí, že bere český národ pod ochranu Německé říše a že mu zaručí autonomní vývoj, odpovídající jeho svébytnosti.

Československý president dr. Hácha a československý ministr zahraničních věcí dr. Chvalkovský vzali na vědomí požadavky, jež jsou stanoveny z německé strany pro provedení zahájených vojenských akcí. Jménem své vlády ujistili, že ihned budou učiněna všechna opatření, jež jsou nutná, aby tyto požadavky byly splněny.

Říšská vláda žádá:

- 1. aby ozbrojená moc a policejní oddíly zůstaly v kasárnách a složily zbraně;*
- 2. aby byl vydán zákaz odletu pro všechna vojenská, dopravní a soukromá letadla a aby vojenská letadla se odklidila na mírová letiště;*

3. aby veškerá protiletadlová děla a protiletadlové kulometry byly staženy z palebných postavení a odklizeny do kasáren;

4. aby se na letištích a jejich zařízeních neprováděly žádné změny;

5. aby se nijak nepřerušoval chod veřejného života, naopak aby byla zajištěna další práce všech úřadů, zejména železnice a pošty, které musí zůstat k dispozici vlastníku výkonné moci, který přichází;

6. aby nenastaly žádné poruchy hospodářského života a zvláště aby dále pracovaly banky, obchod a průmysl;

7. aby při výměně názorů na veřejnosti, ať v tisku, divadle, rozhlase nebo při jiných veřejných příležitostech bylo dbáno úplné zdržlivosti.

Oddíly, které se postaví na odpor, budou ihned napadeny a zničeny. Vojenská letadla, která opustí svá letiště, budou napadena a sestřelena. Letiště, která připravují obranná opatření, budou napadena bombami.

Československý státní prezident dr. Hácha a československý ministr zahraničních věcí dr. Chvalkovský vzali na vědomí požadavky uvedené v přiloženém záznamu, které jsou položeny z německé strany k provedení zahájené vojenské akce. Jménem vlády zaručili, že ihned vydají všechna nařízení, která jsou nutná, aby zajistila splnění těchto požadavků.

(Zdroj: Mnichov v dokumentech I, Praha 1958, s. 283-285)

Provolání k obyvatelstvu 15. března 1939

Tištěné letáky v německo-českém jazyce, které byly vyvěšovány v českých obcích německými okupačními vojsky 15. března 1939.

Provolání k obyvatelstvu.

Podle vůle vůdce a nejvyššího velitele německé branné moci vkročilo německé vojsko do vašeho území s příkazem, aby udrželo klid a pořádek a převzalo ochranu obyvatelstva.

Vykonávací moc v území obsazeném německým vojskem svěřuje se velitelům armádních skupin.

Veškerá veřejná správa pokračuje v práci, nebude-li nic jiného nařízeno. Toto platí také pro policii, poštu, železnici a veřejné závody.

Všechn hospodářský život běží dál. Každý zůstaň na svém místě a pokračuj v práci. Vzdání se práce pokládá se za sabotáž.

Nařízením německých vojenských úřadů musí se nepodmínečně uposlechnout.

Každý říd se podle rozkazů vydaných k prospěchu celku i jednotlivce.

Obyvatelstvu.

K udržení klidu a pořádku nařizují se následující ustanovení:

Policejní hodina stanoví se pro všechny hostince na 20 hodin.

V době od 21 hodin do 6 hodin nesmí žádný obyvatel svůj dům opustiti.

Kdo za účelem zaměstnání v uvedené době dům opustiti musí, n. př. lékaři, železničáři a.t.d., nechť si obstará ihned u purkmistra neb starosty průkaz opatřený razítkem některého německého vojenského velitelství neb správního úřadu.

Veškeré tábory lidu a průvody se zakazují.

Všechny zbraně včetně munice, třaskaviny, dále veškeré radiovysílače, které nejsou státním majetkem, musí být odevzdány purkmistrům neb starostům za stvrzenku a tyto je odevzdají nejbližšímu vojenskému úřadu.

Purkmistři neb starostové jsou za výkon těchto ustanovení odpovědní.

Přečiny a zločiny proti veřejné bezpečnosti, proti vojsku a jeho zařízení a proti ustanovení německých vojenských a civilních úřadů se bezohledně stíhají a těžce trestají.

Vrchní velitel německé armády.

(Zdroj: kronika Hradce Králové, 1939)

Projev J. Goebbelse k českým kulturním tvůrcům a novinářům

Skupině 34 vybraných aktivistických českých novinářů a kulturních pracovníků z protektorátu při příležitosti jejich poznávací cesty po Říši přednesl v Berlíně říšský ministr propagandy Joseph Goebbels 11. září 1940 projev o „spolupráci v Nové Evropě“. V následujících dnech jeho znění přinesl český protektorátní tisk.

Projevu byla přikládána velká důležitost, na pravidelné schůzce šéfredaktorů českých novin s vedoucím skupiny Tisk v kulturněpolitickém oddělení Úřadu říšského protektora Wolfgangem Wolframem von Wolmarem 20. září 1940 bylo řečeno:

„Hofman: Poslední dny přinesly dvě velmi důležité události, ke kterým je třeba soustředit pozornost tisku a vést diskusi. Je to především projev říšského ministra propagandy dr. Goebbelse k českým kulturním pracovníkům na jejich zájezdu. Je to projev významu zásadního, poněvadž tvoří jasnou základnu pro postavení protektorátu v německé říši a pro postavení českého národa. Z tohoto projevu je nutno vycházet a je nutno provést zcela jasné třídění podle dělítky, které zde bylo dáno. To je úkolem tisku. Vhodnou příležitostí k tomu je právě pobyt českých kulturních pracovníků v říši, kteří mohou vydat svědectví, jež zdejší šeptané propagandě zasadí smrtelnou ránu. V tomto ohledu je třeba, aby náš tisk vyvrcholil své národní vychovatelské dílo...

Wolfram: Navazuji na projev dr. Goebbelse k 34 českým kulturním pracovníkům, učiněný 11. září 1940. Je to nejdůležitější projev německé úřední osobnosti od projevu Vůdcova. V poslední době dr. Goebbels několikrát zjistil, že čeští novináři poukazují na to, že v protektorátu od začátku války šlo všechno dobře, nikdo nedělal žádnou sabotáž, dělníci a zemědělci pracovali, úředníci úřadovali apod. O takových důkazech pravé věrnosti říši a že říšské myšlení v Čechách zakotvilo, má dr. Goebbels pochyby. To všechno nejsou takové důkazy. Kdo nebude pracovat, bude zavřen a ztratí existenci. Tak je to i se sedlákem. To nejsou důkazy ... řeč dr. Goebbelse dává dosti látky k vypracování vlastních

myšlenek, které v mnohém ohledu ukazují českému národu nové cesty... “

(Zdroj: Český tisk pod vládou Wolfganga Wolframa von Wolmara, Praha 2003)

Primární úloha přeorientování podstatné části českého národa k říšské loajalitě musela z logických důvodů připadnout právě představitelům české inteligence, stejně jako věhlasným osobnostem české kultury. Po prvním roce války bylo třeba z Berlína českému národu demonstrovat neochvějnost Německa v současném zápole a údajnou neodvratnost konečného vítězství. Čechům mělo být signalizováno, že si musí s chladnou hlavou racionálně uvědomit novou a neměnnou situaci a že by pro ně bylo rozumné co nejdříve přistoupit na proříšské smýšlení, aby tak v budoucnu mohli zároveň jako jedni z prvních sklízet ovoce nově vybudovaného řádu v Evropě, vedené Německem a Itálií. A právě k tomu byl směřován propagandistický význam jedenáctidenního zájezdu necelých čtyřiceti představitelů českého kulturního života po Německu a Holandsku, zorganizovaného počátkem září roku 1940 z iniciativy dr. Josepha Goebbelse.

Němci sestavená čtyřiatřicetičlenná delegace měla pozoruhodné složení. Uzavřenou podskupinu tvořili takzvaní aktivisté - novináři, kteří už ve smyslu nacionálně socialistického Německa psali a jež Goebbels v podstatě nepotřeboval přesvědčovat; spíše mohl počítat s tím, že tito pak pomohou názorově ovlivnit své kolegy. Výpravy se vedle šéfredaktora Českého slova Karla Lažnovského zúčastnilo několik dalších novinářů jako např. Rudolf Procházka z Lidových novin, Vladimír Krychtálek z Venkova a jako další aktivista z jiného oboru malíř Janko Uprka, který chtěl připojit Moravské Slovácko ke slovenskému státu a po útoku na Sovětský svaz se dokonce nabídl jako dobrovolník. Byli přítomni ale i lidé jako spisovatel Jaroslav Durych, dirigent Václav Talich, šéf činohry Národního divadla dr. Jan Bor (těsně před obsazením Sudet dokončil film Neporažená armáda, vyzývající k obraně ČSR), dále básník Josef Hora - tedy lidé, které znal v podstatě každý Čech. Veřejnosti méně známý byl pak houslový virtuos Váša Příhoda, operní pěvec Pavel Ludikar, pěvec Jan Konstantin, šéf přednáškového oddělení Českého rozhlasu dr. Kareš, Václav Renč (lyrik a nakladatel, známý jako „český Rilke“), Jan Čarek (lyrik a básník), romanopisec Josef Knap, skladatel Celestin Rypl. Do Německa jeli dále úředníci (šéf správní rady Českého rozhlasu Hubert

Masařík, šéfredaktor ČTK František Hofman) i známí nakladatelé: melantrišští Josef Träger s Jaroslavem Šaldou, Bedřich Fučík od J. R. Vilímka a další. Přítomni byli i malíř Karel Rélink, Jan Sokol, Jan Hertl, ředitel českého filmového týdeníku Aktualita Karel Pečený, šéfredaktor „Central European Press“ dr. Václav Fiala, redaktor ČTK Viktor Mussik aj. Mnozí z nich pak vydali po návratu o své cestě a dojmech z Německa často dosti nadšené svědectví ve svých člancích a reportážích.

Projev pana říšského ministra Dr. Josepha Goebbelse k českým kulturním tvůrcům a novinářům 11. září 1940 v Berlíně

(Rede des Herrn Reichministers Dr. Joseph Goebbels An die tschechischen Kulturschaffenden Und Journalisten Am 11. September 1940 in Berlin.)

Těší mne, že mám příležitost mluvit s vámi o celé řadě otázek, které podle mého názoru jednou musí být prodiskutovány s plnou otevřeností k vyjasnění vztahu Říše k protektorátu. A sice přes válečné události pokládám za nutné, aby se to stalo právě v tomto momentu. Protože se můžeme obávat, že když válka skončí, tyto otázky by nemohly být prodiskutovány věcně tak, jako je tomu nyní.

Jako mužové ducha si uvědomujete, že v tomto okamžiku se odehrává největší historické drama, jaké dějiny evropského lidstva vůbec znají. Jsem pevně přesvědčen o tom – a jak by to mohlo být jinak! – , že toto drama se rozhodne v náš prospěch.

V tom momentu, kdy se anglická moc zhroutí k zemi, budeme mít možnost organizovat Evropu nově, a sice na základě hledisek, která odpovídají sociálním, ekonomickým a technickým možnostem dvacátého století.

Naše Německá říše prošla před sto lety podobným procesem. Byla tenkrát zrovna tak rozštěpena v mnoho částí, větších i menších, jako je tomu dnes v Evropě. Toto rozdělení na malé státy je snesitelné tak dlouho, pokud nejsou technické prostředky, především doprava, natolik vybudovány, aby přechod z jedné malé

země do druhé vyžadoval jen krátkou dobu. Vynálezem parního stroje byl však starý stav znemožněn. Neboť pokud se až dosud k přechodu z jedné malé země do druhé potřebovalo kolem čtyřadvaceti hodin, byly po založení železnice k takové cestě třeba pouze, řekněme, tři nebo čtyři hodiny. Jestliže se tedy před vynalezením parního stroje muselo cestovat vždycky čtyřadvacet hodin, než se dorazilo k nové celnici, pak se nyní k tomu potřebovalo nejdříve pět, pak tři, pak dvě a konečně půl hodiny, takže takový stav byl i pro federalistického fanatika nesmyslný.

Byly v Říši síly, které se pokoušely tento stav řešit vyjednáváním. Tyto síly byly dějinným vývojem poraženy, a sice způsobem, ke kterému dochází častěji. Historie se totiž odehrává podle tvrdších zákonů, než jaké obvykle obecně platí u vyjednávacího stolu. Znáte snad Bismarckova slova z tehdejších let, že německé jednoty se dosáhne nikoli řečmi a usneseními, nýbrž že musí být vykonána krví a železem. O tato slova se tehdy vedlo mnoho sporů, později však byla utvrzena dějinným oprávněním. Vždyť jednoty Říše byla skutečně vykována v bitvách. Překonal se přitom celá řada odlišností jednotlivých zemí, předsudků, omezení, neúměrných politických představ. Musely být překonány; neboť jinak by Říše nebyla s to dosáhnout této jednoty, aby se účastnila velkého konkurenčního boje mocností v Evropě. To, že jsme vůbec dosáhli státněpolitického sjednocení, se odvozuje od toho, že jsme tehdy překonali tyto omezující hranice.

Samozřejmě, že se tehdy Bavorák nebo Sasík nebo Württemberčan nebo Bádeňák či někdo ze Schaumburg-Lippe cítil nějak zkrácen; až nakonec pod vlivem dynamiky tohoto nového stavu se přece jen předsudky víc a více otupovaly a pohledy lidí se mocněji upíraly na velké cíle, které nyní byly postaveny před Říši.

Je samozřejmé, že Bavorák zůstal Bavorákem, Sasík Sasíkem, Prušák Prušákem. Avšak přes tato lokální omezení se naučili během desetiletí vidět a pak i chápat, že teprve v důsledku existence této vzájemnosti se mohla vyřešit celá řada otázek ekonomické, finanční, zahraničněpolitické a vojenské povahy.

Velikost Říše se odvozuje od tohoto procesu – procesu, jenž se nám dnes zdá samozřejmý, kterému však tenkrát současníci ne vždy chtěli a mohli rozumět.

Byli tak zaujati svou dobou a svými předsudky, že neměli sílu překročit svoji dobu a představit si konstruktivně stav, jenž jednou přijde, který však předvídali a také připravovali pouze proroci tehdejší doby.

Dnes již železnice není moderním prostředkem dopravy naší doby, byla mezitím předběhnutá letadlem. Prostor, který jsme dříve překonali železnicí za dvanáct hodin, překonáme dnes v moderním letounu za půldruhé hodiny nebo jednu hodinu. Technika k sobě přiblížila nejen oblasti, nýbrž i národy mnohém blíže, než si dříve vůbec kdo mohl představit. Zatímco dříve jsme potřebovali čtyřicet hodin, abychom se oklikou přes tisk domlouvali z Berlína do Prahy, nepotřebuji k tomu dnes ani sekundu. Když přistoupím k tomuto mikrofonu, mohou mne slyšet ve stejném okamžiku v Praze, na Slovensku, ve Varšavě, v Bruselu a Haagu. Jestliže jsem dříve potřeboval dvanáct hodin, abych dojel železnicí do Prahy, letím tam dnes letounem jedinou hodinu. To znamená: technika opět, o sto let později, přiblížila k sobě národy. Není to jistě náhoda, že tyto technické prostředky vznikly právě teď. Neboť v Evropě přibylo lidí a množství lidí postavilo evropskou společnost před zcela nové problémy životně- a ekonomicko-politické, finanční a vojenské povahy. Působením těchto technických vymožeností se samozřejmě k sobě přiblížily i kontinenty. Mezi evropskými národy si však stále více razí cestu vědomí, že mnoho z toho, co se mezi námi dálo, byly v zásadě jen rodinné rozmíšky, pokud je poměrujeme velkými otázkami, které dnes musí vyřešit kontinenty.

Jsem o tom pevně přesvědčen; právě tak, jako dnes pohlížíme zpět s jistým úsměvem na rozdílnosti mezi německými státečky o rozměru „půl korce horizontu“ ze čtyřicátých a padesátých let minulého století, budou se během padesáti let pokolení, jež nás budou následovat, s jistým pobavením dívat na spory, které se momentálně v Evropě politicky odehrávají. Budou vidět v „dramatických konfliktech národů“ mnoha malých evropských států pouze rodinné rozmíšky. Jsem přesvědčen, že během padesáti let se nebude myslet pouze v (pojmech) zemí – mnoho dnešních problémů pak úplně vybledne a mnoho z nich toho nezbude; bude se pak myslet v (pojmech) kontinentů a evropské myšlení budou naplňovat a budou jím hýbat možná mnohem větší problémy.

V žádném případě si nesmíte myslet, že my, pokud zavádíme v Evropě jistý proces pořádku, to děláme proto, abychom jednotlivým národům zkrátili život. Podle mého názoru se musí pojem svobody nějakého národa uvést do souladu se skutečnostmi, před kterými dnes stojíme, a s jednoduchými otázkami účelnosti. Tak jako v rodině nemůže mít jeden její člen právo trvale rušit svou sobeckostí její vnitřní mír, tak nemůže ani jednotlivý národ v Evropě mít natrvalo možnost stavět se proti všeobecnému procesu pořádku.

Sami o sobě jsme nikdy neměli v úmyslu zavádět tento proces pořádku a přeorganizování Evropy násilím. Stejně tak jako my, jako lidé myslící velkoněmecky, nemáme zájem narušovat ekonomické, kulturní nebo sociální jednotlivosti takového nějakého bavorského nebo saského kraje – stejně tak není v našem zájmu narušovat ekonomické, kulturní nebo sociální jednotlivosti řekněme českého národa. Jen se k tomu musí mezi oběma těmito národy vytvořit jasná základna porozumění. Musíme se setkávat buď jako přátelé, nebo jako nepřátelé. A myslím, natolik nás znáte z minulosti, že Němci dovedou být hrozní nepřátelé, avšak také velmi dobří přátelé. Můžeme podat příteli ruku a skutečně loajálně s ním spolupracovat; můžeme však bojovat jako nepřítel až do zničení.

Národy, které se do tohoto procesu pořádku zapojily nebo ještě zapojí, stojí nyní před otázkou, zda v tomto procesu zapojování budou spolupracovat rády a z plného srdce, tak říkajíc z loajality, nebo zda se mu vnitřně budou vzpírat. Na skutečnostech samotných to nezmění nic. Mohou být přesvědčeny, že mocnosti Osy poté, co Anglie bude sražena k zemi, na velmocensko politických skutečnostech nové organizace Evropy podle velkých politických, ekonomických a sociálních hledisek nepřipustí nic změnit. Když na tom Anglie nic nezmůže, nehne s tím tady ani český národ. Pokud jste se poučili z dějin nejmladší doby, pak budete vědět, že na dnešním mocenskopolitickém stavu se již nic nemůže změnit a také se nic nezmění.

Proto, pánové – a nyní mluvím naprosto reálně politicky, bez jakéhokoliv dovolávání se citů: Jestliže s tímto stavem budete souhlasit, či nebudete, je lhostejné; jestliže ho pozdravíte od srdce, nebo ne, je nepodstatné; na samotném

stavu nezměníte nic. Jsem nyní toho názoru: když na nějakém stavu nic nemohu změnit a musím stejně brát v úvahu nevýhody tohoto stavu, které tu jistě jsou, pak by bylo pošetilé, kdybych si nezajistil také jeho výhody. Jestliže jste se tak jako tak stali součástí Říše, pak nevidím důvod, proč by se český národ stavěl do vnitřní opozice proti Říši a proč by neměl raději pro sebe využívat výhod Říše.

Museli jste jistě učinit řadu politických prohlášení. Víím, že to pro vás nemuselo být příjemné, nikdo tomu nemůže lépe porozumět než já. Víím, že jste se museli zříci jistých věcí, které jste v minulosti měli rádi a oceňovali, a víím, že se takovému tak novému stavu nemůžeme přizpůsobit ze dne na den, tak říkajíc přes noc. Jsou tu jisté třecí plochy, na něž se na místě samém díváme ostřeji a s větší tvrdostí, než je tomu z perspektivy Říše.

Avšak ještě jednou: Když jste již jednou museli vzít v úvahu nevýhody, pak si myslím, že byste měli využít i výhody. Chtěl bych vám to vysvětlit na příkladu:

V roce 1933 jsme stáli před otázkou, jak vyřešit židovskou otázku. Že jsme protivníci Židů, to bylo již od roku 1933 ve světě jasné. Pociťovali jsme tedy tak jako tak nevýhody antisemitismu ve světové propagandě; tak jsme si klidně mohli zajistit i výhody a na Židy si zasednout. Když jsme již ve světě tak jako tak byli ohrožováni a pomlouváni jako protivníci Židů – proč bychom pak měli přijímat pro sebe pouze nevýhody, a ne též výhody, totiž vyloučení Židů z divadla, filmu, z veřejného života a ze státní správy. I když bychom i nadále byli napadáni jako protivníci Židů, mohli jsme přinejmenším s dobrým svědomím říci: vyplatí se to, něco z toho máme!

Pánové, vy jste nahlédli do Říše a velmi jsem usiloval o to, abyste vykonali tuto cestu, než bych se s vámi setkal. Viděli jste Říši ve válce a budete si moci udělat přibližnou představu o tom, co to bude znamenat v míru. Pak naše velká, národně nejsilnější Říše kromě Itálie prakticky převezme vedení Evropy. Na tom se již vůbec nic nezmění a nezpochybní. To tedy pro vás znamená: jste již nyní členem velké Říše, která se právě chystá dát Evropě nový pořádek. Chce strhnout omezení, která ještě oddělují evropské národy, a srovnat jim cestu navzájem. Skončí se stavem, jenž natrvalo samozřejmě nemůže lidstvo uspokojovat.

Konáme tu reformní dílo, o kterém jsem přesvědčen, že jednou bude zapsáno do knihy evropské historie docela velkými písmeny. Dovedete si představit, co pak bude Říše znamenat po válce?

Víte, že se co nejvíce snažíme dosáhnout kromě politického vzestupu Říše také vzestupu na kulturní a ekonomické úrovni. Víte, že chceme, aby se těchto opatření a jejich výsledků účastnil (celý) národ. Uvedu příklad: Zatímco až dosud jsme německým filmem zajišťovali našich 86 miliónů Němců, máme do budoucna oblast odbytu nesouměřitelně rozsáhlejší. Záleží jen na vás, zda se toho účastníte, nebo zda se postavíte do tiché pasivity vůči Říši. Můžete nám věřit, že v tom druhém případě máme dostatek prostředků a možností, abychom například český film potlačili. Avšak to vůbec nechceme. Naopak, chtěli bychom, abyste se účastnili v naší velké odbytové oblasti. Stejně tak málo chceme potlačovat váš kulturní život. Naopak, chtěli bychom, aby se vám umožnila bohatší výměna. To se přirozeně může dít pouze na základě loajality. Musíte se proto vnitřně přiznat k dnešnímu stavu a nesmíte si ponechávat otevřená zadní vrátka a přitom si myslet: „Kdyby to snad šlo špatně, můžeme jimi uniknout.“

Tady máte jako přirovnání příklad z historie nacionálně socialistického hnutí: Jistý počet členů naší strany nosí zvláštní odznak se zlatým věncem; tím dokazují: „Stál jsem při nacionálním socialismu v době, kdy se ještě nedalo nic získat; bojoval jsem za toto hnutí, když ještě nebylo u moci.“ Ti se k němu přidávali již v době, kdy vítězství hnutí zdaleka nebylo jednoznačné. Přidat se k věci, když je jednoznačná, to není žádné umění. Jestliže byste tedy chtěli vyhlásit svoji loajalitu až tehdy, když bude vítězství definitivně dobyt – pánové, pak nás budou svou loajalitou ujišťovat tak mnozí, že na tom již nebudeme mít žádný zvláštní zájem.

Jsem toho názoru, že se s tímto problémem musíte vyrovnat. I já jsem tak učinil. Například jsem v poslední době přečetl celou řadu českých knih, viděl celou řadu českých filmů, opatřil jsem si celou řadu hlášení o české kulturní práci; a vlastně jsem litoval, že jsem tyto výsledky vašeho kulturního života nemohl předeštit německému lidu ve větším měřítku. Avšak nejdříve musí dojít k tomuto očištění.

O celé řadě českých filmů bych si například přál, abych je mohl předvést německému lidu. Chcete se se svými filmy spokojit s odbytovou oblastí českého lidu, nebo je chcete raději vidět, jak se šíří do celé Říše? Nenaplňuje i vás pýchou, že když vy přijдете do Hamburku, si budete moci říci: „To je i moje přístavní město.“ A když budete vidět německé loďstvo: „To je loďstvo, které ochraňuje i náš život!“, a když budete sledovat hrdinné výkony německé branné moci: „To je ta branná moc, jež ochraňuje i náš národ, která i kolem nás položila železnou závoru své ochrany!“ To bych pokládal za užitečnější a uspokojivější než říci: „No tak holt musíme jít spolu!“ a přitom mít v hloubi svého srdce výhrady.

O tom se musíte vy i český národ rozhodnout. Neříkejte: český národ chce to nebo chce ono. Myslím, že si mohu činit nárok na jisté zkušenosti v oblasti vedení lidu. Lid myslí tak, jak ho učí jeho vrstva inteligence myslet; má vždycky takové představy, jaké má jeho duchovní vedení. Nemělo by vaše duchovní vedení nyní naprosto vážně vystoupit před český národ a ujasnit mu, že se nyní musí rozhodnout? Nemělo by mu říci, že si tento český národ možná přece jen vybral ten nejlepší úděl? – Viděli jste Rotterdam; právě vy byste měli nyní uznat plnou hodnotu tehdejšího historického rozhodnutí vašeho státního prezidenta.

Nikdo by neměl říkat: „Ano, měli jsme tomu vůbec zabránit!“ Naše jednání vůbec nevychází z nálady. I my jsme pouze sluhové dějinného osudu; nemůžeme vůbec jednat jinak, než jak jednáme. Jsme pouze plnitelé a uskutečňovatelé dějinného příkazu. Nemůžeme říkat: „Kdyby nebyli žádní nacionální socialisté, byl by v Evropě klid.“ Nikoliv, pak by prostě tady byli jiní, kteří by museli jednat na našem místě. Jestliže jistá doba uzraje, musí se naplnit tak, jako jablko spadne ze stromu, když je zralé. Nemůžeme se obracet proti osudu, převálcoval by nás.

Jinými slovy: stojíte před volbou ujasnit svému národu skutečný stav věcí, představit mu před oči z vyššího hlediska, než se dalo dosud, historické úkoly, před kterými stojí Evropa. Myslím, že jestliže si ještě jednou vyvoláte v paměti vývoj právě v uplynulých válečných letech, dojdete přece k závěru: „Možná že jsme my Češi zvolili ten nejlepší úděl. Tak, jak tomu bylo dříve, to dál nešlo. Bylo

by to možné jedině tehdy, kdyby Německo bylo stále tisknuto k zemi, avšak to je nemyslitelné."

Máte dnes možnost přivlastnit si všechny výhody, které může nabídnout Velkoněmecká říše. Máte zaručenou ochranu. Nikdo vás nenapadne. Měli byste také možnost, přednosti svého národního bytí předat celému Německu. Měli byste možnost svoji hudbu uvádět v Říši, své filmy, svou literaturu, svůj tisk, svůj rozhlas. Víte, že německý lid byl kulturně vždy otevřený k přátelskému přijetí. Nechceme a ani to nemůžeme změnit. Neboť my nejsme diktátoři, nýbrž plnitelé vůle našeho národa.

Jak jsem řekl, nabízíme vám možnost ke spolupráci. Pozval jsem vás sem, abych vám vytvořil základnu, na které bychom se mohli dorozumět. Vůbec od vás nepožadujeme, abyste udělali něco proti cti svého národního bytí, nepožadujeme, abyste udělali něco, co by vás deklasovalo jako přízvance nebo pochlebovače nebo nevím co jiného.

Natrvalo bychom se z takového vztahu přece nemohli těšit. Myslím však, že v těchto dramatických hodinách evropského utkání, jež povede ke zcela novým formám lidského spoluzití, nepožadujeme příliš, když se chceme dorozumět v těchto věcech, když si chceme zjednat jasno a říci si na rovinu, zda se budeme stýkat jako přátelé, nebo jako nepřátelé.

Chceme vědět, v jakém poměru jsme k inteligenci jednoho národa, zda se setkáváme jako nepřátelé, nebo jako přátelé. Že se dovedeme chovat jako nepřátelé, to jste snad v průběhu posledních let mohli pozorovat. Že se můžeme chovat jako přátelé, to byste mohli pozorovat tehdy, kdyby se rozvinula mezi oběma národnostmi, mezi německým a českým národem, pozitivní a aktivní loajalita.

Dnes jsem pokládal za svůj úkol ujasnit vám to; myslím, že se na této základně můžeme dorozumět. Jsem pevně přesvědčen, že vy, jestliže položíte základy této loajality, nás samozřejmě uspokojíte, avšak na druhé straně že prokážete svému českému národu velkou historickou službu. Nesmíme usuzovat podle toho, co lidé

říkají dnes. Průměrný člověk totiž nevidí příliš daleko. Je právě úkolem inteligence pozvednout se nad úzký horizont a získat přehled v širším měřítku, představit si ve své fantazii stav, k němuž dojde jednou a proti kterému nesvědčí skutečnost, že tu ještě není. Je vždy úkolem inteligence nějakého národa být průkopníkem přicházejícího stavu, a ne slepým zbožňovatelem současnosti.

Vyzývám vás proto, abyste k českému národu mluvili v tomto smyslu. Kdybychom to učinili my, český národ by nám nevěřil, protože nás nezná, protože neví, jací jsme my, nacionální socialisté, protože v nás snad viděl nacionální egoismus tam, kde jsme měli pouze v úmyslu vytvořit očištěný vztah mezi dvěma národy, které se navzájem přece musí dorozumět. Vy žijete tam, my žijeme zde. Jedině gigantická katastrofa, jež by zničila náš národ, by mohla přinést jednostranné řešení. Protože to neočekáváme, musíme se nějak dorozumět. Zda jsme si sympatičtí, nebo ne, to není ani tak moc věcí debaty. Je to nepodstatné. Podstatné je pouze, že dáme oněm mnoha miliónům v Evropě společnou životní základnu a také společný životní ideál. Tento ideál byl až dosud narušován pouze od Anglie. Anglie by chtěla udržovat Evropu v neklidu, protože v tom spatřovala nejlepší zajištění své ostrovní existence. Tento zdroj neklidu bude nyní gigantickými údery naší branné moci odstraněn. Pak budeme mít možnost dát Evropě její mír. Jste k tomu srdečně přizváni.

(Zdroj: J.J. Duffack, Goebbels, Praha 2002, Projev říšského ministra dr. Goebbelse k českým kulturním pracovníkům, České slovo 13. září 1940)

Hitler o Čechách

Vůdce a říšský kancléř Adolf Hitler vedl poněkud nezdravý způsob života. Obvykle vstával až kolem poledne a spát chodil kolem 2.-3. hodiny ráno. K tomuto životnímu rytmu nutil i všechny lidi, kteří s ním pravidelně přicházeli do styku, což nepřispívalo k příliš efektivnímu řešení problémů (jak známo, během invaze v Normandii Hitler spal a jeho pobočníci se obávali ho probudit).

K jeho obvyklému rituálu v hlavním stanu nebo na Berghofu patřilo odpolední a večerní vysedávání u čaje, kde před svými spolustolovníky (což byli jeho pobočníci z hlavního stanu, sekretářky a i někteří pozvaní významnější hosté z řad ministrů nebo generálů) pronášel dlouhé monology. Mluvil sám dlouhé hodiny na všechna možná témata - náboženství, historie, umění, charakter různých národů, zážitky z dětství, vzpomínky na různá jednání, Židé, vegetariánství a o spoustě dalších věcí (nevynechal skoro nic, jediné o čem nemluvil, byla současná politická a vojenská situace).

Mnohahodinové večery s Hitlerem byly velice nudnou „zábavou“, Hitler se totiž velmi často opakoval a mluvil stále o tom samém. Dobře to ve svém deníku vystihl italský ministr zahraničí Ciano, který se jednoho takového dýchánku 30. dubna 1942 také zúčastnil:

„Hitler mluvil, mluvil, mluvil. Mussolini, který také rád mluví, je zde nucen téměř neustále mlčet a trpí tím. Druhý den po obědě, když již bylo vše řečeno, mluvil Hitler bez přerušení jednu hodinu čtyřicet minut. Nic nevynechal, ani válku a mír, ani náboženství a filosofii, umění a historii. Mussolini se mechanicky díval na své náramkové hodinky a já jsem myslel na svoje záležitosti. Pouze Cavallero, div servilnosti, předstíral, že poslouchá u vytržení a neustále pokyvoval hlavou na znamení souhlasu. Kdo však snášeli tuto ránu ještě hůře než my, byli Němci. Chudáci to musí stále poslouchat a jsem si jist, že neexistují slova, gesta a odmlky, které by neznali z paměti. Generál Jodl po hrdinném boji proti spánku,

usnul v divanu. Keitlovi klesala hlava, podařilo se mu však ji udržet zpříma. Seděl příliš blízko u Hitlera a nemohl si povolit, jak by chtěl."

Na Bormannův příkaz byly od roku 1941 tyto Hitlerovy monology písemně zaznamenávány - měly se stát jakýmsi poselstvím příštím generacím. Dnes tak máme výjimečnou možnost nahlédnout do nezkreslených Hitlerových názorů, které pronášel ve svém nejužším kruhu.

Hitlerovy monology jsou dnes k dispozici ve dvou edicích: poprvé je publikoval ve své edici anglický historik Hugh Trevor-Roper (Hitler's Secret Conversations 1941-1944, New York 1953). Dále je k dispozici také německá edice od dr. Henry Pickera, který sám v roce 1942 Hitlerovy hovory vlastnoručně zaznamenával (Tischgespräche im Führerhauptquartier - vyšlo v řadě vydání). Edice nejsou totožné, překrývají se zhruba ze dvou třetin, zbytek je rozdílný (v Pickerově edici jsou hlavně jeho vlastní záznamy z roku 1942, Trevor-Roperova edice neobsahuje všechny Pickerovy záznamy, ale obsahuje více záznamů z roku 1941 i záznamy z let 1943-1944).

V roce 1995 byl stručný výtah z Trevor-Roperovy edice vydán i v češtině (Monology ve Vůdcově hlavním stanu 1941-1944, Aurora, Praha 1995) - v českém vydání je ale sotva polovina z kompletního obsahu záznamů, proto zájemcům lze doporučit spíše anglické a německé vydání.

V několika záznamech jsou zachyceny Hitlerovy názory na Čechy. Např. 30. ledna 1942 se vyjádřil následujícím způsobem (i dnes to zní docela aktuálně):

„Háchu musíme prezentovat jako jednoho z největších mužů světa, pokud Čechům zanechá závěť, která bude znamenat jejich konec. Jeho jméno musí být vyslovováno jedním dechem se jménem krále Václava, aby se na něho v budoucnosti mohl odvolávat každý zbabělec. Jeho následník? Jen žádný chlap! Budeme vždycky vycházet líp se zbabělci než se statečnými muži. Čechy nejlíp vyřídíme tak, že na ně budeme prostřednictvím takových osob působit nepřetržitě a v dlouhém časovém období."

VLÍČÍ DOUPĚ 13. ledna 1942 večer,

hosté: polní maršál von Leeb, říšský komisař Terboven

"Znám Čechy: je to národ kolísavců. Jedna část by chtěla dorozumění s Německem, druhá jde za Benešem. Když nezasáhneme, přivedíme si katastrofu! Kdyby bylo staré Rakousko bez milosti zasáhlo, nemuselo se rozpadnout. Před dvěma a půl roky jsem musel poprvé zasáhnout. Devět lidí bylo zastřeleno, dvaapůl tisíce šlo do koncentráku. Výsledkem bylo okamžité obnovení klidu.

Výraz pasivní rezistence dostal smysl teprve postojem Čechů ke starému Rakousku. Nejdrzejší jsou vždy ti, se kterými se zachází nejshovívavěji. Hned si myslí, že jste slabí nebo hloupí.

Mnohem líp snáším, když jsem považován za brutálního. Ostatně jsem toho názoru, že Hácha vejde do dějin svého lidu jako jeden z největších státníků. Tenkrát, v březnu 1939 jsem jim vyhrožoval: jestliže celá věc nebude vyřízena do šesti hodin, zaútočí německá letadla na Prahu. Byl bych se příšerně blamoval, protože v tu dobu byla tak hustá mlha, že žádné letadlo nemohlo vzlétnout. Ve tři bylo jednání s Háchou skončeno. Uvědomil svou vládu a po pětadvaceti minutách přišla odpověď: Nebude se střílet.

Češi měli poslušnou armádu! Měl jsem určitou obavu, když Hácha přijel, poněvadž byl opravdu nemocný. Jaký povyk by asi zahraniční tisk spustil, kdyby se mu něco stalo! Ale když pak ráno přišel, projevil ducha odporu, který předtím zcela postrádal. Nechtěl, aby jeho ministr zahraničí spolupodepsal. Říkal jsem si: Je právník, co když v Čechách existuje nějaký předpis, že státní akt nemá platnost, jestliže ho nepodepíše ministr zahraničí. Takže jsem trval na ministrově podpisu. Příštího dne v Praze se mě ptal, co to bylo, co z něj udělalo jiného člověka? Byla to injekce profesora Morella!

Teď od Háchy dostávám nejvřelejší projevy sympatie. Neuveřejňuji je, abych nevzbudil dojem, že potřebuju podporu poraženého."

VIČÍ DOUPĚ 22. ledna 1942 v poledne,

hosté: říšský vůdce SS Himmler, gauleiter Rainer

"Nelze vyloučit, že během dvou staletí vyřešíme národnostní problémy. Na začátku třicetileté války k tomu málem došlo. Ve čtyřicátých letech minulého století se každý Čech styděl mluvit česky.

Byli hrdi na to, že mluví německy, a největší pýchu pociťovali, když byli považováni za Vídeňáky. Zavedení všeobecného rovného volebního práva v Rakousku muselo vést ke krachu německví. Sociální demokraté šli zásadně s Čechy, k tomu vysoká šlechta. Německý národ je pro šlechtu příliš inteligentní, šlechta potřebuje něco na způsob malých okrajových nárůdků.

Češi byli lepší než Maďaři, Rumuni a Poláci. Vytvořili pilnou maloměstskou třídu, která si byla vědoma svých hranic. I dnes k nám vzhlížejí se vztekem, ale zároveň s bezmezným obdivem: my Češi nejsme určeni k vládnutí!

Člověk se učí vést jen tím, že ovládne cizí národy. Češi ztratili své pocity méněcennosti, když se během času cítili nadřazeni ostatním rakouským okrajovým národům. Stav před březnem 1939 si už nedovedeme představit: bylo to něco nemožného! Po staletích sebezpozorování se musíme naučit aktivnímu postupu. To bude trvat padesát až sto let. Uměli jsme ovládat jiné! Rakousko je nejlepším příkladem. Kdyby se byli Habsburkové nespojili s opačnou stranou, tak by 9 milionů Němců zvládlo 50 milionů těch ostatních."

VIČÍ DOUPĚ 25. ledna 1942,

hosté: dr. Lammers, říšský vůdce SS Himmler, plk. Zeitzler

"Lidé ve staré Říši neměli o národnostech ani páru; vyrůstali obklopeni mrakem hlouposti. Neměli ani zdání o problému Rakouska. Nepochopili, že se nejednalo o stát v našem smyslu, nýbrž o směsici národností! Rakousko nemělo divize, Rakousko mělo Čechy, Chorvaty, Srby! Svatá prostoto, tady je všechno marné.

Každý Čech je rozený nacionalista, který podřizuje svým zájmům všechny ostatní povinnosti. Nemylte se, čím víc se Čech ohýbá, tím je nebezpečnější. Němec ze staré Říše se rozplývá, když něco takového vidí.

Neurath se málem rozplynul úplně, česká šlechta si ho omotala okolo prstu! Ještě půl roku a výroba by tam klesla na pětadvacet procent! Čech je ze všech Slovanů nejnebezpečnější, protože je pilný. Má disciplínu, má pořádek, je spíš mongoloidní než slovanský. Své skutečné plány dokáže skrývat za jakousi loajalitu.

Teď bude dobře pracovat, neboť ví, že jsme nelítostní a brutální. Neopovrhují jimi, je to osudový boj. Jsou rasová střepina, která vnikla do našeho národního těla, a jeden z nás musí uhnout, buď oni, nebo my.

S Poláky máme štěstí, protože jsou líní a hloupí, namyšlení. Český stát byl následkem dlouhé německé výchovy vzorem čistoty. Úplatkářství zde neexistovalo ve větší míře než kdekoli jinde. Úřednictvo mělo správné pojetí ctí. Takový Hácha je proto nebezpečnější než nějaký novinářský uličník. Osobně má neposkvrněný charakter, stát by neošidil o jednu jedinou korunu.

Úplatní jsou méně nebezpeční. To všechno jsou věci, které stará Říše nikdy nepochopila správně. Při zacházení s Poláky taky docílila donebevolajících neúspěchů. Posílení polské národní myšlenky: tady stará Říše selhala dokonale! Těch pár hraničních oblastí, které uměly zacházet se zahraničím, bylo znásilněno boдрými vlastenci ze srdce Německa, kteří si mysleli, že dobrotou mohou získat srdce jiných národů. V tereziánské době to ještě šlo. Následek: ve čtyřicátých letech byl polský národ zcela zdeptán.

Ale pak přišla buržoazie a nabyté výhody byly opět ztraceny. Car Ferdinand mi jednou řekl: Víte, nejnebezpečnější muž, jaký existuje, je Beneš; Titulescu je úplatný, ale Beneš, víte, já nevím, ale obávám se, že není úplatný. Ferdinand byl opravdu chytrý. Úkolem Strany a jejích organizací je, aby se o toto v průběhu příštích pěti set let postarala.

Na tom ztroskotali i Habsburkové, neboť věřili, že mohou národnostní problémy řešit dobrotou. Češi své jednání vůbec nepovažovali za zradu. Jedním z

nevysvětlitelných dějinných procesů je, proč z toho prostoru odešli Bajuvaři a proč tam přišli Češi. Je to neblahá geopolitická situace, protože tam blízko máme Poláky. Mezitím je jen úzký slezský prostor."

Říšské kancléřství 30.1.1942 v poledne,

hosté: dr. Ley, Heydrich, dr. Weber, von Arent

"Háchu musíme prezentovat jako jednoho z největších mužů světa, pokud Čechům zanechá závěť, která bude znamenat jejich konec. Jeho jméno musí být vyslovováno jedním dechem se jménem krále Václava, aby se na něho v budoucnosti mohl odvolávat každý zbabělec. Jeho následník? Jen žádný chlap! Budeme vždycky vycházet líp se zbabělci než se statečnými muži. Čechy nejlíp vyřídíme tak, že na ně budeme prostřednictvím takových osob působit nepřetržitě a v dlouhém časovém období.

Po Bílé hoře až do roku 1867 to tak dělal rakouský stát, takže se nakonec každý Čech skoro styděl mluvit česky. Značná část Čechů je germánského původu a může být poněmčena!"

16. května 1942 u večeře

"Naučit národ vládnout zbraněmi znamená dát mu patřičné vzdělání v tomto směru. Kdyby staří Římané nerekrutovali Germány do své armády, tak ti by nikdy neměli možnost stát se skutečnými vojáky a nakonec zničit své původní učitele ... Musíme proto říci kategorické NE na české aspirace na vytvoření národní armády, i kdyby mělo jít jen o zárodek armády. Češi jsou servilní pokud jsou neozbrojení, ale stávají se nebezpečně arogantními, když je jim povoleno nosit uniformu. Během dvaceti let nezávislého Československa jsme měli spoustu příležitostí se o tom přesvědčit. Místo, aby Československo orientovalo svou diplomacii na co nejtěsnější styky s Německem, což by byla jediná rozumná politika, tak Češi zkoušeli udělat z Prahy - což je vskutku jedno z významných měst Evropy - jakýsi střed vesmíru.

Češi svou důležitost brali velmi vážně a strkali do všeho prsty. Žádný z jejich státníků si neuvědomoval, že takový český diplomat, působící řekněme třeba v Kodani, si vedl jen pohodlný život, neměl toho příliš na práci, pouze každou noc sestavit zprávu z tiskových výstřižků, které mu připravil jeho tiskový atašé. Ó a samozřejmě - jednou za čas zavolat do Prahy pro nejnovější zprávy z české politiky. Pro malou zemi není nic více lichotivějšího, než mít hlavní město, kde je zdánlivě intenzivní diplomatický život a které poskytuje útočiště více nebo méně dekadentní společnosti, která tímto žije. Jestli chcete potěšit malou zemi, tak změňte své tamní vyslanectví na velvyslanectví a trefíte do černého.

Během období Společnosti národů bylo zjevné za jak důležitou svou zahraniční politiku tyto malé národy pokládají. Nenapadalo je nic lepšího, než hlasovat ve Společnosti národů proti Německu. ... A dnes se diví tomu, že jsme na jejich chování nezapomněli."

20. května 1942 u oběda

"Německá říše se už nikdy nerozpadne do spousty drobných státeků... Říše, jejíž jednotlivé části jsou spojeny fanatickou solidaritou, brzy najde řešení i pro český problém - Hácha to sám dobře ví. Jako právník starého rakouského státu musel cítit, že vznik nezávislého českého státu byla chyba; protože nikdy v historii nebyli Češi schopni řešit své politické problémy vlastními silami a i jejich kulturní vývoj byl hluboce závislý na německé kultuře habsburského státu. Správná a pro Německou říši zřejmá politika je následující: nejprve vyčistit [českou] zemi od všech nebezpečných elementů a poté jednat s Čechy s mírnou uvážeností. Pokud budeme postupovat takto, tak Češi sami půjdou za prezidentem Háchou. V každém případě, jistý pocit viny spojený se strachem z vystěhování z jejich domovů, jako důsledkem politiky kterou teď provádíme, je přesvědčí, že bude v jejich nejlepším zájmu stát se zapálenými stoupenci Říše. Je to tento strach, který také vysvětluje, proč Češi v této chvíli - a zejména ve válečných závodech - pracují k naší úplné spokojenosti pod heslem: "Vše pro našeho Führera, Adolfa Hitlera!"."

4. června 1942 u večeře

"Vydám absolutní rozkaz, aby v budoucnu každý náš muž zvláště vystavený nebezpečí přísně dodržoval předpisy určené k zajištění jeho bezpečnosti.

Příležitost dělá nejen zloděje, ale i vraha. Takové hrdinské gesto, jako je jízda v otevřeném automobilu nebo procházení se Prahou bez ochrany je zatracená pitomost, která nikomu neposlouží.

Člověk tak nenahraditelný jako byl Heydrich, se vystavoval zbytečnému riziku. Musím to pokládat za hloupé a idiotské. Muži takového významu jako Heydrich musí vědět, že tady je spousta lidí, kteří jen čekají na příležitost je zabít."

7. června 1942 večer

"Český arcibiskup požádal o svolení k uspořádání requiem za SS-Obergruppenführera Heydricha. Řekl jsem tomu pánovi dost nevybíravě, že měl už dříve nabízet modlitby za bezpečí a vše nejlepší pro říšského protektora."

4. července 1942 večer

"Führer prohlásil, že podle telegramu, který obdržel, protektorátní vláda uspořádala obrovskou manifestaci českého lidu, na které se mluvilo o plné spolupráci s Velkoněmeckou říší a o tom, že kdo bude stát stranou takové spolupráce, bude považován za zrádce českého národa. Führerovy poznámky k tomuto tématu byly následující:

Tato akce byla inciována během mého rozhovoru s prezidentem Háchou v říšském kancléřství při příležitosti smutečního shromáždění za zabitého SS-Obergruppenführera Heydricha. Řekl jsem Háchovi a členům jeho vlády, kteří ho doprovázeli, že nebudu tolerovat žádný další čin v Protektorátu, který půjde proti zájmům Říše. A pokud k něčemu takovému dojde, tak budeme uvažovat o deportaci celé české populace. K tomu jsem dodal, že když jsme zvládli migraci několika milionů Němců, tak pro nás taková akce nebude problém. Když to uslyšel, tak se Hácha zhroutil jako prasklý míč a stejně tak jeho kolegové.

Po krátké pauze se mně zeptali, zda mohou - alespoň částečně a s náležitou diskrétností - využít toto sdělení ve své zemi. Protože Čechy pokládám za pilné a chytré dělníky a mým největším zájmem je obnovit v jejich zemi politickou stabilitu - už jen proto, že zde jsou dvě velké a velice důležité německé zbrojní továrny - tak jsem vyhověl jejich žádosti.

Skutečnost, že protektorátní vláda splnila svůj závazek způsobem, který se dá označit jen jako 100procentně proněmecký, je také zásluhou akce státního tajemníka Meissnera. Po našem setkání s Háchou se Meissner šel projít s Čechy do zahrady říšského kancléřství. Během procházky jim ve svých odpovědích na jejich znepokojené dotazy dal najevo, že to s masovou deportací české populace myslím skutečně vážně, tak jak jsem to řekl.

Čeští pánové o tom pak neměli žádné pochyby a rozhodli se plně akceptovat jako základ své budoucí politiky, že veškeré benešovské intriky a všichni probenešovští jedinci musí být vyřazeni, a že v budoucím boji za přežití českého národa nebude žádné místo pro neutrály nebo nerozhodnuté.

Protektorátní vláda se také teď cítí uvolněně, že může konečně českému národu dát pádné důvody pro akci pro benešovcům. Hácha a jeho kolegové nikdy neměli tak dobré podmínky pro uplatňování sloganu: "Kdo není s námi, jde proti nám." a tak se zbavit svých oponentů. V každém případě, měl jsem jasný dojem, že když Hácha se svými kolegy odcházeli, byli spokojeni s tím, že nyní mohou svým lidem naznačit, jaké následky by mělo nepřátelské chování vůči Říši."

(Zdroj: Monology ve Vůdcově hlavním stanu 1941-1944, Praha 1995, Hitler's Secret Conversations 1941-1944, New York 1953, část informací z úvodní pasáže Vojtěch Šír – Fronta.cz, 27. 6. 2003)

K. H. Frank: Čechy a Morava v Říši

Karl Hermann Frank (24. ledna 1898, Karlovy Vary – 22. května 1946, Praha) byl sudetoněmecký knihkupec, později prvorepublikový politik, člen Sudetendeutsche Partei (SdP) a aktivní nacist a s hodností SS-Obergruppenführera. Po okupaci českých zemí a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava působil jako státní tajemník Úřadu říšského protektora. V srpnu 1943 byl jmenován německým státním ministrem pro Protektorát Čechy a Morava. V roce 1946 byl na základě rozsudku českého soudu popraven za válečné zločiny – mj. za svoji roli ve vyhlazení obce Lidice.

Byl horlivým zastáncem Sudet a prosazoval názor, že by měly být začleněny do Německé říše. Proto vstoupil roku 1919 do Deutsche Nationalsozialistische Arbeiterpartei (Německá národně-socialistická dělnická strana), což byla sudetoněmecká národně socialistická strana v Rakousko-Uhersku a později v Československu, úzce spolupracující s Hitlerovou NSDAP v Německu. Poté co byla roku 1933 zakázána, přešla členská základna do Henleinovy Sudetoněmecké strany. V roce 1935 se Frank stal zástupcem šéfa SdP a byl zvolen do Československého parlamentu. Jakožto reprezentant nejradikálnější skupiny národních socialistů v SdP stal se gauleiterem (vedoucím regionální pobočky NSDAP) v Sudetech, které Československo na základě Mnichovské dohody postoupilo Německu a kde byla ustavena území, jež se podle zákona „O opětovném sjednocení sudetoněmeckých území s Německou říší“ oficiálně stala 21. listopadu 1938 součástí nacistického Německa.

Po úspěšné operaci Anthropoid se Frank stal de facto nejmocnějším mužem v Protektorátu. Ještě v průběhu Pražského povstání po 5. květnu 1945 vydal zákaz vycházení a příkazy k mnoha popravám a vraždění českých občanů. 9. května se pokusil uprchnout do amerického zajetí, ale Američané jej vydali Mimořádnému lidovému soudu do Prahy, který jej odsoudil k smrti. Popraven byl 22. května 1946.

K nenávisti vůči Židům a Čechům byl vychován už od dětství. Tehdy utrpěl vážné zranění pravého oka, které mu podle jeho slov měli údajně způsobit čeští spolužáci. Oko muselo být nahrazeno skleněnou náhražkou. K osobní pomstě si Frank vybral opravdu zrůdnou formu. O jeho vztahu a představách budoucnosti Čechů po očekávaném konečném vítězství Říše, se vyjádřil dosti přesně v následující přednášce, kterou přednesl 24. června 1941 ve Východním ústavu v Krakově za přítomnosti generálního guvernéra General Gouvernementu (obsazené Polsko) Hanse Franka.

Pane generální guvernére, pánové!

Nejprve vám děkuji za pozvání, abych na přednáškovém večeru "Východního ústavu" promluvil o Protektorátu Čechy a Morava.

Rád jsem vyhověl, pane generální guvernére, vašemu pozvání, abych promluvil ve vašem vládním sídle, Krakově. Pro budoucí výstavbu v nové Říši a v nové Evropě jest výhodné, jestliže političtí nositelé takové práce v nově získaných územích, obývaných cizími národy, udržují vzájemný styk a projednávají společně naskýtající se problémy. Přináším Vám, pane generální guvernére, zároveň pozdravy pana říšského protektora v Čechách a na Moravě, svob. pána von Neuratha, a doufám, že brzy budeme moci pozdraviti vás jako svého hosta a případně též jako přednášejícího v Praze.

Pokusím se nyní, abych pojednal o základních otázkách vztahů Čech a Moravy k Říši, od dávné minulosti až do nejmladších dějin, potom o Protektorátu Čechy a Morava, o jeho výstavbě a jeho správě a abych vysvětlil řešení českého problému v nové Říši.

V pokladu evropských politických výroků se setkáváme s touto okřídlenou větou: "Pán Čech jest pánem Evropy". Nebyla to však tato funkce, která v podstatě spadá teprve do pozdního středověku, jež tvořila příčinu tisícileté příslušnosti českomoravského území k německé oblasti. Pohled na mapu ukazuje naproti tomu trvalé důvody, které jsou dány od počátku a zakládají politické spojení

českých území s Říší. Čechy a Morava a národy, sídlící v tomto prostoru, ležely a leží nejen v německém politickém, nýbrž také v německém národním, životním prostoru. Prostorová plocha těchto zemí zakazuje jejich politickou samostatnost - alespoň pokud jde o státně politickou formu s protiněmeckou koncepcí. Neschopnost Čechů organisovati se trvale v státním útvaru je osud, daný prostorovou polohou. Každá Německá říše musí míti možnost politického rozhodování o tomto prostoru a jeho obyvatelích; pokud jde o zajištění germánsko-německého životního prostoru na východ, případně jihovýchod, je to prostě základní zákon. Podle této zásady jednali také králové a císařové Německé říše. Počínajíc Karlem Velikým až do r. 1866 existoval poměr stálého politického společenství českého národa a jeho vedoucích mužů s Říší, respektive země Čechy a Morava byly s Říší spojeny určitou státoprávní formou. Po poplatném poměru prvních 150 let následuje lénní svazek a potom jiná státoprávní spojení v říšském svazku.

Potíže, na které naráží objektivní historický výklad, tkví v tom, že české dějepisectví podléhá u veliké míře vlivu prací českého historika Františka Palackého. Palacký byl totiž zároveň nebo lépe řečeno především politikem a jeho historické práce jeví velmi silný vliv jeho politických zájmů a vysněných českých tužeb.

Jeho "vědecky podepřená" tvrzení byla namnoze převzata německými dějepisci. Jeho názor na franckou říši Samovu, jehož vládní sídlo klade do Čech, jeho obhajoba pravosti královédvorského a zelenohorského rukopisu - oba vědomé padělky Čecha Václava Hanky, které měly v rané době českých dějin zaručiti kvetoucí českou lidovou literaturu - dokazují, že ve svých výkladech se řídí politickým přáním, nikoli však historickými skutečnostmi.

Nové dějepisné badání dospívá k těmto výsledkům: Po keltských Bojích, kteří dali zemi jméno (Bojerheim-Böheim-Böhmen), přicházejí germánští Markomané kolem r. 150 po Kristu. Počátkem 6. století zemi pravděpodobně opět z větší části opustili. Přistěhovalectví Slovanů do českého kotle nastalo hlavně v 7. století v malých skupinách, abych tak řekl, v nepolitické formě. Historická kontinuita vůči

germánsko-markomanským předchůdcům se projevuje vedle převzatých německých slov a jmen krajů také tím, že přistěhovalí Slované převzali od Markomanů župní rozdělení.

Toto přistěhovalectví bylo prvním počátkem německo-slovanských styků. Od té doby celý život, všechna kultura a všechny civilizační prvky těchto Slovanů jsou určovány převahou německo-germánského evropského středu.

Je to universální poslání, které přijali Germáni s Karlem Velikým, jež určuje zahrnutí českého prostoru do politického a kromě toho německého celku.

K zajištění říšských hranic Karel Veliký vede r. 805 válku proti Slovanům v Čechách. R. 817 Ludvík Zbožný přičleňuje Čechy k východofrancké říši. R. 822 objevují se na sněmu ve Frankfurtě také slovanští vyslanci z Čech a Moravy. R. 845 čeští vévodové jsou pokřtěni v Řezně (Regensburg). R. 846 Ludvík Německý vítězí nad moravskými Slovaný a zakončuje válku v r. 870 zajištěním moravského vévody. Moravské knížectví se stává přechodně franckou provincií a je spravováno bavorským hrabětem. V jedné kronice čteme, že r. 895 se všichni vévodové v Čechách objevili před císařem Arnulfem. Tím jest charakterisována příslušnost českých velmožů k západní katolické oblasti (císař jako průkopník křesťanství). Činnost slovanských apoštolů Cyrila a Methoděje a vztahy k pravoslavné Byzanci jsou přechodnými episodami. Také vznik vlastní Velkomoravské říše je pouze krátkým mezidobím.

Rozhodující jest rok 950. Slabost a vnitřní zmatky v Říši, jichž mohli čeští a moravští velmoži využívat pro své zájmy, jsou skončeny. Objevuje se Otto Veliký. S ním končí pokusy Přemyslovců, aby bojem proti německým králům si získali nezávislost. "Boleslav I." - jak píše současný dějepisec Widukind - "se raději podrobil takovému majestátu, než aby utrpěl naprostou zkázu; stojí pod prapory, naslouchaje králi a dáváje odpovědi, konečně přece došel milosti". Je neméně pozoruhodné, že po soudu českého historika Novotného Boleslav by byl ohrozil národní samostatnost svého lidu, kdyby se včas nebyl zřekl samostatnosti politické.

Tím byl dán počátek nejen osobním svazkům mezi králem a vévodou, jak se pokouší vykládati české dějepisectví, nýbrž byly vytvořeny svazky státoprávní povahy. Jestliže před rokem 950 existovaly poplatné vztahy, podle moderních pojmů o právním řádu tedy vztahy jaksi mezinárodně právní, jde od r. 950 o lénní svazky; tj. o svazky uvnitř téhož státního celku. Spojení Čech a Moravy s Říší, které se stoupající měrou upevňovalo, má také zahraničně-politické důvody. Do Čech proniká polská moc. R. 1003 sídlí v Praze polský kníže a jen s německou pomocí se podařilo jej zahnat. 8.IX. r. 1004 dlí na pražském Vyšehradě poprvé německý panovník, císař Jindřich II. Přišel jako přítel a ochránce Přemyslovců, kteří byli znovu dosazeni na trůn.

Vztahy se prohlubují. R. 1085 dostává Vratislav II. za pomoc poskytnutou Říši ve válce proti Itálii královskou korunu pro svou osobu. R. 1158 dostává opět Přemyslovec, Přemysl Otakar I., od Friedricha II. Hohenstaufa, v Basileji listinu, která slavnostně potvrzuje jeho královskou důstojnost pro něho a jeho nástupce. Tím královská hodnost v Čechách se stala dědičnou.

Čechy se staly takto královstvím z Říše a skrze Říši.

Zakládáním německých měst, rozvojem německého zemědělství, převzetím německých sociálních forem v Čechách a na Moravě, tyto země vrůstaly čím dále tím jednoznačněji do střeoevropského, to jest německého kulturního okruhu. Také následující doba má pečeť celoněmeckého vývoje. Po pádu Hohenstaufů, kdy říšská politická moc slábne, vzniká svrchovanost jednotlivých zemí; tvoří se jednotlivá knížetství. Panovnický dům Přemyslovců, nyní již královský, usiluje jako ostatní knížecí rody o moc pro svůj dům, která umožňuje, aby sáhl po nejvyšší hodnosti v Říši, hodnosti německého krále a císaře.

Doba Lucemburků a především doba císaře Karla IV. ukazuje možnosti, které byly tehdy dány silnému panovnickému domu. Čechy se stávají ústřední zemí Říše; Karel sídlí v Praze; Praha se stává kulturním střediskem Říše a dostává první německou říšskou universitu. Německá císařská koruna, chovaná na Karlštejně, je jednou za rok vystavována v Praze a lid sem spěchá zdaleka, aby důstojně oslavil tento den a poklonil se koruně. V následující době projevuje se dále společný vliv

duchovních proudů jak na německý, tak i na český lid, který žije v jeho společenství. Je to doba náboženského kvasu. Jako předchůdce reformace vystupuje v Čechách Jan Hus a tvoří se husitské hnutí, které je doprovázeno silným hnutím sociálním. V městech původně úplně německých, začíná vznikat český maloměstský a řemeslnický stav; česká šlechta, zastrašena hospodářským a politickým významem německého měšťana, přiklání se jasně k slovanskému vědomí. Souvislost mezi stavovskou mocí šlechty, která se opět probouzí, a husitským, později protestantským smýšlením, tvoří klíč k pochopení doby, která sahá od počátku 15. až k počátku 17. století. Šlechta je v opozici a odpůrcem rodícího se absolutismu.

Přesto, že husitství bylo vysloveně protiněmecké, politicky se nedovedlo trvale udržeti proti Říši. Zikmund je potvrzen jako český král a "národní husitský král", Jiří z Poděbrad, nazývá se sám "prvním říšským kurfiřtem". Všechny problémy nového státoprávního uspořádání celé říšské oblasti, které se nyní vyskytují, zasahují ovšem rozhodujícím způsobem také do Čech.

Rok 1620 jest osudovým rokem nejen pro Čechy, nýbrž pro celý německý národ. V bitvě na Bílé hoře vítězí absolutismus, Habsburkové, katolická protireformace. Povstává nová Evropa. Německý národ platí útraty, český lid je platiti pomáhá. V tom snad tkví nejhlubší osudové společenství obou sousedů. Nyní počíná odpoutávání od Říše a od říšského svazu, proces, který se odehrává všude v celé Říši. Vytváří a upevňuje se státní partikularismus jednotlivých německých zemí. Dílem vlivem nových hospodářských a společenských poměrů, dílem jako následek nově zaměřené zahraniční politiky vznikají Prusko, Witttembersko, Bavorsko, Rakousko atd., jako moderní státy. Čechy se při tom uvolnily ze svazku staré Říše právě tak jako německé dědičné země rakouské. Stejně jako ostatní německé země podílejí se na tomto období německých ústavních dějin, to jest na tvoření moderních německých dílčích států ze staré podstaty.

Na státoprávním spojení Čech s Říší se při tom nic nemění. Naopak, na příklad tak zvaným "znovupřipuštěním" (Readmittierung) české kurfiřtské hodnosti na německém říšském sněmu Řezně, počátkem 18. století, ukazuje se (v souvislosti

s říšskými reformními plány Habsburků, kteří byli tehdy dobrého německého smýšlení), že příslušnost Čech k státnímu svazku Německé říše je nesporná.

Při tom je zajímavé uvést, jak zdůrazňuje novější dějepisectví, že česká koruna od počátku středověku převzala úlohu koruny římské a v této funkci tvořila politický předpoklad koruny německých králů a císařů. Benátské a francouzské vyslanecké zprávy, dobrozdání říšské dvorní rady ve Vídni, tedy současné listiny, dokazují to opět a opět. Francouzské Národní shromáždění r. 1792 vypovědělo válku s Rakouskem státoprávně králi českému a uherskému. Teprve po prohlášení Rakouska císařstvím, začátkem 19. století, titul českých králů bledne. V české mentalitě zůstala představa o "historických zemích", "zemích koruny svatováclavské", zakotvena dosti pevně, aby mohla tvořiti státoprávní rámec, který se stal velmi významným, zejména pro sílící české národní vědomí a pro českou politiku v 19. století. I v St.Germain a v slavných memorandech pana Beneše na mírové konferenci, hraje pojem "historických zemí" určitou roli. Jedno je však třeba si zapamatovati: Od r. 1526 a zejména od r. 1620 české země sdílejí stejnou měrou osud německého lidu v dnešní Východní marce a v Sudetech.

V habsburské monarchii bylo dosaženo nejvyššího stupně politické nesamostatnosti. Tereziánskými reformami kolem poloviny 18. století Čechy ztrácejí prakticky své zvláštní státoprávní postavení v rámci monarchie, i když toto postavení zůstalo ještě teoreticky zachováno a bylo příležitostně zdůrazněno, na příklad korunovací Leopolda II. za krále českého. Pokud jde o otázku vztahů Čech k Německé říši v 19. století, je třeba poukázati opět na vztahy habsburské monarchie k říšskému svazu. To znamená, že podle nového statutu střeoevropských poměrů od vídeňského kongresu také české země patří ve svém celku k území německého Bundu. České země byly až do r. 1866 součástími německého spolkového území a tím německými základními zeměmi právě tak jako Bavorsko, Prusko, Porýní atd. Jestliže v r. 1848 Palacký odpověděl zamítavě na pozvání frankfurtského přípravného sněmu s odůvodněním, že Čechy nepatří k německému svazu, vyslovil tím vědomou nepravdu. Dnes můžeme na toto pozvání vzpomínati s vědomím, že tehdejší německé cítilo příslušnost českých

zemí k německému státnímu svazku naprosto živě a chtělo přibrati Palackého, představitele Čechů, k spoluutváření říšských reformních plánů.

Odmítavá odpověď Palackého jest charakteristická a stala se zároveň osudovou pro další vývoj českých věcí. Palacký se utekl do světa austroslovanských snů. Obíral se ilusorním názorem, že habsburskou monarchii by bylo možno přeměnit na svaz národů pod slovanským vedením. Měl také dočasně panslavistické sklony (pout do Moskvy) a jeho zeť Rieger vytvořil jednu ze základů světových přátelství (memorandum Napoleonu III.). Palacký - historik! - zapomněl, že léta, která prožil po r. 1866, to jest po odloučení Rakouska od německého spolku, byla v tisíciletých dějinách jeho vlasti prvním desetiletím, v němž neexistovalo žádné státoprávní spojení mezi českými zeměmi a Německou říší.

Zhroucení ústředních mocností r. 1918 vedlo pak po prvé v dějinách k úplnému odtržení zemí Čech a Moravy od oblastí německé svrchovanosti a k vlastní státní svrchovanosti v bývalém Česko-Slovensku.

Dříve než se budu zabývati krátkým historickým meziaktím - Česko-Slovenskem - rád bych řekl několik slovo válkách v 18. a 19. století, které se odehrávaly v českomoravském prostoru a byly rozhodující pro německé dějiny a německou politiku. Po všechna tato léta v mnoha bitvách, které byly vybojovány za Říši nebo za německé zájmy, německá krev svlažovala českou a moravskou půdu. Především od třicetileté války utvářely se v tomto prostoru rozhodující věci pro německou a evropskou historii. Na české půdě bojovali Friedrich Veliký a Marie Terezie o Slezsko. U Kolína padlo r. 1757 rozhodnutí o tom, že doba pro jednotné vedení Německa není ještě zralá. U Slavkova (Austerlitz) na Moravě výsledek bitvy přinesl Napoleonovi nadvládu v Evropě. R. 1809 pod duchovním vedením svob. pána von Steina začalo se v Čechách a na Moravě tvořiti první ohnisko odporu proti Napoleonovi a r. 1813 po vítězných bojích generála von Kleista proti Vandammovi na svazích Rudohoří u Nakléřova a Chlumu byl z Čech zahájen pochod k vítězné bitvě u Lipska. R. 1866 Bismarck vytvořil na bojišti u Hradce Králové předpoklady pro založení Druhé Říše. Sotva některá jiná země měla tak niterný podíl na říšských dějinách jako Čechy a Morava.

Ve všech těchto letech národnostní boj ovšem nikdy neustal. Byl veden se střídavým štěstím a různou silou oběma národy. Jedno je jisté: českému národu se vedlo vždy nejlépe tehdy, když - v pokojné práci - se včlenil do německého života a podrobil se německému vedení. Zvláště prudce vzplál boj obou národů po tak zvané probuzenecké době kolem poloviny 19. století, kdy Palacký jako jediný smysl českých dějin hlásal rozhořčený boj proti Německu a německému národu. Zástupci českého nacionalismu spatřovali již r. 1870 svého hlavního nepřítele v Prusku a v Německu a když r. 1879 Bismarck založil středoevropský řád na spojení mezi Německem a Rakouskem, část Čechů se vnitřně odpoutala od Rakouska. Již tehdy francouzská a ruská politika zasahovaly svými tykadly do Čech a Moravy, vytvářely politická spojení a budovaly předsunuté posice. Zní to jako předčasná fanfára z Benešovy doby, když r. 1871 ultračeský směr na českém zemském sněmu protestuje proti znovupřipojení Alsaska-Lotrinska k Říši a tím se staví po bok Francouzů. Habsburská monarchie, jejichž sil stále ubývalo, nebyla s to, aby našla nějaké trvalé řešení národnostního problému v historických zemích. Všechny pokusy o narovnání v posledním čtvrtstoletí před r. 1914 ztroskotaly a tak nakonec český nacionalismus a šovinismus, podporován západními mocnostmi, přispěl svým dílem k rozbití monarchie.

Předeslal jsem tyto dějinné vývody, poněvadž

1. každá úvaha o problémech českomoravského prostoru musí vycházeti z dějinných skutečností a tisíciletých svazků země a národa a nemůže býti bez znalostí těchto skutečností pochopena a poněvadž

2. je tím správně osvětleno šílenství Masarykovy a Benešovy politiky, která vedla k zřízení Česko-Slovenska.

Kdo zná dějinné souvislosti, pochopí také ihned, že tento státní útvar musil býti krátkou přechodnou epizodou.

U kolébky nového státu stály lež, zrada a velikášství. Filosof, toužící po slávě, obelhal za světové války tehdejší státníky v cizině a ctízádnostivý politický dobrodruh obratnými smlouvami s vládami Spojenců dal dohromady "stát". Jeho

kmotry byli politikové Ententy, naplnění nenávistí a malichernou mstivostí, kteří neměli ani dějepisných ani zeměpisných znalostí a zřízením nového státu chtěli zvěčniti určitou politickou koncepci vítězů a poražených. Tento stát vznikl jako odměna za věrné služby válečné zrady. Nebyl vybojován na bojištích, jak by tak rády dokázaly české dějinné padělky nejhoršího druhu, a jeho základnou nebyla tvůrčí a nosná státní myšlenka, na které by byl mohl býti vybudován. Nebyl ani socialistický ani demokratický, ani jednotný ani nezávislý, nebyl to národní stát, jak se prolhaně praví v preambuli jeho ústavní listiny, nýbrž stát mnoha národů; bylo to špatné a nebezpečné opakování zničené monarchie.

Tento stát se stal ohniskem evropského požáru. Jediným jeho smyslem a účelem bylo, aby v srdci německého národa a vnikaje daleko do oslábené Říše, byl pevností, baštou a "mateřskou letadlovou lodí" proti Říši a proti všemu německému. Stal se předpolím pro kombinace generálních štábů Dohody. Francouzská vojenská mise v Praze poroučela také v jeho vnitřní politice a jeho svoboda a nezávislost sahaly jen tak daleko, pokud to přikazoval a dovoloval zájem západních mocností. Proti zdánlivé svobodě po státoprávní a mezinárodní stránce stála politická závislost nejvyššího stupně. V souhlase s protiněmeckou koncepcí státu byla v oblastech, obývaných menšinami jiné národnosti, zahájena okamžitě čechisace největšího rozsahu. V tomto, tak zvaném českém národním státě, 50% všeho obyvatelstva byli příslušníci jiných národností, kteří obývali přes polovinu rozlohy celého státního území. Přesto byly činěny pokusy, aby nejhojnějšími prostředky, které dal k dispozici stát, ale také prostředky nejhoršími, jako jsou hlad a zbídačení, byly české jazykové hranice v nejkratší době posunuty k hranicím státním. To vše se dělo "naprosto zákonně" s pomocí nesčetných odnárodňovacích zákonů, na nichž se usnášela uměle vytvořená česká většina v parlamentě.

Národnostní boj se rozpoutal v míře, jaké historie těchto zemí doposud neznala. Všechny německé síly byly mobilisovány a po dvacet let se bojovalo o každé pracovní místo, o každou hroudu, o každou školu. Německé nacionální strany nikdy neuznaly tento stát jako národní a ve svých státoprávních prohlášeních žádaly právo sebeurčení anebo alespoň autonomii. Velkoněmecká myšlenka,

bojovný národní duch, který již před desetiletími přešel do masa a krve sudetských Němců, nacionálně socialistická základní myšlenka, věčná víra v Říši, vědomí vnitřních hodnot a sil - to všechno, živé a pevně zakotveno v srdcích Němců z Čech a Moravy - se stalo nejlepší výzbrojí v těchto letech nouze a bojů.

Když po Vůdcově příchodu k moci v Říši Benešův stát se chystal, aby zasazoval německé nové rány, když nacionální strany, "německá nacionálně socialistická strana dělnická" (Deutsche nationalsozialistische Arbeiterpartei, DNSAP) a měšťanská "německá nacionální strana" (DNP) byly rozpuštěny a vedoucí DNSAP a tisíce soukmenovců putovalo do českých žalářů, když zmatek a útisk neustále rostly a německému životu hrozilo ochromení, šlo především o to, aby národní podstata a životní vůle byly zachovány. Konrád Henlein vytvořil Sudetendeutsche Heimatfront, pozdější sudetoněmeckou stranu (SDP). Za cenu maskování a politických ústupků odpůrci byla nejprve namáhavě vybudována národní pospolitost. O nacionálním socialismu se ještě nesmělo mluvit. Ale tou měrou, jak sílila Říše, boj se stával svobodnějším a otevřenějším a fronta se upevňovala. V trámoví státu to začalo praskat.

Za německého vedení vznikla fronta národností proti českému "státnímu národu". Ozývaly se hlasitě autonomní požadavky a byla zahájena jednání SDP o národnostní práva. Tehdy malý Beneš byl ještě jednou zachvácen velikášstvím a důvěřuje svým spojeneckým smlouvám s Francií a s Ruskem, vytáhl českou dýku z pochvy a tasil ji proti Říši. 21. května 1938 mobilisoval Beneš proti Německu. To byl konec jeho státu. Ani anglické a francouzské vměšování nemohlo již nic změnit na běhu věcí. Ani lord Runciman jako prostředník v jednáních mezi vládou a SDP, ani nové volby, které byly provedeny za nejtěžšího teroru, ani stavba pevností a bunkrů ve všech pohraničních oblastech, prováděná s obrovským elánem, nebyly s to, aby ještě jednou účinně zabrzdily vítězný politický pochod německé národní skupiny. Od řeči, kterou Vůdce pronesl 20. února 1938 a v níž mluvil o krvácejícím lidu na hranicích Říše, který bere pod svou ochranu, a od návratu Východní marky do Říše, českomoravský prostor se stal opět německým předpolím a jeho němečtí strážci, kteří tak dlouho vytrvávali a bojovali v tichu a bez jakékoliv pomoci, stáli připraveni pro větší činy.

Na druhou Benešovu mobilisaci v září 1938 Vůdce, který byl připraven tasiti nyní německý meč, odpověděl "Mnichovem". Prvé říjnové dny viděly, od r. 1866 opět po prvé, v sudetském území německé oddíly a osvobozený německý lid prolévající slzy vděčné radosti. To byl ovšem jen první akt ve velkém tvůrčím díle Vůdcově. Staré říšské země Čechy a Morava byly roztrženy, jejich okrajová území byla připojena k Říši, ale jejich jádro žilo dále jako vlastní československý zbytkový stát. Poněvadž Češi ani nyní ještě si neuvědomili, kolik pro ně uhodilo na hodinách světových dějin, a stále ještě sledovali politiku namířenou proti Říši, krok, který musel následovati, byl vlastně předurčen. Je nutno věděti jedno: Státní rozpočet zbytkového Česko-Slovenska na rok 1939, který byl předložen v prosinci 1938 - tedy dva měsíce po včlenění sudetoněmeckých oblastí do Říše a po ztrátě velkých území ve prospěch Maďarska a Polska - obsahoval v položce vojenských výdajů stále ještě částku 1,4 miliardy korun. Při tom stát oficiálně předstíral, že se zříká každé útočné politiky. Je nutno věděti dále, že zde, v srdci Evropy, byl obrovský arsenál zbraní a bomb, jímž disponovali čeští - tehdy ještě Beneše poslušní - vojáci. Známe-li tyto věci, pochopíme, že Vůdce nemohl trpěti ostře nabroušenou dýku v německém těle. Viděli jsme později na příkladu Jugoslavie, jak hrstka poštvaných důstojníků může vehnati stát do úplně šílené války a tím jej zničit.

Berlínská cesta státního presidenta dr. Háchy, který rozpoznal nebezpečí vznikající pro český národ z rejdů důstojnické kliky, a jeho prosba o ochranu Říše přinesly pokojné řešení.

16. března 1939 Vůdce mohl z oken starého německého císařského hradu v Praze, který v průběhu staletí hostil tolik knížat králů a císařů, shlížeti na staré stověžaté město u svých nohou, jehož obyvatelé jsou sice nyní ve své většině Češi, ale jehož kameny, věže a pomníky mluvily jako vždy německy.

Tento okamžik měl největší dějinný význam v nejopravdovějším toho slova smyslu. Vůdce revidoval pobloudilé dějinné mezidobí a spojil opět to, co od přírody náleželo k sobě, Čechy s Moravou a Říši. Výnos Vůdcův, který byl toho dne vyhlášen - žádná mezinárodně-právní smlouva mezi dvěma stranami, nýbrž

státoprávní akt, vyplývající ze svrchovanosti Říše - o zřízení Protektorátu Čechy a Morava, navazuje na tisíciletou příslušnost tohoto prostoru k Německé říši a výslovně se jí dovolává. Poukazuje tím na stav věcí, který byl pro toto tisícileté údobí konstitutivní a určil vztahy českého národa k německému sousedu. Výnos ustavuje Protektorát Čechy a Morava v pouhých 13 člancích, dává mu jeho tvářnost a upravuje soužití Němců a Čechů. Je až do dnešního dne jedinou základnou německé správy vedle několika málo právě tak stručných a pregnantních prováděcích nařízení. Ustavením Protektorátu dostalo se zemím Čech a Moravy uvnitř Velkoněmecké říše zvláštního postavení, které se zásadně liší od postavení ostatních zemí a říšských žup. Směrodatné tu byly dva důvody. Nejprve způsob přivtělení a za druhé skutečnost, že 7 milionů příslušníků cizího národa žije v Čechách a na Moravě v oblasti téměř souvislé. Tak vznikla státoprávní forma Protektorátu, která je samostatným výtvorem nacionálněsocialistického státního myšlení a nemá ani předchůdce ani obdoby. Protektorát není samostatným mezinárodně-právním subjektem, nýbrž po rozpadu zbytkového státu součástí Velkoněmecké říše. Politické smlouvy bývalého státu pozbyly platnosti - hospodářské a obchodní smlouvy byly ponechány anebo přizpůsobeny potud, pokud bylo možno je začleniti do hospodářské a obchodní politiky Říše. V Protektorátě platí říšské smlouvy, také staré smlouvy mezi Říší a ČSR platí jako vnitrostátní smlouvy dále (na příklad smlouva o železnicích a poštách).

Všechna autonomní práva musí býti vykonávána v souhlase s politickými, vojenskými a hospodářskými zájmy Říše. Vládní moc v Protektorátě vychází z Říše. Státní moc je od Říše odvozena. Chybějí výsostná práva, která jsou vlastními atributy státní moci, tak branná svrchovanost a právo udržovati vlastní vyslanectví. Tato výsostná práva zanikla čl. 1 Vůdcova výnosu, v němž se stanoví, že Velkoněmecká říše přejímá ochranu Protektorátu. K tomuto účelu udržuje Říše v Protektorátě posádky a vojenská zřízení. Vládní oddíly o 7000 mužích, které byly Protektorátu povoleny, nejsou vojsko a mají jiné úkoly.

Z práv, kterých se Protektorátu výslovně dostalo, jest nejdůležitější autonomie. Podle čl. 3 Vůdcova výnosu Protektorát Čechy a Morava je autonomní a spravuje

se sám. Právo autonomie znamená oprávnění k výkonu vlastního práva v oblastech, které Říše nepřevzala do své vlastní správy, a tím utvářeti život českého národa ve vlastní správě a ve vlastní odpovědnosti. Jde tu o mimořádně důležité a dalekosáhlé právo, které protektorátní vládě dává široké a velmi odpovědné pole činnosti. Protektorát může také upravovati postavení svého státního presidenta nebo spolupráci případného lidového zastoupení podle vlastního uvážení.

Vůdcův výnos předvídá však také určité omezení autonomie.

Tak podle čl. 9 Protektorát patří k celnímu území Německé říše a podléhá její celní svrchovanosti. K celní svrchovanosti patří však také celní správa. Ta byla postupně převedena do německých rukou.

Čl. 11 předvídá pak ještě možnost, aby Říše i nadále přebírala správní odvětví do vlastní správy a zřizovala vlastní říšské úřady. Nutnost vlastní říšské správy se projevila na příklad u správy letecké dopravy a pro zvláštní policejní úkoly, zejména na poli tajné státní a kriminální policie. O všeobecnou vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek stará se však protektorátní vláda sama svou vlastní policií a četnictvem. Je třeba zmíniti se však ještě o tom, že Říše převzala soudnictví pro Němce. Jinak pracuje protektorátní vláda všude vlastními orgány a ve vlastní odpovědnosti.

Válka nás donutila k zásahům do autonomie na hospodářském poli. V úseku výživy a v hospodářských otázkách byla učiněna tatáž opatření jako v Říši.

A nyní několik slov o říšském protektoru, jeho postavení a jeho úkolech. Úkol říšského protektora je dvojí. Nejprve je podle čl. 5. strážcem říšských zájmů. Bdí v této funkci nad tím, aby Protektorát vykonával práva, přiznaná mu v rámci autonomie, jen v souladu s politickými, vojenskými a hospodářskými zájmy Říše. Je zástupcem Vůdce a říšského kancléře a pečuje o to, aby byly respektovány jeho politické směrnice. Podléhá výhradně Vůdci a zastupuje jej v Protektorátu Čechy a Morava. To znamená rozsáhlou moc pro oblast Protektorátu a vylučuje každé oprávnění k pokynům se strany říšské vlády nebo některého říšského

ministra. Pokyny říšskému protektoru může udělovati toliko Vůdce. Z ostatních ustanovení Vůdcova, výnosu, jakož i z tak zvaného nařízení o výstavbě z 1. září 1939 vyplývá obsáhlá kompetence říšského protektora pro Protektorát, která netrpí vedle sebe žádné jiné příslušnosti. Říšský protektor je představitelem říšské vlády, jakož i všech říšských ministrů a nejvyšších říšských úřadů a jedná v jejich zastoupení. Je dále šéfem celé vlastní říšské správy v Protektorátě, která byla zřízena dílem ve společném zájmu Němců a Čechů, dílem proto, aby pečovala o říšské příslušníky. Výjimka byla učiněna z vojenských důvodů pouze pro brannou moc, ale přesto je říšskému protektoru přidělen tak zvaný zplnomocněnec branné moci, který je jeho rádcem ve vojenských věcech. V zájmu jednoty a jednotnosti Říše musí býti určité věci řízeny z ústředí, tedy z Berlína, říšský ministr, v takovém případě příslušný, musí si však před úpravou platnou pro Protektorát zajistiti souhlas říšského protektora. Říšský protektor musí míti možnost, aby uplatňoval pro Protektorát případná zvláštní přání. Jeho postavení jako protektora musí býti respektováno. Nelze-li dosáhnouti dohody, rozhoduje Vůdce.

Aby říšskému protektoru - a tím se vracím opět k jeho prvni mu úkolu, totiž k ochraně říšských zájmů - bylo umožněno plnění tohoto úkolu, článek 5 Vůdcova výnosu a paragrafy 7 a 8 nařízení o výstavbě obsahují potřebná ustanovení. Říšský protektor může se podle nich dát informovat o všech opatřeních protektorátní vlády a dávat jí rady. Může proti opatřením, která by poškozovala Říši, položit své veto, které pak brání provádění těchto opatření, a může při "nebezpečí v prodlení" vydati sám ve společném zájmu nutná nařízení. Účinnost dozoru vykonávaného říšským protektorem jde tak daleko, že nejen vyhlášení zákonů, nařízení a jiných právních předpisů, jakož i výkon správních opatření jsou brzděny jeho vetem, nýbrž toto veto brání také výkonu pravoplatných soudních rozsudků. Dozor je prováděn na základě poučení tak, že úřadu říšského protektora jsou předkládány zákony a nařízení před definitivním projednáním v ministerské radě, dále pak správní nařízení důležitého druhu v přípravném stadiu jednotlivými ministry. K tomu přistupuje ještě další prostředek říšského protektora v řízení Protektorátu. Říšský protektor může podle paragrafu 1 nařízení o zavedení práva ze 7. července 1939 změnit autonomní právo, vyžaduje-li toho společný zájem. K tomu není tedy zapotřebí skutkové podstaty "nebezpečí v

prodlení", která je nutná, jestliže protektor chce sám vydati nařízení, která se mu jinak zdají žádoucí. A konečně je tu ještě ustanovení, že členové vlády Protektorátu, tedy ministři, jsou potvrzováni říšským protektorem, který může toto potvrzení kdykoliv odvolati s tím následkem, že dotyčný ministr je okamžitě zbaven svého úřadu. Ministři potřebují tedy důvěry říšského protektora právě tak, jako státní president potřebuje důvěry Vůdcovy, jak je výslovně stanoveno ve Vůdcově výnosu.

A nyní dovolte, abych řekl ještě několik slov zejména o právním postavení Němců v Protektorátě.

Podle čl. 2 Vůdcova výnosu němečtí obyvatelé Protektorátu se stávají německými státními příslušníky a podle nařízení k říšskému občanskému zákonu z 15. září 1935 říšskými občany. K tomu bylo vydáno prováděcí nařízení, které praví, že s platností od 16. března 1939 nabyli německé státní příslušnosti všichni ti bývalí českoslovenští státní příslušníci německé národnosti, kteří 10. října 1938 měli domovské právo v bývalých československých zemích, Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Tím se stali německými státními příslušníky a říšskými občany nejen Němci v Protektorátě, nýbrž i českoslovenští státní příslušníci německé národnosti s domovským právem v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, ale žijící mimo Protektorát. Pro tyto nové německé státní příslušníky platí také ustanovení na ochranu německé krve a německé cti. Kromě toho podléhají německému soudnictví.

Ostatní obyvatelé Protektorátu dostali zvláštní státní příslušnost Protektorátu.

Politickou péči o Němce převzaly podle podrobnějšího nařízení Vůdcova z 21. března 1939 čtyři župy strany hraničící s Protektorátem, tj. Sudetenland, Bayerische Ostmark, Oberdonau a Niederdonau. Na protektorátní příslušníky strana nevykonává vůbec vlivu. Není také v přímém styku s protektorátními úřady. Má-li strana nějaká přání, která se týkají protektorátní správy, obrací se na úřad říšského protektora, který pak sám učiní potřebná opatření.

Přicházím nyní k výstavbě úřadů. Na německé straně je tu úřad říšského protektora s pořadím jednoho z nejvyšších říšských úřadů. V nařízení o výstavbě z 1. září 1939 je zásada správní jednoty jasně vyjádřena. V úřadu říšského protektora jsou sdruženy nejen všechna říšská ministerstva a nejvyšší říšské úřady, s výjimkou branné moci, příslušnými odděleními a skupinami, nýbrž je výslovně stanoveno, že všechny úřady, služebny a orgány Říše, s výjimkou branné moci, podléhají říšskému protektorovi. Také všechna správní odvětví, která by snad v budoucnosti byla převzata z protektorátní do vlastní říšské správy, podléhají tak jako vlastní říšské úřady říšskému protektorovi. Tak například clo, německé justiční úřady a tři vysoké školy, i když odborný vliv příslušných berlínských resortů je možný a také účelný. V policejní oblasti je přidělen velitel pořádkové policie a velitel bezpečnostní policie, podléhající vyššímu vedoucímu SS a policie. Podřízenými úřady jsou úřady Oberlandratu. Protektorát Čechy a Morava jest rozdělen na 15 okresů Oberlandratu, z nichž 10 v Čechách a 5 na Moravě. V Brně je kromě toho ještě zvláštní služebna říšského protektora, která sdružuje moravské Oberlandraty a sděluje jim směrnice a pokyny říšského protektora. Správní jednotka jest provedena také u Oberlandratů, ovšem ne tak dokonale jako u úřadu říšského protektora. Přece však Oberlandratu podléhají všechna správní odvětví převzatá do vlastní říšské správy, s výjimkou branné moci, financí a soudnictví. Pokud jde o dozor nad protektorátními úřady, podávají tyto úřady Oberlandratu zprávy právě tak, jako to činí protektorátní ministerstva vůči říšskému protektorovi. Oberlandrat může obdobně - přirozeně jen pro svůj úřední okruh - vydávati stejná nařízení, jak to činí říšský protektor vůči protektorátní vládě. Okres Oberlandrata má asi 300.000 až 700.000 obyvatelů, s výjimkou okresu pražského, který má mnohem více obyvatel, poněvadž k němu patří město Praha. Okres Oberlandrata zahrnuje průměrně pět českých okresních hejtmanství.

Na straně Protektorátu je státní president, který má rozsáhlé plné moci ve smyslu autoritativního řízení Protektorátu. Vůdce zdůraznil jeho postavení ještě zvlášť tím, že mu přiznal ochranu a čestná práva hlavy státu. Jemu podléhají vláda s ministerským předsedou a devět ministerstev s bohatě rozčleněnou odbornou organizací. Ministerstvům podléhají dvě instance, totiž zemské úřady v Praze a v Brně pro obě země Čechy a Moravu, a zemským úřadům opět 93 okresních

hejtmanství. Obě tyto instance sdružují po vzoru bývalé rakouské správní organizace s několika málo výjimkami všechna správní odvětví. Na správní organizaci Česko-Slovenska se nic nezměnilo. Odpadla pouze obě ministerstva, která se po včlenění Čech a Moravy do Říše a převzetí ochrany Říše stala zbytečnými, totiž ministerstvo války a ministerstvo zahraničních věcí.

A nyní nakonec několik slov o německých politických úkolech v Čechách na Moravě.

Protektorát byl zřízen za určité politické situace Říše a tato situace mu dala nynější právní a politický řád. Úkolem každé německé a evropské politiky i v budoucnu musí býti, aby prostoru v srdci pevniny, který po staletí byl politicky podryván a neměl tudíž nikdy pokoje, přinesla trvalý mír. To znamená konečné řešení českého problému.

Dnes český národ prožívá opravdovou a neobyčejně silnou duchovně-politickou krizi. Zhroucení přišlo náhle, jako katastrofa. Obrovská spousta nových věcí zavalila Čechy. Ze zhroucení starých hodnot, názorů a orientací nenašli dosud cestu. Politicky je však přece jen významné, že především dělníci rukou, dělníci, sedláci, řemeslníci, přes všechnu zahraniční propagandu plní loyálně a zdatně své úkoly ve výrobní a výzbrojní bitvě Říše.

Bude nutno, aby odtud pronikla do všech vrstev národa nezvratná platnost této věty:

Protože v budoucnosti Evropa může žít bez Čechů, ale Češi nemohou žít bez silné Německé říše, 7 milionů Čechů musí uznati bezpodmínečné přednostní postavení 85 milionů Němců a podříditi své zvláštní zájmy zájmům říšským.

Nebudeme se zde zabývati tím, zda dnešní forma říšského Protektorátu je přiměřená jako forma trvalá nebo musí-li jednou učiniti místo jiné konstrukci. Nepochybně bude třeba ve správní oblasti mnohé zjednodušiti, poněvadž dnes správní instance - v důsledku koexistence říšské a protektorátní správy - jsou namnoze příliš početně obsazeny.

Po dvouletých zkušenostech se rozhodně ukázalo, že dosazení silné říšské ústřední moci, podřízené pouze Vůdci, je pro české oblasti naprosto správné.

Veliký kruh je uzavřen. Historický čin Vůdcův obnovil prastarou souvislost německých a českých dějin a včlenil země Čechy a Moravu opět do rytmu velké německé historie. Německé říši a německému lidu dostalo se, díky Vůdci, v Evropě opět onoho postavení, které již jednou zaujímaly v dějinách, k dobru tohoto světadílu. V tomto postavení bude naším úkolem, abychom zvláště pečlivě řídili politickou výstavbu srdeční krajiny Říše - Čech a Moravy. V tom je naše odpovědnost před budoucími staletími.

(Zdroj: Diarium 1942, s. 125-133, Moderní dějiny 18.2.2010, Fronta.cz 19.1.2003)

Cenzura za protektorátu

Každá učebnice propagandy začíná mj. popisem a diagnostikou jevu od věků nazývaného cenzura. Protagonistou vzniku této neradostné disciplíny provázející nás skrze věky, byla katolická církev, když vydala Index librorum prohibitorum („Seznam zakázaných knih“), jenž platil v letech 1559 –1966. Šlo o oficiální seznam publikací, které katolická církev věřícím zakazovala číst. Jednalo se o spisy, které podle názorů katolického kléru mohly poškodit víru nebo mravy věřících, tedy o publikace domněle amorální a o knihy odporující katolické věrouce a mravouce. Nutno dodat, že pod moralizující rétorikou se skrývala často obava o mocenské postavení. Každá kritika církevní vrchnosti byla považována za projev amorálnosti, a jako takový zasluhující výhost a zákaz.

Každý režim od té doby měl nějaké ty svoje indexy, i ten dnešní je má, stačí se podívat na různé tzv. liberální weby, kde se okamžitě dočtete, jaké myšlenky a osoby jsou nežádoucí. Dnes už to nemá samozřejmě slupku církevní, nýbrž politickou.

Formy Cenzury byly v průběhu času různé. Prvotní (platila de facto až do 2.světové války), byla tzv. cenzura předběžná, vcelku explicitní vymazávání nevhodných a nežádoucích obsahů (ony slavné vybělené sloupky různých autorů od Havlíčka po Haška). Po nástupu komunismu platila sice ještě stáále cenzura předběžná, ale nešlo už o transparentní gumování textů, která si čtenář nesměl přečíst. Prostě mu je nikde neotiskli. Až normalizační čas přišel s cenzurou následnou, totiž každý byl odpovědný za to, co napíše. Tedy důsledkem byla notná autocenzura z pochopitelných důvodů obav o hmotnou existenci. Dnes máme cenzuru kombinovanou: nežádoucí jedinci jsou vystrkovaní z veřejného prostoru, aby jej nemohli kazit svými myšlenkami, jsou sestavovány ony seznamy „nepřátel“, a tím dochází též k čím dál častěji bující cenzuře ekonomické. Autor, který nesmí být vydáván, má jaksi prázdný talíř. A tak se buď vzdá a jde dělat něco jiného (třeba výkopy), a nebo se uchyluje do dnešního samizdatu – na

alternativní webová média. Ta ovšem také neplatí, takže nežádoucí tvor je v pasti.

Když mluvíme o období nacismu a druhé světové války resp. Protektorátu Čechy a Morava, tam měla samozřejmě cenzura velice ráznou historickou roli. A jak to už tak bývá, nacisté to celé pojali se skutečnou germánskou důkladností a důsledností. Nuže čtete:

Souborný přehled pokynů pro tiskovou přehlídku platných ode dne 17. září 1939

Přísně důvěrně.

Všechny pokyny, vydané do 17. září 1939 do čísla 245, pozbývají platnosti a od nynížka platí pouze tento souborný pokyn, jakož i další pokyny, které postupně budou vydávány od č. 246 jako doplňky, po případě změny pokynu souborného.

Obsah pokynů je přísně důvěrný, což znamená, že jak šéfredaktoři, tak i úředníci tiskové dozorcí služby jsou povinni zachovávat o něm naprostou mlčenlivost vůči osobám třetím. Šéfredaktoři instruují podle pokynů ostatní členy redakce a zaváží si je rovněž k mlčenlivosti.

Tento souborný pokyn je třeba uschovati a občas jej znovu pročísti, aby všichni, jichž se to týká, měli stále jeho obsah v paměti.

I. Úkol tisku

Úkolem tisku je tvořiti veřejné mínění a vésti je cílevědomě a jednotně směrem, který jest dán životními zájmy Říše, Protektorátu, a tím i českého národa, včleněného do rámce Říše. Při tom jest míti na zřeteli zcela mimořádné poměry, ve kterých žijeme: válečný stav, který byl Říší přes její snahu o zachování míru vnucen, vyžaduje, aby byly bezohledně odsunuty stranou všechny zájmy dílčí a sobecké, všechno, co odvádí pozornost jiným směrem, a aby všechny síly mravní i hmotné byly jednotně soustředěny na dosažení hlavního cíle zápasu vojenského a diplomatického.

V této situaci ustupují do pozadí také hospodářské a konkurenční zájmy novinářských podniků, které jsou povinny do všech důsledků dáti se do služeb shora vytčeného úkolu i za cenu obětí a hmotných ztrát. Všechny technické i materiální obtíže nebo škody s hlediska redakce a novinářského podniku jsou zcela podřadného významu u srovnání s politickými a hospodářskými zájmy Říše a nemohou tudíž míti žádný vliv na výkon censury, resp. na provádění censurních zásahů.

Hlavním odpovědným činitelem listu jest šéfredaktor, který jest oprávněn a povinen všechna opatření, vyplývající z vytčeného úkolu v tisku, anebo uložená mu zvláště konkrétními pokyny. Vydavatelstvo listu jest povinno učiniti vše, aby šéfredaktor mohl splniti svůj úkol a aby mohl odpovídati za celý list, zejména, aby mohl rozhodovat plně o obsahu listu jak po stránce redakční i insertní, tak po stránce technické /zvláštní vydání/, o pohotovosti a prodloužení pracovní doby personálu administračního, expedičního a tiskárenského atd. Šefredaktoři, kteří by v tomto ohledu narazili na obtíže u vydavatelstva nebo na kterékoliv jiné straně, nechť se obrátí na Tiskový odbor předsednictva ministerské rady v Praze, který zjedná nápravu.

Šefredaktoři jsou povinni dbát, aby obsah i úprava listu odpovídal zcela smyslu i duchu hlavního úkolu, který tisku nyní připadá, aby v listě jim svěřeném nevyšlo nic závadného, aby zprávy, stati a obrázky byly umístěny tak, jak toho jejich význam vyžaduje, po případě tak, jak zvláštním pokynem jim bude uloženo, a aby byl připraven umístiti důležité zprávy napřed avisované.

Tyto pokyny jsou vydávány s hlavním zřetelem na denní tisk, ale platí podle smyslu obdobně i pro tisk ostatní. Pro krajinský tisk jest kromě toho vydávána Tiskovým odborem zvláštní korespondence ve 4 vydáních /A,B,C,D/, k níž jsou připojovány zvláštní pokyny, týkající se tohoto tisku. Články a stati těchto korespondencí jsou určeny především pro tisk krajinský a není proto žádoucí, aby denní listy jejich otiskováním ztěžovaly práci krajinského tisku. Články přetisknuté z této korespondence musejí vycházeti jako články redakční, tedy bez zvláštního označení nebo s redakční šifrou. Není přípustno udávati jejich pramen plným

označením nebo zkratkou, ani jakýmkoliv způsobem naznačovati a komukoli mimo redakci a vydavatelstvo sdělovati, že jsou původu oficiálního.

II. Tisková dozorčí služba

Úkolem tiskové dozorčí služby /TDS/ jest, aby ve spolupráci se šéfredaktory přispívala ke splnění vytčených úkolů, usnadňovala redaktorům jejich těžkou odpovědnou práci a zabránila všemu, co je v rozporu s těmito zásadami a konkrétními pokyny, vydanými pro tisk.

TDS má ústředí /ÚTDS/ v Praze II., Lützowova 5, telefon 261-45-49 a 278-60, kde jest zařízena nepřetržitá služba denní i noční.

Pobočky jsou ve větších střediscích k usnadnění styku s tiskem, hlavně denním, a to v Plzni, v Brně, v Olomouci, v Mor. Ostravě.

V redakcích jednotlivých denních listů přímo přehlížejí materiál, připravený k uveřejnění, úředníci TDS /stručně: domácí censoři/, kteří jsou odpovědni za celý obsah listu, jim svěřeného. Ve stálém osobním a přátelském styku s šéfredaktory i s ostatními členy redakce a personálem listu jsou povinni odstraniti všechny závady na místě samém. V pochybných případech vyžádají si rozhodnutí ÚTDS v Praze. Revize obsahu jednotlivých stránek listů i celých listů, kterou provádí odbočky a ústředí TDS, neznamena nikterak, že by byla sňata jakákoliv odpovědnost s domácích censorů.

Pro ostatní tisk kromě denního provádí tiskovou přehlídku v Praze ÚTDS, v Plzni, Brně, Olomouci a Ostravě odbočky TDS, ve všech jiných místech příslušné okresní úřady zvláštními tiskovými referenty. Platí pro ně jinak v plném rozsahu vše, co bylo uvedeno o denních listech, zejména odpovědnost za celý obsah listu a povinnost o pochybných případech vyžádati si rozhodnutí ÚTDS. Kromě toho jsou tyto orgány instruovány okresními hejtmany po dohodě s Oberlandraty a vojenskými tiskovými důstojníky.

Styk jednotlivých orgánů TDS děje se písemně, v naléhavých případech telefonicky, po případě telegraficky. Naléhavé instrukce z ústředí pro odbočky mohou být dány také radiovou službou ČTK /Hell/ z vysílačky kroměřížské přes odbočky ČTK. Naléhavé pokyny pro okresní úřady budou dány tzv. rozdělovačí službou ministerstva vnitra a zemských úřadů. Pro cenzuru obrázků je v ÚTDS v Praze zvláštní oddělení.

III. Odpovědnost

Za přesné dodržování vydaných pokynů jsou osobně odpovědni jak šéfredaktoři, tak i všichni úředníci TDS. Jakékoliv porušování nebo obcházení pokynů a jejich smyslu může mít vážné důsledky pro ně osobně, ale i pro list. Při tom nerozhoduje podstatně, zda závada vznikne ze zlé vůle, nebo z úmyslu, či jenom z nedbalosti nebo omylu a nedopatření; rozhodující je škoda, která vznikne nebo může vzniknout pro svrchované statky a zájmy a podle níž bude měřena vážnost věci i odpovědnost zúčastněných. Je proto naléhavým a samozřejmým příkazem, aby jak šéfredaktoři, tak i úředníci TDS, jakmile mají nejmenší pochybnosti, vyžádali si rozhodnutí ÚTDS, aby raději se dotazovali několikrát, než-li aby neprávem propustili věc závadnou, nebo potlačili věc dobrou.

V pokynech sebe podrobnějších nelze vystihnouti všechny případy, které se vyskytují v mnohostranné praxi tisku a je proto nutno spoléhat na zkušenosti a rozhled zejména šéfredaktorů a redaktorů, že dovedou posouditi, jak se v určité situaci zachovati a jak svůj úkol v daném případě řešiti. I z vydaných pokynů budou pravděpodobně nutný tu a tam odchylky a výjimky, ale tu je nutno vždy napřed si vyžádati jasné rozhodnutí.

Kromě písemných pokynů dostane se šéfredaktorům i úředníkům TDS ústních informací na občasných poradách se zástupci Reichsprotektora a vlády Protektorátu. Písemné pokyny jsou určeny pro úředníky TDS a pro okresní úřady, jsou však zasílány pro informaci také šéfredaktorům denních listů.

Pokyny pro TDS jest oprávněno vydávati jen ÚTDS v Praze po dohodě s příslušnými orgány Říše. Všechny změny ve stavu tisku /změna vydavatele, odp.

redaktora, tiskárny, názvu listu i zastavení listu/podléhají zvláštnímu úřednímu schválení.

IV. Všeobecné zásady

Předmětem tiskové přehlídky jest celý obsah listu. Slovem „stať“ nebo „stati“ budou označovány všechny nejrůznější části obsahu listu, ať už jde o zprávy, články, úvahy, komentáře, nadpisy, citáty, obrázky, inseráty atd. Kde se pokyn týká jenom určitého druhu statí, bude to zvláště vyznačeno.

Potlačovati jest všechny stati, které jsou v rozporu s hlavním úkolem tisku a s vydanými pokyny. Při tom jest přihlížeti nejen ke slovnímu znění, a věcnému obsahu stati, nýbrž i k její úpravě, nadpisu a způsobu umístění, jakož i nevyslovenému spodnímu tonu, narážkám, náznakům, jinotajům apod., kterými se může na čtenáře působit.

Zvláštní pozornost věnovati jest nadpisům, aby věcně vystihovaly skutečný obsah zprávy. Potlačovati jest snahu po sensačnosti a vše, co by mohlo veřejnost znepokojovat. Největší přípustná výše písmen titulků je 15 mm. Zvláště u úředních zpráv jest dbáti, aby nadpisy byly věcné a nezkreslovaly jednostranně nebo s určitou tendencí obsah zprávy. Nesmějí být propuštěny stati, které svým obsahem nebo úpravou, náznaky nebo nevyslovenou tendencí mohly by ve veřejnosti vzbuditi pobouření nebo neklid. S krajní svědomitostí jest vymýtiti z obsahu listu vše, co by mohlo dáti podnět k dvojsmyslným výkladům, ať úmyslně či neúmyslně. Dvojsmyslnosti jsou zvláště záluďným prostředkem sabotáže ve vedení veřejného mínění a podle toho budou stíhány. Všechny listy mohou vycházeti jenom v jazyku, ve kterém jsou úředně ohlášeny. Není tedy přípustné, aby list ohlášený v jazyku českém přinášel celé články nebo stránky v jazyku jiném.

Potlačovati jest všechny zprávy jejichž uveřejněním byl by spáchán veřejnožalobní trestní čin, nebo byl ohrožen veřejný zájem. Dosavadní právní řád platí dále, pokud nebyl výslovně změněn, nebo pokud není v rozporu s novým

stavem věcí. Na zřeteli jest míti právních předpisů Říše, jejichž platnost byla rozšířena na všechny obyvatele Protektorátu.

Bedlivou pozornost jest věnovati také jinotajům a náznakům ve člancích na oko nepolitických, ve feuilletonech, v literárních a kulturních přílohách, v zábavném koutku, v rubrice hospodářské a sportovní, šachové atd. Hádanky, rébusy, křížovky atd. nutno předložiti tiskové přehlídce již s příslušným správným řešením, jinak budtež potlačeny.

V pochybných případech jest propustiti zprávu jenom úřední, když bylo napřed bezpečně zjištěno, že jde opravdu o úřední zprávu, jakož i stati, opatřené výslovnou schvalovací doložkou. Volné k uveřejnění jsou zprávy, vydané od ČTK /také zprávy hospodářské a sportovní/, jakož i přílohy zaznamenané na stránkách ČTK. V žádném případě nestačí, je-li úředníku TDS předložen nekonfiskovaný výtisk jiného tuzemského časopisu, který stať obsahuje. Je-li sebemenší pochybnost, nebo vyskytne-li se případ o kterém není v pokynech zmínky, dotažte se vždy v ÚTDS. Citáty z německých oficiálních nebo polooficiálních korespondencí /Deutsche diplomatische Korrespondenz, Dienst aus Deutschland, Prager Zeitungsdienst, Deutschland-Dienst, Europa-Press/, jakož i z německých listů říšských a protektorálních jsou zásadně volné za předpokladu věrnost a věcnosti překladu i citace. Vzniknou-li pochybnosti o vhodnosti takového citátu v českém listu, provedte eliminaci jen s výslovným souhlasem ÚTDS.

Vyhlášky vojenských, říšských a protektorálních úřadů lze v tisku uveřejňovati jen tehdy, je-li to zvlášť výslovně povoleno a jen v místech pro která tato povolení platí.

Zprávy pro tisk z úřadů protektorálních a také zprávy policejní korespondence mohou býti uveřejněny jen tehdy, jsou-li dodány prostřednictvím ČTK, anebo jsou-li opatřeny výslovnou schvalovací doložkou ÚTDS.

Někdy je třeba dodatečně stornovati i zprávy, vydané od ČTK, nebo jejím prostřednictvím, nebo opatřené schvalovací doložkou. Tu je třeba, aby šéfredaktoři i úředníci TDS učinili vše, co je v jejich moci, aby bylo zamezeno

uveřejnění zprávy od chvíle, kdy jím bylo učiněno příslušné sdělení, bez ohledu na hospodářské škody, které tím listu vzniknou.

Při rychlém vývoji událostí je možné, že stať dosud nezávadná za změněných poměrů stane se závadnou. Platí tu zásada, že nelze pokládati za volné to, co bylo k uveřejnění uvolněno přede dnem 1. září 1939, ať už jde o stať textovou či obrázek, a že je nutno v takovém případě vždy znovu zkoumati obsah stati, podle pokynů platných v dané chvíli. Od šefredaktorů i úředníků TDS se očekává, že z událostí, které nastanou, dovedou vyvoditi také nutné změny v tiskové a censurní praxi a že v pochybných případech si vždy pro jistotu vyžádají rozhodnutí ÚTDS.

Citování zpráv a vyhlášek z Úředního listu podléhá zvláštnímu předběžnému schválení.

Citování nebo vlastní zpracování statistických a hospodářských výkazů a zpráv, vydávaných pro informaci odborných kruhů úředními a neúředními místy, není volné v denním tisku ani v ostatních časopisech a musí býti pro ně opatřené zvláštní předběžné schválení. Některé věci lze propustiti bez závady v tisku odborném, ale naprosto se nehodí pro tisk denní a krajinský. Jiné věci opět vyžadují jiné úpravy v tisku odborném a jiné v tisku ostatním. Tu jest třeba přesně dbáti pokynů, které jsou v tomto směru vydávány a citaci odborných listů a odborných výkazů zásadně nepokládati za volnou.

Tento pokyn týká se zejména citace, výtahů a vlastního zpracování z těchto publikací: Cenové zprávy státního úřadu statistického, Čtvrtletní statistické zprávy, měsíční přehled zahraničního obchodu, Obchodní komora, /Plzeň/, Sborník České akademie zemědělské, Statistický obzor, Statistický zpravodaj, Světový obchod, Textín, Věstník České akademie zemědělské, Věstník ministerstva dopravy, Věstník pražské bursovní komory, Věstník pro železnice a plavbu, Věstník ústřední sociální pojišťovny. Zemědělský pokrok, Zprávy a výkazy Národní banky, Zprávy státního úřadu statistického, Zprávy veřejné služby technické apod. Obdobně však platí tyto předpisy i pro citace, atd. z časopisů odborných určených jen pro vymezený kruh interesentů jako Filmový kurýr apod.

Zvláště se ještě upozorňuje na nepřístupnost zpráv o veřejných soutěžích na stavby a o jejich zadání v denním a krajském tisku.

Místní události, odklad místních schůzí, podniku atd. lze propouštět jen v místním tisku v nenápadné úpravě, odpovídající významu věci.

Zvláštní vydání listů jest dovoleno vydávati jen tehdy, když jest k tomu dán výslovný souhlas. Na druhé straně však jsou listy povinny zvláštní vydání vydati, jakmile je k tomu dán příkaz a jsou povinny za tím účelem podle sjednaného turnusu udržovati pohotovost i o nedělích a svátcích v tiskárnách i redakcích. Přesně je třeba dodržovati také pokyny, že určité stati mají býti uveřejněny ve zvláštní předepsané úpravě a že mají býti otištěny celé v určitých vydáních listů, po případě doplněny v dalších vydáních.

Naprosto nepřijatelné jsou všechny vlastní zprávy a pojednání, ve kterých by bylo sdělováno, aneb ze kterých by bylo možno činiti přímo nebo nepřímo závěry o pohybech a pobytu říšské branné moci, jakož i jejich jednotek. Výjimku tvoří zprávy, výslovně schválené příslušnou vojenskou dozorcí tiskovou službou.

Není dovoleno kritisovati tiskovou dozorcí službu a censuru vůbec. Nebudtež propouštěny stati, jimiž vůbec je upozorňováno nebo naznačováno, že se provádí předběžná přehlídka tisku.

V jednotlivých případech jsou vydávány konkrétní pokyny, jejichž platnost pomíjí ukončením případu. Pokud by mohly vzniknout pochybnosti, bude zánik platnosti výslovně prohlášen. Jinak se dotázte v ÚTDS.

V. Mimořádné poměry

Stále je třeba míti na paměti mimořádný stav, ve kterém žijeme a důsledky, které z toho vyplývají nejen po stránce politické, nýbrž i hospodářské a vojenské. Tu zvláště nelze vždy do podrobností vydávati jednotlivé pokyny, ale zkušenost, rozhled, politická praxe a logický úsudek musí ukázati správnou cestu jak šéfredaktorům, tak i úředníkům TDS. Vzhledem k prudkému vývoji událostí je třeba se držeti hlavně zpravodajského materiálu nejnovějšího a pro stati a

obrázky, které byly uvolněny před nějakou dobou, vždy si ještě zvláště vyžádati nové uvolnění. V každém případě je to nutno pro textový i obrázkový materiál, uvolněný před 1. září 1939.

Obecně lze vysloviti zásady, že v nynější době jsou závadné všechny stati, které ukazují /nebo dávají možnost k závěrům/ o výrobní kapacitě průmyslových podniků a o jejich personálním stavu nebo o jeho změnách. Zprávy o nezaměstnanosti, zprávy o spotřebě a cenách uhlí, plynu a elektrické energie, o změnách anebo poruchách v jejich dodávce, zprávy o stavu nebo změnách otázek vyživovacích nebo zásobovacích, o zavádění nebo změnách odběrných lístků, o zařízeních a úpravách dopravních, zvláště o stavbách železničních a silničních a o jejich místě, zprávy o změnách jízdních řádů, o obtížích dopravních, o zpoždování doručování časopisů apod., jakož i všechny zprávy rázu přímo nebo nepřímo vojenského. Ve všech těchto věcech jest možno zásadně pokládati za nezávadné jenom zprávy, dodané prostřednictvím ČTK, anebo zvlášť předběžně schválených, jinak je na místě vždycky si vyžádati rozhodnutí zvláštního.

V podrobnostech lze pak ještě uvést: nelze propouštěti zprávy o transpotech zajatců a jejich počtu, o stavbách v důležitých podnicích, o frekvenci na dráhách, zprávy o požárech nebo živelních katastrofách, přehledy způsobených škod, zastavování nebo rozšiřování práce v podnicích, přibírání dělníků, zprávy o stavbě dálnice a jiných důležitých cest, zprávy o výsledku sklizně a o stavu osiva, zprávy o zatemnění a jiných opatřeních, vyplývajících z mimořádných poměrů, zprávy o CPO, zprávy o zaměstnanosti nebo nezaměstnanosti, zprávy o všech věcech, které mohou znamenati poruchy ve spořádaném chodu života, veřejného i hospodářského, všechny zprávy hospodářského rázu, které by sejevily ať přímo nebo nepřímo nepříznivými pro Říši, nebo pro poměry v Protektorátu, zprávy o zvyšování cen životních potřeb nebo jejich nedostatku, zprávy mzdové atd., pokud tyto zprávy nebyly dodány od ČTK nebo výslovně pro časopisy uvolněny.

S velikou obezřetností nutno si všímati insertních částí časopisů, v nichž by se mohly vyskytnouti závady zmíněné povahy, anebo pokusy nepřímo takoveto zprávy uveřejňovati.

Nepřípustné jsou obrázky letadel, na nichž jsou patrné poznávací značky letadel /jméno letky nebo jméno a číslo letounu, nikoliv však národní poznávací značky/.

Zprávy z jednotlivých bojišť jest umísťovati takovým způsobem, jak to zvlášť v jednotlivých případech jest předepsáno.

Slova „válka“ jest zejména v titulcích užívati úsporně. Přípustno jest bez zvláštního zdůrazňování užívati označení „válečný stav“. Ve vztahu k Polsku jest se však nyní vystříhati jak slova „válka“ tak slova „válečný stav“, protože tu jde o odpověď na polské útoky a provokace. Doporučuje se psáti „o odvetných opatřeních“.

Jest nepřípustno uveřejňovati povětrnostní zprávy, povětrnostní mapy a předpovědi počasí.

Potlačte všechny zprávy o příjezdu vojenských vlaků, v nichž by mohly býti také civilní osoby, i o všech zvláštních vojenských vlacích vůbec.

Nepřipustíte v žádném případě, aby ve zprávách bylo označováno místo a čas startu vojenského letectva, nebo bojové cíle letecké zbraně. Nejvýše lze napsati, že cílem leteckého útoku byly vojenské objekty na př. lodžské oblasti, nikterak jinak.

Zprávy, vydané Nejvyšším velitelstvím říšské branné moci je nutno uveřejniti doslova beze změn, škrtnů a komentářů. Každou jednotlivou zprávu je nutno otisknouti zvlášť; není přípustné spojovati v jedno dvě nebo více zpráv Nejvyššího velitelství říšské branné moci.

O vojenských přípravách a akcích druhých států lze přinášeti jen zprávy DNB, které dodá ČTK.

Nepřípustné jsou vojenské články theoretické, strategické a taktické, leda s výslovným zvláštním předběžným schválením.

Nepřípustné jsou zprávy o branné výchově, výcviku apod.

Zvláštní pozornost jest věnovati zprávám hospodářských korespondencí, které svou podstatou jsou zařízeny zprostředkovat tisku zprávy, jež dnes zásadně jest pokládati za závadné.

VI. Říše a Protektorát

Z poměru Protektorátu k Říši, jako ochranitelce vyplývá, aby o zřízení a osobnostech Říše psal tisk s všestranným ohledem na tuto skutečnost a aby věnoval kladný zájem všemu, co se týká Říše. Musí býti potlačeno vše, co by uvádělo v nevážnost Říši a její orgány, aneb budilo dojem stanoviska nepřátelského nebo nevraživého, ať v jakékoliv formě. Tisk musí usilovati o prohloubení vzájemné důvěry a spolupráce

Hlava Říše má oficiální název „Vůdce a říšský kancléř“, který jest jedině přípustný ve spojení s jeho jménem nebo i bez uvedení jména, mluví-li se o oficiálních aktech. Ve zprávách z vnitřního života Říše jest vhodné užívati „promiscue“ titulu „Vůdce a říšský kancléř“ i stručnějšího „Vůdce“. Projevy Vůdce a říšského kancléře jest vydávati v úplném znění, jak jsou dodány od ČTK a ve význačné úpravě v čele listu, jak toho povaha zprávy vyžaduje. Jen zcela výjimečně je dovoleno uveřejnění zkrácené, jeli k tomu dán výslovný souhlas.

Slovo Vůdce /psáti vždy s velkým počátečním písmenem/ je vyhrazeno jen pro říšského kancléře. Vyskytne-li se slovo Führer v německém textu v jiné kombinaci /na př. Sturmführer, Gruppenführer apod./ jest užívati jen překladu „vedoucí“. Slovem „vedoucí“ jest také překládati německé slovo „Leiter“.

Pro Německou říši jest užívati běžně označení „Říše“. Označení „Německá říše“ je na místě jen tehdy, když se mluví také o jiných evropských státech. Označení „Velkoněmecká říše“ je na místě v citátech a při zvláštních /slavnostních/ příležitostech.

Zprávy o úmyslech nebo počinech Vůdce a říšského kancléře, nejvyšších orgánů říšských a říšského vedení NSDAP jsou přípustné jen tehdy, pocházejí-li od DNB, nebo od korespondence nacionálně-socialistické strany NSK.

O počinech, úmyslech, projevech a cestách Říšského protektora lze propustiti jen zprávy úřední. Nepřípustné jsou zprávy a stati o zásazích Říšského protektora a jeho orgánů ve věcech protektorátních i náznaky takových zásahů. Aby umožňovaly občanům Protektorátu poznání Říše, jsou listy povinny věnovati zvýšenou pozornost sociálním zařízením a hospodářským, kulturním a jiným poměrům v Říši. Není však přípustno srovnávati poměry v Říši a v Protektorátě po stránce zásobovací apod.

Potlačovati jest všechny stati, které by mohly poškozovati vážnost Říše navenek nebo uvnitř, které by stavěly do nepříznivého světla charakter Protektorátu, nebo projevovaly přání po změně poměrů mezi Říší a Protektorátem, popřípadě mezi německým a českým národem, ať už přímo nebo nepřímo, či ve formě kritiky nebo polemiky. Rovněž jest potlačiti všechny zprávy, které by mohly rušiti politický, hospodářský nebo kulturní rozvoj Říše. Úřední vyhlášky budtež uveřejňovány způsobem odpovídajícím jejich významu, po případě tak, jak bude ve zvláštním pokynu žádáno. Nadpis i úprava vyhlášek musí odpovídati i jejich skutečnému obsahu.

Ve všech statích, týkajících se poměru k Říši a k německému národu jest třeba úzkostlivě dbáti, aby do nich nebyla vkládána žádná postranní tendence, a aby nebylo propuštěno nic, co by mohlo býti vykládáno jako dvojsmyslné.

Není přípustno uveřejňovati obrázky uniforem a distinkcí říšské obrany NSDAP, SA, SS a jiných organizací v Říši. Jinak však se doporučuje, aby listy zaradováním vhodných obrázků přispívaly k poznání Říše.

Není vůbec přípustno v tisku posuzovati nebo kritisovati činnost Říšského Protektora a jeho orgánů.

Pro vojenské jednotky jest užívati označení „říšská branná moc“. Ve zprávách o ní nesmí býti připojováno ani číselné označení jednotek, ani jiný údaj, z něhož by byla patrná dislokace říšské branné moci. Nesmějí býti uveřejňovány žádné zprávy o přesunech branné moci nebo jejich důstojníků.

Není přípustné užívat v tisku označení určitých osob, titulů, důstojnických hodností a jiných šarží bývalé čs. armády. Také fotografie osobností v uniformě bývalé čs. armády jsou nepřípustné. Lze uveřejňovati jejich fotografie jen v civilním obleku. Tyto zákazy netýkají se samozřejmě hodností a uniforem vládního vojska Protektorátu.

Rubriky v listech je nutno přizpůsobiti státoprávnímu postavení Protektorátu v rámci Říše. Není přípustné, aby zprávy z Říše v rozhlasové, sportovní a jiné rubrice byly označovány jako zprávy z ciziny, nebo byly mezi ně zařazovány.

Není přípustné uveřejňovati jakékoliv zprávy, zmínky nebo náznaky o činnosti tajné státní policie Gestapo, ani o zákrocích říšských úřadů.

O poměru k německým obyvatelům Protektorátu, kteří jsou přímými občany Říše, platí obdobně totéž, co o poměru v Říši. Z toho vyplývá dvojjazyčnost, po případě i jenom německý text veřejných, spolkových a soukromých vyhlášek a oznámení. V tisku to nesmí býti kritisováno, ani nesmí být na to poukazováno. Dvojjazyčné nebo německé označení důležitých komunikací je nutné v zájmu orientace a listy nechtě o tom neuveřejňují zprávy, ani reportáže, ani obrázky. Potlačovati jest všechny zprávy o případných incidentech, rozmlíškách, hospodských hádkách nebo srážkách apod. mezi Čechy a Němci. Nebudtež kritisována opatření, kterým v některých městech dostalo se samosprávě německého vedení. Ne-budiž poukazováno na vrácení Stavovského divadla německému umění, ani na úpravu poměrů mezi českou a německou universitou v Praze. Jsou nepřípustné zprávy o aktech nebo projevech, které by mohly býti vykládány jako demonstrace proti Němcům nebo Říši.

Také v posuzování zahraničních událostí a mezinárodní politiky musí míti tisk stále na paměti, že Protektorát je součástí Říše, která na sebe vzala i jeho ochranu a zastupování navenek. Náš poměr k cizím státům jest dán poměrem Říše k nim. Jest potlačiti všechny separátní projevy sympatie, nebo antipatie i v náznacích a fingovaných kritikách nebo polemikách. Poměr k Itálii a k tomu, co se děje v Itálii je nutno hodnotiti bez postranních tendencí s hlediska Osy Berlín-Řím. O mezinárodních jednáních a projevech, které mají vztah k Protektorátu, jest

propouštěti jen zprávy vydané od ČTK nebo zvláště předem schválené. Nejsou přípustné zprávy o zahraniční činnosti a projevech některých osobností bývalého Česko-Slovenska i ve formě fingované kritiky nebo polemiky, leda když byly zvláště výslovně schváleny. V pochybných případech vždy si vyžádejte rozhodnutí ÚTDS.

Nepřípustné jsou v tisku útoky na Slovensko, slovenskou vládu a její činnost.

Není přípustné označení „československý“ nebo „česko-slovenský“ pokud se nevztahuje na minulost. Obsahuje-li úředně registrovaný nebo jinak pevně stanovený název korporací, ústavů, spolků apod. ještě slovo „česko-slovenský“ nebo „česko-slovenský“, jest až do konečné úpravy v nejnútnejších případech přípustno nanejvýš nahraditi po dohodě s ÚTDS toto označení zkratkou „čs“. Ale i těmto náhražkovým výrazům jest lépe se v tisku vyhnouti. Kde to není nezbytné, budiž i tato značka vypuštěna /např. stačí „Obilní společ.“/.

O cestách cizích státníků a cizích hospodářských delegacích jest propouštěti jenom zprávy DNB - ČTK.

Nepropouštějte v tisku citáty českých básníků a spisovatelů, z nichž by bylo možno vyčíst tendenci, která je v rozporu s těmito zásadami.

I v rubrikách literárních, zábavních, sportovních a šachových jest třeba vymýtit vše, co by mohlo navenek buditi dojem nevážnosti k Říši a k německému národu.

VII. Věci hospodářské a sociální

Jest dbáti, aby ve věcech hospodářských i sociálních a v otázkách finanční politiky projevy tisku se neodchylovaly od základních směrnic Říše a Protektorátu. V souladu s tím musejí býti také rozbory hospodářské situace a prognosy.

Potlačovati jest reklamní stati a inseráty, které se snaží upoutati pozornost čtenářů jarmarečným zneužíváním událostí veřejných /jediná cesta k záchraně, národní katastrofa apod./.

O obchodních stycích s cizinou propouštějte jenom zprávy úřední, jinak se dotážete ÚTDS. Potlačiti jest soukromé zprávy o mimořádných kursových výkyvech na světových bursách.

Není dovoleno uveřejňovati stati nebo inseráty, nabízející koupi nebo prodej cenných papírů nebo vkladních knížek, nebo usnadňující nezákonný vývoz peněz a jiných majetkových hodnot /výměna nemovitosti apod./. Nepřípustné jsou soukromé zprávy o trvání moratoria.

Potlačujte kritiku činnosti bursy a vládní regulace bursovních obchodů.

Potlačujte rozhodně všechny stati, inseráty a náznaky, které by mohly budit dojem, že je nebo bude nedostatek předmětů denní potřeby, nebo že hrozí nebezpečí zvýšené poptávky a spekulativního zdražování. Z listu jest vymýtit vše, co by mohlo vésti k hromadění zásob a naopak jest působiti na občanstvo v tom směru, aby zásoby nehromadilo a spoléhalo na spravedlivou distribuci všech životních potřeb úřední regulací.

Potlačujte všechny neúřední zprávy, týkající se mzdových poměrů a mzdových jednání, jakož i apely na veřejnost ve věcech mzdových. Potlačiti jest všechny soukromé zprávy, týkající se otázek cenových, které budou napříště upravovány Nejvyšším cenovým úřadem jako jediným kompetentním místem. Není přípustné srovnávati ceny a mzdy v Protektorátě a v Říši.

Nepřípustné jest předběžné ohlašování cen, které budou vyhlášeny, dokud se tak nestane cestou úřední. Stejně nepřípustné jsou všechny dohady a soukromé úvahy o cenách předmětů denní potřeby a zvláště volání po jejich zvýšení. Zprávy z jatečních a masných trhů smějí obsahovati jenom údaje cenové, nikoliv číslice o příhonu kusů. Nepřípustné jsou zprávy o stanovení a pohybu cen i o cenových úpravách ze soukromých pramenů i od zájmových organizací a odborných korporací. Přípustné jsou jen zprávy, vydané Nejvyšším úřadem cenovým prostřednictvím ČTK.

Nepropouštějte soukromé zprávy o budoucích úpravách veřejného dluhu nebo daní a o věcech monopolních /tabák, apod./.

Potlačujte zprávy, které by štvavě nebo nevěcně kritisovaly osobní poměry nebo hospodářství v ústavech státních, pensijních, sociálních atd. V pochybných případech vždy žádejte rozhodnutí ÚTDS.

Potlačujte soukromé zprávy o osobních změnách ve vedení důležitých podniků, nebo o přesunech účasti na jejich kapitálu.

Nejsou dovoleny zprávy o zřizování nebo změnách radiových vysílacích stanic a o jejich technickém vybavení.

Potlačujte tendenční kritiku jednotlivých výrobních odvětví. Potlačte všechny stati, které by mohly buditi třídní nenávisť a štváti proti sobě jednotlivé vrstvy obyvatelstva, jak spotřebitele proti výrobcům nebo obchodníkům nebo pod. Potlačte všechny zprávy o mzdových sporech, stávkách, výlukách apod.

Potlačujte zprávy, ohlašující protižidovská opatření po stránce hospodářské i jiné, pokud nejde o zprávy úřední.

Obzvláštní péče budiž věnována přehlídce insertů. Úředníci TDS jsou osobně zvlášť odpovědni za přesné dodržování tohoto pokynu. V textu insertu nesmí býti zásadně /výjimky jsou dále zvláště uvedeny/ více čísel nežli jedno. Insert nesmí obsahovati nic, z čeho by bylo možno usuzovati na kapacitu průmyslových podniků, nebo na jejich personální stav. Lze propouštěti inserty obchodní povahy, u nichž je udána známá nebo lehce zjistitelná firma, ústav apod. a kde tudíž není pochyby o pravosti inserátu, i když obsahuje více čísel s udáním cen výrobků /Baťa, Nehera apod./. Stejně lze propouštěti zaručeně pravé insertní oznámky soukromých škol a učelišť s několika nepochybně pravými údaji číselnými. Propouštěti lze

i nesporně pravé inserty Čedoku s číselnými údaji, ale nesmějí obsahovati údaje o cenách cest mimo území Říše /a Protektorátu/.

Taktéž lze propouštěti úmrtní a podobná rodinná oznámení s údaji číselnými, když podavatel prokáže pravost. Administrace listu jest povinna ověřiti si v takovém případě také totožnost inserentovu. Inserát některých předmětů, které mají

ochrannou známkou, nebo z minulosti vžitě označení, obsahující číslo, lze taktéž propouštět. Předpokladem všech těchto úlev jest, že není nejmenších pochybností o pravosti inserátu a o totožnosti inserenta. Totéž platí o inserátech lékařů s ordinačními hodinami a s číslem telefonu, o inserátech kinematografii s udáním doby i o úředních vyhláškách s více čísly. Vždy jest rozhodující u těchto výjimek míti nade vši pochybnost zjištěnu pravost inserátu. Nesmějí býti za žádnou cenu propuštěny v tisku inseráty fingované. Máte-li pochybnost a nelze-li pravost inserátu ověřiti eliminujte. Není naprosto přípustné, aby značka pro odpověď na inserát obsahovala číslo. Přípustné jsou nejvýše slovní značky /nikoliv číslice, vypsaná slovy/, když administrace nebo podávající insertní kancelář zná pravé jméno a adresu inserenta, krytého na venek značkou. Při přehlídce inserátu budiž dbáno také, aby byly vyloučeny inseráty nemravné /kuplířské, prostředky pro přerušování těhotenství apod./

V časopisech insertních /Bytový zpravodaj, Realitní oznamovatel apod./ jsou v textu insertu přípustné číselné údaje nezbytné pro podstatu insertu, avšak vydavatelstvo a redakce ručí za pravost inserátu i za totožnost inserentů. V těchto listech nejsou však přípustné administrační číselné značky. V denních listech jsou administrační číselné značky přípustné /v té formě, jak je má na příklad „Národní politika“/ mimo vlastní text.

Obdobně jest postupovati při přehlídce různých daňových poraden /Právní poradny, Odborné poradny, listárna redakce/ v listech, kde musí býti vždy patrné, že jde o skutečnou odpověď na pravý dotaz a tazatel musí býti redakci poradny znám. Uveřejňovaný text musí býti tak upraven, aby každému, nejen tazateli, bylo zřejmo, o jakou věc jde. Nejlépe jest uvést podstatu položené otázky a pak na ní odpovědět. Text nesmí obsahovati žádnou šifru ani značku písemnou, číselnou nebo slovní. Tazatel pozná z obsahu otázky i odpovědi, že odpovědi platí jemu. Vystříhati jest se

i číselných údajů v textu, pokud nejsou naprosto nezbytné a pokud jejich jasnost a pravost není úplně patrná. Kde jsou citovány právní normy, jest lépe slovy říci, o jaký předpis jde, nežli citovati pouze jeho číslo. Kde není možno obejít se bez

četných anebo naprosto jasných číselných údajů, ať redakce neodpovídá v tisku, nýbrž v dopise. Texty, které neodpovídají tomuto pokynu, budtež z listů eliminovány.

VIII. Vnitřní věci Protektorátu

O úřední působnosti, počinech, úmyslech, cestách, audiencích apod. státního presidenta, předsedy a členů vlády i vlády jako celku a vládních činitelů a zmocněnců vůbec lze propouštět jenom zprávy úřední. Totéž platí o projevech členů vlády. V pochybných případech vždy se dotážete v ÚTDS.

Potlačiti jest všechny předčasné soukromé zprávy o opatřeních, chystaných vládou /osnovy vládního nařízení, rozhodnutí osobní, jmenování vyšších úředníků, poradních sborů apod./Naprosto nepřipustné jest psáti v tisku - i činiti náznaky a dohady - o opatřeních a osnovách, které vyžadují souhlasu Říšského Protektora dříve, než jsou úředně vyhlášeny, nebo dokonce dříve, než byly předloženy Říšskému Protektorovi a bylo o nich definitivně rozhodnuto. Stejně je nepřipustno uveřejňovati zprávy a dohady o chystaných úředních opatřeních hospodářských a cenových, o připravovaných reformách apod.

Potlačovati jest kritiku vlády, úřadů, úředních činitelů a úředníků. Vymýtiti jest vše, čím by se vytvářela nepřátelská nálada proti vládě nebo jednotlivým resortům a úřadům. Nelze propouštět v tisku apostrofování vlády nebo vládních činitelů, zvláště dvojsmyslné nebo poťouchlé narážky. Bezpodmínečně nutno potlačiti každé sesměšňování vlády a členů vlády.

O schůzích výborů a komisí Národního souručenství budtež propouštěny jenom zprávy TNS dodané prostřednictvím ČTK /po případě věcně a vhodně zkrácené/. Totéž platí o Národní odborové ústředně a jiných celostátních organizacích.

Národní rada česká má v nové organizaci národní práce poslání kulturní a proto zprávy o její činnosti dodané prostřednictvím ČTK, patří zpravidla do rubriky kulturní.

O změnách ve vedení Národního souručenství i o důvodech pro i proti jest propouštěti jenom zprávy TNS - ČTK.

Zprávy a informace o činnosti Rysový skupiny „Vlajka“ jest propustiti v deníku „Vlajka“.

Nelze propouštěti stati, obrázky apod., které by mohly zavdati podnět k různici mezi občanstvem /otázka rukopisná, Hanka apod./.

Pokud jde o různá dějinná výročí a jejich projednávání v tisku, jest dbáti toho, aby nebyl zavdáván podnět k vnitřním rozbrojům a řídit se zvláštními pokyny, které v té věci jsou vydávány. Uplynutím výročí zaniká také důvod k projednávání věci v tisku a uveřejňování dalších statí jest zastaviti. Vzpomíná-li se jakýchkoliv výročí, jest samozřejmě nutno vystříhati se všeho, čím by se projevovala tendence nepřátelská Říši a německému národu /výročí událostí ze světové války apod./.

Není vhodná doba pro vyřizování osobních účtů, a proto jest v tisku odstraňovati všechny čistě osobní polemiky a kampaně. Na druhé straně jest také zejména ve zprávách sportovních apod. tlumiti tendence po osobní reklamě a vyzdvihování osob.

Zprávy různých zájmových institucí, Svazu průmyslníků, nakladatelů novin, autoklubů, spolků majitelů domů a jiných zájmových spolků i jednotlivců lze propouštěti jen, jsou-li dodány prostřednictvím ČTK.

V referátech a kritikách o filmech nesmí se vyskytnouti žádná klasifikace filmu /na př. A,B,Č nebo I., II., III. apod./.

Je naprosto nevhodné uveřejňovati v tisku, v dnešní době kritiky a referáty o knihách nebo filmech anglických, francouzských a polských. Vyskytnou-li se přesto, jest třeba věnovati jim obzvláštní pozornost a vymýtiti z nich jakoukoliv nenáležitou tendenci s veškerou bezohledností.

Potlačujte všechny zprávy o jakýchkoliv ilegálních akcích /tajné schůze, letáky atd./. Zprávy toho druhu, jež budou eliminovány, zašlete co nejrychleji ÚTDS.

Dbejte, aby ve sportovních rubrikách nebyl dáván popud k rozvášňování veřejnosti nebo k výtržnostem a incidentům na sportovních hřištích a aby v nich nebyly politické narážky, nebo dvojsmysly.

Nepropouštějte žádné zprávy o sebevraždách nebo o zatýkání v Protektorátě.

Ze zahraničních časopisů jest dovoleno uveřejňovati citáty jen pokud je dodá ČTK, anebo pokud budou zvlášť předběžně schváleny.

Potlačujte všechny neúřední zprávy o jakýchkoliv incidentech, nebo výtržnostech.

Provolání a projevy spolků nebo korporací lze uveřejniti jen, když jsou dodány prostřednictvím ČTK nebo zvlášť předběžně schváleny.

Nejsou přípustný inseráty, které by mohly působiti dojemem, že se jedná o akci úřední.

Nepřípustné jsou stati a zprávy, týkající se vývozu peněz a vystěhovalectví.

IX. Postup při tiskové přehlídce

Redakce jsou bezpodmínečně povinny nahraditi vyloučená místa nezávadnou novou sazbu tak, aby listy za žádných okolností nevycházely s bílými místy a to ani uvnitř listu. To platí i o časopiseckých korespondencích. Redakce nechť pro takové případy mají v zásobě připravenou nezávadnou náhradní sazbu, nejlépe zprávy ČTK. Jest dbáti toho, aby po vyloučení závadných míst zbývající věty byly dokončeny a měly smysl. Nelze-li toho dosáhnouti, jest vyloučiti celou větu, po případě celý odstavec nebo i celý článek, kdyby po vyloučení závadných míst byl zkomolen.

V zájmu hladkého provádění tiskové přehlídky nechť listy zařídí svůj provoz tak, aby kartáčové otisky předkládaly ÚTDS pokud možno aspoň o jednu hodinu dříve, než dosud. Zábavní a jiné přílohy nedělní je nutno předkládati již ve čtvrtek, nebo nejpozději v pátek.

Na první straně obsahu je vždycky nutno zřetelně vyznačiti, kolik stran bude celé číslo mít, na každé straně pak je nutno zřetelně vyznačit název časopisu a číslo strany.

V mutacích listů je bezpodmínečné nutno zřetelně označovat černou barvou /rámečkem/ nové partie i provedené úpravy a opravy. Na kartáčových otiscích, předkládaných úředníkům TDS v redakcích, je nutno vyznačiti, třeba jen tužkou, které zprávy byly dodány ČTK, pokud to není u zprávy vytištěno.

Pro každé zvláštní vydání listu musí býti v ÚTDS vyžádáno zvláštní povolení; bylo-li zvláštní vydání povoleno, platí pro ně stejně censurní předpisy, jako pro vydání pravidelné.

ÚTDS používá při přehlídce kartáčových otisků tužky barvy hnědé. Vojenská censura /MZ/ užívá tužky barvy červené a zelené. Úředníci TDS v redakcích užívají tužky barvy modré, k označování statí povahy vojenské tužky barvy fialové /rámeček/.

Je zakázáno používat jako šifry u redakčních statí v novinách značky §, která, jak známo, znamená v materiálu ČTK zprávu původu úředního. V použití této značky bylo by nutno spatřovati pokus uvést TDS v omyl a propašovati na veřejnost závadnou zprávu. Všechny obrázky, reprodukováné v listech, je nutno i s neporušenou schvalovací censurní doložkou pečlivě uschovat jako důležité doklady a v případě potřeby se jimi prokázat.

Byla-li v některém listě eliminována zpráva, jest šéfredaktor povinen postarati se, aby byla bezpodmínečně vyřazena i ze všech ostatních vydání listů a zbylých listů téhož podniku.

Povolení spustiti rotačky a tisknouti list uděluje výhradně ÚTDS a to po schválení celého obsahu listu. Je proto nutno, aby v redakcích i v sazárnách všech listů, zejména těch, jež vycházejí v noci, zůstal vždy nejméně jeden redaktor a příslušný technický personál až do schválení všech kartáčových otisků ÚTDS.

Všechny kartáčové otisky, články a zprávy i obrázky, předkládané k tiskové přehlídce, zasílejte výhradně jen podatelně TDS v budově ČTK. Zasílání na adresu jednotlivých referentů je nepřipustné. V mimořádně naléhavých případech připouštějí se výjimky jen po předchozí telefonické dohodě.

V zájmu rychlého výkonu tiskové přehlídky nechť redakce i ostatní zájemci omezí své osobní a telefonické intervence v ústředí TDS na případy opravdu nejnaléhavější. Intervenci může vyřídit meritorně jen referent, který na věci pracuje a vyřizováním intervencí zdrží se popoháněná věc i všechny ostatní případy, které referent vyřizuje.

Tam, kde se mluví v těchto pokynech o zvláštním předběžném schválení, nestačí spokojiti se tím, že se věc předloží normálním způsobem tiskové přehlídky, nýbrž je nutno předtím zvláště věc předložit ÚTDS a teprve po schválení zařaditi ji do listu. Domácímu censorovi jest předložiti doklad o tom, že stať byla již schválena, jinak bez dalšího šetření bude eliminována.

Všechny obrázky, fotografie, kresby atd., určené k uveřejnění musí býti bezpodmínečně předloženy ke zvláštnímu předběžnému schválení obrázkové censure v ÚTDS a opatřeny schvalovací doložkou s datem ne starším jednoho týdne, nevyžaduje-li povaha věci i potom zvláštního schválení. Fotografie a obrázky musí býti k přehlídce předloženy nenalepena. Všechny obrázky dříve již schválené nutno před opětným uveřejněním znovu předložiti k přehlídce. Ke každému obrázku je nutno k censure předložiti přesný text, který má být pod obrázkem uveřejněn. Schválený obrázek je nutno pečlivě v redakcích nebo v tiskárně uschovat. Obrázky předkládané k censure na obtazích je nutno předložiti vždy dvojmo. Každý obrázek musí býti opatřen jménem podavatele /nakladatelství, redakce, agentura, atd./. Obrázek censurou schválený bude opatřen povolovacím razítkem a datem censury, po případě poznámkami nebo výhradami, na které jest schválení vázáno. Nejsou-li splněny tyto podmínky, není dovoleno obrázek uveřejniti. Domácímu censorovi je nutno předložiti doklad, že obrázek i text byl schválen.

Jest dbáti toho, aby bylo dodržováno případné omezení počtu obrázků, které smí přinést jeden list ve vztahu k určité události.

Stejně předpisy jako pro obrázky platí i pro všeliké mapy v tisku uveřejňované. Bez zvláštního a výslovného předběžného schválení nesmějí býti otiskovány.

(Zdroj: J. Končelík - B. Köpplová - J. Kryšpínová, Český tisk pod vládou Wolfganga Wolframa von Wolmara, Praha 2003)

Osudový boj dvou světů

V listopadu 1942 byla druhá světová válka v plném proudu. Němci přepadli Polsko v září 1939 a během několika dní je obsadili. V dubnu 1940 potkal podobný osud Dánsko a krátce na to i Norsko. V květnu 1940 zaútočili Němci na Benelux (Belgii, Holandsko a Lucembursko) a ihned poté na Francii. 14. června 1940 vstoupil triumfující Wehrmacht do Paříže. Blitzkrieg na západě tak skončil po pouhých šesti týdnech. První porážku tak dostal Wehrmacht až v létě téhož roku v letecké bitvě o Velkou Británii. Navzdory zdrcujícím útokům na Londýn a Coventry odrazily letky Royal Air Force německý útok. Hitlerovi v tu chvíli nezbývalo, než odložit plánované vylodění na ostrovy na neurčito.

Na jaře 1941 podnikli nacisté útok na severní Balkán, vybombardovali Bělehrad, 10. dubna 1941 stanuly jednotky Wehrmachtu v chorvatském Záhřebu. 27. dubna 1941 vstoupily oddíly Wehrmachtu do Athén a na Peloponés, čímž bylo balkánské tažení ukončeno. Sovětský svaz byl napaden 22. června 1941. 8. září 1941 Němci spolu s Finy oblehli Leningrad a toto město postupně téměř zcela odřízli od veškerého nutného zásobování. Obležení Leningradu trvalo více než dva roky a vyžádalo si životy až jednoho milionu civilistů. Do konce září bylo pak v gigantické obkličovací bitvě u Kyjeva zajato dalších 650 000 sovětských vojáků. 15. listopadu 1941 zahájili Němci finální ofenzívu proti Moskvě, jež měla být provedena obrovitým obchvatem města. Na konci měsíce stály předsunuté jednotky Wehrmachtu sotva 30 kilometrů od Kremlu, vyčerpaní němečtí vojáci se ale ocitli na pokraji svých sil. Do 5. prosince 1941 byl celý německý postup zastaven. Následujícího dne zahájily čerstvé sibiřské divize maršála Žukova, které byly vybaveny moderními tanky T-34, sovětský protiútok, který do začátku ledna 1942 zatlačil příliš roztažené německé linie o 200 kilometrů zpět. Německá blesková válka v Sovětském svazu již tehdy prakticky ztroskotala. To byl jeden z hlavních zlomových bodů ve vývoji války. Druhý a rozhodující pak byl spjat s bitvou u Stalingradu, která začala 23. srpna 1942. Po několikaměsíčních bojích, z

velké části v samotném městě Stalingradu, totálně zdecimovaná 6. armáda vedená maršálem Paulusem 31. ledna 1943 kapitulovala.

Narýsovali jsme si zde chronologii důležitých událostí průběhu druhé světové války mezi roky – jak se zdálo: nezadržitelného – německého postupu na západ a jih resp. jihovýchod, a mezi okamžikem čelního nárazu na východě. Zde poprvé začali nacisté svou válku prohrávat. A zhruba v těchto okamžicích vystoupil německý vůdce Adolf Hitler s projevem, který – vedle obvyklé rétorické nabubřelosti – obsahoval tradiční témata – opovržení a nenávisť k Americe, jmenovitě prezidentu F.D.Rooseveltovi, samozřejmě připomenutí hlavního viníka, jak tvrdil Hitler, všech strádání a hrůz, totiž „světového Žida“ a další pravidelné ideologické ornamenty. Hitler však už v tu chvíli musel vědět, že plánovaný blitzkrieg se nekoná, že válka bude ještě dlouhá a její výsledek pro Německo zdaleka ne tak jistý, jak předpokládal. Proto také v tomto projevu nacházíme nebývalou porci jakési transcendence, odkazů na sílu německého idealismu, osud, prozřetelnost a obecně vzato velkoněmeckou mystiku.

OSUDOVÝ BOJ DVOU SVĚTŮ

Mnichov 8. listopadu 1942

Moji němečtí soukmenovci a soukmenovkyně!

Členové strany!

Je to, myslím, něco velmi výjimečného, aby nějaký muž mohl po skoro 20 letech předstoupit před své staré soupeřníky, aniž by při tom všem za těchto dvacet let nemusel ve svém programu provádět žádné korekce. Dnešní setkání nám však připomíná především onen večer, který jsme mohli slavit ještě v dřívějším sále před deseti lety. Připomíná nám to proto, že jsme tehdy stáli uprostřed velmi těžkého boje. Neboť boj za převzetí moci v Německu byl stejně tak osudově rozhodující, jako boj, který vedeme dnes. V celém rozsahu jsme si to uvědomili teprve až v posledním roce. Neboť kdyby se v roce 1933 nebylo podařilo

vybojovat vítězství, zůstalo by Německo tím, čím bylo. Tedy bezmocným státem s armádou o sto tisících mužích, která byla nutně odsouzena k pomalému odumření. A ve stejné době se na východě objevil jeden kolos, který měl pomýšlet jen na jediné: Tuto slabou, zkaženou a nihilistickou Evropu napadnout. A kdyby tehdy tento boj nedopadl úspěšně, pak by do světových dějin nevstoupila moc, která se jako jediná mohla tomuto nebezpečí postavit. Dnes víme, že by už pravděpodobně Evropa neexistovala. Tak je boj, který jsme tehdy vedli, jen zdánlivě vnitřním bojem o moc. Ve skutečnosti to přeci jen byl boj již za zachování Německa a v širším smyslu slova za zachování Evropy.

Osud dá vítězství tomu, kdo si jej nejvíce zasloužil

Již tehdy jsme stáli dávno před vítězstvím, a přesto nikdo přesně nevěděl, jak blízko bylo. Jen jedno bylo pro nás samozřejmé, a sice přesvědčení, že toto vítězství přijde za všech okolností. A to je i dnes mé přesvědčení, které mě ode dne, kdy jsem se jako neznámý muž v tomto městě pustil do boje za duši německého národa, již neopustilo. Na začátku jsem neměl moc co rozdávat, kromě víry; totiž víry, že pokud někdo sleduje správný cíl s neochvějnou věrností, když se nikdy nenechá odradit, nýbrž vydá úplně vše, tak se najdou i ostatní, kteří budou rozhodnuti stát se jeho přívrženci, a že z tohoto zástupu bude povolna na celý národ vyzařovat stále silnější víra, ta kvalitní část národa se sejde a nakonec tato kvalitní část dostane moc ve státě.

Dnes zastávám přesně ten stejný postoj: Osud či Prozřetelnost dají vítězství tomu, který si jej nejvíce zaslouží!

Mohli jsme je mít již v roce 1918. Německý národ si jej však tehdy nezasloužil. Byl sám ze sebe zmatený a stal se sám sobě nevěrným. To byl také důvod, proč jsem se jako neznámý a bezejmenný rozhodl uprostřed naprostého úpadku začít znovu budovat a měl jsem víru, že se to musí podařit. Neboť jsem před sebou neviděl nějaké rezignované zjevy upadlého měšťácko-marxistického světa, nýbrž miliony statečných mužů, kteří učinili vše, co mohli, a kteří neuspěli, protože jich vlast nebyla v té kritické hodině hodna a selhala. Tehdy jsem byl toho přesvědčení, že pokud by se podařilo dát do pořádku nejprve německý národ

uvnitř a strhnout s sebou jeho nejlepší jádro, pak už nebude možné, aby se takový rok 1918 znovu opakoval.

Od té doby, co jsem došel k tomuto závěru, uplynulo přes dvacet let. Před deseti lety jsme stáli před generální zkouškou, poté co ještě deset let před tím bylo naše hnutí prozkoušeno nejtěžším způsobem, někteří ztratili víru a naši protivníci nás označovali již za mrtvé. Stačí si vzpomenout jen na tuto dobu! Byl to skoro zázrak. Hnutí, které se právě chystalo sáhnout po moci, skončilo v troskách a v nicotě. Jejich vůdci byli buďto mrtví nebo zranění, uvrženi do vězení nebo na útěku.

A přesto bylo potřeba skoro deset let, aby se mohlo hnutí pozvednout jako Fénix z popela. A když jsme se zde setkali před deseti lety, měli jsme za sebou právě jednu porážku. Mnozí se domnívali, že jsme promeškali dobu, protože jsme nezasáhli v ten okamžik, ve kterém se v jejich očích pro nás něco nabízelo, což by však hnutí přineslo akorát zátěž, avšak žádnou možnost k vyhodnocení jeho záměrů a cílů. Tehdy jsem také stál před vámi, moji staří členové strany, ve stejném kruhu jako dnes, bezpodmínečně přesvědčen, že vítězství připadne tomu, který si jej nejvíce zaslouží a že tedy musí být naším prvním úkolem činit tak, abychom si jej zasloužili.

Mezinárodní Žid – hnací síla protivníků

Když nyní po deseti letech pohlížím na celý vývoj, tak mohu říci: Více, jak nás, Prozřetelnost neobdařila ještě žádný národ. Co úžasného jsme dokázali za poslední tři roky, navzdory nepřátelům z celého světa, je v celé historii naprosto jedinečné. A nic na tom nemění ani to, že byly přirozeně v tomto roce také krize. Mohu vám připomenout jen tu velkou krizi, kterou jsme museli ustát v Norsku, kde byla situace takříkajíc o fousa kde jsme si museli klást otázku: Budeme schopni udržet Narvik, nebo celá operace nakonec selže? Bylo třeba nezměrné víry, abychom tehdy neselehali. Tato víra byla nakonec oceněna. Daleko od vlasti, sotva s ní spojen jednou jedinou bezpečnou spojnící na této předsunuté pozici, bojoval malý hlouček německých hrdinů. Ti museli nakonec Narvik dokonce vyklidit, takže naši protivníci jásali. Avšak jejich statečnost a fanatická vůle za

žádných okolností nekapitulovat přinesla nakonec přeci jen vítězství jim a ne protivníkovi.

Když nyní pohlédneme na tuto dobu od r. 1928 ještě jednou, tak si uvědomujeme jedno: Stojíme dnes před stejnými protivníky, které jsme před sebou měli tehdy. Před velkou válkou to byli ti stejní protivníci, proti kterým musíme bojovat i v této válce. Ve dvou věcech se však dnešní doba liší od té tehdejší:

Zprvé: Jasně rozpoznání pozadí jednání našich protivníků a jejich hnacích sil; a zadruhé: Naše mezitím vybojované světově-historické úspěchy.

Někdo by si možná přitom mohl pokládat otázku: Proč nyní bojujeme tak daleko? Bojujeme tak daleko proto, abychom chránili naši vlastní zemi, abychom válku udrželi co nejdále od nás a ušetřili jí toho, co by jinak bylo jejím osudem a co musí nyní zažívat jen pár německých měst. Je tedy proto lepší mít frontu tisíc, a když to bude nutné, tak i dva tisíce kilometrů vzdálenou od vlasti, nežli mít frontu na hranicích a muset ji udržet.

Protivníci jsou stále ti stejní a za těmito protivníky stojí ta samá hnací síla: Mezinárodní Žid. Opět to není žádná náhoda, že se tyto síly kdysi nacházely uvnitř a nyní jsou opět venku. Uvnitř proti nám tehdy stála stará známá koalice, která sdružovala všechny nepřátele Říše, počínaje tehdejšími novinami Frankfurter Zeitung, přes burzovní spekulanty až po Rote Fahne včetně všeho, co bylo mezi tím. Dnes máme za nepřítel tu stejnou koalici zvenčí, počínaje šéfem této mezinárodní svobodozvednářské lóže, Položidem Rooseveltem a jeho židovskou kohortou, až po typické Židovstvo v marxisticko-bolševistickém Rusku.

Jsou to stejní nepřátelé jako tehdy. Stejní protivníci. A není náhodou, že stejný stát, který tehdy vyslal jednoho muže, aby se ve světové válce vlnou vylhané propagandy pokoušel přivést Německo ke zhroucení, to dnes zkouší se stejnou metodou. Tehdy se jmenovala „Wilson“, dnes se jmenuje „Roosevelt“. Tehdejší Německo, bez jakékoli státní a národně-politické výchovy, bez jakékoli jednoty, bez jakékoli osvěty ohledně problému židovské otázky jejích účinků, této moci padlo za oběť. Je velikým omylem, když si naši dnešní protivníci namlouvají, že se

to bude opakovat podruhé. Neboť jestliže jsme tehdy byli snad nejhůře organizovaným národem světa, který vůbec existoval, tak jsme dnes bezpochyby národem na světě nejdisciplinovanějším. Když se tedy někdo někde jinde na světě domnívá, že pomocí toho může národem otrást, pak nezná dnešní vůli tohoto národa, nezná jeho nosnou sílu, která tento národ vede politicky, nezná nacionálněsocialistickou stranu a její ohromnou organizaci.

Jen v Německu se uskutečňuje sociální stát

Nemá ani tušení o tom, co toto hnutí od té doby dokázalo. Jak tento národ nadchlo svými výkony a jak se mu podařilo uskutečnit sociální myšlenku, osvobozenou od mezinárodního švindlu a všech těch pokryteckých tirád, a to všechno takovým způsobem, jako žádný jiný stát.

Jsem tedy klidný vůči každému Němci, který dnes bojuje na východě a který se nyní vrací. A na každého mohu směřovat otázku: Podívejte se na naše zařízení, srovnejte naše ubytovny, srovnejte naše kolonie, které budujeme, srovnejte naše sociální zařízení s tím, co jste nyní viděli tam na druhé straně. Srovnejte osud a životní podmínky německého sedláka s životními podmínkami ruského sedláka. Srovnejte to, můj milý příteli, a pak mi řekněte svůj názor: Kdo to udělal lépe? A především, kdo to myslel upřímněji? Dosud se nevrátil ještě nikdo, kdo by mohl vyjádřit jiný pohled, než že pokud byl vůbec někde uskutečněn sociální stát, pak se tak stalo pouze a jen v Německu.

To je také přeci důvod, proč tento ostatní svět, pakliže zastupuje zvláště kapitalistické ideály, postupuje proti nám. Je to jako jeden koncern, který si dnes ještě dovoluje vládnout, dirigovat a – když je to nutné – také i mučit svět podle svých soukromých kapitalistických zájmů. Když například před několika dny jeden snobský napařfémovaný dacan, jistý Mr. Eden, prohlásí: »My Angličané máme zkušenost s vládnutím.« Tak se můžeme ptát jen: S vládnutím? S vykořisťováním! S pleněním! Co má znamenat zkušenost s vládnutím, když v nějaké zemi, která sama s 46 miliony lidí ovládá 40 milionů čtverečních kilometrů celého světa, je v době začátku války dva a půl milionu nezaměstnaných. Kde je tu nějaké umění vládnout? Nebo dokonce umění vést? Je to jenom

nezodpovědnost vykořisťování! A když tento stejný muž potom říká: »My máme vytríbený instinkt pro idealistické a materiální hodnoty...« To ano, to máte! Idealistické hodnoty jste všude zničili a materiální hodnoty jste ukradli a pomocí brutálního násilí si přivlastnili! Po 800 let si tento národ podmaňoval a zotročoval stát za státem, národ za národem, kmen za kmenem. Kdyby skutečně bývali takovými zářnými regenty, tak by nyní – poté co indický národ vyjádřil jasnou vůli, že chce, aby konečně odešli – mohli přeci jít, aby vyčkali, zda je Indové budou opět volat zpět. Oni však kupodivu nešli, ačkoli umí tak úžasně vládnout. A nadto jsou všichni tito plenitelé zajedno, lhostejno, zdali pobíhají v marxistické čapce nebo s privátně-kapitalistickou maskou.

Ne, přátelé. Vládnout neumíte. Umíte si akorát podmanit národy a potom je nechat zbídačit. Ku vašemu prospěchu. Kupa mimochodem velmi bohatých lidí židovského a nežidovského původu zde určuje osud světa. Německu samému se již dostalo příkladu, jakým způsobem tito lidé vládnu.

Když se v roce 1918 zhroutil Říše, obrátil se tehdy naivní a důvěřivý německý národ na tyto lidi v naději, že by tito snad mohli ukázat cestu, která by je opět vyvedla z bídy. Bylo to demokratické Německo, nikoli Německo nacionálněsocialistické. Neboť my bychom ani nepřišli, kdyby toto demokratické Německo nebylo takovým způsobem zpusťšené a sedřené. Tehdy se pokusili udělat z Německa další Indii a to se jim z větší části také podařilo.

Například dokázali to, že sedm milionů mužů nemělo žádný příjem a dalších sedm milionů mělo příležitostné práce. Dokázali to, že sto tisíc sedláků bylo vyhnáno ze svých statků, že obchod a doprava byly zcela utlumeny a že o nějaké sociální podpoře již nemohla být vůbec řeč.

Idealistické nebo materialistické hodnoty?

A když nyní ten vůbec největší syčák, nemůžu ho označit jinak, Roosevelt přijde a prohlašuje: »Musíte zachránit Evropu americkými metodami...« Tak musím říct pouze: Ten pán měl laskavě zachraňovat svoji vlastní zemi. Pak by býval neměl zapotřebí chodit do války. Bylo by bývalo pro něj účelnější odstranit svých 13

milionů nezaměstnaných než uvrhávat svět do války. On to však udělal proto, že nezvládl své vnitřní problémy. A protože se stejně jako jeho britští spojenci vydal na lups vidinou nikoli idealistických, nýbrž především materiálních hodnot. Neboť idealistické hodnoty, kromě odhadování ceny a podobných hovadin, zná nějaký Roosevelt stejně tak málo jako Angličan. Z tohoto umění vládnout našich protivníků a otřesných následků našeho demokratického Německa povstalo pozvolna nacionálněsocialistické hnutí. Kdyby tehdy učinili Německo skutečně šťastným, neměli bychom vůbec žádný podnět a já bych neměl žádný důvod k tomu, den co den, týden co týden, měsíc co měsíc, rok co rok se věnovat této práci. Neboť toto víte také, moji staří spolubojovníci, že jsem tehdy nelelkoval. Nehovořil jsem tam či onde v nějakém fajnovém klubu, ani jsem si nesedl před nějaký krb a nevěnoval se klábosení. Já jsem tehdy putoval sem a tam, křížem krážem německými zeměmi odshora až dolů, od východu na západ a lopotil jsem se, jen abych opět osvobodil svůj národ od této nouze, do které jej uvrhli tito regenti mezinárodního kapitálu. Toto tehdejší spiknutí Židů, kapitalistů a bolševiků – toto spiknutí jsme chtěli odstranit. A nakonec jsme jej také odstranili. A sotva bylo odstraněno, začal ostatní svět okamžitě znovu se svým obkličováním. Tehdy to bylo císařské Německo, nyní je to Německo nacionálněsocialistické. Tehdy to byl císař, dnes jsem to já. Jen jeden rozdíl tu je: Tehdejší Německo bylo teoreticky císařské, prakticky však zcela zhroucené. Tehdejší císař byl mužem, který ztratil veškerou sílu k odporu proti těmto nepřátelům. Ve mně však mají nyní protivníka, který na slovo „kapitulovat“ vůbec ani nepomýšlí.

Ještě když jsem byl malý kluk, tak to tehdy možná byla nevychovanost, avšak jako u dospělého člověka je to možná přeci jen ctností, a sice můj zvyk, ponechat si poslední slovo. A všichni tito protivníci mohou být přesvědčeni: Tehdejší Německo složilo zbraně ve tři čtvrtě na dvanáct. Já jsem však vždy přestal v zásadě až pět minut po dvanácté.

To poznali moji vnitřní nepřátelé už před deseti lety. Měli na své straně veškerou moc a já byl samotný muž s malým hloučkem přívrženců.

Německo je dnes ve válce tím silnějším

A dnes musím říci, že víra našich vnějších nepřátel v to, že nás mohou skrze svoji moc rozmačkat, je již téměř směšná. Neboť ve skutečnosti jsme dnes my těmi silnějšími. Když dnes sečtu počet lidí, kteří jsou dnes v našem táboře a v tomto táboře bojují a pracují, tak ten přesahuje počet těch, kteří se staví proti nám. To nesnese žádné srovnání s tou situací kdysi.

Dnes se tento boj vede vojensky. My za sebou máme obrovskou německou historii. Angličané říkají, že ještě nikdy neprohráli válku. Oni prohráli mnoho válek, ale oni bojovali v každé válce až do posledního svého spojence. To odlišuje anglický způsob vedení války od toho našeho.

Stačí, abych z naší minulosti vytáhnul jen jednoho velikána, jehož osud je podobný tomu našemu. Fridrichu Velikému nestála po boku ani v té nejhorší chvíli koalice 54 milionů proti zhruba 3,9 milionům. Když dnes srovnám naši pozici s tou jeho, naše předsunuté jednotky s jejich opěrnými body daleko za hranicemi, pak musím tedy říci: Jsou pěkně hloupí, pokud si myslí, že můžou Německo někdy rozmetat, a především, že mi snad můžou vůbec něčím imponovat!

Vím velmi dobře, že tento boj je velmi těžký. A to je také zřejmě rozdíl mezi mnou a řekněme nějakým panem Churchillem. Churchill říká, že jsme, říšský maršál a já, vedli v poslední době plačtivé řeči. Tak já nevím... Když tedy někdo někomu praští zprava a zleva a ten potom řekne, že je to absolutní defétismus, tak potom nemá cenu se s někým takovým bavit.

Vichřice z východu mohla zpusťit Evropu už v roce 1939

Mě již od roku 1939 není vůbec do breku. Předtím jsem však byl velmi smutný. Neboť jsem činil všechno, abych zabránil válce. V těchto dnech vydal Sven Hedin knihu, ve které chvályhodně doslovně cituje moji tehdejší, skrze Angličany zprostředkovanou, nabídku Polsku. Musím říct, že jsem pociťoval jisté chvění, když jsem znovu pročetl tuto nabídku. A mohu děkovat jen Prozřetelnosti, že to všechno zařídila jinak. Potom by totiž, z toho, co dnes všechno již vím, byla bývala přijata tehdejší nabídka, tak by Danzig (Gdaňsk) byl německý, ale jinak by

všechno zůstalo při starém. Věnovali bychom se našim sociálním úkolům, pracovali bychom, zkrášlovali bychom naše města, stavěli bychom bytové kolonie, dávali bychom do pořádku naše cesty, zřizovali bychom školy, budovali bychom skutečný nacionálněsocialistický stát. A na brannou moc bychom tak pravděpodobně vydávali velmi málo. A jednoho dne by se rozbouřila tato vichřice z východu, přehnala by se přes Polsko a než bychom to postřehli, tak by stála pár, sotva 150 kilometrů východně od Berlína.

Že k tomu nedošlo, za to děkuji těm pánům, kteří tehdy odmítli. Ostatně: Před třemi lety jsem to také ještě nemohl tušit. Před třemi lety jsem z toho byl smutný. A když bylo potom polské polní tažení u konce, chtěl jsem ještě jednou nabídnout ruku k míru. Ten by tyto protivníky nestál nic. Víte, že to odmítli. Byl jsem nucen vést další a další polní tažení. A znovu jsem se v roce 1940 pokusil nabídnout ruku k míru. Byla opět odmítnuta. Tím byl pro mě tento případ vyřízen! Neboť každá nabídka míru byla těmito protivníky vykládána jako slabost a proto vyhodnocována ke škodě Německé říše. Tím by bylo nezodpovědné pokoušet se o něco takového ještě jednou. Bylo mi jasné, že teď je možné jen jedno: Jeden stát nebo jeden svět musí nyní padnout! Buď ten náš, nebo ten druhý. My nepadneme, takže padne ten druhý!

Vzpomeňte si, moji staří spolubojovníci, jak často jsem podával svoji ruku vnitřnímu nepříteli. Jak dlouho jsem se snažil je získat, jak jsem o ně usiloval. To všechno jsem činil, abych dosáhnul rozumného porozumění. Teprve, až to již bylo marné, jsem se rozhodl sáhnout k prostředkům, které je možné prosadit, když zdravý rozum začne mlčet. To byli naši SA a SS. A konečně nadešla hodina, kdy jsme se s těmito protivníky vypořádali. A sice jak! Tento vnitřní boj byl možná zdánlivě lehčí než boj s vnějším světem! Ve skutečnosti byli muži, kteří kdysi vedli boj uvnitř také bojovníky s vnějším světem a jsou dnes opět bojovníky uvnitř i směrem ven. Neboť to je pro nás nacionální socialisty důvod být hrdými. Když tehdy bojovalo buržoazní Německo, skládající se z narcisů, měšťáků, centralistů atd., tak – abych uvedl jen jeden příklad – z poslanců Říšského sněmu padli v průběhu války z celkových dvou milionů obětí dva poslanci. Nacionálněsocialistický Říšský sněm ztratil doposud, myslím, 30 svých členů na

válečném poli, a to při počtu sotva 350 000 celkových mrtvých. To je přeci zcela jiný poměr! A když počítám poměr mých stranických příslušníků, pak musím říci: Všude tam, kde moji muži SA, moji členové strany, nebo muži SS stojí na frontě, splňují příkladně svoji povinnost.

Odmítané nabídky míru vystřídal nekompromisní boj

I zde se Říše změnila. A především bojovala se zcela jiným vědomím. Vy víte, jaký osud by nás čekal, kdyby měl zvítězit ten druhý svět. A protože tento osud známe, neexistuje zde ani v nejmenším myšlenka nějakého kompromisu. Když tito mužičas od času říkají, že je to zase od nás nějaká nabídka míru, kterou činíme, jen abychom vlastním lidem dodali trochu odvahy. Od nás už se žádných nabídek míru nedočkají. Ta poslední byla vyslovena v roce 1940. Ted' už je jen jedna nabídka. A ta se jmenuje „boj“. Tak jak jsem v určitý okamžik řekl i vnitřnímu nepříteli: S vámi se nelze dohodnout smířlivou cestou. Chcete násilí, tak ho tedy ted' dostanete. A tito nepřátelé byli odstraněni.

Také ještě jiná moc, která byla v Německu velmi silná, mezitím zažila zkušenost, že nacionálněsocialistická prorocství nejsou žádnými frázemi. Je to ta hlavní moc, které za všechno to neštěstí vděčíme: Mezinárodní Židovstvo. Jistě si ještě vzpomínáte na zasedání Říšského sněmu, ve kterém jsem prohlásil: Jestli si Židovstvo představuje, že snad vyvolá válku k vyhlazení evropských ras, pak nebude výsledkem vyhlazení evropských ras, nýbrž vyhlazení Židovstva v Evropě. Vždy se mi vysmívali jako prorokovi. Z těch, kteří se tehdy smáli, se mnozí již nesmějí. Ti, kteří se smějí stále, se za nějakou dobu také přestanou smát. Tato vlna se rozšíří přes Evropu do celého světa. Mezinárodní Židovstvo bude odhaleno v celé své démonické nebezpečnosti. My, nacionální socialisté, se o to postaráme. V Evropě bylo toto nebezpečí rozpoznáno a stát za státem se připojuje k našemu zákonodárství.

K tvrzením cizí vojenské propagandy

A tak v tomto obrovském zápolení vidíme stejně jen jedinou možnost: To jest vítězství beze zbytku. A zůstává už jen otázka, zda vůbec existují důvody o tomto

úspěchu pochybovat. Pokud sledujete naše protivníky v jejich propagandě, pak musím říct, že se to dá srovnat jen s výrokem: „Nebesky jásaje, utrápen k smrti.“ (Citát: Goethe, Egmont III. – pozn. vyd.) Jen maličký úspěch někde stačí a už hýří nadšením, že nás již zničili. Potom se otočí na další stránku a jsou zase celí zarmoucení a zasmušilí. Mohu poukázat jen na jeden příklad: Když si přečtete ruský vojenský zpravodaj od 22. června 1941, tak se každý den dočtete: »Boje nepodstatného« ale i »podstatného charakteru,« »sestřelili jsme trojnásobek německých letadel.« Množství potopené lodní tonáže v Baltském moři je údajně větší než celková válečná lodní tonáž, kterou mělo Německo před válkou. Prý nám zničili tolik divizí, že bychom ani tolik divizí nedali dohromady. Především však: Bojují na stále stejném místě! Tam či onde říkají skromně po 14 dnech, že evakovali nějaké město. Ale obecně bojují již od 22. června pořád na stejném místě! A stále úspěšně! Stále nás prý zatlačují a při tomto pokračujícím zatlačování došli nyní pomalu až na Kavkaz. Já říkám: Pomalu! Rád bych to řekl našim protivníkům, nikoli našim vojákům. Neboť to, co naši vojáci zde předvedli za tempo, je gigantické! I letos to bylo obrovské a historicky jedinečné. Že věci nyní nedělám vždy tak, jak si to ostatní právě přejí – ano, já přemýšlím o tom, co si ostatní pravděpodobně myslí, a dělám to pak z principu jinak. Když tedy pan Stalin očekával, že zaútočíme uprostřed, tak já jsem nechtěl útočit uprostřed. Nejen proto, že v to snad věřil pan Stalin, nýbrž proto, že mi na tom vůbec nezáleželo. Chtěl jsem dojít k Volze, na určité místo, k určitému městu. Náhodou nese Stalinovo jméno, ale prosím nemyslete si, že jsme tam pochodovali právě proto – mohlo by se jmenovat klidně úplně jinak – nýbrž jen a pouze proto, že je tam velmi důležitý bod. Tam se dá totiž odstříhnout doprava 30 milionů tun materiálu, z toho téměř devět milionů tun ropy. Tudy protéká všechna pšenice z oněch gigantických oblastí Ukrajiny a Kubáně a přepravuje se tudy na sever. Přepravoval se tudy mangan. Bylo tam gigantické překladiště. To jsem chtěl zabrat. A víte, že my jsme skromní. My ho totiž už máme! Zbývá tam pouze již jen pár místeček. Nyní ostatní říkají: »Proč tedy nebojují?« Protože nechci způsobit další Verdun, nýbrž protože to chci raději provést zcela malými útočnými jednotkami. Čas přitom nehraje žádnou roli. Žádná loď se již nedostane nahoru po Volze. To je rozhodující!

Také nám vyčítali, proč jsme potřebovali být tak dlouho u Sevastopolu. Protože jsme tam nechtěli rozpoutat další gigantické masové vraždění. Už tak teče dost krve. Ale Sevastopol padl do našich rukou a Krym také padl do našich rukou a my budeme nadále neústupně a vytrvale dosahovat cíle za cílem. A když se teď bude snažit protivník sám zaútočit, nevěřte prosím, že ho budu chtít předejít, nýbrž v tomtéž okamžiku na něj nechám zaútočit. Neboť obrana je pak ještě stále levnější. Jen ať v klidu zaútočí, velmi u toho vykrvácí a my to i přesto ustojíme. V každém případě totiž na Pyrenejích nebo před Sevillou nestojí Rus. To je totiž ta stejná vzdálenost, kterou dnes máme my ve Stalingradu nebo řekněme u Tereku. Dnes jsme všude tam. To nakonec nemůže popřít nikdo. To jsou fakta. A když už to nejde jinak, tak nám říkají, že to je chyba. Potom najednou otočí a říkají, že to vůbec byla chyba, že šli Němci až do Kirkenes nebo do Narviku, nebo teď do Stalingradu. »Co chtějí u Stalingradu, zrovna u Stalingradu? Kardinální chyba! Strategická chyba!« Jen počkejme, zda to byla skutečně strategická chyba. Pozorujeme to na mnoha příznacích, zda to byla tak velká chyba, že obsazujeme Ukrajinu, že obsazujeme železornou oblast Krivoj Rog, že jsme se zmocnili manganových ložisek, zda to byla opravdu taková velká chyba, že jsme se zmocnili Kubáně, snad největší sýpky na celém světě. Zda to byla chyba, že jsme, můžeme s klidem říci, zničili čtyři pětiny nebo pět šestin všech jejich rafinerií, nebo jsme nad nimi převzali kontrolu, že jsme získali, respektive zastavili jejich produkci devíti či deseti milionů tun ropy. Že jsme odstříhli další transport možná sedmi, osmi nebo devíti milionů tun po Volze. A co se ještě všechno chystáme udělat. Jestli tohle všechno byla chyba, to se teprve uvidí. Opravdu nevím, jestli by se bývalo Angličanům podařilo zabrat naše Porúří a Rýn, potom ještě Dunaj, Labe a k tomu také Horní Slezsko. Je to to stejné, jako třeba Doněcko, železorná oblast Krivoj Rog a Kerč. A jestli by třeba také získali naše zdroje petroleje či magdeburskou oblast. Jestli by i potom řekli: »Velkou chybu jsme udělali, že jsme tyto věci sebrali Němcům! Byla to... chyba.«

To ať namlouvají svým vlastním opravdu úzkoprsým a duševně omezeným národům, lhostejno, zda jim pak nějakou část z toho uvěří či ne. Zdá se však, že ani tam tomu všichni nevěří, neboť jsou v tisku slyšet i prohlášení, které jsou občas i velmi rozhořčená a říkají, ať už konečně s těmi nesmysly přestanou.

Pokud to říkají, aby to namluvili nám, tak pak musím říct: Pak opravdu zaměňujete dnešní Německo s Německem, které, co já vím, žilo před kolika staletími. Dnešnímu Německu to nemůžete namluvit. A pokud chcete snad dokonce něco namluvit mně, tak potom mohu říci: Své strategické plány jsem ještě nikdy nedělal podle receptů či názorů druhých. Jistě to byla také chyba, že jsme svého času učinili průnik do Francie a nešli kolem dokola. Přesto se to však vyplatilo. V každém případě byli Angličané z Francie vypoklonkováni. Jistě, byli tehdy ve Francii přeci delší dobu. Myslím, že tehdy už předtím prohlašovali, že tam mají kolem milionu mužů. A nezapomínejme ještě něco, moji členové a členky strany: Oni byli tehdy již tak blízko našich hranic. Měli tam 13 divizí a kromě toho ještě něco přes 130 francouzských divizí a zhruba 24 belgických a ještě 20 holandských divizí. Přímo u našich hranic. U Rýna! U našeho Rýna. A kde jsou dnes?

A když proto dnes říkají, že celkem postupují pro mě za mě někde v poušti... Oni už několikrát postoupili – a pak zase postoupili zpátky... Rozhodující v této válce je, kdo zasadí poslední ránu! A zde můžete být přesvědčeni, že to budeme my!

Stejně je to s jejich produkcí. Oni produkují vše. Přirozeně. A především všechno lépe než my. Když Američané s něčím vyrukují... Četl jsem to před pár dny. Zkonstruovali prý novou ponorku. Když jsem to četl, myslel jsem si hned: To bude určitě zase ta nejlepší. A aby ne! Dole stálo: »Nejlepší ponorka světa, nejgeniálnější konstrukce, v potápění ta nejlepší a nejrychlejší.« Proti tomu jsme my s našimi ponorkami přeci úplní amatéři!

Moji němečtí soukmenovci!

My nespíme! Ani naši konstruktéři nespí. V zimě 1939/40 prohlásil jistý pan Churchill, že ponorkové nebezpečí je zažehnáno. Každý den prý zničil dvě, tři, pět ponorek. Zničil více ponorek, než jsme kdy měli. Nic totiž nezničil, nýbrž já jsem tehdy zase „udělal velkou chybu“.

Ta chyba byla totiž ta, že jsem nechal bojovat jen zcela malou část našich ponorek a tu větší část jsem ponechal pro výcvik mužstva pro nové ponorky. Na

nepřítele šel tehdy tak malý počet ponorek, že se ještě dnes stydím to říct. Ta větší část, a sice více než desetinásobek, tehdy zůstala ve vlasti a cvičila stále nové posádky. A potom od určitého momentu začala i u nás zbraňová výroba. Výrobu zbraní přeci nemohou mít pouze Američané, i když dělají, jako by byli jediní, kdo tomu rozumí. Když říkají, že staví tolik a tolik válečných lodí, ba, když k tomu připočítávají i své korvety a rybářské bárky a potom na to postaví kanón, dobře, může být. Když však všechno spočítáme, rozhodně nevyrábíme méně, jen, myslím si, účelnější lodě než oni. To se opět prokázalo. Opět jsme nyní potopili přes 24 milionů tun – to je skoro o 12 milionů tun více než ve světové válce dohromady a počet ponorek přesáhl dnes významně počet ponorek světové války. A my vyrábíme dál, a sice všechny zbraně.

A když ti pánové na druhé straně říkají, že mají nějakou zázračnou novou zbraň... Ti nemají zdaleka tušení, jestli ji už dávno nevlastníme my. I zde je mým zvykem přijít s novou zbraní tehdy, když je ta stará skutečně už nevhodná. Proč předem prozrazovat nové zbraně? Až doposud se tato taktika vždy osvědčila. My jsme přeci vždycky měli horší zbraně, samozřejmě! My jsme přeci ti, kdo mají horší vojáky, to je přeci jasné. My máme také daleko horší organizaci! Kdo by se taky divil, když tyto organizační génie, jako třeba Churchilla a Coopera a Chamberlaina a ty ostatní lidi... nebo dokonce Roosevelta – tohoto organizátora par excellence – když tyto lidi srovnáme, tak jsme byli přirozeně organizačně naprostí amatéři. To je přeci jasné. My jsme však doposud dosahovali jednoho úspěchu za druhým a to bylo rozhodující. Vždyť to bylo přeci to stejné uvnitř, moji příslušníci strany. I uvnitř jsme prý přeci byli neustále těmi horšími. Nic jsme prý neuměli, neměli jsme podle nich žádné schopnosti. Ale jednoho dne jsme dostali do rukou moc. A to bylo rozhodující.

Je pochopitelné, že nelze v takovém celosvětovém zápole, které se nám dnes vyjevuje, počítat s tím, že budeme mít stále nový úspěch týden co týden. To je nemožné. To však není vůbec rozhodující. Rozhodující je, že se pozvolna zaujímají pozice, které protivníka musí zničit a které se potom také udrží, že se opevní tak, že je již nebude možné získat zpět. A zde mi můžou věřit: Co je jednou naše, to

držíme skutečně tak pevně, že v této válce se tam, kde už stojíme my, nikdo jiný nedostane. Na to se mohou spolehnout.

Kromě toho se tato válka od té doby strašně roztáhla. K našim spojencům Itálii, Rumunsku, Maďarsku, Finsku a všem těm ostatním evropským národům, Slovákům, Chorvatům, Španělům atd., kteří zčásti stavěli do pole dobrovolníky, jako třeba nordičtí dobrovolníci, k tomu přibyla ještě další světová mocnost. Světová mocnost, která prý také trvale zažívá porážky. Od počátku vstupu Japonců mají prý jen neúspěchy. Všechno byla chyba, co Japonci činili. Ale když ty chyby sečtete, tak vám z toho vyplyne něco podstatného. Oni dostali asi 98 procent pryžové produkce Američanů, obdrželi největší produkci cínu světa, dostali obrovské zdroje ropy atd. Tedy, když někdo dělá takovéhle chyby, může být s nimi spokojen. A obráceně dosáhli ti ostatní jen samých vítězství, geniálních, odvážných, heroických, promyšlených vítězství – se svými velkými vojevůdci. Jako Mac Arthur a Wavell, nebo s někým z těchto velikánů, jaké svět ještě neviděl.

Ti gauneři již píšou tlusté knihy o vojevůdcích minulosti, a přesto ti lidé, kteří žádné vojevůdce neměli, to dnes v této válce dotáhli dále, než ti, kteří jsou vojevůdci požehnaní.

Poučení ze zhroucení hnutí v roce 1923

Právě v dnešní den, který pro nás představuje vzpomínku na největší zhroucení našeho hnutí, mohu jen říci: Pro nás nacionální socialisty musí tato vzpomínka představovat nesmírné posílení, navzdory všem nebezpečím se nikdy nenechat zviklat, nikdy neuhnout, postavit se každé nouzi a vydržet i tehdy, když nepřítel hrozí. Pak se musí člověk hlásit k Lutherovým slovům: „A i kdyby byl svět plný ďáblů, nám se to přece podaří!“

Právě dnes pohlížím do budoucnosti s velkou jistotou, poté co jsme přečkali minulou zimu. Zimu, kterou jsem tehdy, když jsem k vám mluvil před rokem, nebyl s to rozpoznat v celé její hrozně nebezpečnosti. Dnes pohlížím do budoucna úplně jinak. Tehdy na mnoha myslících lidech tak nějak spočívala tíha vzpomínek

na napoleonský osud z r. 1812. A tu byla zima z roku 1812 jen přesně z 50 procent tak chladná ve srovnání se zimou, kterou máme za sebou v minulém roce. V tomto roce jsme připraveni úplně jinak. Možná bude i v této zimě jednomu či druhému chybět to či ono, ale celkově jsme na tuto zimu vyzbrojeni úplně jinak. To mohu říci. I kdyby měla být přesně tak těžká jako ta poslední. Všechno to, co se nám přihodilo minulou zimu, se nám tentokráte nestane. A jistě, jednou jsem zmínil, že jeden velký filosof vyslovil myšlenku, že když muže rána neskolí, učiní ho ještě silnějším. A tedy říkám: Ty rány, které nás minulou zimu neskolily, nás učinily ještě silnějšími.

Ať už stojí fronty kdekoli, Německo bude neustále bránit a přecházet do útoku a já nepochybuji ani vteřinu, že náš postup se nakonec setká s úspěchem.

Když dnes Roosevelt realizuje svůj útok v severní Africe s poznámkou, že ji musí chránit před Německem a Itálií, pak není třeba nad frázemi tohoto starého gaunera ztrácet ani slovo. On je bezpochyby obergangster celého toho klubu, který stojí proti nám. Avšak rozhodující a poslední slovo neřekne rozhodně pan Roosevelt. O tom může být přesvědčen. Všechny naše údery připravíme jako vždy od základu pečlivě. Však vždy přišly také ve správnou dobu a žádný výpad, který proti nám byl veden, ještě nevedl k úspěchu. Už tu byl také jednou triumfální křik, když první Angličané přistáli v Buloni a pak postupovali. Po šesti měsících byl tento triumfální křik pryč. Dopadlo to jinak. A dopadne to i nyní jinak. Můžete mít plnou důvěru, že vedení a branná moc dělají vše, co uděláno být musí a může. Jsem však pevně přesvědčen, že za vedením a brannou mocí stojí především německá domovina a zvláště za mnou celá nacionálněsocialistická strana jako zapřísáhlé společenství.

Dnešní bojující Německo je jiné než to císařské

To, v čem se dnešní doba liší od té někdejší, je právě to, že za tehdejším císařem nestál žádný národ, zatímco za mnou stojí jedna z nejvelkolepějších organizací, která kdy byla na této zemi vybudována. Ona reprezentuje německý národ. A co ještě dále odlišuje dnešní dobu od té někdejší, je skutečnost, že na špici tohoto národa nestojí nikdo, kdo by v době krize šel do zahraničí, nýbrž že na jeho špici

je někdo, kdo vždy znal pouze boj, a tím také vždy jeden princip: Bít se, bít se a opět bít se!

A ještě něco odlišuje dnešní Německo od toho tehdejšího: Tehdy mělo vedení, které nemělo kořeny v národě. Byl to přeci jen ještě pořád třídní stát. Dnes jsme uprostřed dokončení toho, co vyrostlo z tehdejší války. Neboť když jsem se vrátil z války, přinesl jsem prožitky z fronty do vlasti. Z tohoto prožitku z fronty jsem si vybudoval svoji nacionálněsocialistickou národní pospolitost. Dnes vstupuje nacionálněsocialistická pospolitost na frontu. A vy si na mnoha věcech všimnete, jak se naše branná moc měsíc od měsíce stává více nacionálněsocialistickou, jak stále více přijímá ráz nového Německa, jak se stále více odstraňují všechny předsudky a třídní hodnocení, jak se zde německá pospolitost měsíc co měsíc stále více prosazuje a jak na konci této války německá pospolitost zažije to, že se osvědčila – to odlišuje dnešní Německo od toho tehdejšího.

A tomu vděčíme za neuvěřitelné hrdinství na frontě. Hrdinství milionů jednotlivých vojáků, známých a neznámých, hrdinství desítek a desetitisíců statečných důstojníků, kteří se svými muži pociťují stále více než jednu pospolitost. Oni z této pospolitosti také částečně vyrostli. Odstranili jsme přeci všechny bariéry. Tak jako může ve straně každý zaujmout jakoukoli pozici, když je schopný, tak jako je i tomu nejchudšímu synovi národa otevřená jakákoli pozice ve státě od té doby, co převzala vedení naše strana, přesně tak je tomu i u branné moci, a sice nikoli jen teoreticky nebo jako dílčí provedené nařízení, nýbrž v praxi je tomu skutečně tak. Dnes jsou poddůstojníci či svobodníci nositeli železných křížů či dubového listí. Nespočet důstojníků vzešel ze základního mužstva. Budujeme si válečné vojsko uprostřed války, jak to ještě svět neviděl.

A doma pracuje národ. A to musím nyní také německé domovině dokumentovat: V roce 1917 na 1918 byla stávka zbrojních fabrik – a dnes je to jeden přesčas za druhým, práce za prací! Dnes německý dělník doma ví, že kove zbraně pro své kamarády tam venku.

Hodnoty jsou vytvářeny jak na venkově, tak ve městě muži, a především také nespočtem žen. To je skutečně obrovské.

Německo nemá zlato ale sílu idealismu

V jednom však našemu protivníkovi nemůžeme konkurovat: Tak jako byla strana kdysi tou nejchudší a jen skrze svůj idealismus svých přívrženců zvítězila, tak je dnes přirozeně i německý národ, co se týče zlata, tím nejchudším národem světa. My žádné zlato nemáme. Co však máme, je živoucí pracovní síla. To, co máme, je posvátná píle a svatá vůle a to je nakonec v takovémto boji na život a na smrt tisíckrát důležitější než zlato. Neboť co pomůžou Američanům jejich zlaté trezory kromě toho, že si mohou nechat udělat umělý chrup? Kdyby měli deset továren na syntetickou pryž, tak by to mělo větší hodnotu než všechny jejich zásoby zlata, které nashromáždili, dohromady. Já jsem dal stavět jiné věci. My jsme sice do této války nepřišli s žádným zlatem, nýbrž s předpokladem vedení tohoto boje. V každém případě – tank bez pogumovaných kol pásů my Němci nemáme, ale Angličané ho dnes mají. My válku materiálně ustojíme a nyní o to více. Neboť jsme se dostali k bohatství oblastí nerostných surovin, které jsou nezbytné, aby bylo možné v této válce za všech okolností vydržet. A když někdo řekne: »Není to nikde vidět!« No, to je jednoduché. Jen nevěřte, moji mezinárodní kritikové, že jsme na východě stáli před zničenými železničními mosty či kolejemi, před zničenými vodními elektrárnami, před zničenými doly na železo a uhlí s rukama v kapsách. Ne! V tomto roce se pracovalo. A jak! A to se začíná nyní pozvolna vyplácet. A až nadejde nový rok, tak to se teprve dostaví ovoce této práce. Mohu také zde s hrdostí říci, že se právě přitom nesmírně osvědčila strana. Nespočet chrabrých stranických soukmenovců stojí venku a organizují zde s hrstkou lidí jako rození nacionálněsocialističtí krajští a skupinové vedoucí obrovské oblasti a otvírají tyto oblasti našemu hospodářství, našemu válečnému hospodářství a pro naši potravu a v dalším smyslu potravu pro zachování celé Evropy.

Za celou Evropu a za idealistické hodnoty

Neboť toto není válka, kterou vede Německo samo pro sebe, nýbrž válka, kterou vedeme za celou Evropu! Jen díky tomu je možné pochopit, proč se našlo tolik přátel, počínaje severem a jihem konče, kteří bojují částečně v našich řadách, nebo jako samostatné armády, zařazené k našim spojencům a tvoří tuto

obrovskou frontu světové historie. Je proto našim neotřesitelným rozhodnutím, že ten mír, který už jednou přijde a přijít musí, bude skutečným mírem pro Evropu, a sice bez poručíkování oněch lidí s jejich vytríbeným instinktem pro idealistické a materiální hodnoty.

Neboť jakýpak instinkt má pro idealistické hodnoty pan Eden, to nevíme. Nikdy nic takového neprokázal ani neukázal. Jeho chování o tom také nesvědčí. Především kultura jeho vlastní země není v žádném případě taková, aby nám snad mohla imponovat. O tom pánovi na druhé straně oceánu už vůbec mluvit nechci. My jsme dali světu pravděpodobně více idealistických hodnot než společnost, kterou opečovává Mr. Eden. To stejné platí pro země, které jsou našimi spojenci. Ty se mohou částečně ohlédnout na kultury, oproti kterým je kultura té anglosaské ostrovní říše skutečně nekonečně mladá, abych neřekl přímo infantilní.

Co se však týká materiálních hodnot, tak věřím, že pro ty mají skutečně fajnový instinkt. Ale ten máme my také. Jen s tím rozdílem, že se za všech okolností postaráme o to, aby materiální hodnoty Evropy šly do budoucna k dobru evropským národům a ne nějaké transkontinentální malé mezinárodní finanční klice. To je naše neotřesitelné a nekompromisní rozhodnutí. Národy Evropy nebojují za to, že potom zase přijde pár lidí se svým „fajnovým instinktem“, začnou vykořisťovat lidstvo a nechají za sebou miliony nezaměstnaných jen proto, aby naplnili své trezory. My jsme měli velmi dobrý důvod, proč jsme se odpoutali od zlatého standardu. Chtěli jsme tím odstranit předpoklady pro tento hospodářský směr a tento způsob vedení hospodářství. A je naprosto jisté, že z této války vyjde Evropa ekonomicky daleko zdravější než předtím. Neboť velká část tohoto kontinentu, která byla doposud organizována proti Evropě, je nyní postavena do služeb evropských národů.

A když někdo říká: »Aha, takže vy chcete tedy přesadit Holanďany?« Já nechci nikoho přesazovat, ale věřím, že bude mnoho lidí šťastných, když dostanou vlastní kousek orné půdy a když na ní budou moci pracovat a ne se tak namáhat a plahočit, jak je tomu v této době na tomto národy přeplněném kontinentě.

Především však budou šťastni, když výnos z jejich práce připadne jim samotným a jejich národům a ne trezoru, který stojí někde v nějaké bance v Londýně nebo v New Yorku. Proto věřím, že konec této války bude také zhroucením této vlády zlata a tím také koncem celé té společnosti, která je na této válce vinna.

Mise nacionálněsocialistické strany je nám všem jasná. Nemusím to zde opakovat. Nacionální socialismus byl vždy zjevem boje. Uvnitř mnoho, mnoho let a nyní jím musí být i směrem ven. Proto vyžaduji od každého člena strany, že bude stejně jako v době boje o moc nanejvýš fanatickým nositelem víry ve vítězství a v úspěch. Dnes je to možná lehčí než tehdy. Dnes musím obdivovat každého mého někdejšího člena strany, všechny ty muže, kteří věřili tomu malému neznámému vojákovvi ze světové války. Tito muži, kteří za mnou tehdy šli, kteří za mě tehdy nasadili život, kteří dali svůj život nejen ve Staré říši, nýbrž ve Východní marce, v Sudetech a krom toho také v jiných zemích. Patří jim můj obdiv.

Dnes před námi stojí naše společná ohromná říše v boji za bytí či nebytí celého našeho národa. Každý nacionální socialista, který mi tehdy věřil, může být dnes jen fanatikem v boji s vnějším světem. On se musí probojovat ke stejným fanatickým důsledkům, které jsme měli už tehdy my.

Jsou protivníci, u kterých neexistuje žádný pardon, nýbrž u kterých je jen jedna možnost: Buď padneme my, nebo padne protivník. Jsme si toho vědomi a jsme dost muži na to, abychom tomuto poznání s ledovým klidem hleděli do očí.

A to nás odlišuje od těchto pánů v Londýně a v Americe: Jestliže od německého vojáka požaduji hodně, pak nepožaduji více, než k čemu jsem byl sám vždy odhodlán. Pokud požaduji od německého národa mnoho, pak nepožaduji více, než já sám pracuji. Když požaduji mnoho přesčasů, tak sám vůbec nevím, co je v mém životě vlastně přesčas. Neboť každý jednotlivec má to štěstí, že se za určitou dobu může vzdálit od své práce a potom je svobodný. Mojí prací je osud Říše. Já se od ní vzdálit nemohu, pronásleduje mě den co den od té doby, co jsem vystoupil na špici národa, ba i v těch dnech šedé bídy, naříkání, obav a zhroucení. Od této chvíle by mi byla každá dovolená pro smích. Co je pro mě dovolená? Mojí

prací je Německo, můj národ, jeho budoucnost, budoucnost jeho dětí. Nepožaduji tedy od nikoho jiného více, než požaduji sám od sebe, nebo co jsem sám připraven udělat.

Vrátit úder v ten pravý okamžik

Já vím, že moji staří členové strany představují jádro tohoto hnutí a že ve vzpomínce na první krvavé oběti, které jsme přinesli, kráčí příkladně v cestě národa a že se k nim připojují statisíce a miliony nacionálněsocialistických funkcionářů, členů strany, příslušníků připojených svazů. Společný pochod všech našich mužů SA a SS, pochod mužů Pracovní fronty, pochod mužů Říšské pracovní služby atd.; zkrátka celý nacionálněsocialistický německý národ. To je dnes to úžasné, že již nestojíme sami v poušti jako kazatelé, jak sem to kdysi zažil já, nýbrž že každé slovo, které vyslovíme směrem do národa, se dnes setkává s tisícinásobnou ozvěnou. A když se protivník domnívá, že nás něčím obměkčí, tak se mýlí. Nehne se mnou, abych sešel z cesty za svým cílem. Přijde hodina, kdy vrátím úder a pak i s úrokem a úrokem z úroku.

Vzpomínáte si na dobu, kdy jsme jako členové strany museli dbát na to, abychom nepřekročili rámec legality. Jak často za mnou přicházeli členové strany a říkali: »Vůdce« – tehdy mi také ještě říkali »šéfe« nebo říkali také »Adolfe Hitler, proč nemůžeme vrátit úder? Proč si to musíme nechat líbit?« Musel jsem je tehdy roky nutit chovat se tak, aby neohrozili naši legalitu. Tehdy jsem také s těžkým srdcem musel vyloučit z hnutí ty členy strany, kteří si mysleli, že nemohou tohoto rozkazu uposlechnout. Rok co rok, než přišla hodina, kdy jsem je mohl zavolat zpět.

Tak je tomu i dnes. Musím kolikrát po měsíce něčemu přihlížet. Nemyslete si, že mi to nerve srdce, když slyším o těch leteckých útocích. Víte, že jsem to dlouho nechtěl udělat. Například na Paříž jsem nenechal svrhnout jednu jedinou bombu. Než jsme zaútočili na Varšavu, tak jsem na ně pětkrát směřoval výzvu, aby se vzdali. Prosil jsem, aby byly ženy a děti poslány pryč. Ani náš vyjednaváč nebyl přijat. Vše bylo odmítnuto a teprve potom jsem se rozhodl učinit to, co je v souladu se všemi válečnými zákony. Když začala Anglie bombardovat naše města, tak jsem nejdříve tři a půl měsíce vyčkával. Již tehdy byli mnozí, kteří se ptali:

»Proč jim neodpovídáme? Proč nemůžeme vrátit úder?« Byli jsme již na to dost silní, abychom to udělali. Čekal jsem v domněnání, že se ještě přeci vrátí zdravý rozum. Ale nevrátil se. Věřte mi, dnes je to jiné. Já si to všechno dobře pamatuji. Oni to tam na druhé straně ještě pocítí, že německý duch vynalézavosti nespál, a dostanou takovou odpověď, že jim z toho půjde hlava kolem.

A již dříve jsem to musel lidem párkrát říci: To, že delší čas nemluví, neznamená, že jsem ztratil hlas, nýbrž to znamená, že jsem řečnění nepovažoval za nutné. I dnes je tomu tak. Co mám dnes říkat? Dnes mluví konec konců fronta. Všechno ostatní je omílání slov. Jen ve výjimečných případech se chci ujmout slova. Neboť řeč fronty je velmi výjimečná řeč, která tak jako tak zavazuje každého jednotlivého Němce. Kdo čte hlášení naší branné moci a nepřihlásí se fanaticky ke svému národu, když neustále slyší o nespočtu hrdinských činů, tomu není ani řečněním pomoci. A cizina? Pro cizinu stejně nehovořím. Nikdy jsem nehovořil pro cizinu. Já hovořím jen ke svému německému lidu. Jestli mě u toho cizina poslouchá nebo ne, je mi úplně jedno. Když pan Roosevelt říká, že neslyší mé projevy, tak mohu jen říci: Já ale nepronáším projevy pro pana Roosevelta. Jednou mi poslal své bláboly telegramem a já mu na to dal zdvořilou odpověď. Ale jinak se s panem Rooseveltem nebavím. S ním hovořím jen jedním instrumentem, kterým se dnes dá ještě hovořit, a tento instrument hovoří dostatečně jasně a hlasitě. Jinak hovořím jen ve výjimečných případech k hnutí a ke svému vlastnímu německému lidu. A všechno, co takovým projevem mohu říci, je vždy jen jedno:

Myslete bezpodmínečně, muž a žena, jen na to, že v této válce se rozhoduje bytí a nebytí našeho národa. A když to pochopíte, tak bude každá vaše myšlenka, každé vaše jednání pro naše Německo vždy modlitbou!

(Zdroj: Adolf Hitler: Projevy. Překlad Pavel Kamas. Brno: Guidemedia 2012. ISBN 978-80-905310-1-7)

Doznávám a znovu tvrdím

(Emanuel Moravec – články z let 1944-45)

Nedávno uvedený dvoudílný film scénáristů Lucie a Josefa Konášových a režiséra Bisera Arichteva Anatomie zrady opět otevřel diskusi o historii zavržené postavy české protektorátní reality, novináři, vojákové a politikovi Emanueli Moravcovi. Jeho role v našich dějinách je mnohostranná. Od účasti v čs. legiích přes prvorepublikovou věrnost Masarykovi a ideji československé republiky po jeho mesalianci a posléze aktivní službu nacistickému protektorátu. Film naznačil, že Moravec si své pookupační kroky sám sobě vysvětloval svým vlastenectvím. Mnohokrát zdůrazňoval, že mu jde o přežití českého národa, a to spatřuje jako možné uprostřed válčící Evropy pouze v „ochranném“ lůně Třetí říše.

Během posledního půlroku války sepsal Moravec řadu úvah, postupně reflektujících celkový vývoj mezinárodní situace, která se postupně nezadržitelně vyvíjela směrem k porážce Německa. Ve svých článcích pro časopis Přítomnost a ve svých nedělních úvodnicích pro Lidové noviny, stejně jako v několika rozhlasových projevech se snažil téměř do konce vzbuzovat optimismus a víru v konečné vítězství Říše, ale naproti tomu i s jistým smyslem pro realitu naznačoval možné následky jejího porážení a tím vykresloval i možný poválečný vývoj z pohledu českého národa, který spatřoval jednoznačně v bolševizaci země. Přinášíme několik Moravcových článků a projevů z tohoto období jako dokument toho, jakou podobu měla tehdejší propaganda. Moravec, chceme-li či nechceme, patří k našim dějinám, a je tedy třeba znát i jeho vklad k této historii. Verdikt nad ním si jistě dokáže každý učinit snadno sám.

Bláhové touhy a konce (rozhlasový projev 30. 12. 1944)

V roce třicátém devátém, šest dní před počátkem této války, u mikrofonu jsem Polsku předpověděl, že zahyne jako žoldněř odumírajícího západu, nezačne-li nový život v rodině středoevropských národů, která pod vedením Německa svým hospodářským rozkvětem záhy zastíní západ i s Amerikou. Političtí karbaníci

tvrdili, že jsem přišel o rozum. Tehdy byly v módě tak zvané polské vtipy. Uplynuly tři týdny a vtipálkům ztuhl smích v hrdle. Nepolepšili se však. Poněvadž jsem měl pravdu, zanevřeli na mne ještě více a vždy čas od času mi předpověděli zlé konce přesně na den. Právě před pěti lety nějaká mafie mi sdělovala, že přestřihne nit mého života 15. května 1940, kdy francouzsko-britské jednotky potáhnou Václavským náměstím.

Trpělivě jsem čekal. Za měsíc po 15. květnu pochodovala německá vojska Vítězným obloukem v Paříži. Pak to prorokování trochu polevilo. Před dvěma lety se s ním opět roztrhl pytel. Nepřítel zahájil ofensivu na Donu, v Egyptě. Přistál ve francouzské severní Africe. Na říšská města začaly dopadat pumy z amerických letadel. O Novém roce 1943 bylo mi v anonymním dopise slavnostně oznámeno, že 1. května, tedy za pouhé čtyři měsíce, v Praze si podají ruce Američané s bolševickými vojáky. Ani tento termín nesouhlasil. Ale pravý tanec politických čarodějů nastal po vypřáhnutí Itálie. Poněvadž Vilémovo Německo nepřechalo zhroucení Rakouska-Uherska ani o dva týdny, konec války byl našimi bodrými mafiány určen na svatováclavské posvícení roku 1943.

Rok čtyřicátý třetí měl být věrnou kopií roku osmnáctého. V opuštěných koutech demokratičtí patrioti s oblibou malovali číslici 18. Poněvadž se nic nestalo o svatém Václavu, čekal jsem 28. říjen. Ale i v tento den Němci stáli ještě 200 km na jih od Říma. Mafiáni byli zklamáni. Anglo-Američané jim postupovali příliš pomalu a bolševici nemile rychle. Že s bolševiky nejsou žádné špásy, o tom se tisíce českých lidí přesvědčilo na vlastní kůži v Rusku.

Náš bodrý mafián si představoval spojenecké vítězství jako reprisu roku 1918. Bolševici že se spokojí vřelými díky pánů demokratů, kteří obnoví evropskou mapu 1937, s tím malým rozdílem, že Německo, Itálie a Maďarsko budou menší a na jejich účet že přibude Polsku, Česko-Slovensku a Jugoslavii. V Praze měla vládnout po staru politická pětka. Že by komunisté byli v třetí republice přizváni do vlády, nikomu se ani nesnilo. Komunisté se měli spokojit s tím, že se obnoví spojenecká smlouva se Sovětským svazem a že se na bolševiky přestane nadávat. Na sklonku r. 1943 ve spojeneckém táboře se situace od základů

změnila, když italská kapitulace Velkoněmeckou říší nezachvěla. Stalin přišel s přesnými politickými požadavky. Jedním bylo, aby Churchill s Rooseveltem přestali háuzírovat s Atlantickou chartou, která byla zahrocena proti Sovětskému svazu, poněvadž slibovala obnovení poversailleské Evropy. Stalin se postavil proti restauraci demokratické Evropy. Žádal rozdělení evropského území na část sovětskou a na část anglo-americkou. Do věcí evropských národů, žijících v části sovětské, nesmí se napříště vměšovat Anglo-Američané, ale v evropských státech pod anglo-americkou patronací mělo být komunistické straně přiznáno vedoucí místo. V Teheraně Churchill s Rooseveltem přijali podmínky Stalinovy. Pro český národ bylo při tom důležité, že byl pány demokraty postoupen Sovětskému svazu jen proto, poněvadž žije na východ od čáry Terst-Štětín, která v případě spojeneckého vítězství měla v Evropě tvořit hranici mezi kapitalistickým západem a bolševickým východem. Když to bylo v Londýně Benešovi sděleno jako výsledek moskevských předporad spojeneckých zahraničních ministrů, nebylo mu valně. Cítil se zrazen drahými anglosaskými spojenci po druhé.

Aby zachránil, co se ještě dalo, rozjel se Beneš do Moskvy, kam dorazil po teheránské konferenci. Kreml se mu vysmál, když mu nabídl obnovení a rozšíření spojenecké smlouvy z roku 1935. Měl však pochopení pro trapnou situaci, v níž se nyní ocitli nenapravitelní čeští demokraté. Úlohy se vyměnily. V roce 1935 Beneš ujistil Moskvu, že bude hodný na domácí bolševiky. V roce 1943 slíbila Moskva Benešovi, že bude hodná na jeho demokraty, budou-li poslouchat, co se jim nařídí z bolševického tábora.

Beneš není natolik na hlavu padlý, aby nevěděl, že jeho smlouva moskevská z prosince 1943 představuje pouze válečné provisorium. Stalin má s tímto prostorem a s jeho demokraty zcela jiné plány. De Gaulle se také domníval ještě před několika dny, že spojeneckou smlouvou s Moskvou zkrotí francouzské komunisty. Už dnes pozoruje, že se v tom směru přepočítal. Smlouvy platí pro sověty jen s těmi státy, na jejichž území nevstoupil ještě sovětský voják. Český národ, vzdělaný, tvrdý a vlastenecký, není žádným příjemným soustem pro Sovětský svaz. Proto česká náročnost má být po sovětsku zlomena. Moskva nikdy neobnoví nějakou československou republiku a k tomu dokonce demokratickou.

Moskva má v plánu nejen utvoření samostatné sovětské republiky karpatské a slovenské, nýbrž také zřízení sovětské republiky moravské. To Beneš ovšem dnes ještě neví. Bude to obdoba bosenské sovětské republiky, kterou Brož-Tito ohlásil před nedávnem, ač není bosenský národ.

Jedno mu však už Moskva nechce trpět. Plete-li si totiž rok 1944 s rokem 1935 a když si znovu začíná hrát na Cavoura střední Evropy. Proto dostal počátkem prosince Jan Masaryk tolik vyhubováno v sovětském listu „Vojna i rabočij klas“ za tvrzení, že třetí republika bude mostem mezi Sovětským svazem a západní Evropou. Sovětský úřední dopisovatel ve vzpomenutém listu prohlásil, že Moskva takový most nepotřebuje a že si už upraví své vztahy k západu bez cizí pomoci. Od prosince r. 1943 pro politiku britskou a americkou jsou české země územím uzavřeným. To víme my a to se stydí přiznat londýnští emigranti. V Teheraně si vynutil Stalin také zřízení druhé fronty. A tak po přistání Anglo-Američanů v Normandii nic netušící mafiáni pokračovali v prorokování. Po zradě Bulharska, Finska a Rumunska byl konec války stanoven na září. Pak byl přeložen na 28. října, a když ani to neklapalo, tedy na svátky vánoční. Zatím bolševici od východu obsadili území bývalé Podkarpatské Rusi a část východního Slovenska. Před měsícem jsem se tázal u mikrofonu, proč Beneš se svou londýnskou vládou nepřesídlil na to „osvobozené“ území, aby tam obnovil demokratické poměry?

Něco tu patrně zcela neklape. A co to je, to nám Beneš prozradil ve svém štědrovečerním rozhlasovém projevu. Naše bodré mafiány některé jeho vývody podivily. Beneš po nás opakuje, že tato válka má a bude ještě mít ráz sociální revoluce. Poněvadž Beneš nacionálnímu socialismu upírá právo na sociální revoluci a západní kapitalismus se proti každé sociální revoluci staví, sociální revoluci může tedy organizovat jedině bolševismus. Dále tvrdil Beneš o Štědrém dnu, že se Evropa nemůže vrátit po německé porážce do poměrů z roku 1918. Proto prý v každé evropské zemi, od Němců osvobozené, dojde k boji za nový řád. Tak tomu bude také u nás. Beneš ohlašuje, že do vlády třetí republiky bude přibrána krajní levice. Nechce přímo jmenovat bolševiky.

Beneš myslí však znovu na bolševiky, když úzkostlivě projevuje naději, že u nás po válce všichni Češi budou k sobě loyální. Benešovi emigrantští demokraté se o to snaží. Otázka je, zda mu v tom směru vyhoví Moskva. Benešovi nedá totiž spát Řecko, kde proti demokratické vládě, z emigrace přistěhované, postavili se se zbraní řečtí bolševici, kterým nijak neimponovalo, když je tato demokratická vláda pasovala na hrdiny národa a nutila je k tomu, aby se ucházeli o moc ve státě hlasovacím lístkem. Když v roce 1917 Kerenský nabídl Leninovi revoluci cestou tajného hlasování celonárodního, Lenin se mu vysmál a ruské ústavodárné shromáždění, v němž by zasedali bolševici, prostě rozehnal bodáky. Bolševici nehodlají spolupracovat na správě státní. Oni chtějí sami vládnout neomezeně diktátorsky, jak je tomu učil Lenin a jak to praktikuje Stalin.

.Beneš dnes vidí po třetí, že vsadil na špatného koně, když se spřáhl s koalicí kapitalisticko-bolševickou. Ohlásil na rok 1945 konec války s Velkoněmeckou říší, ale současně u nás počátek války občanské, budou-li čeští demokraté trvat na demokracii a nepodřídí-li se bez odmluvy Moskvě. Na rok 1945 prorokuje českému národu tedy stejný, krví zbrocený chaos, jaký postihl Francii, Belgii, Itálii, Rumunsko, Finsko, Bulharsko, Litvu, Estonsko a Řecko. My jsme nezapomenuli, že v Anglii a ve Spojených Státech je demokratická emigrace rumunská a bulharská. Proč se tito lidé ještě nevrátili do svých domovů? Nestalo se tak patrně proto, poněvadž sověty jim odmítly vstupní visum. Nepotřebují přec demokratické živly v zemích, kde připravují diktaturu proletariátu.

Pro nás zní Benešovo bezradné vánoční rozjímání cize. U nás je klid. Vládne tu národní svornost. V šestém roce války netrpíme hladem. Proto Bůh nás chraň před osvoboditeli, jimž v patách klusají občanská válka, chaos, hlad a zbídačení. My si tu den za dnem stále více uvědomujeme požehnání říšské ochrany. Poměry v Evropě, obsazené Anglo-Američany a bolševiky, působí jako ledový obklad na rozpálená čela českých pobloudilců. Čím blíže se nám blíží východní fronta, tím jsou nám také Němci bližší. Z Benešovy řeči cítíme, jak se bojí bolševismu a jak je při tom bezmocný a bezradný. U nás je jasno. Pomáháme Říši v jejím boji. Prosíme Boha, aby dal německému vojáku sílu. Bolševismus k nám nepronikne.

Občanskou válku nepřipustíme. Rok čtyřicátýpátý bude rokem vítězství Velkoněmecké říše a rokem nového, radostného vzestupu českého národa.

Dnes jako tehdy (Lidové noviny 25. 2. 1945)

Předcházející články: Tlak války - Jejich šílení a naše skutečnost - Syn proti otci - Bolavé místo - Není diváků! - Žizň a mír v naší zemi - Trojí ofensiva stepi - Mezi Evropou a Pacifikem - Opět válečné Vánoce - Bláhové touhy a konce - Bezmocné rozpaky - Procitnutí - Jedna ku čtyřem - "NEP" a "NIP" - Nápor nevěřících

Pochopitelnou lidskou chybou je touha dožít se konce, poznali-li jsme už počátek. Při všem chce lidská zvědavost asistovat. A ono to nejde, hlavně v epochách krisí, které se táhnou po celé generace. Epiktet dávno přec řekl, že úlohu si nemůžeme vybírat. To je věc osudu. V naší moci je pouze, jak úlohu nám přisouzenou sehrajeme. A v tom nám radí Epiktet k poctivosti. Každý z nás slouží nějakému vyššímu smyslu, hlavně doléhá-li na nás bolest a s ní otázky po účelu toho všeho.

Život je méně než si myslíme, není-li naplněn službou jiným. S dlaněmi k obloze obrácenými máme právo se ptát, ale za žádných okolností nesmíme opustit místo, jež jsme zaujali jako stráž. Zmáhat překážky a nekrčit se v závětří, když vichřice smrti rve dobu z kořenů, to je především povinností dneška. Tak tomu bylo také za války třicetileté. Tehdy Češi sdíleli společný osud s Němci právě jako dnes. Země obou národů po válce třicetileté celých sto let ležely vysílené. Obyvatelstvo trpělo chudobou. Kultura tu však nikdy neodumřela. Nebyla vyjadřována životem, jak tomu bylo na západě. Utíkala se do lidského nitra. Až do konce 18. století Západ, a s ním hlavně Francie, vysoko čněl nad Evropou a žil svým vlastním životem. Kdo se tam staral, jak říkali, o pronárody za Rýnem, na Odře a Dunaji? A přec z tohoto prostoru, který lemují právě vyjmenované tři řeky, vzešla reformace, jež vzala svůj počátek mezi Čechy a Němci.

Tato válka, v níž hynou miliony nevojáků, v níž se ničí nenahraditelné kulturní památky, je válkou dvou světových názorů, dvou v podstatě naprosto různých vyznání. Nacionální socialismus představuje reformaci kapitalistického demokratismu, tu u nás v Evropě. Je to reformace socialistická, v níž jde o to, aby

kapitál sloužil lidem a ne, jak platí dosud na Západě a na Východě, aby lid sloužil kapitálu. Je přitom lhostejné, zda jde o kapitál soukromý (demokracie) nebo státní (bolševismus).

V třicetileté válce velmi málo dospělých na počátku války dočkalo se jejího konce. Nepřežili ji ani Valdštýn, ani Gustav Adolf. Mnohým se zdálo nepochopitelnou, apokalyptickým úradkem, kataklysmou a koncem světa. Za cenu životů třetiny ba poloviny obyvatel krajů, jež válka zachvátila, rodilo se něco nového, dokonalejší svět. Duše rostou utrpením. Každá nová epocha dějin se rodila v bolestech. V takových chvílích si úlohu nemůžeme vybírat. Osud nám ponechává svobodu pouze v tom, zda chceme úkol osudem nám přisouzený dobře nebo špatně.

Válka se přiblížila našim zemím ze severovýchodu. Několik desítek kilometrů od Čech a Moravy probíhá dnes fronta. Nepřítel se obořil na naše hlavní město ze vzduchu a přitom vraždil bezbranné české civilní obyvatelstvo stejně zhovadile jako vyvraždí města německá. Řadu dní se Praha vzpamatovávala. Pražané nevěřili, že by se něco takového mohlo stát. Nepřátelská propaganda u nás tvrdila, že „Beneš nedovolí bombardování českých měst“. I když spadly pumy na Brno, Moravskou Ostravu, Plzeň, Pardubice a jiná česká města, stále se nevěřilo, že dojde na Prahu. V náboženských válkách vždy tekla krev proudy. Zuřivý protivník ničí české obytné čtvrti jako německé, ostřeluje z palubních zbraní naše pokojné lidi jako Němce. V Londýně byli emigranti poněkud na rozpacích. Plných pět dní o útoku na Prahu mlčeli. Teprve 19. začali ze široka vykládat kdesi cosi. Ve stenogramu této rozprávky čteme: „Chceme vám říci, že jsme nikdy netvrdili a také nikdy nemohli slibovat, že Praha nebo jiné město nebudou bombardovány“. Ač český národ vojensky stojí stranou této války – na říšských frontách není českého vojska – nepřítel pobíjí nemilosrdně český lid. Nejapný komentář emigrace prozrazuje, jak tato je ve skutečnosti bezmocná.

Je příznačné, že surový útok Anglo-Američanů na Prahu byl proveden v době, kdy skupina emigrantů, která se pasovala na „československou vládu“, balila svá zavazadla k cestě na Východ přes Moskvu. Den po vyhlášení spojenecké zprávy no výsledcích konference Tří na Jaltě, na Prahu dopadly stovky pum tříštivých a

tisíce pum zápalných. V rozhovorech, jež trvaly osm dní, mluvili tři spiklenci o všem možném, pouze o Češích, Slovácích nebo „Čechoslovácích“ a „Československu“ nepadlo jediné slovo. Jan Masaryk z Londýna chtěl tuto trapnou skutečnost maskovat tvrzením, že o Československu se nepotřebovalo jednat, poněvadž tato středoevropská otázka je prý už dávno mezi spojenci vyjasněna. Neřekl však jak. Vyjasněna je potud, že území bývalé republiky bylo v Teheráně přiřčeno Sovětskému svazu. Že se na této skutečnosti nic změnit nedá, o tom svědčí cesta emigrantské samozvané vlády na Východ.

Anglie několikrát jemně Benešovi naznačila, že když už sjednal v prosinci 1943 tak těsnou smlouvu s Moskvou, těsnější než s Anglií, proč se do Moskvy neodstěhuje? Beneš váhal. Chtěl si ponechat svobodu v dalším manévrování mezi Západem a Východem. Londýn leží uprostřed mezi Moskvou a Washingtonem. Anglie chce však mít jednou provždy s krku takzvaný problém „československý“, který sama řešila velmi radikálně v roce 1938 v Mnichově a který si vyřídili bez zásahu ostatního světa s Němci přímo Češi a Slováci v březnu 1939, tedy dávno před touto válkou. V Praze je sídlo právoplatně zvoleného státního presidenta, který společně se zákonnou vládou sjednal dohodu s Velkoněmeckou říší, když se Slovensko osamostatnilo. Pro Anglii je otázka naše vyřízena v tom smyslu, že české země nebudou už nikdy samostatným státem. Bud' případnou Sovětskému svazu, nebo zůstanou v rámci Velkoněmecké říše.

Svým odjezdem na Východ Beneš se vzdal každého dalšího jednání se Západem, s nímž napříště může mít spojení pouze přes Moskvu, a i to ne za všech okolností. Košice nejsou Londýn. Beneš věří, že se z Košic dostane rychle do Prahy. V tom směru se však klame. Až německé zbraně prosadí rozhodnutí, jež je v zájmu Evropy, nikdo ze spojenců se nebude zajímat o Beneše, který by se zdržoval v Košicích. Směrodatným zůstane hlas Prahy, českého státního presidenta a jeho zákonné vlády.

Beneš se několikrát dlouze loučil s Londýnem. V posledním svém projevu z 21. února výslovně zdůraznil, že odjíždí na východ jako demokrat. Bylo v tom něco zoufalého, výkřik ovce, která cítí, že musí mezi vlky. V Rusku nikdy nebyla

demokracie. Carský absolutismus dělal od bolševismu pouze šestiměsíční revoluční chaos s vládami knížete Lvova a pověstného Kerenského, které nebyly ani s to svolat ústavodárné shromáždění, které by bylo nakonec demokracii zosobňovalo. V roce 1917 v březnu končil absolutismus carský a v listopadu začal ještě krutější absolutismus sovětský. A do těchto končin se odebírá Beneš demokrat se svou poslední knížkou „Demokracie dneška a zítřka“ pod paží. Mimochodem. V této knize, jež je souborem jeho universitních přednášek z roku 1939, tvrdí, že kdyby nebylo bolševismu, nebylo by v Evropě fašismu.

Co čeká Beneše v Moskvě? Především rekonstrukce jeho takzvaného kabinetu. V jakém směru? Podle poslední zprávy ze Ženevy Beneš před odjezdem prohlásil k zahraničním novinářům, že podle jeho odhadu v třetí republice komunistická strana bude dvojnásob silná, než byla v republice první. To by znamenalo, že v třetí republice komunistická strana by se stala stranou vedoucí, nejsilnější a tím, že by získala nárok na hlavní ministerstva a ministerského předsedu. V emigrantských kruzích londýnských se ostatně rozšířilo nedávno do světového tisku, že Beneš bolševikům hodlá už nyní odstoupit tři ministerská křesla. Jmenovány byly spravedlnost a školství. Od poslední „vládní“ krise, které padl za oběť jako ministr národní obrany Ingr, křeslo ministra národní obrany hlídá Jan Masaryk pro některého bolševika. Bolševik jako ministr spravedlnosti bude ve skutečnosti zástupce NKVD, bolševik jako ministr školství bude zástupcem komsomolu a bolševik ministr národní obrany bude trpným nástrojem sovětského hlavního štábu.

Pro každého ministra bolševika nebude závazným usnesení vlády, v níž zasedá, nýbrž rozkaz strany, jež má sídlo v Moskvě. Bolševik je cizincem ve vlastním národě. Jestliže Beneš předběžně vezme do svého takzvaného kabinetu tentokrát tři bolševiky, tedy je to něco podobného, jako kdyby byl po první světové válce Masaryk povolal do první československé vlády tři Francouze nebo tři Angličany. Stačilo, že k nám tehdy pozval francouzskou vojenskou misi. Co s tou bylo jen za trápení.

At' už tento zápas dopadne jakkoli, Beneš končí svou úlohu s touto válkou. Je to přirozené. On je a zůstane přechodným válečným zjevem. Kdyby tuto válku Říše prohrála, Beneše odstraní Moskva, která nepotřebuje na svém území žádného trojanského koně demokracie. Po vítězství Říše Beneš politicky vyprchá sám. I pokud jde o emigraci, tato válka představuje období války třicetileté. Tehdy česká emigrace se domů nevrátila a odnárodnila se. Podobný osud čeká českou emigraci dneška i v tom případě, kdyby tato válka skončila bez poražených a bez vítězů – novým mírem vestfálským.

Jejich šálení a naše skutečnost (Lidové noviny 5. 11. 1944)

Po první světové válce nastaly pronikavé hospodářské změny v soupeřících táborech, které měly jednotnou hospodářskou soustavu soukromokapitalistickou. Boháči ještě více zbohatli a chudáci dále zchudli. Peníze ztratily ve všech válčících státech na své vnitřní hodnotě, odvažované zlatem. Následkem toho stouply ceny a to u vítězných mocností (Francie s Anglií) asi pětkrát, u přísluhujících národů, jako v ČSR, desetkrát, a u států, jimž byl nadiktován mír, nastala inflace, která dosáhla astronomických cifer a tím peníze zcela znehodnotila. Kdyby tuto válku vyhráli tak zvaní spojenci, opakoval by se hospodářský obrázek z války minulé ještě v ostřejším vydání. Zadlužení kapitalistických mocností je několikanásobně větší než ve válce 1914-18. Toho si jsou vědomi také v Anglii a ve Spojených Státech, kde někteří národohospodáři začínají se bát míru, jako se před šesti lety báli války. Před několika dny podle ženevské zprávy v britském tisku se ozvala tato povážlivá slova: „Co se odehrává nyní v Evropě z poloviny osvobozené, představuje pouze varovné náznaky poměrů, které nastanou v Evropě, až spojenci v této válce zvítězí.“

Kapitalismus se nestará o blaho národů a o potřeby pracujících tříd. Kapitalismus se stará po válce nejprve o své pohledávky, o včasné a bohaté zúročení. Musí-li to být na účet širokých mas a jejich základních lidských potřeb, nebere na to ohled. Před první světovou válkou největší položkou ve státním rozpočtu bývávalo zbrojení. Po první světové válce druhou největší položkou rozpočtovou byl státní dluh, který s položkou na almužny pro nezaměstnané často převyšoval

všechny vojenská vydání. Tak se stalo, že polovina státního rozpočtu padla na vojáky, věřitele a nezaměstnané. Teprve druhá polovina byla obrácena na věci a potřeby užitkové. Po této válce v kapitalistických zemích položky státního dluhu se dostanou na první místo už prostě proto, že tam ani dnes nejsou ještě zaplacené dluhy z první světové války. Toho se hrozí kdekdo a tuší, že toto strašlivé státní zadlužení musí vést k obecnému ochuzení všeho obyvatelstva, k poklesu jeho kupní síly a tím k poklesu výroby a k novému vzrůstu nezaměstnanosti.

Proto Beneš tohoto 28. října už předem by si rád upravil cestu k ústupu od odpovědnosti, když prohlásil: „... finanční, hospodářské problémy našeho státu ihned po válce nám budou dělat jistě zlé starosti. Zadlužení, inflace a neslýchané vyplundrování budou na nás doléhat těžce, daleko tíže nežli po válce minulé. Netěším vás planými nadějemi, ale nestraším vás i černým pesimismem.“ Čím je tato válka delší, tím více tedy kapitalisty děsí mír. Vypisují jednu válečnou půjčku za druhou. Provádějí inflaci a tím podporují už nyní stoupání cen životních potřeb. Kapitalisté se v minulé válce mnohému naučili. Proto po této válce budou hledět co nejrychleji dostat své peníze zpět a proto přitáhnou nejen ve vlastních zemích nýbrž také u svých spojenců daňový šroub co nejvydatněji. Poražené ovšem vysvléknou i z košile. Předzvěsti tohoto hospodářského chaosu a zbídačení pracujících vrstev vidíme v Itálii, ve Francii, v Belgii, kde byl ustanoven poměr mezi dolarem a místním platidlem značně níže než tomu bylo na počátku této války. Znehodnocení měny ve spojenecké Francii je předzvěstí znehodnocení měn jiných, uvážíme-li, že ve Spojených Státech je uložen značný zlatý francouzský státní poklad.

Jak si počíná sovětské hospodářství odpoutané od zlata, nejlépe vidíme na Rumunsku, Bulharsku a Finsku, kde místní měny byly sovětským rublem strašně znehodnoceny. Vzpomeňme si nyní na poměry u nás. Když jsme požádali Říši o ochranu a když došlo ke zřízení Protektorátu, česká koruna byla v Protektorátu přizpůsobena marce v přijatelném poměru. Přišla válka. Říše nevypsala žádnou válečnou půjčku. Občané Německa a Protektorátu disponují svobodně svými úsporami, které aritmeticky vzrůstají. Českého obyvatelstva za posledních pět let

přibylo o 2 a půl procenta. Před Protektorátem Češi měli pomalu podobný mizivý přírůstek nových pokolení jako Francouzové. V zašlé republice populaci zachraňovaly Slovensko s Podkarpatskou Ukrajinou svou převahou porodů nad úmrtími.

Nepřítel ovšem vykládá o svých plánech ve střední Evropě hrůzostrašné věci. Tak z Říše chce udělat brambořiště, z oné Říše, která už za prvé republiky odebírala od nás polovinu vývozu, zatím co Francie a Sovětský svaz každý po dvacítině a Anglie dokonce jen čtyřicítinu. Komu by „demokratické“ Česko-Slovensko prodávalo po této válce, i kdyby nebylo začleněno do Sovětského svazu?

Podívejme se jen okolo sebe! Je pravda, že potravin není přebytek. Je pravda, že tak zvaný lehký průmysl, určený ke krytí soukromých potřeb, byl silně omezen a přebudován na průmysl válečný. V Sovětském svazu však již po celá dvě mírová desetiletí se vládní přízvi těšil jen průmysl těžký a válečný a příslušníci tohoto státu by o tom mohli zpívat veliké litanie. Světová revoluce je tam přednější než potřeby lidského mravence. A v tom je právě podstatný rozdíl mezi nacionálním socialismem a bolševismem, že nacionální socialismus začal budovat sociální blahobyt v Německé říši. Bolševismus není spokojen s tím, že vládne nad územím, které představuje celou šestinu zemské souše. Bolševismus ve jménu svého imperialismu ničí celá pokolení. Neslouží lidu, nýbrž lid musí sloužit jemu a proto je ohavným nesociálním státním kapitalismem.

Čeká příslušníky říšské hospodářská katastrofa po této válce? Ano, ale jen v případě, kdyby Říše podlehla. Po vítězství, které nám nebude Prozřetelností odepřeno, hospodářství nacionálně-socialistické bude pokračovat neztenčeně ve výrobě. Čím více pracovních hodin zaznamená, tím dříve zažehná následky války, tím dříve se dá do stavby toho opravdového, všemi pracovníky vytouženého socialismu. Bolševismus za 27 let vlády nedal svým občanům ani životní úroveň kapitalistických „vykořisťovaných“ dělníků a tím méně životní úroveň dělníka v nacionálně-socialistickém řádu.

Národním jménem nacionálních socialistů není zlato nýbrž miliardy pracovních hodin ve spojení se spravedlivějším sociálním řádem. Po této válce v Říši ještě rok

dva nebude možno snížit pracovní dobu, poněvadž bude nutno bojovat s důsledky války. Stavět se bude a znovu stavět. Z důstojníků budou inženýři a z vojáků stavební osazenectvo. Rozběhne se zvolna lehký průmysl, aby rodině vrátil její teplo a útulnost. Budou se stavět divadla, umění rozkvetne a dítě v nacionálním socialismu bude nejšťastnějším dítětem světa.

U nás nebude inflace, poněvadž nacionálně-socialistickou valutou je práce. U nás nebude hospodářských krisí, poněvadž Říše je imunní vůči mezinárodním bursovním čachrům a zločinům. O tom všem si potom povíme něco více. Blahobyť Říše bude naším blahobytem. Před desíti patnácti lety blahobyť Francie nebyl však českým blahobytem. Tehdy o nás nikdo nestál, poněvadž jsme si nechtěli na vysoké úroky vypůjčovat v zahraničí peníze.

Starosti pana Beneše o český blahobyť po této válce jsou zbytečné. My nebudeme platit žádné válečné dluhy, nebude nás svlékat ani inflace. Starosti kapitalismu, který má z války těžkou hlavu, jsou nám stejně cizí jako plánovaná bída bolševismu. Po válce bude u nás dost potravin a dost výrobků běžné potřeby. Ceny udrží stát na takové výši, aby neohrozily životní úroveň pracujících. Tím se zachová hodnota úspor, jež postupně proměníme na věci užitečné a příjemné. Kdo dnes pod rukou kupuje za neúměrné ceny věci, jejichž výroba byla dočasně zastavena, ochuzuje sebe a své děti, poněvadž po této válce nastane u nás jen jedna inflace a to bude inflace produktů výroby poválečné, neválečné. Říše se nebojí míru. Těší se na práci, která je naším zlatem a životem. Kdo je s námi, toho děti nemusí se obávat zítřka. Hospodářský řád nacionálního socialismu zahubil litou saň kapitalismu, která čas od času si přišla pro těžké oběti miliónů nevinných – saň hospodářských krisí, vyvolávaných zločinnou kapitalistickou spekulací, a chrání současně před bolševickou bídou.

Pro silný český národ ...

(Rozhlasový projev E. Moravce ze dne 16. března 1945)

Včera jsme vzpomínali šesté výročí Protektorátu. To jediné, co se podařilo státnímu presidentu Háchovi pro český národ politicky zachránit z první republiky, kterou jako selský dvůr za necelých 20 let Beneš promarnil v nesmyslném

politickém karbanu. Opuštění celým světem demokratickým i bolševickým, hledali jsme nakonec záchranu u našeho velikého německého souseda. Říše přijala pod svá mocná křídla obě české země ve chvíli, kdy Slovensko se osamostatnilo a kdy Polsko se chystalo vojensky obsadit moravsko-ostravskou průmyslovou pánev.

Dnes bych vám rád připomenul některé skutečnosti z počátku Protektorátu. Říšští činitelé věděli, že český národ je churavý. Ač neválčil, drtivá státní porážka, kterou sklidil pod politickým vojevůdcovstvím Benešovým, jej ochromila. Zde potřeboval čas dělat lékaře. Vy se pamatujete, že vrchní velitel říšských branných sil v Protektorátě tehdy položil věnec na hrob českého neznámého vojína a že Němci tento hrob legionáře zdravili zdviženou pravicí. Nechali nás vyplakat. Nikoho nepronásledovali za to, že byl do 15. března protiříšského smýšlení a že holdoval demokracii. Jen proto se ostatně potuluje v nepřátelské cizině tolik bývalých českých politiků z dob demokracie, poněvadž Říše je ponechávala v klidu a tím jim mlčky umožnila útěk....

Říšský ministr doktor Goebbels prohlásil, že Říše nežádá od Čechů nic, co by bylo proti jejich národní cti. Říše se nepokoušela nás předělávat na nacionální socialisty. Žádala pouze loyaltitu a poslušnost státního presidenta, který jménem českého národa s Říší uzavřel přátelskou smlouvu na věčné časy.

Teprve, když už bylo jasné, že nepřítel připravuje válku a že tu jako předvoj chce užít pošetilého Polska, když Beneš se vynořil opět na politické scéně, přes všechna svá ujištění, že se nikdy už do politiky míchat nebude, Říše se musila starat blíže o vnitřní poměry v Protektorátě a pozorněji přihlížet k tomu, co tu kutí staří političtí profesionálové, nerozumní důstojníci, poblouznění legionáři, prohnání Židé a všichni agenti nepřitelem sem vyslaní.

Válka není žádný žert. Byla-li tu, musila se Říše ostře bránit všem, kteří se proti ní postavili nejen na frontách se zbraní v ruce zjevně, nýbrž také proti těm, kteří v týlu proti ní pracovali tajně. Ale i pak, když už válka byla rozpoutána. Říše žádného Čecha nestíhala za to, co proti Říši podnikal a vykládal před 15. březnem. Typickým příkladem jest ostatně bývalý ministerský předseda Syrový, který přec nařídil na podzim 1938 proti Říši mobilizaci. Tento legionář, poněvadž

nepletichařil proti Říši, žije si klidně ve své vile u Prahy a pobírá dále v neztenčené míře výslužné československého armádního generála.

Když v roce 1941 Říše se ocitla ve válečném stavu se Sovětským svazem a když v českých zemích nepřátelská propaganda vrcholila a zle mátl hlavu nevidoucích českých patriotů, bylo třeba přikročit k rázným opatřením. Zatím co opatření proti Židům byla důsledná, opatření proti legionářům se týkala jen osob politicky pochybných. Leckde vládla domněnka, že co legionář, to Benešovec. Mezi legionáři měl Beneš vždy velmi mnoho protivníků. Jejich počet ještě vzrostl po jeho neslavné mnichovské porážce. Zajímat vás zajisté bude, že ještě dnes se nalézá ve státní a veřejné službě Protektorátu na 8000 legionářů, kteří pověsili politiku na hřebík a hleděli si jen své práce.

Že říšská politika není paušální, je nejlépe vidět na dnešní protektorátní vládě. V žertu jsem řekl jednou panu státnímu ministru Karl Hermannu Frankovi, že od roku 1918 žádná česká vláda nebyla tak legionářská, jako právě ta dnešní. Jen si vzpomeňte, ve které československé vládě, jež měla 18 ministrů, byli kdy více než dva legionáři a z těch jedním byl ovšem nepostradatelný Beneš. Lide český, podívej se dobře na svou vládu! Tři ministři dnešní pražské vlády byli ministry už za první a druhé republiky a další tři byli v první světové válce příslušníky domácího i zahraničního odboje. Velkomyslnost Říše jest ovšem cizí bolševismu, který přec prohlásil, že co nejpřísněji potrestá každého, kdo kdykoliv a kdekoliv jen křivé slovo pronesl o Stalinovi, bolševismu nebo Sovětském svazu. Legionáři se nespokojili řečmi proti bolševismu, oni proti němu také bojovali. Step neodpouští.

Proto postava našeho dnešního státního presidenta bude čnít vysoko nad přemnohými současnými státníky malých národů, až se jednou bude psát historie této války a politických zvrátů, které ji provázely.

Po svém náročném předchůdci zdědil Hácha politické zbořeníště zahraniční i vnitřní. Byl nucen rychle se rozhodovat. Tušil, že zraje v Evropě a na celém světě něco zcela jiného než jen druhá světová válka, ve které, podle představ Beneše a

jemu podobných veličin, měla být obhajována mapa poversailleské Evropy a demokracie.

Už dnes vidíme, že válka dala evropské politice v obou táborech zcela jiný poměr proto, poněvadž není válkou, nýbrž něčím vyšším, osudovějším. Obě myšlenky, za které se mělo v této válce bojovat, patří minulosti, jak poversailleská mapa, tak demokracie, která tuto mapu porodila.

Kdyby na šestině světových pevnin, kterou představuje Sovětský svaz, nebylo bolševismu, dalo se snad hovořit v této válce o zápasu autoritativního tvůrčího socialismu, kterému u nepřítelů říkají krátce fašismus, s kapitalistickým demokratiem. Dnes v šestém roce války už není pochyb o tom, že bolševismus nedělá mouřenína vypočítavé demokracii, nýbrž demokracie bolševismu, který se ukázal mnohem mocnějším, než demokratičtí kalkulanti válečných potenciálů předpokládali. Také autoritativní tvůrčí socialismus projevuje stále obrovitou sílu. Výsledkem těchto špatných výpočtů je, že po této válce budou mapu Evropy a světa upravovat jen ti nejsilnější, buď autoritativní socialismus, nebo bolševismus. Anglo-americká kapitalistická demokracie, ať válka dopadne jakkoli, bude vytlačena z Evropy nejen mocensky, to je, že odsud bude nucena stáhnout svá vojska a vystěhovat své hospodářské instituce. Kapitalistická demokracie vyklidí Evropu také ideově.

Povede-li Evropu nacionálně-socialistická Velkoněmecká říše, o tak zvanou demokracii nikdo tu nebude stát. Demokraté západní ražby budou politickými vysloužilci, které nikdo nebude brát vážně. Buržoasie, pokud se přizpůsobí autoritativnímu socialismu, nebude nijak zkracována a odstrkována. Postaví-li se v čelo Evropy Sovětský svaz, odchod demokracie bude dramatictější a zánik buržoasie tragičtější. Bolševičtí theoretikové přišli před několika léty k unaveným vyhladovělým sovětským masám s výkladem, že diktatura proletariátu je jen přechodným zjevem. Během dvou generací prý vychová bolševismus ze všech poddaných bolševiky a za tu dobu se také uskuteční světová proletářská revoluce. Těch padesát let odříkání a bídy musí si však každý národ odbýt. Národové

Sovětského svazu mají z toho za sebou už 27 let, ale Rumuni, Poláci, Finové, Bulhaři pouze půl roku nebo méně.

Každý národ, který se dostane pod sovětský vliv, musí prodělat všechny fáze bolševické revoluce ruské, která začala postátněním všech majetků a zničením buržoasie jako vedoucí vrstvy. Bolševismus nemůže ani jinak jednat. Před ním jsou dnes ještě veliké úkoly světové revoluce. Musí být tvrdý, krutý a neúprosný. Jestliže dnes manévruje a úslužné demokraty hladí po tvářičkách, je to jen politika ježibaby z perníkové chaloupky.

Před šesti léty státní president Hácha nás uchránil osudu, který postihl řadu evropských národů. Hácha zabránil, aby český národ krvácel za odbyté ideály, kterými mu mávala před očima západní kapitalistická demokracie.

Kdyby byli Poláci v roce 1939 věděli, že tato válka pro ně skončí bolševisací v případě vítězství kapitalistického bloku, zajisté by se do ní byli tak divoce nehali. Také srbští demokratičtí parlamentárníci a Petarovi pučisté by si byli rozmyslili válčit, kdyby jim byl tehdy někdo řekl, že Petar bude musit ustoupit bolševiku Tito-Brožovi. Plných pět let nebylo řadě politiků malých evropských národů jasno, že proti bolševismu kapitalistická demokracie Evropu neobhájí. Teprve osud Rumunska, Finska, Bulharska, otevřel pobloudilcům oči. Kdo v těchto zemích spoléhal na Anglo-Američany, pohořel. Byl prohlášen bolševiky za nepřitele. Co prodělali dosud Poláci a Srbové, toho jsme byli tedy ušetřeni.

Za dobrou politiku hovoří především skutečnosti. Válka trvá pět a půl roku a české země se nestaly dosud bojištěm. Čech je občanem Říše, ale nepodléhá branné povinnosti. Válka přirozeně přivedla k rozkvětu český průmysl, ale ona tak neobyčejně povznesla české zemědělství. Zatímco řada evropských národů byla válkou na straně demokracií přímo zdecimována a dodatečně bolševismem zbídačena a rozdupána, český národ za tuto válku vykazuje větší přírůstek svých příslušníků v posledních šesti letech, než měl předtím za celé desetiletí. Zásahu na tom má nejen klid, který v českých zemích vládne, nýbrž i větší sociální jistota, větší blahobyt a utužení pout rodinných. To jsou tedy ty největší hříchy české pražské vlády: šetřila českou krev, hájila český majetek, střežila bedlivě

české kulturní statky. Emigrace se snaží o pravý opak. Chce, aby naše země se staly bojištěm, dychtí po tom, aby česká krev tekla na frontách, aby český majetek byl plundrován, aby český národ byl decimován, aby česká rodina se opět rozpadla a měla koho oplakávat.

A k čemu by byly takové strašné národní oběti? Před třemi lety emigranti nám slibovali obnovení první republiky, jak byla nakreslena po první světové válce. Ani čtvereční kilometr z ní neměl chybět. A kde jsou ty sliby dnes? Podkarpatská Rus je již zašantročena i s východním Slovenskem. Proto nemohl Beneš přestěhovat se do Užhorodu, jak jsme mu to doporučovali před čtyřmi měsíci. Před nedávnem sliboval, že přesídlí do Košic. Jede prozatím do Moskvy, aby vyslechl instrukce, jak předělat svou takzvanou vládu.

Kdyby mu byl někdo před šesti lety řekl, že bude musit v roce 1945 ve svém kabinetu předsednictvo a hlavní křesla přenechat bolševikům, zajisté to tehdy nikomu nevěřil. Ale ono se bude dít ještě mnohem více, co Beneš nevěří ani dnes. Nedej Bože, aby Říše prohrála. Nikomu by se při tom tak zle nakonec nevedlo jako Benešovi a jeho demokratům. Osud Radesca, Bratiana a Mania je jen stínem toho, jak by po pádu Říše bolševici zatočili se všemi demokratickými živly Evropy.

Zápas s bludem a lží je vysilující. Naštěstí nám pomáhá situace, jak se na evropských frontách vytvořila. Anglo-Američané nestojí u západních hranic Čech a bolševici přitom nejsou až na Visle. Skutečnost je taková, že bolševici stojí u severovýchodních hranic českých zemí a že Anglo-Američané jsou daleko na Rýně. Jsme přesvědčeni, že mnohý z českých spekulantů, kteří hovoří o hodných bolševicích a zlých Němcích, by nakonec ustupoval s frontou německou, aby tu bolševickou bodrost nepocítil.

Emigranti slibovali nám od západu starou republiku a demokracii. Za to měli Češi umírat. Dnes o staré republice nehovoří, ani mnoho o demokracii, poněvadž od východu, kam se odebrali, mohou přinést jen českou republiku sovětskou. Proto rozumný Čech nikdy Protektorát za českou sovětskou republiku nevymění.

Válka není ještě skončena. Nepřítel napírá a bude ještě napírat na všechny německé fronty. Chce válku do léta skoncovat. Jeho zálohy nejsou nevyčerpatelné. Jeho největší spojenci z první světové války „hlad v německém týlu“ a „duševní zhroucení německého velení“ tentokrát nepříteli nenabídly své služby. Musí bojovat o každou píd' střeoevropské půdy a platit za ni potoky krve.

Příští měsíce budou perné. Věřme však v dobrou hvězdu českého národa, kterému v osudné chvíli Prozřetelnost dala pravého muže ve státním presidentu Háchovi. Vyvedl nás z katastrofy, kterou nám připravil Beneš v roce 1938, vede nás obezřetně celou tuto válku. On nás vyvede také z této války s největšími zisky při nejmenších ztrátách. Silný český národ v silné Velkoněmecké říši – to je jeho i náš program.

O pořádek v národě (Lidové noviny 25.3.1945)

Ať tato válka trvá ještě sebedéle, jisté je, že každým dnem se více blížíme jejímu konci. Bylo pravidlem, že v míru politik se má připravovat na válku. Pravidlem zůstává, že za války politik se má připravovat na mír. Proto čím více se blíží konec této války, tím více musíme myslet na nové úkoly, které čekají národ a jeho vedení, až na frontách bude zatroubeno „Palbu zastavit!“. V té chvíli bude zahájena nová válka bez rachotu kulometů a hřmění děl – válka s následky války.

V první válce světové nastal velký přesun peněžních majetků v národech. Malý a střední člověk byl ochuzen, zatím co velkokapitál zmohtněl. S těžkými majetkovými ztrátami dolehla na malého a středního člověka veliká břemena daňová, poněvadž státní dluhy všude dostoupily astronomických cifer. Peníze ztratily na hodnotě. Škody natropené během válečných operací byly na evropském území značné. Na západě bylo zasaženo jen území Belgie a nepatrná část severovýchodní Francie, na jihu část severovýchodní Itálie a Balkán až po Řecko. Na východě Halič a bývalé carské území až po čáru Čudské jezero-Oděsa. Leteckou válkou evropská města trpěla nepatrně. Válka trvala 51 měsíců. Restaurační údobí po první světové válce bylo dlouhé. Plných pět let rvalo, než se dalo do pořádku zásobování potravinami. Když pak po desíti letech v roce 1928 se zdálo, že začíná opravdový mír s novou výrobní a pracovní konjunkturou, šlo o

zjev přechodný. Velká hospodářská krise začala v tomto roce ve Spojených státech a do dvou let zachvátila celý svět. Bytová nouze po první světové válce se uchovala 15 let.

Tato válka trvá již 67 měsíců. Území, která byla v této válce zachvácená operacemi v Evropě na západ od čáry Čudské jezero – Oděsa, jsou čtyřikrát větší než v první světové. Zkázy, které v Evropě způsobilo nepřátelské letectvo, jsou mnohem strašnější škod, jež spadají na účet pozemních operací. Nejvíce postrádala střední Evropa. Proto údobí restaurační po této válce bude mnohem delší než po první světové. Zatím co města trpěla leteckým terorem, venkov byl v některých evropských zemích zasažen také morem záškodnictví, které decimovalo selský stav a přivodilo rozvrat zemědělského hospodářství a s tím naděje na hladomor.

Západní kapitalismus má pro evropské národy dvě vějíčky, na které se je snaží polapit: 1. obnovení demokracie a 2. potravinové zásilky ze zámoří. Ve Francii, Itálii a Belgii více než o demokracii se vychrtlé obyvatelstvo zajímá o zásilky potravin ze Spojených států. Agenti západních kapitalistů stále opakují: Jen strpení. Jakmile Němci budou zdołáni, je konec všeho utrpení. Dnes pro vás nemáme volnou jedinou tunu lodního prostoru. Při tom se dovídáme, že v Anglii snížili přídělky masa a že k stejným opatřením sáhli také ve Spojených státech. Kde jsou tedy ty přebytky, kterými má být po této válce obšťastněna Evropa?

V první světové válce se americký kapitalismus mnohému přiučil. Světová hospodářská krise, která začala počátkem druhého desetiletí míru, měla své kořeny mimo jiné také v zemědělské nadprodukcii Spojených států, která počáteční evropskou poptávkou nepřírozeně zmohutněla. Když Evropa dala do pořádku v několika letech své zemědělství, dostavila se v zemědělství Spojených států pohroma. Roosevelt platil prémie za to, že se neosívalo. Obilím se topilo. Farmy pustly. Pro miliony zbídačelých amerických farmářů našel Roosevelt nakonec zaměstnání z nepatrné části ve válečném průmyslu. Od té doby se americké zemědělství nevzpamatovalo. Tam nikdo už nebude spekulovat ve velkém s novými výdělky na evropském hladu. Spojené státy se po této válce

nespokojí úlohou evropského a asijského věřitele. Kdyby Říše podlehla, daly by se do budování americké světové moci na všech pevninách, vyjma evropské.

Poslední Edenova řeč obsahovala tři pozoruhodnosti. Prohlásil, že Evropa nesmí upadnout pod panství jediné velmoci. To mohlo být namířeno stejně proti Říši, jako proti Sovětskému svazu. Dále řekl, že je konec s britským výhradním panstvím nad sedmi moři. Tím prozradil mocenskou závislost Anglie na Spojených státech. Po porážce Japonska by totiž Anglie nenašla na moři žádného partnera proti Spojeným státům. Loďstva Francie a Itálie nestojí za řeč. Za třetí Eden mluvil o zpusťování, jež vyvolala tato válka a jež bude děsnější, než kdy historie zaznamenala. A právě toto zpusťování, o něž se Anglie tak bohatě zasloužila, je to hrozné, čím nám kráčí vstříc mír. Demokratický kapitalismus tuto pohromu nezvládne! Bolševismus ji však vítá. Jen hladomor, obecná bída a zlomení osobní hrdosti jsou cestou k vypěstování typu sovětského nevolníka, který nemá co ztratit než život, na němž lpí spíše z pudu než z rozumu.

Jediná hospodářská soustava na světě ukázala se zdravou. Ošlehávána plameny války se všech stran německá nacionálně-socialistická hospodářská soustava drží, odolává a bezvadně pracuje. Ani rozsáhlá evakuace obyvatelstva, ani letecký teror jí neotřásl. Ona také jediná po této válce může provést nejrychleji restauraci střední Evropy, obnovit v nejkratší době poměry mírové a nakonec dobudovat opravdový socialismus v nacionálním státě.

Předpokladem pro vítězné a brzké skončení války s válečnými následky je národní kázeň, sociální cítění a nová a nová obětavost. Na evropské poválečné hrůze se nebude vydělávat. Národ bude musit národu pomáhat, soused sousedovi, město městu. Také český národ musí jít do budoucna s jasným plánem práce. Ač patříme mezi několik málo evropských národů, touto válkou prozatím jen málo postižených, musíme se starat o rychlé obnovení předválečných poměrů, jež budou základnou pro dokončení českého sociálního díla národního. Zákon sociální, kterého se dostalo nedávno českým zemědělcům, je jen nepatrným počátkem sociálních reforem, na kterých se u nás plánuje.

I kdyby na naše území se nepřenesla pozemní válka, budeme přec jen nuceni naše české hospodářství, jež je ve vzorném stavu, přizpůsobit potřebám a hospodářským změnám ve střední Evropě. Největším naším odběratelem ještě za bývalé republiky byla Říše. Ona jím také zůstane. Ano. Čím spořádaněji vyjdeme z této války, tím větší evropské trhy se nabídnou české kvalitní práci. Seběmenší nepořádek v národě znamenal by však pro nás po válce nenahraditelné škody. Říše by nám to nikdy neodpustila a naše tříletá politická práce by byla marná.

Najdou se ovšem mudrlanti, kteří mi položí otázku, co je s plánem české práce, kdyby Říše prohrála? V takovém případě, milý rozumbrado, by už žádný Čech nedělal plán české práce a české budoucnosti. Ani Beneš s jeho houfem vyvětralých demokratů se k žádnému takovému plánu nedostane. Kdyby Říše podlehla, plán české budoucnosti by si vypracovali sovětští političtí a hospodářští odborníci v Moskvě. Rozhovor Benešův se zástupcem zahraničního komisaře Vyšinským v Moskvě, jenž se již projevil jako odborník pro bolševisování obsazených evropských zemí, je velmi příznačný. Co asi Benešovi vykládal, můžeme si na prstech vypočítat. Sovětská strategie je nyní velmi domýšlivá. Z čáry Štětín – Terst, která byla v Teheráně Sovětům přiřčena jako západní hranice sovětské zájmové sféry v Evropě, byl zatím dosažen bolševickými divisemi úsek mezi Štětínem a Forstem.

Vyšinský může nyní klást velmi těžké podmínky Benešovi, pokud jde o složení jeho takzvané vlády a politické, hospodářské a strategické úpravy českých poměrů pro případ, že by na české území vstoupila sovětská vojska. Beneš se rozhodl pro týden pobytu v Moskvě. Nemýlíme se, že to bude jeden z nejtěžších týdnů Benešova života a že se nebude nijak lišit od týdne kolem mnichovské konference. V Moskvě se totiž Beneš dověděl, že jako president do nejbližších voleb přestane dělat ministra vnitra, ministra zahraničí a ministra národní obrany, jak to dělal v republice až do svého útěku. V Moskvě Benešovi řekli, že se musí spokojit v české budoucí sovětské republice asi takovou úlohou, jakou hraje v Sovětském svazu Kalinin – totiž žádnou. Politiku v české sovětské republice by podle Vyšinského dělal jedině předseda vlády český bolševik. Rozdíl mezi rokem 1938 a 1945 by byl pro Beneše v případě sovětského vítězství pouze v tom, že v

roce 1938 mohl ještě prchnout do ciziny. V roce 1945 by ho tam Vyšinský už nepustil. Sověty by si už jistě našly nějaký prostředek, aby Beneš zašel na nějakou nemoc nebo nehodu. Ani o jedno, ani o druhé není v Sovětském svazu nouze. Člověk nemusí být žádným prorokem, aby již dnes vytušil, jak tato Benešova donkichotiáda skončí.

Doznávám a znovu tvrdím! (Národní politika 3.5.1945)

O svátku práce a socialismu prožíváme dnes významné chvíle. Mírové ovzduší se k nám přiblížilo skoro na dosah ruky. Jde o to, jak vplujeme do nastávajícího míru. Do války jsme vešli opatrně a přečkali ji dosavad šťastně. Pro českou politiku nastala opět chvíle velikého úsilí.

Postavení českého vlastence je dnes zdánlivě těžké. Zákonnou vládu se zákonným státním presidentem má v Praze ve svém středu. Z Košic se ozývá skupina české emigrace, která se dostala zcela do vleku bolševismu. Košický zájem Sovětského svazu stojí nad zájmy českého národa. Tito lidé štvou k naprosto zbytečnému povstání, jen aby se dostalo podzemí k moci. Ke všemu tomu ještě se v Londýně tyto dny utvořil národní výbor v čele s generálem Prchalou, který odmítá loutkovou vládu košickou a obviňuje ji z bolševického zaprodanectví.

Emigrace vytýkala pražské vládě povolnost vůči říšským požadavkům. Jsme součástí Velkoněmecké říše, která nás chránila. Státní president Hácha sjednal s Říší jedinou možnou smlouvu. Protektorát byl přirozeně méně než samostatný stát, ale jest stále více a mnohem více než za Rakouska království České nebo dokonce země pouze okupovaná. Za války se situace ještě stala spleťtější. Národ musí žít za každých podmínek. Voják se zaň bije na posici vojensky ztracené. Podobná povinnost čeká poctivého syna národa i ve zdánlivě bezvýsledné posici politické. Aby národ žil, potřebuje být zajištěn do všech stran. Postavení pražské vlády bylo před touto válkou jedinečné. Byla uznávána nejen Říší, nýbrž také celým světem. Kdyby nebylo došlo k válce, o zákonnosti pražské vlády nikdo nezapochoval. Vzpomeňme jen, co to dalo pánům emigrantům práce, než byli

západními spojenci připuštěni jako prozatímní vláda, než se začalo trpět Benešovi jeho záhadné presidentství a než se vůbec anulovala mnichovská smlouva.

Dnes, kdy válečné štěstí Říši opustilo, postavení pražské vlády je ještě odpovědnější než před šesti lety. Jak český národ klidně vešel tehdy do rámce Říše, může i dnes v klidu hledat svoji další cestu. Ale v každém případě za vzájemné dohody, jak tomu bylo před šesti lety. Hubování, vyhrožování a zrádcování nikoho nevystraší.

Pokud jde o politiku pražské vlády, chci upozornit na jednu závažnou skutečnost. V dnešním sestavení pražská vláda trvá od 19. ledna 1942. Pouze předseda s místopředsedou si vyměnili nedávno funkce. Od května 1942 zplnomocnil mne, jako ministra lidové osvěty, pan státní president vedením českých politických věcí, za blahovolné podpory předsedy vlády.

Vzápětí poté byla ohrožena existence českého národa atentátem na generála Heydricha. Bili jsme se tehdy o české bytí dobře. To mi musí uznat i ti moji odpůrci, kteří mi vyhrožují lámáním kolem. Před nedávnem západ přinesl zprávu, že z 20milionového polského národa žije dnes na původním polském území jen asi 10 milionů. Kdyby byli Poláci v roce 1939 měli takového Háchu, mohlo jich být dnes 22 milionů.

V posledních třech letech českou politiku v Protektorátě jsem převážně řídil za souhlasu státního presidenta: tedy v kritické polovině války. Směrnice této politiky byla prostá: uspořit českému národu co možná zbytečné ztráty na životech a statcích. Abych dal možnost našemu lidu se politicky uklidnit a orientovat, se zdarem jsem jeho veřejný život odpolitisoval. Politicky představoval náš národ pole nesvědomitě vymrskané, které si potřebovalo odpočinout. Jako nacionální socialista nevytvořil jsem v tomto prostoru politickou stranu. Zkušenosti z Norska, Belgie a Charvátska mi daly za pravdu. Národ byl churavý. Jako s nemocným musilo se s ním zacházet. Když ovšem v horečce se pokoušel šplhat po vysokých římsách, musil být pevnou rukou stržen zpět. Zájem národa vždy musil stát před osobou. To je povinností politika na odpovědném místě a té jsem se v uplynulých třech letech nikdy nezpronevěřil.

Nepřítel není spokojen, že pražská vláda hledá cesty, aby odvrátila od našich krajů válečnou zkázu a aby tu zabránila anarchii, jež přinese hlad, epidemie a obecnou hospodářskou zkázu. Tvrdí-li nepřítel, že se chceme zachránit, zejména prý já před pomstou národa, tedy hraje opět o český osud. Z úst státního ministra Karl Hermanna Franka jste se dověděli, že kolem území Protektorátu stojí stále ještě početné armády, které se přece nenechají napadat zákeřně odzadu. Neustoupíme právě v této pohnuté době žádnému nátlaku různých probuzených svědomí, která se domnívají, že stačí dnes zapíchnout zezadu německého vojáka, aby se zapomenulo na jejich všechna aktivistická alotria v minulosti! Je zajímavé, že v posledních dnech vládě se snažili překážet lidé více z kruhů inteligentských než staropolitických.

V Košicích soptí. Hrozí soudem. Na to je jedna odpověď. Dostavím se na obsítku řádného národního soudu, tak jak se na ni dostavil staříčkový Pétain. Soud dneška nás nezajímá. Důležité je, co řekne soud vyšší zítra, historický soud, pátrající po pravdě. Nevím ostatně, proč bych právě já měl zůstat na živu, když tři moji synové zemřeli a z toho dva za věc Evropy, k níž se upřímně a otevřeně znám. Sedět na lavici obžalovaných vedle maršála Pétaina neznamena, že by člověk byl ve špatné společnosti.

Dohodujeme se s Němci jako rovný s rovným o tom, jak bolesti společně, třeba snad rozličnými cestami, vejdemo do předsíně míru anebo nové války. Ve Frísku totiž není počasí zcela jasné. Jak tato válka probíhala jinak, než si na západě myslili, tak bude také s tím, co tuto evropskou válku zítra vystřídá. Mnoho překvapení čeká chytráky a politické spekulanty.

Tato válka přeorala politicky pomalu celý svět. Unavený, nervově vyčerpaný člověk, často hladový a nezaměstnaný, vrhá se dnes do náručí bolševismu, jako po první světové válce se hnal za demokracií. Také bolševismus ocitl se touto válkou v těžké krizi, která se bude stupňovat, jakmile spojenci mu přestanou dodávat potraviny a suroviny. Krizi bolševismu přivedí sto milionů Evropanů, kteří v této válce se dostali pod sovětskou vládu. Proto při nejmenším s bolševismem opatrně. Nový evropský socialismus bude se rodit v bolestech, ale prosadí se.

Proto je povinností každého Evropana, dohodnout se s každým jiným Evropanem a zapomenout na staré spory. Budte ujištěni, že německý národ nám nikdy nezapomene, že jsme mu v jeho nejtěžší hodině nevpadli do zad!

Nedočkavci ovšem naléhají, co bude dál? Čechy se západní Moravou jsou téměř obklíčeny. Od Drážďan až k Linci stojí Američané na západě a od Drážďan přes Troppau, Těšín a Brno k Linci stojí bolševici. Bolševici se snaží o postup střední Moravou. Američané stojí na místě. V Košicích se polekali, že pražská vláda se pokouší zachrániti národ směrem na západ před bolševismem. Málo je platné povídání několika podivínů, že bolševici nejsou tak zlí, jak se vykládá. Jisté je, že z Moravy přicházejí na západ čeští uprchlíci. Čím větší část českého území bolševici obsadí, tím více českých uprchlíků se nakupí v západní části Čech, jež v oblouku nyní obklíčují Američané. I tuto otázku třeba řešit. Práce máme mnoho a proto, kdo má svůj národ rád, nám ji neztěžuje. Vše jde podle plánu a s jediným cílem – do nové české šťastné budoucnosti!

Projev K. H. Franka k českému národu

(30. 4. 1945)

Na jaře 1945 již bylo jen otázkou času, kdy se Hitlerova Třetí říše definitivně zhroutí a zmizí v propadlišti dějin, což se také postupně začalo projevat i v Protektorátu Čechy a Morava. Dne 19. ledna 1945 byla vytvořena nová vláda v čele s Richardem Bienertem (dříve policejní prezident a ministr vnitra), která však nebyla přijata státním prezidentem Háchou, jenž byl tehdy již vážně nemocen, nýbrž říšským ministrem pro protektorátní záležitosti K. H. Frankem, který formálně i neformálně (zejména po smrti R. Heydricha) převyšoval kompetence oficiálních říšských protektorů (Po atentátu na Heydricha postupně Kurt Daluege a Wilhelm Frick). Frank se pokoušel oživit i aktivitu Národního souručenství, tedy formálně jediné povolené politické formace. 25. dubna 1945 Frank vyslal několikačlennou českou-německou delegaci, která měla navázat spojení s postupujícími Američany. Pro tyto své plány chtěl využít i uvězněného Vladimíra Krajínu a další předáky domácího odboje, avšak neuspěl ani u svých vězňů, ani u Američanů. Frankova snaha předat vedení Protektorátu do rukou české garnitury nakloněné Němcům byla příliš evidentní a skončila neúspěchem. V této situaci všeobecného rozkladu mocenské struktury po šesti letech fungování Protektorátu se Frank dne 30. dubna 1945 rozhodl promluvit k zdejšímu obyvatelstvu. Připomeňme, že to bylo v týž den, kdy Adolf Hitler spáchal ve svém berlínském krytu sebevraždu. Bylo to bezmála měsíc po utvoření tzv. Košické vlády Zdeňka Fierlingera, víc než tři měsíce po osvobození Osvětimi Rudou armádou, v době, kdy tato armáda z východu a spojenecká vojska ze západu přibližovaly konec války mílovými kroky. Frankův projev je poslední křečí fanatika, který je zahnán do kouta, ale stále ještě útočí a tváří se suverénně. Je to esence mocenské pýchy a slepoty zároveň. A svým způsobem i pointa projevu téhož nacisty, citovaného v jedné z předchozích kapitol.

Čeští spoluobčané!

V historické osudové hodině, kdy se rozhoduje i o budoucnosti Čech a Moravy, rozhodl jsem se, že sám k Vám promluvím.

Abych mohl zaujmout stanovisko k dnešní situaci, musím stručně připomenout politický vývoj tohoto prostoru v posledních třech desetiletích.

Když se v r. 1918 rozpadla rakousko-uherská monarchie a na konferencích ve Versailles a St. Germain byla vytvořena česko-slovenská republika, tu se ve světě věřilo, že bylo splněno právo sebeurčení národů, proklamované presidentem Wilsonem, a že v srdci Evropy byl vytvořen trvalý státní řád. Ale jako v četných jiných oblastech Evropy i zde se velmi brzy ukázalo, že versailleská konstrukce byla politicky pochybená a že byla příčinou ustavičného neklidu. Slováci byli proti své vůli a přes dřívější ujišťování oloupeni o samostatné politické rozhodování a prohlášení za součást "československého národa". Především však bylo kromě Karpatských Ukrajinců, Maďarů a Poláků násilně včleněno do nově vytvořeného státu tři a půl milionu Němců. O tento vnitřní rozpor a o neschopnost svých držitelů moci musel tento stát ztroskotat, jakmile zahraniční politický vývoj poskytl podporu touze potlačovaných národností po sebeurčení. Z česko-slovenského státu se stalo po dvacetiletém trvání největší ohnisko krisé v srdci evropského kontinentu, takže se musel jeho problémy zabývat v r. 1938 téměř celý svět.

V Mnichově se pak Vůdci podařilo díky rozvaze oněch státníků, kteří tehdy rozhodovali na evropském západě, vytvořit předpoklady pro mírumilovné řešení. Po prohlášení samostatnosti Slovenska v březnu 1939 byl to již jen nezbytný vývoj, že státní president českého zbytkového státu hledal oporu u Říše jako souseda dějinami spojeného. Anglický ministerský předseda Chamberlain charakterisoval dne 17. března 1939 v řeči, kterou měl v Birminghamu, tento postup těmito slovy: „Nemusel jsem se v Mnichově zabývat žádným novým problémem. Šlo o problém, který by byl už dávno musel být vyřešen, jen kdyby státníci posledních dvaceti let byli měli velkorysejší a osvícenější pojetí své povinnosti. Tento problém se vyvinul jako zdoluhavá zanedbaná nemoc a ukázalo

se, že operativní zásah je nutný, má-li být zachráněn život nemocného." Chamberlain korunoval své výplody větou: „I kdybychom byli později přikročili k válce a po všech strašlivých ztrátách, které by byly způsobeny všem jejím účastníkům, konečně přece jenom zvítězili, nikdy bychom nebyli mohli obnovit Česko-Slovensko v téže formě, která mu byla dána versailleským mírem“.

Ochranná smlouva, kterou uzavřel státní president dne 15. března 1939 v Berlíně, a která vedla ke zřízení Protektorátu Čechy a Morava, stala se tak v rozhodujícím úseku evropských dějin podkladem politického řádu Čech a Moravy. Dnes, kdy se druhá světová válka chýlí ke konci, jsou výsledky tohoto politického řešení docela jasné. Nelze popírat, že bez Mnichova a bez politiky státního presidenta Dr. Háchy bylo by se stalo z českého státu východisko evropské války právě tak, jako potom na podzim 1939 stalo se jím Polsko. Země Čechy a Morava a český národ byly by bývaly postiženy všemi hrůzami války. Byly by vznikly největší krvavé oběti a nenahraditelné škody na kulturních statcích a majetku obyvatelstva. Záslouhou politiky Dr. Háchy byl český národ toho všeho ušetřen. České obyvatelstvo nebylo Říší povoláno k válečné službě a mohlo téměř v šesti letech nejtěžších ze všech válek klidně konat svou práci. Život v městech a vesnicích Vaší domoviny nebyl porušen, česká kultura se vyvinula v některých oborech dokonce nad mírovou úroveň. Hospodářství Čech a Moravy dostalo nové podněty i mimo válečnou konjunkturu. Současně převzalo četné sociální vymoženosti nacionálně-socialistické Říše. Český národ podržel svou autonomní správu a musel počítat se zakročením jenom tam, kde toho nezbytně vyžadovaly zájmy obrany Říše podle válečných zákonů nebo maření státu nepřátelských pletich. Zatím co první světová válka stála český národ několik set tisíc lidí, jednak padlých, jednak nenarozených, za války nynější počet českého lidu vzrostl o 200 000. To je zajisté pádný důkaz, jak správná byla cesta, kterou nastoupil dr. Hácha.

Český národ ve své naprosto převážné většině dosud zachoval tuto politickou cestu, a to tím, že zachovával klid a pořádek, vyhlášený jeho autonomní vládou. Tato skutečnost se vzhledem k tomu, že emigrace už po léta šlve do povstání a sabotáže, prakticky rovná lidovému hlasování. Myslím, že proto oni Češi, kteří vědomi své odpovědnosti k národu, zůstali v domovině a podle nejlepšího vědomí

vedli cestou klidu a pořádku, klidně mohou snést, jestliže emigranti jim spílají zrádců. Ve skutečnosti tito mužové zachránili český národ jako celek od těžkého neštěstí a zbytečných ztrát.

Jsem přesvědčen, že reální politický smysl českého národa nezklame ani v posledním období nynější války. Nepřátelský rozhlas a letáky podněcovaly český národ znovu všemi prostředky svůdnického umění, aby vpadl bojující Říši do zad. Bylo na něm žádáno, aby zastavil dopravu a správu, sabotoval vyživovací hospodářství a opouštěl pracoviště. To, že by z uposlechnutí těchto hesel vzniklo českému národu ještě i v poslední chvíli nejvážnější nebezpečí, to je štváčům jedno. Vědí, že by především české obyvatelstvo samo muselo být postiženo, kdyby správa a zásobování přestaly fungovat, byť i jen na několik dnů. Hospodářství a doprava by utrpěly škody nenapravitelné. Ještě nesmyslnější jsou výzvy k přímému odboji! Roku 1938, kdy česko-slovenský stát byl skvěle vyzbrojen a vojensky připraven nejlépe, Beneš se boje zalekl. Dnes se pokouší strhnout bezbranné české obyvatelstvo do dobrodružství. Slovem, uposlechnutí těchto hesel vede do chaosu. Jiné národy už v něm utonuly. Vystoupila by luza. Pustošení by řádilo bez výběru a hladu i nakažlivým chorobám by se otevřely brány dokořán. Výsledkem by byla občanská válka. Nikdo nechť se nemýlí, že německé vedení v Čechách a na Moravě učiní všechno, aby i nadále byl zachován klid, pořádek a bezpečnost. Je si jisto, že bude mít při tom oporu a sympatie všech pořádek milujících Čechů bez ohledu na to, jaký je současný vývoj ve velkém politickém rámci. Varuji Vás velmi důrazně, abyste nespekulovali s německou slabostí; takové iluze by utonuly v krvi! Německé zbraně jsou nabity na ostro a ničivě zasáhnou ty, kdož podněcují k neklidu. Všichni se vraťte dne 2. května po svátku práce na své obvyklé pracoviště a konejte i nadále svou povinnost! Tím současně vytvoříte nejlepší předpoklad pro šťastné východisko českého národa z nynější politické krise.

Jak vypadá celkový obraz současné politické situace s hlediska našeho prostoru? I o tom chci promluvit naprosto upřímně: Říše je v závěrečné fázi svého boje s nepřátelskou přesilou. Po letech nejtvrdšího osvědčení a strádání, po hrdinském boji, který vstoupí do dějin, klade německý národ i nadále rozhořčený odpor

bolševické záplavě, jež ohrožuje nejen Říši, nýbrž i celou Evropu, počítaje v to i naše západní odpůrce. Evropské národy se chvějí před osudem, který by jim připravilo bolševické vítězství. Doufali, že je zachrání západní velmoci, jestliže německé síly už nepostačí k odrazení nebezpečí z Asie. Také v českém národě vyrostla v těchto týdnech naděje, že Západ mu poskytne ochranu proti bolševismu. Za této situace rozvíjí dr. Beneš v Košicích vládní činnost, která není nijak v souladu s pravými city českého národa. Vůdčí agent Kominterny jako náměstek ministerského předsedy, propaganda, škola, zdravotnictví a dokonce i zemědělství v rukou komunistických ministrů a další resorty obsazené politiky, kteří jsou poslušni Moskvě, tak vypadá Benešův kabinet, který systematicky vyřazuje Čechy jiného smýšlení. V San Francisku vystupuje košický zahraniční ministr Jan Masaryk z fronty tam zastoupených 45 národů a jako jediný hlasuje s Molotovem, aby byli přizváni lublinští Poláci. Nelze se divit, že založení Českého národního výboru za vedení generála Prchaly, oznámené Londýnem, našlo v širokých vrstvách českého lidu neobyčejně živou odezvu jako čin sebezachování a pokus odvrátit v poslední hodině od českého národa bolševický osud.

Situace, jako je dnešní, dává samozřejmě podnět k nejrůznějším a také nejnesmyslnějším pověstem. Falešný výklad opatření, učiněných vedením, bláhové řeči těch, kdož jsou informováni jenom kuse, a klamné zprávy, zlovolně rozšiřované emigrací a doma komunisty, to vše při tom působí společně.

Proti tomu konstatuji:

- 1. Třebaže vojenská situace Říše se jeví v této chvíli málo utěšenou, přece její jedinečný boj za existenci Západu nebude politicky a před dějinami bez výsledku. Německý národ bude existovat i nadále a národ český zůstane jeho sousedem. Čím spravedlivěji budou obapolné zájmy vymezeny, tím bezpečněji se na dlouhou dobu utváří pokojný vývoj.*
- 2. Čechy a Morava chrání před bolševickým nebezpečím naprosto intaktní německé armády - a to jedině ony! S touto vojenskou mocí musí každý i nadále počítat. Značné zajišťovací síly v zázemí jsou jí k dispozici.*

3. *Zachování klidu a pořádku v Protektorátu je právě tak v zájmu českém jako německém a evropském. Jen za tohoto předpokladu bude tato krásná země, která je i mojí domovinou, ušetřena zbytečného ničení. Ujišťuji Vás, že mi na zachování starobylého kulturního města Prahy záleží právě tak jako Vám.*

4. *Bolševismus je a bude i nadále pro český národ nebezpečím zrovna tak smrtelným jako pro národ německý i všechny ostatní kulturní národy evropské. To prokázala znovu v pohraničních oblastech moravských zvěrstva, páchaná bolševiky na Němcích i Češích bez rozdílu. Jasně přiznání k odporu proti tomuto nebezpečí je arci nezbytnou podmínkou toho, aby český národ nebyl jednou bez ochrany vydán bolševismu a nebyl od ostatního světa odloučen železnou oponou, jako se to stalo jiným národům. O Polácích by dnes jistě nemluvil ani jediný politik v Anglii nebo ve Spojených státech, kdyby sami nebyli osvědčovali znovu a znovu před celým světem, že nikdy nebudou ochotní podrobit se bolševickému diktátu.*

Čeští spoluobčané, učiníte dobře, vezmete-li si tato zjištění k srdci. Ať už vývoj bude jakýkoliv, historické skutečnosti tohoto prostoru se v podstatě natrvalo nezmění. Jsem přesvědčen, že nadejde den, kdy všichni poznáte, jak správná byla cesta, po které jste byli vedeni v těchto letech. Vyčkejte proto vývoje věci v klidu. Dějiny Evropy nejsou dosud u konce!

(Zdroj: Národní politika, 1. 5. 1945, několik informací z úvodní části: Fronta.cz)

Politická závěť Adolfa Hitlera z 29. dubna 1945

Poslední dějství Třetí říše. Celý den 30. dubna dopadaly na Říšské kancléřství v Berlíně nepřetržitě ruské granáty. Pod kancléřstvím a téměř čtyři metry silným betonem se v bunkru týden před jeho smrtí skrýval Hitler, jeho žena Eva Hitlerová (rozená Braunová), Goebbelsovi a jejich děti, osobní garda a Hitlerovi nejbližší spolupracovníci. Generál Weidling kolem poledne Hitlerovi řekl, že německá armáda udrží Berlín maximálně do večera. Kolem 12:30 oznamuje Hitler, že on a jeho žena spáchá sebevraždu, s tím, že chce být spálen, jelikož se obává, aby se jeho tělo nedostalo do ruských rukou. Goebbels ještě přemlouvá Hitlera, aby se ještě pokusil o útěk a řídil válku z Obersalzbergu. Hitler však své rozhodnutí nemění a odchází do své ložnice.

Zde on a jeho manželka spáchali sebevraždu rozkousnutím ampulky kyanidu a stisknutím spouště pistole (Walther PPK). Těsně před smrtí měl zakřičet: „Bez nacionálního socialismu nemůže Německo existovat!“ Komorník Heinz Linge otevírá v 15:40 dveře a nachází mrtvého Hitlera sedícího na pohovce vedle své ženy. Linge za pomoci tří SS-manů odnesl Hitlerovo tělo a jeho manželky asi tři metry ode dveří bunkru, polil těla benzínem a zapálil je. Německé armádě na konci války docházelo palivo, a tak musel dát jeden z Hitlerových generálů rozkaz k vyčerpání paliva z aut na parkovištích. Kolem 18:00 zjišťuje důstojník SS Ewald Lindloff, že jejich těla jsou spálena a roztrhána dělostřeleckými granáty. Rýčem je pohřbívá do jednoho kráteru po granátu.

Kolem 18:30 téhož dne se ruští vojáci dostávají do budovy Říšského sněmu. Asi o hodinu později spáchají Gebbelsovi společně sebevraždu, také kyanidem. 1. května říšské rádio vysílá zprávu o Hitlerově smrti. Jediní přeživší svědkové z bunkru byli sekretářka Traudl Junge, komorník Heinz Linge, osobní pobočník Otto Günsche a telegrafista Rufus Misch, všichni padli do ruského zajetí.

Dne 2. května 1945 dobyly Berlín jednotky sovětské armády a 7. května 1945 byla podepsána kapitulace Německa, která vešla v platnost druhého dne ve 23:01.

Dlouhá léta se vedly spory o smrti Hitlera, zda skutečně spáchal sebevraždu, či zda se mu přece jen nepodařilo z obklíčeného Berlína uprchnout. Dnešní moderní poznatky naznačují, že Hitler skutečně v Berlíně zemřel a že byly jeho ostatky částečně spáleny. V archivech v Moskvě z nich byly zachovány pouze části lebeční kosti a čelisti. Výzkum lebeční kosti z roku 2009 odhalil, že nepatřila Hitlerovi, ale ženě mezi 20 a 40 lety. Zuby v čelistní kosti však odpovídaly Hitlerovým stomatologickým záznamům. V roce 2018 francouzští patologové znovu zkoumali dochované zuby a spodní čelist a definitivně potvrdili, že skutečně patřily Hitlerovi. Následky chemických reakcí také potvrdily pozření kyanidu.

Na konci tohoto truchlivého příběhu jménem nacismus stůž jako vykřičník Hitlerova politická závěť. Jistě k ní není třeba žádného komentáře.

Politická závěť Adolfa Hitlera z 29. dubna 1945

Od doby, kdy jsem v roce 1914 jako dobrovolník nasadil své skromné síly ve světové válce, která byla říši vnucena, uběhlo více než třicet let.

V těchto třech desetiletích mi byly pohnutkou při veškerém myšlení, jednání a žití láska a věrnost mému národu. Daly mi sílu vyjádřit nejtěžší rozhodnutí, před jaké doposud ještě žádný smrtelník nebyl postaven. Můj čas, moje pracovní úsilí a moje zdraví jsem v těchto třech desetiletích vyčerpал.

Není pravda, že jsem já nebo kdokoli jiný v Německu chtěl v roce 1939 válku. Byla chtěna a podněcována výhradně oněmi státníky, kteří buď byli židovského původu, nebo pro židovské zájmy pracovali. Učinil jsem přespříliš nabídek na omezení zbrojení, které potomstvo nebude schopno do konce věků zapřít, než aby na mně mohla být svalena zodpovědnost za vypuknutí války. Nikdy jsem si nepřál, aby po první neblahé světové válce vypukla druhá proti Anglii a dokonce i proti Americe. Přejdou staletí, ale z ruin našich měst a uměleckých památek se

obnoví nenávist posledního zbytku zodpovědného národa proti tomu, komu vděčíme za vše: Mezinárodnímu židovstvu a jeho pomocníkům!

Ještě tři dny před vypuknutím německo-polské války jsem navrhl britskému velvyslanci v Londýně řešení – podobné tomu v případě oblasti Sárska pod mezinárodní kontrolou. Ani tato nabídka nemůže být zapřena. To bylo zavrženo, neboť rozhodující kruhy anglické politiky si válku přály, částečně kvůli očekávaným obchodům, částečně poháněny propagandou, kterou provádělo mezinárodní židovstvo.

Nemám žádné pochyby, že - pokud národy Evropy budou na tyto finanční pikle pohlížet jako na balíky akcií, pak také budou ony národy volány k zodpovědnosti – tím vlastním viníkem bude: Židovstvo! Nenechal jsem nikoho na pochybách, že tentokrát nejen, že budou vyhladověny děti Evropanů z árijských národů, nejen, že miliony dospělých mužů naleznou smrt, a nejen, že statisíce žen a dětí shoří při bombardování ve městech, aniž by vlastní viník, třebas i humánními prostředky, za svou vinu pykal.

Po šestiletém boji, který přes všechny nezdary jednou vstoupí do historie jako nejslavnější a nejstatečnější vyjádření životní vůle jednoho národa, nemohu se odloučit od města, které je hlavním městem říše. Protože sil je málo na to, aby mohly za této situace dále čelit nepřátelskému náporu, vlastní odpor je taktéž pozvolna znehodnocen zaslepenými a bezcharakterními mizery, chtěl bych se o svůj osud podělit s oním milionem druhých, tím že ve městě zůstanu. Kromě toho nechci padnout do rukou nepřátelům, kteří potřebují k obveselení poštvaných mas novou, Židy naaranžovanou podívanou.

Proto jsem se rozhodl zůstat v Berlíně a tam z vlastní vůle zvolit smrt, když vím, že samotné místo vůdce a kancléře nemůže být udrženo. Zemřu s radostným srdcem vzhledem k vědomí neskonalých činů a výkonů našich vojáků na frontě, našich žen doma, výkonů našich rolníků a dělníků a v dějinách jedinečného nasazení naší mládeže, která nese moje jméno.

To, že vám všem z celého srdce vyslovuji dík, je stejně tak samozřejmé, jako mé přání, abyste proto za žádných okolností nevzdali boj, neboť úplně stejně jako kdekoli, jej povedete proti nepřátelům vlasti, věrni víře velkého Clausewitze. Z oběti našich vojáků a z mé vlastní sounáležitosti s vámi až k smrti, vzejde tak jako tak z německé historie sémě zářného znovuzrození nacionálně socialistického hnutí a tím uskutečnění opravdové národní pospolitosti.

Mnoho nejstatečnějších mužů a žen se rozhodlo spojit svůj život do posledního okamžiku se mnou. Požádal jsem je a konečně i přikázal, aby to nedělali, ale aby se zúčastnili dalšího boje národa. Vůdce armád, námořnictva a letectva prosím, aby krajními prostředky posílili ducha odporu našich vojáků v nacionálně socialistickém smyslu, se zvláštním poukazem na to, že i já sám, jako zakladatel a tvůrce tohoto hnutí, jsem upřednostnil smrt před zbabělým odstoupením nebo dokonce kapitulací.

Patří jednou ke cti německého důstojníka – tak jako v případě našeho námořnictva – že je předání krajiny nebo města nemožné a že především velitelé jdou zářným příkladem v čele v nejvěrnějším plnění povinností až do smrti.

Vylučuji před svou smrtí ze strany dřívějšího říšského maršála Hermanna Göringa a odebírám mu všechna práva, které vyvstávají z výnosu z 29. června 1941 jakož i mého prohlášení v Říšském sněmu z 1. září 1939. Na jeho místo jmenuji velkoadmirála Dönitze říšským prezidentem a nejvyšším velitelem wehrmachtu.

Vylučuji před svou smrtí ze strany a ze všech státních úřadů dřívějšího říšského vůdce SS říšského ministra vnitra Heinricha Himmlera. Na jeho místo jmenuji župního hejtmana Karla Hankeho říšským vůdcem SS a šéfem Německé policie a župního hejtmana Paula Gieslera říšským ministrem vnitra.

Göring a Himmler přivodili svým tajným vyjednáváním s nepřítelem, které se konalo bez mého vědomí a proti mé vůli, jakož i protizákonným pokusem strhnout na sebe moc ve státě, zemi a celému národu nedozírné následky, zcela bezohledně, nevěrně k mé osobě.

Abych dal německému národu vládu složenou z čestných mužů, kteří splní své závazky pokračovat všemi prostředky ve válce, jmenuji jako vůdce národa následující členy nového kabinetu:

Říšský prezident: Dönitz

Říšský kancléř: Dr. Goebbels

Stranický ministr: Bormann

Ministr zahraničí: Seiß-Inquart

Ministr vnitra: župní hejtman Giesler

Ministr války: Dönitz

Vrchní velitel pozemních vojsk: Schörner

Vrchní velitel válečného námořnictva: Dönitz

Vrchní velitel letectva: Greim

Říšský vůdce SS a šéf Německé policie: župní hejtman Hanke

Hospodářství: Funk

Zemědělství: Backe

Spravedlnost: Thierack

Kultura: Dr. Scheel

Propaganda: Dr. Naumann

Finance: Schwerin-Crossigk

Práce: Dr. Haupfaer

Zbrojení: Saur

Velitel Německé pracovní fronty a člen říšského kabinetu: říšský ministr Dr. Ley

Ačkoli se značné množství mužů, jako Martin Bormann, Dr. Goebbels a jiní, včetně jejich manželek, ze svobodné vůle nalézali u mne a za žádných okolností nechtěli opustit hlavní město říše, ale byli připraveni zde se mnou zemřít, musím je požádat, aby byli poslušní výzvy a v tomto případě kladli zájem národa nad vlastní pocity. Budou mi po smrti jako druzi stát svou prací a svou věrností tak blízko, jak doufám, že můj duch bude nad nimi dlít a stále je provázet. Ať jsou tvrdí, ale nikdy nespravedliví, ať především nikdy nepovýší strach na rádce svého jednání a kladou čest národa nade vše, co je na Zemi. Ať jsou si konečně vědomi, že náš úkol, výstavba nacionálně socialistického státu, představuje práci pro nadcházející staletí - úkol, který jednoho každého zavazuje sloužit společnému zájmu a své vlastní výhody oproti tomu nechat stranou. Od všech Němců, všech nacionálních socialistů, mužů i žen a všech vojáků vyžaduji, aby byli až do smrti poslušní a věrní nové vládě a jejímu předsedovi.

Především zavazuji vůdce národa a osazenstvo k úzkostnému dodržování rasových zákonů a nemilosrdnému odporu proti světovým travičům všech národů - světovému židovstvu.

V Berlíně, 29. dubna 1945, 4.00 hodin.

podepsán A. Hitler

Svědci: Dr. Joseph Goebbels, Martin Bormann, Wilhelm Burgdorf, Hans Krebs

Generál Vlasov: výpověď

V kontextu 75. Výročí osvobození Prahy od nacistů se velmi často a s různou mírou sympatie či antipatie skloňovalo jméno generála Vlasova. Ne jednom pražském sídlišti byl „vlasovcům“ postaven pomník, mnohokrát jsme slyšeli, že to Vlasovovi nacisté (dezertéři z Rudé armády, kteří přijali žold v německých branných silách a účastnili se na německé straně krvavých bojů v Polsku či v Normandii) byli těmi, kdo z Prahy údajně vyhnal Němce. Různí diskutéři usvědčili většinu těchto fabulací z politického zájmu a záměru sloužícímu dnes a tady, při okatém ignorování historických faktů.

Nechci se na tomto místě vracet k těmto polemikám. Chci jen připomenout dokument, který nejspíše nebude obecně známý, a to výslech generála Vlasova poté, co padl do německého zajetí a chystal se obléci si nacistickou uniformu. I tento dokument totiž o mnohém vypovídá.

Rozhovor se zajatým generálem A. A. Vlasovem a dvěma dalšími důstojníky vedl 7. srpna 1942 pracovník německého ministerstva zahraničí, přední německý znalec Sovětského svazu, Gustav Hilger. Hilger ovládal ruštinu jako rodilý Rus (dokonce Stalin o něm říkal, že hovoří rusky lépe než on), dlouhá léta až do 22. června 1941 byl radou německého velvyslanectví v Moskvě. V letech 1939-1941 osobně za německou stranu tlumočil všechna sovětsko-německá jednání a pořizoval z nich některé zápisy (např. jednání Ribbentropa v Moskvě v srpnu a září 1939, Molotova v Berlíně v listopadu 1940 apod.).

V rozhovoru se Vlasov zmínil o svém přesvědčení, že Stalin připravoval útok na Německo. Jeho následující zmínka o setkání v Kremlu v březnu 1942, kde Stalin hrubě urážel vojenské velitele, je i v Žukovových pamětech. Největší část rozhovoru se ale týkala možnosti vzniku jednotek z ruských zajatců. Němci o nic takového v té době zájem neměli a Vlasov se je úporně snažil přesvědčit, že dělají chybu. Poukazoval na to, že jejich vyhlazovací válka, která Rusům slibuje jenom otroctví, je jen žene do zoufalého boje do posledního muže.

Hilger byl poněkud překvapen Vlasovovým přesvědčením, že síla SSSR zdaleka není zlomena. Jak zapsal v zápisu:

„Zároveň ale Vlasov odmítá uznat, že Rudá armáda je již poražena a že sovětská vláda vzhledem ke ztrátě nejdůležitějších průmyslových a zemědělských oblastí nemůže již dlouho pokračovat v odporu. Naopak Vlasov je skutečně přesvědčen, že síly Rudé armády i ekonomický potenciál Sovětského svazu ještě nebyly úplně vyčerpány.....

V této chvíli je nejdůležitější otázka, existuje-li možnost, jak zbavit Rusy strachu z toho, že Německo je chce uvrhnout do postavení kolonie a je samé do postavení otroků. Dokud bude existovat tento strach, tak odpor Rudé armády bude pokračovat až do úplného vyčerpání všech existujících sil a zdrojů. Oba důstojníci nesouhlasí s názorem, že tyto síly jsou dnes již prakticky vyčerpány, a prohlašují, že Německo nemá úplnou představu o vojensko-hospodářském potenciálu Uralu a Sibiře.“

Vlasovovo přesvědčení o ekonomické síle USA Hilger považoval jen za vliv sovětské propagandy:

„V té souvislosti generál Vlasov a zvláště plukovník Bojarskij ve svém vyprávění zveličovali vojenské a ekonomické možnosti USA a Anglie. Tato zveličování se zdají být přímým důsledkem současné sovětské propagandy. Je porozuhodné nakolik je tato propaganda schopna ovlivnit i kriticky uvažující lidi.“

Zápis o výsledku zajatých sovětských důstojníků

G. Hilger - 8. srpna 1942

7. srpna 1942 mi vojenské orgány poskytly možnost podrobně pohovořit s třemi zajatými sovětskými důstojníky.

Byli jimi:

1) generál Andrej Vlasov, velitel armády, která byla námi zničena ve volchovském kotli

2) plukovník Vladimir Bojarskij, velitel divize, zajat u Charkova 25. května 1942

3) plukovní komisař Josif Kerness, který přešel na naši stranu u Charkova 18. června 1942

Z rozhovoru vyplynuly následující závěry.

Generál Vlasov se narodil ve středním Rusku roku 1901. Působí dojmem silné a přímé osobnosti. Hovoří klidně a uvážlivě.

Při odpovědi na dotaz, zda Stalin chystal útok na Německo, Vlasov prohlásil, že takové úmysly nepochybně existovaly. Koncentrace vojsk v prostoru Lvova ukazovala na to, že se plánoval úder do Rumunska ve směru ropných polí. Jednotky soustředěné v prostoru Minsku byly určeny k tomu, aby odrazily nevyhnutelný německý protiútok.

Na německý útok Rudá armáda nebyla připravena. Bez ohledu na všechny zprávy o německých přípravách nikdo v Sovětském svazu nevěřil v možnost německého útoku. Jednání sovětské strany bylo zaměřeno na přípravu vlastního útoku, obranná opatření se naproti tomu naprosto zanedbávala.

Tato skutečnost, spolu s "idiotským" velením, byla příčinou prvních velkých neúspěchů. Stalin se prohlašuje za velkého vojevůdce a vyzná se ve všem nejlépe ze všech. Vojenské velení - úplná průměrnost, je mezi nimi jen několik lepších než ostatní, např. Timošenko. Vorošilov - neschopný, Šapošnikov - starý a unavený, Mereckov - negramotný.

Generál Vlasov viděl Stalina naposledy v březnu [1942] na setkání v Kremlu, na kterém Stalin pronášel hrubé a urážlivé poznámky na adresu velitelů Rudé armády (Kirponosa a Žukova), nikdo se neodvážil mu odporovat.

Během celé své dvaadvacetileté kariéry generál Vlasov jen velmi složitě služebně postupoval, protože podle rodinné tradice vystudoval kněžský seminář a teprve v

roce 1930 byl přijat do strany. Bez ohledu na služební postup v Rudé armádě vnitřně nikdy nepřijímal existující politický systém v Sovětském svazu a metody zdejších vládců. Průběh války a chyby, které Stalin dopustil, mu definitivně otevřely oči, že existující systém vede zemi ke krachu.

Zároveň ale Vlasov odmítá uznat, že Rudá armáda je již poražena, a že sovětská vláda vzhledem ke ztrátě nejdůležitějších průmyslových a zemědělských oblastí nemůže již dlouho pokračovat v odporu. Naopak Vlasov je skutečně přesvědčen, že síly Rudé armády i ekonomický potenciál Sovětského svazu ještě nebyly úplně vyčerpány. I když je mu jasná těžká situace v zásobování, vzrůstající vyčerpání obyvatelstva válkou, tak přesto vylučuje možnost, že by Stalin dobrovolně kapituloval nebo že by byl svržen v důsledku vnitřního převratu.

S pomocí propagandy se sovětské vládě podařilo přesvědčit Rusy o tom, že Německo chce zničit Rusko jako samostatný stát a změnit ho v kolonii. Síla sovětského odporu může být podle Vlasova zlomena jen tehdy, pokud se ruský národ přesvědčí, že Německo nemá takové cíle a že Německo garantuje zachování existence Ruska a Ukrajiny třeba ve formě protektorátu.

V takovém případě by mnozí ruští zajatci rádi nastoupili pod německým velením do boje proti nenáviděnému stalinskému režimu. Pro něho, Vlasova, a množství dalších zajatých sovětských důstojníků je německé vítězství předpokladem další existence, protože ze strany sovětské vlády je čeká jedině smrt. Proto si upřímně přejí svržení sovětské vlády a vítězství německých zbraní.

Zároveň s tím si ale nemyslí, že Německo může vítězství dosáhnout jen použitím vojenské síly.

V té souvislosti generál Vlasov a zvláště plukovník Bojarskij ve svém vyprávění zveličovali vojenské a ekonomické možnosti USA a Anglie. Tato zveličování se zdají být přímým důsledkem současné sovětské propagandy. Je porozuhodné nakolik je tato propaganda schopna ovlivnit i kriticky uvažující lidi.

Aby se dosáhlo vítězství nad Stalinem, je podle mínění obou důstojníků nutno využít zajaté Rusy v boji proti Rudé armádě. Nic nebude mít na rudoarmějce větší a hlubší vliv než vystoupení ruských jednotek na německé straně.

Aby bylo takové vystoupení možné, je nutné vytvořit odpovídající ruské centrum, které by rozptýlilo obavy v myslích Rusů, zejména obavy z cílů, které Německo ve válce sleduje, přesvědčovat lidi o nesmyslnosti dalšího odporu a zároveň tak Stalina zbavit možnosti prodlužování války.

Na rozvalinách Sovětského svazu pak vznikne nové ruské státní uspořádání, které v těsném svazu s Německem a pod jeho vedením přijme účast na formování nového pořádku v Evropě.

Přímo jsem řekl sovětským důstojníkům, že nemohu souhlasit s jejich názory. Rusko v posledních sta letech představovalo pro Německo vždy hrozbu, ať již šlo o Rusko carské nebo bolševické. Není v zájmu Německa účastnit se na obnovování samostatné ruské státnosti na bázi velkoruských tendencí.

Sovětští důstojníci namítli, že na stupnici mezi samostatným ruským státem a kolonií jsou možná ještě další jiná řešení, například statut dominia, protektorátu, nebo podřízeného státu s jeho dočasnou nebo trvalou německou okupací.

V této chvíli je nejdůležitější otázka, existuje-li možnost, jak zbavit Rusy strachu z toho, že Německo je chce uvrhnout do postavení kolonie a je samé do postavení otroků. Dokud bude existovat tento strach, tak odpor Rudé armády bude pokračovat až do úplného vyčerpání všech existujících sil a zdrojů. Oba důstojníci nesouhlasí s názorem, že tyto síly jsou dnes již prakticky vyčerpány, a prohlašují, že Německo nemá úplnou představu o vojensko-hospodářském potenciálu Uralu a Sibiře. Jsou přesvědčeni, že ztráta ropy v Baku bude kompenzována ropou z oblasti mezi Volhou a Uralem v objemu dostatečně velkém pro vedení obranné války.

Generál Vlasov a plukovník Bojarskij již vyložili výše uvedené názory v memorandu, které mi v německém překladu poskytl plukovník von Rönne [z oddělení Cizí armády Východ OKH].

2) *Plukovník Bojarskij se narodil v roce 1899 na Ukrajině. Do bolševické revoluce ukončil ruské reálné učiliště a půlroku sloužil v staré carské armádě. V roce 1922 ukončil důstojnickou školu a poté vyučoval ekonomii na Smolenské univerzitě. Bojarskij působí dojmem civilizovaného člověka. Mluví takticky, jeho řeč svědčí o schopnostech a sebeovládání. Dlouhou dobu byl náčelníkem operačního oddělení armádního sboru a v poslední době velitelem divize. Hodnost generála mu nebyla udělena, protože jako syn zámožného rolníka nebyl přijat do komunistické strany.*

Při odpovědi na dotaz, chystalo-li se sovětské vedení zaútočit na Německo, Bojarskij odpověděl, že přípravy k tomu v létě 1941 postoupily již tak daleko, že Kreml mohl dát již v srpnu-září 1941 nebo nejpozději na jaře 1942 příkaz k útoku. V tom případě by Rudá armáda postupovala jihozápadním směrem, t.j. proti Rumunsku. Německo předběhlo sovětskou vládu, pro kterou byl německý útok naprostým překvapením.

Při hodnocení současné situace Bojarskij rozvíjel tytéž názory co Vlasov. Také si nepřiznává fakt, že Sovětský svaz již vyčerpал své síly. Stejně tak se domnívá, že přesvědčit Rudou armádu a ruský národ o nesmyslnosti dalšího odporu bude možné jen tehdy, pokud u nich zmizí obavy z toho, že Německo chce z Ruska udělat kolonii.

Nesčetné porážky, za které nese odpovědnost Stalin, vedly k velkému propadu Stalinovy oblíbenosti v armádě. Širokými lidovými masami byl vždy nenáviděn. Proto odpor Rudé armády a ruského národa nevyhnutelně vyhasne, pokud se v důsledku omezení německých válečných cílů a využití ruských jednotek na frontě přesvědčí o bezdůvodnosti takového strachu.

Zdroje: O. Višljov, Nakanune 21 ijunja 1941 goda, Nauka, Moskva 2001, Vojtěch Šír - Fronta.cz 30. 7. 2003

Postoj intelektuála ve válce

První díl knihy Svět včerejška, dneška a... začínal citací z knihy rakouského židovského spisovatele Stefana Zweiga Svět včerejška. Jestliže v oné předchozí ukázce se Zweig zamýšlel nad tím, z jakých kořenů může vzejít něco tak absurdního a zločinného, jako Hitlerův nacismus, v následujících ukázkách z téže knihy nejprve analyzuje možné postoje intelektuála, tedy vědce, spisovatele atd. vůči fenoménu boje a realitě války. Druhý Zweigův text reflektuje židovství jako živý terč nacistických zvěrstev, a to na půdorysu úvah s rovněž židovským vědcem Sigmundem Freudem, pozastavujících se na židovským osudem od dob starozákonních po tehdejší žhavou současnosti. A tímto návratem ke Zweigovi a skrze něho k nejstrašnější dějinné události 20. století končíme tento druhý díl.

Postoj intelektuála ve válce

První světová válka se blahodárně lišila od druhé tím, že slovo mělo tehdy ještě moc. Ještě nebylo usmýkáno k smrti organizovanou lží, „propagandou“, lidé ještě psanému slovu naslouchali, čekali na ně. Zatímco v roce 1939 jediný projev básníka neměl ani v dobrém ani ve zlém ten nejnepatrnější účinek, zatímco dodnes ani jedna kniha, brožura, článek, báseň se mas vnitřně nedotkly, natož aby jejich myšlení nějak vnitřně ovlivnily, v roce 1914 se jedna čtrnáctiřádková báseň, jako onen Lissauerův Zpěv nenávisti, jeden pošetilý manifest „93 německých intelektuálů“ a na druhé straně zase osmistránkový článek Rollandův „Nad vřavou válečnou“ či román jako Barbussův Oheň staly událostí. Morální svědomí světa nebylo tehdy ještě tak znavené a vylouhované jako dnes, na každou zjevnou lež, na každé porušení práva národů a humanity se reagovalo vehementně, s veškerou silou staletého přesvědčení. Porušení práva, jako byl vpád Německa do neutrální Belgie, které by od té doby, co Hitler povýšil lež na samozřejmost a antihumanitu na zákon, už sotva někdo vážně káral, tenkrát ještě dokázalo pobouřit celý svět. Zastřelení dětské ošetřovatelky Cavellové,

torpédování Lusitanie se pro Německo staly, v důsledku výbuchu všeobecného morálního rozhořčení, osudovějšími než prohraná bitva. V žádném případě tedy nebylo beznadějně, aby v době, kdy uši a duše ještě nebyly otupeny ustavičným žvaněním radiových vln, promluvil básník, spisovatel; naopak: spontánní projev velkého básníka měl tisíckrát větší dopad než všechny oficiální řeči státníků, o nichž se vědělo, že jsou zaměřeny takticky, politicky, jen na přítomnou chvíli, a v nejlepším případě hlásají pouhé polopravdy. Také v tomto smyslu důvěry v básníka jako nejlepšího občana čistého smýšlení přebývalo ještě nekonečně více důvěřivosti v oné – později tak velice zklamané – generaci. Armáda, úřední místa, která však o této autoritě básníků věděla, hledala všechny muže, kteří se těšili morální a duchovní vážnosti, aby je zapřáhla do svých služeb umělého stupňování veřejné nálady: měli vysvětlovat, dokazovat, potvrzovat, zapřísahat, že veškeré bezpráví, veškeré zlo je nahromaděno na druhé straně, veškeré právo, veškerá pravda na straně vlastního národa. U Rollanda se jim to nepodařilo. Neviděl svou úlohu v tom, že bude tu dusivě nenávidnou, všemi prostředky vybičovanou, vydrážděnou atmosféru ještě stupňovat, nýbrž naopak pročišťovat.

Kdo dnes znovu těch osm stran slavného článku „Nad vřavou válečnou“ pročítá, nebude už pravděpodobně s to pochopit jeho nesmírný vliv, všechno, co v něm Rolland požadoval, čteno s chladnými, jasnými smysly, je přece tou nejsamozřejmější samozřejmostí. Ale tato slova byla vyslovena v době masového pobláznění, které je dnes už sotva rekonstruovatelné. Když si ten článek přečetli nejzavilejší francouzští patrioti, křičeli, jako by se jim nějakým nedopatřením dostalo do ruky rozžhavené železo. Přes noc bojkotovali Rollanda jeho nejdouholetější přátelé, knihkupci se už neodvážili dávat do výlohy Jana Kryštofa, vojenské úřady, které potřebovaly nenávid k povzbuzování vojáků, uvažovaly již o opatřeních proti němu, objevovala se jedna brožura po druhé s argumentací: „Ce qu'on donne pendant la guerre á l'humanité est volé á la patrie.“ Ale jako vždy dokazoval takový pokřik, že úder zasáhl přesně. Diskuse o postoji intelektuála ve válce se už nedala zadržet, problém byl nastolen pro každého jednotlivce nevyhnutelně.

O židovství, protižidovských opatřeních a osudu židovského národa

V oněch chvílích jsem s Freudem často hovořival o hrůze hitlerovského světa a války. Jako humanista byl hluboce otřesen, jako myslitel však v žádném případě nebyl tímto strašlivým výbuchem bestiality udiven. Řekl, že mu vždy spílali do pesimistů, protože popíral převahu kultury nad pudy; nyní je vidět, jak se potvrzuje jeho mínění – nenaplněvalo ho to však žádnou hrdostí –, že to barbarské, ten elementární ničivý pud v lidské duši je nevykořenitelný. Snad se v nadcházejících stoletích nalezne forma, jak alespoň v soužití národů tyto instinkty potlačovat; ale v každodenním životě a v té nejniternější přirozenosti budou přetrvávat jako nezničitelné a pravděpodobně potřebné síly udržující napětí. V těchto svých posledních dnech se ještě více zabýval problematikou židovství a jeho současnou tragédií; zde neznal tento muž vědy žádnou formuli a jeho jasný duch žádnou odpověď. Krátce předtím uveřejnil svou studii o Mojžíšovi, v níž nezobrazil Mojžíše jako Žida, ale jako Egyptana, a tímto vědecky stěží zdůvodnitelným soudem urazil Židy zbožné právě tak jako národně uvědomělé. Nyní litoval, že uveřejnil tuto knihu zrovna uprostřed nejstrašnější chvíle Židovstva. „Teď, kdy jim vše berou, беру jim ještě já jejich nejlepšího muže.“ Musel jsem mu dát za pravdu, že každý Žid se nyní stal sedmkrát citlivějším, neboť uprostřed této tragédie světa byli Židé ve vlastním smyslu oběťmi, všude oběťmi, neboť byli zničeni již před úderem, všude si vědomi, že všechno zlé je potká jako první a sedmeronásobně a že ten nejnenávislivější člověk všech dob chce právě je pokořit a vyhnat až na sám okraj země a pod zem. Týden za týdnem, měsíc za měsícem přicházelo stále více uprchlíků a byli stále ubožejší a týden od týdne zničenější než ti, kteří přišli před nimi. Ti první, kteří opustili Německo a Rakousko nejrychleji, mohli ještě zachránit své šaty, svá zavazadla, výbavu svých domácností, a mnozí dokonce trochu peněz. Ale čím déle důvěřovali Německu, čím obtížněji se odpoutávali od své milované vlasti, tím krutěji pak byli trestáni. Nejprve vzali Židům jejich povolání, zakázali jim návštěvu divadel, kin, muzeí a badatelům používání knihoven; zůstávali z věrnosti nebo setrvačnosti, z nestatečnosti či z hrdosti. Raději chtěli být ponižováni ve své vlasti než se ponižovat v cizině jako žebráci. Potom jim vzali služebnictvo a rádia a telefony z bytů, pak dokonce i byty, pak je donutili přišít si Davidovu hvězdu; každý je měl

už na ulici poznat jako malomocné, jako vyobcované, jako psance, vyhnout se jim a vysmát. Bylo jim odňato veškeré právo; jakékoli duševní, jakékoli tělesné násilí se na nich mohlo vybíjet s hravou chutí a pro každého Žida se najednou stalo strašlivou pravdou to staré ruské přísloví: „Před žebráckou mošnou a vězením si nikdo není jist.“ Kdo neodešel, toho uvrhli do koncentračního tábora, kde německá kázeň zkrotila i toho nejsebevědomějšího, a pak ho vyšivali ze země ožebračeného, s jedním oblekem a deseti markami v kapse, aniž se zeptali, kam půjde. A Židé potom stáli na hranicích, posléze žebřali na konzulátech, a téměř vždy marně, neboť která země by chtěla oloupené žebráky? Nikdy nezapomenu, jaký pohled se mi naskytl, když jsem jednou v Londýně zašel do jakési cestovní kanceláře; byla nabita uprchlíky, téměř samými Židy, a všichni někam chtěli. Nesejde na tom, do které země, zda na ledový severní pól, či do žhoucího písčitého kotle Sahary, jen pryč, jen dál, neboť povolení k pobytu vypršelo, muselo se dál, dál se ženou a dětmi, pod cizí hvězdy, do světa cizí řeči, mezi lidi, které neznali a kteří je nechtěli. Potkal jsem tam jednoho kdysi velmi bohatého průmyslníka z Vídně, který byl současně jedním z našich nejinteligentnějších sběratelů umění; nejprve jsem ho nepoznal, tak zešedivěl, tak zestárl a tak byl unaven a sláb, že se oběma rukama držel stolu. Zeptal jsem se ho, kam by chtěl. „Nevím,“ řekl. „Kdopak se dnes ptá na naši vůli? Jdeme tam, kam nás ještě pustí. Někdo mi vyprávěl, že zde snad ještě můžeme dostat vízum na Haiti nebo do San Dominga.“ Srdce se mi sevřelo: starý, vyčerpaný muž s dětmi a vnuky, jenž se chvěje nadějí, že potáhne do nějaké země, kterou nikdy předtím pořádně neviděl ani na mapě, jen aby tam dál šel žebrotou a dál byl bezvýznamným cizincem. Vedle se kdosi se zoufalou lačností ptal, jak by se mohl dostat do Šanghaje, slyšel prý, že Čína ještě přijímá. A tak se tlačili jeden vedle druhého, bývalí univerzitní profesoři, ředitelé bank, obchodníci, statkáři, hudebníci, každý připraven kamkoli po zemi i po moři vláčet žalostné trosky své existence, cokoli učinit, cokoli vytrpět, jen pryč z Evropy, jen pryč, jen pryč! Byl to přízračný zástup. Ale tím nejotřesnějším pro mě bylo pomyšlení, že těchto padesát utrýzněných lidí představovalo pouze nepatrný předvoj ohromné armády pěti, osmi, snad deseti milionů Židů, kteří už byli na odchodu a tlačili se za nimi, všech těch ožebračených, ve válce pak ještě rozmetaných milionů, které čekaly na zásilky

dobročinných institucí, na povolení úřadů a peníze na cestu, jakási gigantická masa, která, vražedně vyplašená a panicky prchající před hitlerovským požárem, obléhala nádraží na všech hranicích Evropy a plnila věznice, národ zcela vyhnáný, jemuž se zapovídalo být národem, a přece národ, který již dva tisíce let nepožadoval nic tak silně, než aby už nemusel putovat a aby pod spočívající nohou cítil zem, klidnou, mírumilovnou zem.

Ale to nejtragičtější na této židovské tragédii dvacátého století bylo, že ti, kteří jí trpěli, nemohli už v ní nalézt žádný smysl, žádnou vinu. Všichni ti vyhnanci středověkých dob, jejich praotcové a předkové alespoň věděli, pro co trpěli: pro svou víru, pro svůj Zákon. Jako talisman duše si ještě nesli nezlomnou víru ve svého Boha, kterou dnešní lidé dávno ztratili. Žili a trpěli v hrdém preludu, že jsou jako vyvolený lid předurčení Stvořitelem světa a lidstva ke zvláštnímu poslání, a biblické zaslíbení jim bylo příkazem a zákonem. Byli-li vrháni do plamenů hranice, tiskli své svaté Písmo na prsa a díky svému vnitřnímu žáru necítili vražedný oheň tak žhnout. Když je hnali ze země do země, zůstávala jim ještě poslední vlast, jejich domov u Boha, z něhož je žádná pozemská moc, žádný císař, žádný král, žádná inkvizice nemohli vyhnat. Dokud je spojovalo náboženství, byli ještě jakýmsi společenstvím, a tudíž silou; když je vypuzovali a vyháněli, pykali tím za svou vinu, za to, že se svým náboženstvím, svými obyčejí vědomě odlišili od ostatních národů země. Židé dvacátého století dávno už však žádným společenstvím nebyli. Neměli společnou víru, své židovství pociťovali spíše jako zátěž než hrdost a žádného poslání si nebyli vědomi. Žili vzdáleni od přikázání svých kdysi svatých knih a ke staré společné řeči se už neznali. Stale netrpělivěji se snažili zdomácnět, začlenit se do národů kolem sebe, rozplynout se ve všeobecnosti, jen aby měli pokoj od veškerého pronásledování, aby nemuseli být na věčném útěku, nýbrž mohli spočinout. Splynuli s jinými národy a nerozuměli už jedni druhým, dávno již byli více Francouzi, Němci, Angličany, Rusy než Židy. Teprve nyní, kdy je všechny hodili na jednu hromadu a vymetli jako špínu v ulicích, ředitele bank z jejich berlínských paláců a sluhy synagog z ortodoxních obcí, pařížské profesory filosofie a rumunské drožkáře, omyvače mrtvol a nositele Nobelovy ceny, koncertní pěvkyně a pohřební plačky, spisovatele a vinopalníky, majetné a nemajetné, velké a malé, zbožné a osvícené, lichváře a mudrce,

sionisty a asimilované, Aškenázy a Sefardy, spravedlivé i nespravedlivé a za nimi ještě zničený zástup těch, kteří věřili, že už dávno unikli prokletí, pokřtění a míšenci – teprve nyní po staletích byli Židé opět donuceni k jisté pospolitosti, kterou už dávno nepociťovali, k pospolitosti vyhnanství, jež se od dob Egypta neustále vracelo. A proč tento osud stíhal právě jenom je a stále znovu jenom je? Co bylo důvodem, co smyslem, co cílem tohoto nesmyslného pronásledování? Vyhnali je ze země a žádnou jinou jim nedali. Řekli: nežijte s námi, ale neřekli jim, kde by žít měli. Dávali jim vinu a odepřeli jim všechny prostředky, jak ji odpykat. A tak na sebe při útěku zírali planoucíma očima – proč já? Proč ty? Proč já s tebou, kterého neznám, jehož řeči nerozumím, jehož způsob myšlení nechápu, s nímž mě nic nespojuje? Proč my všichni? A nikdo neznal odpověď. Ani Freud, ten nejjasněji myslící člověk v této době, s nímž jsem v oněch dnech často hovořival, nenacházel žádnou cestu, žádný smysl v tomto nesmyslu. Snad ale právě to je posledním smyslem židovství: svou záhadně přetrvávající existencí znovu a znovu klást Bohu tu věčnou Jobovu otázku, aby nebyla na zemi zcela zapomenuta.

ZWEIG, Stefan. Svět včerejška: (vzpomínky jednoho Evropana). V Sumbalonu vyd. 1. Vysoké Mýto: Sumbalon, 2013, s. 425-429. ISBN 978-80-905303-1-7.